

**türk mühendis ve mimar
odaları birliği
xviii. dönem
çalışma raporu**

1973 yılında aramızdan ayrılan tüm teknik elemanları saygı ile anarız.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ XIX. GENEL KURULU

Yer: D.S.İ. Toplantı Salonu ANKARA Gün : 17-18 Mayıs 1974 Saat :
9.30

GÜNDEM :

- 1 — Açılış, Başkanlık Divanı Seçimi,
- 2 — Saygı duruşu,
- 3 — Yönetim Kurulu adına T.M.M.O.B. Başkanının konuşması,
- 4 — Konukların konuşmaları,
- 5 — Komisyon seçimleri,
- 6 — Çalışma Raporunun okunması, görüşülmesi ve hakkında karar alınması,
- 7 — Komisyon raporlarının görüşülmesi ve haklarında karar alınması,
- 8 — Yeni Yıl çalışma esaslarının belirlenmesi,
- 9 — Adayların ilanı, Sayım Kurulunun belirlenmesi,
- 10 — Seçimler,
- 11 — Seçim Sonuçlarının ilanı ve kapanış.

XVIII. ÇALIŞMA DÖNEMİNDE
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİNDE
GÖREV ALAN ÜYELER
YÜKSEK ONUR KURULU

Metin Oruç BEŞTEPE	(Asil)	Elektrik Mühendisleri Odası
Rüştü ÖZAL	(Asil)	inşaat Mühendisleri Odası
Vural SEZER	(Asil)	Maden Mühendisleri Odası
Ergun UNARAN	(Asil)	Mimarlar Odası
Rüştü MERİCELLİ	(Asil)	Şehir Planlama M.M. Odası
Oktay ORHUN	(Yedek)	Kimya Mühendisleri Odası
Hayrettin ÜNLÜ	(Yedek)	Makina Mühendisleri Odası
Melih TÜRELİ	(Yedek)	Metalürji Mühendisleri Odası
Rifat İLHAN	(Yedek)	Orman Mühendisleri Odası
Ali BALABAN	(Yedek)	Ziraat Mühendisleri Odası

DENETLEME KURULU

Ersin YILMAZ	(Asil)	Kimya Mühendisleri Odası
Nejat TARLAN	(Asil)	Metalürji Mühendisleri Odası
Mustafa KÖKÇÜ	(Asil)	Petrol Mühendisleri Odası
Samim ÖZTEK	(Yedek)	İnşaat Mühendisleri Odası
Ekrem GÜRBÜZER	(Yedek)	Makina Mühendisleri Odası
Faik ÇOLPAN	(Yedek)	Ziraat Mühendisleri Odası

T.M.M.O.B. YÖNETİM KURULU GÖREV BÖLÜMÜ

Teoman ÖZTÜRK (Başkan) Mimarlar Odası
Fevzi KÜPELİ (Başkan Yrd.) Gemi Mühendisleri Odası
Kemal UNGAN (Genel Sekreter) Orman Mühendisleri Odası
Şerafettin ÖZGÜ (Sayman Üye) Makina Mühendisleri Odası-

T.M.M.O.B. YÖNETİM KURULU

Asil Yedek
ELEKTRİK M.O. Ahmet VAROL Seyfi KİPMEN - Niyazi
TAŞKAN
FİZİK M.O. Yaşar ERBAZ Hayrettin ARIK
GEMİ M.O. Fevzi KÜPELİ Selçuk SEDEN Soner AKSOY
GEMİ MAK. İŞL. M.O. Cevdet KARATAŞ Besalet TİMUÇİN İsmail
KILKIŞ
HARİTA VE KAD. M.O. Emin ERTÜRK Nazmi ARSLAN M. Asri
UNSUR
İNŞAAT M.O. Cevdet KÖSEMEN Mustafa KARGI - İlhan
BERKTAY
KİMYA M.O. Engin Akon Sami CAN Nadi YÜCESOY
MADEN M.O. Çetin Uygur Enver AYGÜN Hüseyin ÖZLÜTAŞ
MAKİNE M.O. Şerafettin ÖZGÜ Mesut ÜLKÜ Yılmaz GÜNGÖR
METALÜRJİ M.O. Erdal Talu Nejat TURKAN
METEOROLOJİ M.O. H.Avni SAĞESEN Fikret ERDOĞAN
Seyfettin AYDIN
MİMARLAR O. Teoman ÖZTÜRK Güven BİRKAN Yılmaz
İNKAYA
ORMAN M.O. Kemal UNGAN Taner SAVAŞAN Yunus
Y.ENSARİ
PETROL M.O. Feridun MUMCUOĞLU Suavi DURSUN
ŞEHİR PL.M.M.O. Esat TURAK M.Akın ATAÜZ Selman
ERGÜDEN
ZİRAAT M.O. Feyzi AKÜZÜM Ruhi AYTEKİN

ODALARARASI SÜREKLİ KOMİSYONLAR İSTANBUL

R. Can ERKÖK - Alaattin ANAHTARCI Elektrik M.O İst.Şb.
Taşkın ÇİLLİ-Mehmet PEHLİVAN Gemi Mühendisleri O.
Namık KURDOĞLU-Ercüment ÇEK Gemi Mak.İşl.Müh. O.
Şevki ERKER İnşaat M. O İst.Şb.
Zeynel Abidin ERDEM-Mustafa DÖKMEN Kimya Müh.O.İst Şb.
Mustafa GEDİKTAŞ-Muzaffer ÖZER-Aytekin OSKAY Makine M.O
İst.Şb.
Engin OMACAN-Yücel GÜRSEL Mimarlar O.İst.Şb.
Türker CİRİT Ziraat M.O
Mehmet DEMİRCAN Harita ve Kad.O.İst.Şb
Hüseyin ÖZLÜTAŞ Maden M.O İst.Tem.
Evin KISAKÜREK Meteoroloji M.O İst.Te
Abdullah FİDANBOY Orman M.O İst. Tem.
Erdal TALU Metalürji M.O. İst.Tem

İZMİR

Ergun ELGİN-Yüksel LEVENTOĞLU-Haldun BÜYÜKDORA Elektrik
M.O. İzm. Şb.
Halil KAYNARCA Harita ve Kad.M.O İzm.tem
Gürcan BAŞER-Saadettin UCKUN-Birol BORA İnşaat M.O İzm.Şb.
Kâmil YÜREKLI-Ferhan ATALAY-Cüneyt KIPÇAK Kimya M.O
İzm.Şb.
İsmet ÖZKUT Maden M.O İzm.Tem
Sedat ÖZGÜVEN-Turhan TUNA-Atılay ARSAN Makine M.O
İzm.Şb.
Halis AYDINTAŞBAŞ-Akın TUNCER-İbrahim İZMİT Mimarlar O.
İzm.Şb
Metin B. YILDIRIM Ziraat M.O. İzm.Şb.
Tuncay TUNG Orman M.O. İzm.Tem
Atakan ÖKTEM Gemi Müh.O İzm.Tem.

(x) Maden Mühendisleri Odasının üç temsilcisi de Ankara dışında bulunduğundan toplantılara gözlemci olarak Çetin ONUR katılmıştır.

T.M.M.O.B. İŞYERİ TEMSİLCİLİKLERİNDE GÖREVLİ ÜYELER

ANKARA

T. Elektrik Kurumu Gn. Md. Tem. Ertuğrul ÇETİN Elek.Müh.
Yrd. Hasan ÇOLAK Mak.Müh.
Yed. A.Zafer ÖZGÜR Elek.Müh.
Murat GÜMRÜKÇÜOĞLU
Ankara Üniversitesi İnş. D. Tem. Berrak SEREN Mimar
Yrd. Yüksel ÇETİNKALE Mimar
Yed. Kadri ATABAŞ Mimar
Esallettin KARACA
Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Tem. Haldun SUNAL Y.M.Mimar
Yrd. Cemal ÖZGÜR Mimar
Yed. Turgay GÜNDAY Mimar
Erkin ERTEN Y. M.Mimar
Et ve Balık Kurumu Gn. Md. Tem. Atilla ERKOVAN Mimar
Yrd. Fikret EKİZPINAR Mak.Y.Müh
Yed. Selçuk ALTINAY Elek.Müh.
Nejat TÜRKMENÖĞLU İnş.Müh.
Tapu ve Kadastro Gn. Md. Tem. Cevat KERMAN Harita ve Kad. Müh.
Yrd. Hayrettin BÜYÜKKOÇ Har.ve Kad.Müh.
Yed. Suat BAYKAL Har.ve Kad.Müh.
Servet ÇETİNTAŞ Har.ve Kad.Müh
İller Bankası Gn. Md. Tem. Kani BİNGÖL Mimar
Yrd. Tahsin KÖSELER İnş.Y.Müh.
Yed. Atilla EROL Har.ve Kad.Müh.
Cansen SÖNMEZ Mimar
Eti bank Genel Md. Tem. Aykut TATLIDİL İnş.Müh.
Yrd. Ömer ÖZGEN Maden.Müh.
Yed. Nazan ALGANTAY Mak.Müh.

Enver BİLLUR G.Mak.İşl.Müh.

TRT Genel Müdürlüğü Tem. Akat ÇUKUROVA Elekt.Müh.

Yrd. Orhan YÜKSEL İnş.Müh.

Yed. Erdal ŞENER Mak.Y.Müh.

Numan DAĞSEVEN İnş.Müh.

Köy işleri B. Y.S.E. Gn. Md. Tem. Feridun SUNGUR İnş.Müh.

Yrd. Hüseyin ALİOĞLU İnş.Müh.

Yed. Hüseyin DOĞANOĞLU İnş.Müh.

Mehmet MİSCİOĞLU İnş.Müh.

D.S.İ 5. Bölge Md. Tem. Halil GÖKSU İnş.Y.Müh.

Yrd. Salih ÖZBULUT Mak.Müh.

Yed. Mümtaz TOGAY İnş.Müh.

Zekiye ARDA Met.Y.Müh.

Petrol Ofisi Gen.Md. Tem. Eren ÖNEY Mak.Müh.

Yrd. Osman ULUER Mimar

Yed. Hasan ÖNKOL Mak.Müh.

Osman BAŞER İnş.Müh.

Ziraat Bankası Gn.Md. Tem. Avni ÇAKIR Ziraat Müh.

Yrd. Necdet DORA Ziraat Müh.

Yed. Tuncer ERGENEKON İnş.Müh.

Kahraman OKUR Mimar.

TÜBİTAK Yapı A.Enst. Tem. Şükrü GENÇ Y.Mimar

Yrd. Tolga ERDOĞAN Y.Mimar

Yed. Çiğdem BERDİ Y.Mimar

Bülent ÇOKER İnş.Müh.

Y.S.E Gn.Md.V.Bölge Md. Tem. Erhan TUNCER İnş.Müh.

Yrd. Ali BAYKAL İnş.Müh.

Vakıflar Gn.Md. Tem. Ergül BİRÇEK İnş.Müh.

Yrd. Cengiz AYDIN Mimar

Yed. Bülent GÜNGÖR İnş.Müh.

S.S.K Gen.Md.İnş.İş.Md. Tem. Nedim YİĞİT Mak.Müh.

Yrd. Tahran KOLDAŞ Y.M.Mimar

Yed. Necdet ŞALVUZ Y.Mimar

Erol SÜER Mak.Müh.

İSTANBUL

D.S.İ Tem. Arif GÜVEN İnş.Müh.

Yrd. Kenan GÜNEY Mak.Y.Müh

Yed. Celal YOLSAL İnş.Y.Müh.

Erol TUNCER İnş.Y.Müh.

Vakıflar Baş Md. Tem. Ertan ÇAKIRLAR Mimar

Yrd. Nezih ATASOY Mimar

Yed. Semih RİFAT Mimar

Tarık PEKKAN Mimar

Arçelik A.Ş. Tem. Rahmi ÖZMEN Mimar

Yrd. Doğan YILDIRIM Mak.Müh.

Yed. Tevfik ERKUT

Galip SİPAHİ Mak.Müh.

T.Emlak Kredi B.A.O Gn.Md. Tem. Erdal AKTULGA Y.Mimar

Yrd. Nimet ÖNEY Y.Mimar

Yed. Cengiz D.KARABEL Mak.Y.Müh.
Metin AKALIN İnş.Y.Müh.
Denizcilik Bnk.Haliç Ters. Tem. Sinan PAÇALIOĞLU Mak.Y.Müh.
Yrd. Erdan DAŞKAPULUOĞ. Elekt.Müh
Yed. Solmaz TARI Kimya Müh.
Kamil BAYRAK Metal Müh.
Yeşilköy Böl.Zirai. Ar.Ens. Tem. Özden ŞANLI Ziraat Y.Müh.
Yrd. Özlen EĞİLMEZ Kimya Y.Müh
Yed. Hikmet DÜNDAR Ziraat Y.Müh.
Mehmet YILDIZ Ziraat Y.Müh.
Karayolları 1.Böl. Tem. Süleyman GİRİT Mak.Y.Müh.
Yrd. Perran GÜLAY İnş.Müh.
Yed. Adem BERKMAN
Adnan ÇALIŞKAN Har.ve Kd.Müh.
İstanbul Belediyesi Tem. Arif GÜZELBEYOĞLU Y.M.Mimar
Yrd. Kemal AKÇAY Y.M.Mimar
Yed. Hüseyin DOĞAN
Nursel ÜSTÜN
Tekel Gn.Md.İNŞ.Şb.Md. Tem. Güneş PEKİN Y.M.Mimar
Yrd. Ferruh AKIN Müh.Mimar
Yed. Onur ÇAMLİBEL Y.Müh.
Mustafa TÜRE Müh.Mimar
Limanlar II.Bölge Md. Tem. Ayhan ÖZERDEM İnş.Y.Müh.
Yrd. M.Haluk AKTAN
Yed. Kamuran A.ARAN
Veli AKÇAOĞLU
THY A.O. Teknik Md. Tem. Ender TUNCA Kimya Y.Müh.
Yrd. Ertan İYİSOY Elekt.Y.Müh.
Yed. Tamer CELASUN Mak.Y.Müh.
Bedrettin TÜRKÜN Kimya Y.Müh.
Denizcilik B.Camialtı Ter. Tem. Ali Osman ADAK Mak.Y.Müh.
Yrd. Şevki BAKIRCI Gemi İnş.Müh.
Yed. Ziya AKALIN Gemi Müh.
Ercüment BİRSEN Mak.Y.Müh
Sungurlar Isı San.AŞ. Tem. Bülent TUNCAY Mak.Müh
Yrd. S.Nihat ÜÇER Mak.Y.Müh.
Yed. Özdemir ERTAN Mak.Müh.
Nursel EROL Mak.Müh.
İ.E.T.T Taşıtlar Dairesi Tem. Arif TEMİZER Mak.Y.Müh.
Yrd. Şaban ERDEM Mak.Y.Müh.
Yed. Coşkun İMAMOĞLU İnş.Y.Müh.
H.Raşit TÜZEMEN Mak.Müh.
İstanbul Sular İd.Gn.Md. Tem. Akil M.ŞUVAK İnş.Y.Müh.
Yrd. Jirayr CANEL İnş.Y.Müh.
Yed. Sevil ÇALIŞKAN İnş.Müh.
Naci ÇOLAK İnş.Y.Müh.
İstanbul Orman Baş.Md. Tem. Ragıp AÇIKBAŞ Orman Y.Müh.
Yrd. Necati TÜYSÜZ Orman Y.Müh.
Yed. Lütfi KARADENİZ Orman Y.Müh.
A.İhsan ÖZER Orman Y.Müh.
B.İstanbul Nazım Pl.Bü. Tem. Zihni BENGÜER Mimar

Yrd. Birsen YAZICIOĞLU Mimar
Yed. Nadire GÖKTUĞ Mimar
Seher SEZER Mimar
Anadolu Çimento T.A.Ş. Tem. Engin DİNÇOL Kimya Y.Müh.
Yrd. Vasfi SARAN Kimya Müh.
Yed. İclal GÜRHAN Kimya Müh.
Tahir ATAMER Kimya Müh.
Denizcilik B.Gn.Md.İnş.Md. Tem. Doğan KUTMEN Mimar
Yrd. Erol ÖNDER İnş.Müh.
Yed. Nadir AKTAŞLIOĞLU Mak.Müh.
Figen TOKMAKOĞLU Y.M.Mimar
İller Bankası 1.Böl.Md. Tem. Ahmet Z.AKIN Elekt Y.Müh.
Yrd. Yıldız ÖZKAN Mimar
Yed. İnci BÜYÜKÇULHA Mimar
İbrahim ÇİÇEK Müh.
Northern Electr.A.Ş. Tem. Cem ÖZİL Elekt.Müh.
Yrd. Yalçın DEĞİN Mak.Y.Müh.
Yed. Harutyun A.OĞLU Kimya Müh.
Çetin SALKÖK Elekt.Müh.
Karayolları I.Böl.Eks.Y.Yp. Tem. Nurettin OTAMIŞ İnş.Y.Müh.
Yrd. Sami TEPECİKLİOĞLU
Yed. Mahzar ÇETİN
Doğan AKGÜN
İst.Üni.Tıp F.Çapa Kl. Tem.
Yrd.
Yed. Serap TAŞDİZEN Kimya Y.Müh.
S.S.K İst.Eml.ve İnş.Md. Tem. Kemal BİBİOĞLU Y.Mimar
Yrd. Refik TOPLU İnş.Müh.
Yed. Mithat ÇAMLİBEL Mak.Müh.
Serpil SÖNMEZ Y.Mimar
İZMİR
Ege Üni.İnş.ve Bk.Fen.H.Md.Tem. Ayhan BADAR Mak.Y.Müh.
Yrd. Orhan MALKARALILAR İnş.Y.Müh.
Yed. Ali ALAŞEHİRLİ Mak.Müh.
Erol CAN İnş.Müh.
Toprak Mah.Ofisi İzm.Bl.Md.Tem. Mustafa Ş.ŞENER Ziraat Y.Müh.
Yrd. Orhan DEĞİRMENCİ Ziraat Y.Müh.
Yed. Bülent ÖZPİRİNÇ Ziraat Y.Müh.
Taner GÜLER Ziraat Y.Müh.
Bölge Zirai Ar.Enstitüsü Tem. A.İhsan ÖZKAR Ziraat Y.Müh.
Yrd. Altekin ÖZKUT Ziraat Y.Müh.
Yed. İlker İLİKLER Ziraat Y.Müh.
Mahdume ESENTEPE Ziraat Y.Müh.
Yapı İşl.3.Bölge Md. Tem. Nimet ALPAY Y.Mimar
Yrd. Muammer GÖKSEL Elekt.Müh.
Yed. Abdullah YALIM İnş.Y.Müh.
Ahmet AY İnş.Müh.
Bölge Zirai Müc.ve Kar.Bş. Tem. Meral PEKERTEN Ziraat Y.Müh.
Yrd. Osman UYGUN Ziraat Y:Müh.
Yed. Doğan TOPLU Ziraat Y.Müh.
Mustafa TAPSUN Ziraat Y.Müh.

Bölge Zirai Karantina Md. Tem. Gür YILDIRIM Ziraat Y.Müh.
Yrd. H.Cahit EKER Ziraat Y.Müh.
Yed. Nihal AYDIN Ziraat Y.Müh.
Tuncer YANMAZDAĞ Ziraat Y.Müh.
Teknik Ziraat Müdürlüğü Tem. Alaattin H.MÜEZZİN Ziraat Y.Müh.
Yrd. Bilge SEZİN Ziraat Y.Müh.
Yed. Günaydın AKGÜN Ziraat Y.Müh.
Ersin ELGİN Ziraat Y.Müh.
Topraksu 1.Bölge Md. Tem. Şükran AKTAN Ziraat Y.Müh.
Yrd. Erdoğan AKBAŞ Ziraat Y.Müh.
Yed. Vehbi OLUK Ziraat Y.Müh.
Orhan BOYNUYOĞUN Ziraat Y.Müh.

SAMSUN

YSE 8.Bölge Müdürlüğü Tem. Hasan TAŞAN İnş.Müh.
Yrd. Cemal KILIÇ Mak.Müh.
Yed. Osman KURT İnş.Müh.
Caner CENGİZ İnş.Müh.
Bayındır. B.Y İşl.8.Böl Tem. Ahmet H.GÜRKAN Y.M.Mimar
Yrd. Necati AKLAN İnş.Y.Müh.
Yed. Mümtaz SÜER Mak.Müh.
Hayrettin DEŞMEK Mimar

URFA

Bayındırlık Müdürlüğü Tem. Hamit KARAÇİZMELİ Mak.Müh.
Yrd. Abdülkadir GÖNCÜ İnş.Müh.
Yed. Mehmet BEYAZ İnş.Müh.
Abdulaziz ERKAN İnş.Müh.

SEYDİŞEHİR-KONYA

Etibank Gn.Md.Alimin.Tes Tem. Hikmet BİLGE Metalurji Müh.
Yrd. Ali ÇALIŞKAN Kimya Müh.
Yed. Bülent DURU Metalurji Müh.
Uğur AKTUĞ Mak.Müh.

İÇİNDEKİLER

Ana Bölümler :

1 — Giriş

2 — Meslek kuruluşlarının toplumdaki yeri ve bir meslek kuruluşu olarak «T.M.M.O.B.»

3 — İki yıl engellenen T.M.M.O.B. Genel Kurulu Nisan 1973'te toplandı

4— T.M.M.O.B. XVIII. dönem çalışmaları

4—1 T.M.M.O.B. XVIII. dönem çalışmalarının ana hatları

4—2 Yurt ve meslek sorunları üzerinde kamu oyunu ve teknik elemanları uyarıcı çalışmalarımız

4—3 T.M.M.O.B. Kanunu ile ilgili çalışmalar

4—4 Örgütlenme çalışmaları

4—5 Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı

- 4—6 Teknik elemanların çalışma sorunları
- 4—7 T.M.M.O.B. nin bünyesindeki Odalar ve diğer örgütlerle ilişkiler
- 4—8 Yayın
- 4—9 Diğer konular

5 — Mali rapor ve Denetleme Kurulu raporu

Ekler :

- 1—1 T.M.M.O.B. Kanununda değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifi
- 1—2 Basında «T.M.M.O.B. Kanun değişikliği»
- 1—3 Değişiklik hakkında Mart 1974'te Millet Meclisi Komisyonuna iletilen görüş
- 1—4 Cumhuriyet Senatosundaki değişiklik ve Millet Meclisi Komisyonunun son kararları

2— T.M.M.O.B. XVIII. Dönem çalışma programı

- 3—1 Acil demokratik isteklerimiz
- 3—2 Genel af konusunda görüşlerimiz
- 3—3 İşkence olaylarına tepki
- 3—4 Üyemiz Harun Karadeniz'in durumu
- 3—5 Hükümet sorunu konusunda Cumhurbaşkanı'na sunulan görüş
- 3—6 Hükümetin kurulması üzerine Başbakan'a sunulan görüş
- 3—7 Haşhaş sorunu hakkındaki görüşümüz
- 3—8 Üniversitelerarası Kurula çekilen telgraf
- 3—9 Öğrenci affı konusunda ilgililere mektup
- 3—10 Mahalli seçimler öncesi uyarı

- 4—1 T.M.M.O.B. işyeri temsilciliği esasları
- 4—2 Teknik Personel İş Kanunu tasarısı
- 4—3 Teknik elemanlar arasında yaratılan ayrıcalıklar konusunda görüş
- 4—4 Tekrarlanan ayrıcalıklı davranışları protesto
- 4—5 Teknik Eleman Parlamenterlere sunulan görüş
- 4—6 Devlet Personel Dairesinin düzenlediği toplantıya sunulan görüş

- 5—1 Kurultay öncesi açıklama
- 5—2 Kurultay hazırlık çalışmalarına katılanlar
- 5—3 Tebliğ 1: Teknik elemanların hizmetlerini halkımıza gerekli ve yeterli bir biçimde sunamayışlarının nedeni
- 5—4 Tebliğ 2: Teknoloji ithali ve beyin göçü
- 5—5 Tebliğ 3: Teknik eğitim ile uygulama arasında yaratılan çelişki
- 5—6 Tebliğ 4: Teknik personele uygulanan statünün eleştirisi
- 5—7 Tebliğ 5: Teknik elemanların yönetimde söz sahibi olmaları gereği
- 5—8 Tebliğ 6: Teknik elemanların sendikal haklara kavuşmaları ve Teknik Eleman İş Kanununun getirecekleri
- 5—9 Türkiye I. Teknik Eleman Kurultayı Bildirisi

6— Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası ile üç Oda arasındaki anlaşmazlık konusunda yapılan çalışmaların özeti

7—1 T.M.M.O.B. yayın organı hakkında araştırma raporu

7—2 Basında çalışmalarımız

GİRİŞ

«Halkımızın tam bağımsızlık ve gerçek demokrasi yolundaki mücadelesi mutlaka giderek güç kazanacak ve ilerleyecektir. Zaman,zaman yavaşlatılmaya ve belki de, yakın geçmişte olduğu gibi,durdurulmaya çalışılacak, fakat geri götürülemez, engellenemeyecektir.

200 yıldan beri sömürülen ülkemizde, 1974 yılına, toplumsal değişme ve gelişmelerin hız kazandığı, halkımızın yoksulluk ve gerilikten kurtulma özlemleri ile özgürlük ve demokrasiye oy, verdiği bir ortamda girilmiştir. Sorunlarımızın büyük boyutlara ulaştığı, gerilikten kurtulmak isteyen yurtsever güçlerle; kârları uğruna geri kalmamızı isteyen güçlerin mücadelesinin açıkça ortaya çıktığı 1970'lere nereden ve nasıl gelindiğini görmek gerekir. Osmanlı devletinin son dönemlerinde, sınai ürünlerini satıp, ucuz hammadde temin edecekleri pazarlar arayan batılılar gözlerini ülkemize diktiler. Bu sömürü bir buçuk asır sürdü. Azgınlaşan tekeli çıkarların istilasına uğrayan ülkemizde, 50 yıl önce bir bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi verildi. Bu mücadeleler sonunda kurulan Cumhuriyet dönemimizin başında; ulusal bir ekonomi - politika yaratılmasına dönük çabalara girişildi. Fakat aradan yirmi beş yıl geçtiğinde, gözlerini ülkemizden ayırmayan yabancı tekellerin ve onlarla ortak olmaya gönüllü çevrelerin bu çabaları baltaladığı görüldü, l. Dünya Savaşından galip çıkan ülkelerin, Marshall Planı, ikili anlaşmalar vb. yollarla ülkemizin ekonomik ve siyasal yapısı üzerinde egemenlik kurmaya başladıkları bu dönemde, uluslararası sermayenin sömürüsü, yeniden kaynaklarımıza musallat olmayı başarmıştı.

1970'lere gelindiğinde, sömürü büyük boyutlara ulaşmış, tüm hayatımız sözde planlara bağlanmış; fakat sorunlarımıza çözüm getirilmemiş, halk kitlelerinin yaşama düzeylerindeki görece gerilik artmıştı.

EKONOMİK, ANTİDEMOKRATİK VE KÜLTÜREL BASKILAR YOĞUNLAŞIYOR..

Son üç yılda halkımız ve onun bir parçası çalışanlar üzerindeki baskılar yoğunlaştı. Ekonomik baskılarla sömürüye hız kazandırıldı. Anti demokratik baskılarla suskunluk yaratılması planlandı. Kültürel alandaki çabalarla temel gerçeklerin gözlerden kaçırılması amaçlandı.

Bir yandan, teşvik tedbirlerini,finansman kanununu. İmar Kanunu değişikliğini, yabancı şirketlere peşkeş çekilen büyük yatırımları,tekeli sermayenin uluslararası kuruluşlarıyla ve özellikle Dünya Bankası ile yapılan kapi-tüler nitelikteki ikraz anlaşmalarını gördük.

Öte yandan; 1961 Anayasasının fazla ve lüks bulunarak değiştirilmesi, Üniversiteler ve Dernekler yasalarının geriletilişi, antidemokratik ve çağdışı uygulamaların yaygınlaştırılması, kamu personeli ve dolayısıyla teknik elemanların sendikalarının kapatılması geldi. Odaların yok edilmesi programlandı. Bu girişimlerin nedenlerinin gözden kaçırılması için beyin yıkama yöntemleri de geliştirildi. Halkımızın kafasında «balyoz» lar, tanrıların arabaları, kaderci filmler, bilimsel (!) fetvalar yer etti durdu.

1973 sonlarına gelindiğinde; sanayi ve tarımda geriliğimiz sürüp gidiyor, işsizlik ve pahalılık büyük boyutlara ulaşırken modern köle ticareti olan işçi göçü hızlanıyor, milli gelirin %32 si toplam nüfusun %1'i tarafından alınıyor ve yeraltı kaynaklarımız yabancı çıkarların hizmetine sunulmuş bulunuyor idi. Köylülerimizin sosyal güvenliğin ne olduğunu bilmediği bir ortamda nüfusumuzun onda birini bile kapsamayan sosyal güvenlik kurumlarında toplanan milyarlar tekelci sermaye girişimlerine fon oluyor idi. Ülkedeki yabancı sermaye ile kurulmuş şirketlerin her alanda serbestçe cirit attıkları bu dönemde enerjimizden, konutumuzda, suyumuzdan, yolumuzda her şeyimizi yabancı denetimine terk ettik. Yüzey suyu potansiyelimizin % 4'ünü bile değerlendiremezken enerjimizin % 70'ini fuel-oil den elde etmeye, gerçek sanayileşme ihtiyacındayken tüketim sanayi ve montaj sanayine yönelmeye, her türlü planlamayı kendimiz yapabileceğken 70 bin liralık uzmanlar ithal etmeye başladık. 32 milyonluk kredi alındı, 23 milyonu yabancı teknik hizmete peşkeş çekildi. Bir teknik ordunun % 45'inden fazlası «hizmet kesimi» denilen, üretimle doğrudan ilişkili olmayan alanlarda israf edildi. Sadece 1970 yılında yerli teknik elemana 237 milyon ödenirken yabancılara bunun altı misli, 1 milyar 343 milyon lira ödendi.

Sanayimiz, tarımımız, kalkınmamız unutuldu ve uyutuldu. Sahillerimiz yağmalandı, arazi spekülasyonu korkunç boyutlara ulaştı. Halkımızın malı ormanlardan kesilen ağaçlar devlet tarafından kişilere satıldı, yine devlet tarafından aynı kişilerden iki misli fiyata satın alındı. İşçilerimizin alın teri ile çıkartılan madenlerimiz bir liraya dışarıya gönderildi, yirmi beş lira verilerek mamul madde olarak geri getirildi. Bir batık gemiyi, 9 milyon lira ödeyerek, yabancılara deniz dibinden çıkarttırdık, 5 milyon liraya hurdacılara sattık. Bütün bu ekonomik, antidemokratik ve kültürel saldırıların geliştiği son üç yıl, doğal olarak, toplumsal uyanışı da hızlandırdı. Bütün dünyada ve ülkemizde çalışanların demokratik mücadele ve örgütlenmeleri de gelişti. 14 Ekim 1973'e bu ortam ve şartlarda girdik.

HALKIMIZ TERCİHİNİ DEMOKRATİK HAK VE ÖZGÜRLÜKLERDEN YANA KULLANIYOR

14 Ekim 1973, giderek bilinçlenen halkımızın özgürlük ve demokrasiye oy vererek, demokratik ortamı genişlettiği gündür. Toplumsal gelişmelere ayak uyduramayanların bütün engellemelerine rağmen, 100 günlük bir hükümet bunalımından sonra, ilerici girişimlerde bulunacağı umudu yaratan bir yönetim iş başına gelmiştir. Şimdi ülkemiz umut verici fakat zor bir dönemi yaşamaktadır.

Dünya Bankasından bir rapor gelmekte; kalkınma hızınızı düşürün, ithalatınızı serbest bırakın, tarımınızı geliştirirken sanayileşmenizi yavaşlatın, bu yavaşlama içinde de ağırlığı tüketim malları sanayiini geliştirmeye verin gibi akıl dışı tavsiyelerde bulunmaktadır. Bir dönemde yapılacak zamlar' erteleyerek halkın sırtına milyarları yükleyenler 3 aylık bir hükümeti çekinmeden suçlamaktadırlar. Çeşitli adaletsizlikler sonucu cezaevlerinde tutulan insanların affı, kimin kimi affetmesi gerektiği sorusu geçirtilererek, engellenmektedir. Son üç yılda uygulamaya konan ekonomik bağımlılığı arttırıcı ve hak aramayı engelleyici antidemokratik yasalar ve yasa değişiklikleri halâ yürürlüktedir. Daha çok özgürlük getireceğiz diyen hükümete getiremezsiniz diye karşı çıkılmakta ve halk yararına olan her çaba

baltalanmak istenmektedir.

14 Ekim ve 9 Aralık seçimlerinde bazı siyasal mevzileri kaybetmiş gibi görünen, fakat ekonomik gücünden bir şey kaybetmeyen yerli ve yabancı tekelci sermayenin ve taraftarlarının, gücünü yeniden arttırmak için, sistemli girişimlerde bulunduğu gözlerden kaçmamaktadır.

SALDIRILARI GERİLETMEK İÇİN ÖZGÜRLÜK VE GERÇEK DEMOKRASİ
Bütün bu girişimleri geriletecek tek şeyin özgürlük ve demokrasi ortamının genişletilmesi olduğuna inanıyoruz. Bu girişimlerin etkisinin azaltılması, yeni başlayan bir dönemin ülkemiz ve halkımızın çıkarları doğrultusunda gelişmesi ve sürekli olması; hükümetin halkımızın ve çalışanların seslerine kulak vermesi, onları yanına alabilmesi ve onlar yararına uygulamalarda bulunmasıyla olanak kazanacaktır.

Bu somut verilerin ışığı altında; yurtsever mücadelelerini sürdüren Türkiye teknik elemanları, halkımızın yanında yer alarak kendilerine düşen görevi yapmakta ve önermektedirler:

1 — Halkımıza demokrasi ve özgürlük vaat eden hükümet,tutumunu daha açık ve kesin olarak belirlemelidir.

2 — Tam bağımsızlık ve gerçek demokrasi ilkesine uygun olarak: «tüm insan gücü ve hammadde kaynaklarımızın en etkin bir biçimde halkımızın hizmetine sunulduğu, bu kaynakların kullanılmasında tüm çalışanların söz sahibi olduğu ve yabancı denetimin tamamen ortadan kalktığı» bir kalkınma politikası izlenmelidir.

3 — Anayasamız ve diğer yasalarda lüks ve fazla bulunarak yapılan değişiklikler iptal edilmeli,demokratik hak ve özgürlükler halkımıza daha da genişletilerek verilmelidir.

4 — Geçmişin adaletsizlikleri sonucu cezaevlerinde tutulan insanlarımızın affı, tüm siyasi suçları da içerecek bir biçimde çıkarılmalı ve engellemelere karşı çıkılmalıdır.

5 — Uluslararası mali sermaye kuruluşları ile ve özellikle de Dünya Bankası ile yapılan bütün anlaşmalar ve 3. Beş Yıllık Plandaki dışa bağımlılığımızı arttıran hükümler iptal edilmelidir.

6 — Teknoloji seçiminde ve uygulamasında yabancıların değil,yurdumuzun çıkarları gözetilmeli, her türlü yabancı teknik hizmet ithaline son verilmelidir.

7— Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu yeniden ele alınmalı ve çağdaş ihtiyaçları karşılayacak biçimde,T.M.M.O.B. tarafından hazırlık çalışmaları sürdürülen kanun taslağı kanunlaştırılmalıdır.

8 — Memurlara ve dolayısıyla % 80'i kamu kesiminde çalışan teknik elemanlara grev ve toplu sözleşme yetkileriyle donatılmış sendikal hakları tanınmalı, sorunlara geçiştirici çözümler getirmekten ve çalışanlar arasında ayrıcalık yaratmaktan vazgeçilmelidir.

9 — Yılların fiyat artışları ve son zamlarla artan hayat pahalılığı göz önünde bulundurularak, ücretler arttırılmalıdır.

SONUÇ

Türkiye teknik elemanları, her sorunumuzun çözümünde, halkımızın ve çalışanların temel ihtiyacının özgürlük ve gerçek demokrasi olduğuna inanmaktadırlar ve demokrasinin bütün toplumsal hayatımıza yaygınlaştırılması ve güçlendirilmesi yolundaki mücadeleyi her düzeyde ve etkin bir biçimde sürdürecektir.

Kendi gücümüze dayanan bir kalkınma ve sanayileşmeden yana olan Türkiye teknik elemanları, bu dönemde de halkımızın yanında ve çalışanların içinde yerlerini alacak; ulusal hedefleri ve kazanılmış hakları savunacak, bugüne kadar sürdürülen yurtsever mücadeleyi daha etkili bir biçimde devam ettirmek için güçleneceklerdir,

Türkiye teknik elemanları, hükümetin, başta kitlelere düşünme ve örgütlenme özgürlüğü getirecek girişimleri olmak üzere her türlü ilerici girişimlerini sonuna kadar destekleyecek ve karşı girişimlerle yılmadan mücadele edeceklerdir. <Yüreğimizdeki insan sevgisini ve yurtseverliği, baskı ve zulüm yöntemlerinin söküp atamayacağına bilinci içinde; bilimi ve tekniği emperyalzmin ve sömürgeciğin değil, halkımızın hizmetine sunmak için» her çabayı güçlendirerek sürdürme yolunda inançlı ve kararlıyız.

MESLEK KURULUŞLARININ TOPLUMDAKİ YERİ VE BİR MESLEK KURULUŞU OLARAK " TMMOB Anayasa, Madde 122:

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir.

İdare, seçilmiş organları, bir yargı mercii kararına dayanmaksızın, geçici veya sürekli olarak görevinden uzaklaştıramaz. Meslek kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.

2.1

meslek kuruluşlarının toplumdaki yeri

GİRİŞ

Demokrasi, en basit tanımı ile, halkın her kesiminin yönetime ağırlığını koyduğu bir «kendi kendini yönetme biçimidir.

Çağdaş toplumların, sınıflar arası çatışmalar ve çıkar grupları arası çekişmelerin sürüp gittiği karmaşık yapısı içinde, sadece belirli aralıklarla yeni yöneticiler seçerek, halkın yönetime katkısının sağlandığı öne sürülemez. Çünkü bu karmaşık yapının, toplumun her bireyi tarafından ayrı,ayrı kavranması ve doğru değerlendirilmesi olanağı yoktur. Bunun sonucu olarak da tek başına kalmış birey, kendi çıkarı doğrultusunda en doğru tercihleri yapamayacaktır. Bunun içindir ki, toplum içindeki belli çıkar grupları, kendi

ekonomik, politik, sosyal, mesleki çıkarları çerçevesinde etkin bir dayanışma sağlamak üzere örgütlenip, haklarını topluca korumak yoluna gitmektedirler. Böylece bireyler, diğer örgütlü çıkar grupları karşısında ezilen, hakları yenen, zayıf, çelimsiz bir kişi olmaktan çıkıp, kendi çıkarlarının bilincinde ve haklarını elde etme yöntemlerinin farkında olarak aynı gaye çevresinde toplanmış diğer bireylerle ortak bir mücadele içine girebilmektedirler.

İşte bu örgütlü çıkar grupları, hak mücadelesi yolunda kamu oyunu uyararak iktidarlar üzerinde bir baskı yaratma olanağına sahiptirler. Sendikalar, meslek kuruluşları, dernekler ve diğer örgütler, toplumların gelişmişliği oranında kendini kabul ettirmiş, demokratik mücadelenin güçlülüğü oranında yasalara yansımış birer baskı gurubudurlar. Dünya kapitalist sistemini oluşturan sınıflı toplumlarda bu baskı grupları, en temel çıkar çelişkisinin yarattığı iki cepheden birinde yer alırlar. Bu cephelerden biri, tekelci sermaye cephesi, diğeri ise, orta sermaye gruplarını da içine alan ve çeşitli sınıf ve tabakalardan oluşan halk cephesidir.

ANAYASADA MESLEK KURULUŞLARI

Aralarında Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin de bulunduğu meslek örgütlerinin birer kanunla kuruluşları 50'lere dayanmakla birlikte, ortak bir Anayasa maddesi içinde toplanmaları 1961'de olmuştur. 1961 Anayasasına konan bir madde, ayrı,ayrı kanunları olan meslek kuruluşlarını, ortak esaslara bağlamıştır.

Anayasa, Madde 122 :

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir. İdare, seçilmiş organları, bir yargı mercii kararına dayanmaksızın, geçici veya sürekli olarak görevinden uzaklaştıramaz. Meslek kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.

Madde 122'nin Gerekçesi :

Bu madde, çeşitli mesleki faaliyetlerin kanun tarafından kamu hizmeti düşüncesiyle, birer kamu tüzel kişisi olarak teşkilatlandırılması halinde, bu gibi kamu kurumu niteliğindeki mesleki kuruluşların, kendi işlerini yerinden idare esasına göre görebilmelerini ve seçilmiş organlarının da teminata bağlanmasını sağlamak için mahalli idareler hakkında hükümlere muvazi bir surette sevk edilmiştir.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin yanı sıra Anayasanın bu maddesine uygun olarak kanunları yeniden düzenlenen meslek kuruluşları arasında «Türkiye Barolar Birliği», «Türk Tabipler Birliği», «Türk Eczacılar Birliği», «Veteriner Hekimleri Birliği», «Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği», «Ziraat Odaları Birliği», «İhracatçı Birlikleri» de bulunmaktadır.

2.2

türk mühendis ve mimarlar odaları birliği (t.m.m.o.b.)

GİRİŞ

Ülkemizdeki çeşitli meslek kuruluşlarından biri olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, üyelerinin çıkarları ile halkın çıkarlarının giderek daha fazla bütünleştiği bir meslek kuruluşudur.

200 yıldan beri süregelen ve son yirmi beş yılda yoğunlaşan sömürü, doğal kaynaklarımıza, insan gücümüze ve buna bağlı olarak da teknik elemanlarımıza musallat olmuştur.

Fikri mesailerini satarak yaşayan ve kafa emekçilerinin üretime en yakın unsurlarından olan teknik elemanların, giderek daha bilinçli bir biçimde, bu sömürüye karşı çıktıkları görülmektedir.

Türkiye teknik elemanları gerek T.M.M.O.B. Kuruluş Kanunundan önce birlikler halinde, gerek Kuruluş Kanunundan sonra meslek odaları olarak, kendi gücümüze dayanan bir sanayileşme ve kalkınmanın sağlanmasında üzerlerine düşen görevleri yapmağa çalışmışlardır. Yüklendikleri sorumluluklar, elde ettikleri ekonomik, demokratik ve sosyal haklar, ülke çıkarları doğrultusunda sürdürdükleri mücadelenin ürünleridir. Ülke sorunları açısından yürüttükleri mücadeleleri ile önerdikleri çözüm yollarının haklılığı bu bilinçli mücadelenin açık delilleridir.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİNİN KURULUŞU
1930'lardan itibaren sürdürülen çabalarla, 1951 yılında Meclis Komisyonlarına gelen Odalar Kanunu, üzerinde iki yıl süren tartışmalar sonucu 1953'te Meclise sunulmuş ve 1954'te kabul edilmiştir. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği 18 Ekim 1954'te ilk Genel Kurul toplantısını yaparak çalışmalarına başlamıştır.

KURULUŞ KANUNU

50'lerin başlarında, kendisi de bir mühendis olan Konya milletvekili Himmet Ölçmen tarafından hazırlanarak Meclise sunulan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanun teklifinin gerekçesinde şu görüşlere de yer verilmiş idi :
«Bilindiği gibi teknik, sosyal ekonomide mühim bir rol oynamakta ve zamanımızda insanların pek çok ihtiyaçları teknik sayesinde temin edilebilmektedir. Sosyal hayata iyi bir veçhe veren teknik ve ekonomik faaliyetlerde muhtelif branşlara mensup mühendislerin ve mimarların ihtisasları dahilinde ve meslek prensiplerine uygun olarak çalışmaları ve iş birliği yapmaları memleket menfaati icabıdır. İleri memleketlerde bu mevzulardaki büyük problemler teknik elemanların geniş ölçüde fikri ve bedeni işbirliği ile hal edilmekte ve programlaştırılmaktadır. Buna mukabil ihtisasa ve muhtelif meslek adamları arasında iş birliğine ehemmiyet verilmeyen hallerde milli servetler bilgisiz ellerde heder olur.» «Türkiye de tekniğin devamlı olarak inkişafının sağlanması ve bu suretle memleketin imar ve bayındırlık işlerinde teknikten azami bir şekilde faydalanma imkânlarının elde edilmesi gayesiyle mühendislerin ve mimarların teşkilâtlandırılması bu tasarının esasını teşkil eder.» Gerekçede, böyle gir örgütlenmeden beklenen yararlar arasında şunlar da yer alıyordu :

·Tekniğe lüzumu kadar önem verilerek, memleket ihtiyacına ve karakterine göre teknik işlere veçhe verilmesi,

·Bu cemiyetlerden memleketin teknik şurası ve planlaşma organı olarak faydalanılması,
·Mesleki ahlâkın teessüsünün ve yükselmesinin sağlanması ve kötü niyetli iktidarsız teknik elemanlara cemiyet tarafından inzibati cezalar tatbiki suretiyle iyi iş görülmesinin temin edilmesi,
·Muhtelif kademelerdeki teknik elemanlar arasında kuvvetli bağlar ile bir iş ahengi kurulması ve mesleki faaliyetlerin her kademesinde çalışan işçi ve teknik elemanların vasıflarının iyileşmesini, bilgi ve kabiliyetleri nispetinde daha yüksek kademelere yükselmelerini sağlayacak imkanların hazırlanması.»

O sırada, ülkedeki mühendis ve mimarların dernekler biçimindeki örgütlerinin yetersizliği gerekçede şöyle belirtiliyor idi :

Memleketimizde her ne kadar Cemiyetler Kanununa göre teşekkül etmiş Türk Yüksek Mühendisleri Birliği, Türk Yüksek Mimarlar Birliği, Türk Mühendisler Birliği gibi cemiyetler mevcut ise de bunlar yukarıda bahsedilen gayeleri tahakkuk ettirebilecek imkânlarla ve teşkilâta malik bulunmadıklarından yukarıda tafsil edilen maksatları karşılamak üzere vazife ve salahiyetleri kanunla muayyen ve muhtelif mühendislik gruplarını ve mimarları bünyesinde toplayacak ayrı bir teşekküle ihtiyaç hissedilerek ilişik tasarı hazırlanmıştır.»

YABANCI TEKNİK ELEMANA ACIK KAPI BIRAKILIYOR

Meclise getirilen gerekçe ve kanun teklifi metinlerinin uyandırdığı izlenim asıl amacın, tekelci kapitalist ekonomik gelişmenin hızlandığı bir dönemde, sayıları çok fazla olmayan ve yeterince ihtisaslaşmamış olan teknik elemanları egemen çevrelerin çıkarları doğrultusunda daha düzenli ve da ha etkin çalışır hale getirmek, onlardan yararlanmak, olduğudur.

Ancak, hazırlanan teklif, yabancıların Türkiye'de serbestçe çalışabilmelerini mümkün kılan hükümler de içermekte idi. Malatya milletvekili Hikmet Fırat ve Gaziantep milletvekili Süleyman Kuranel (Mimar) bu maddenin bütünüyle metinden çıkarılmasını önermişlerse de, madde, «T.M.M.O.B. nin fikri alınarak Bayındırlık Bakanlığının onayı ile yabancı mühendis ve mimarların Türkiye'de çalışabilecekleri» biçiminde dönüşmüş, böylece, yabancı mühendislere, rahatça geçebilecekleri bir kapı bırakılmıştır.

TMMOB'NİN YASAL GÖREVİ, TOPLUM ÇIKARINI KORUMAKTIR

Bugün yürürlükte bulunan T.M.M.O.B. Yasasının «Kuruluş» ile ilgili olan 1. nci maddesi şöyledir :

«Türkiye hudutları içinde meslek ve sanatlarını icraya kanunen salahiyetli olup da mesleki faaliyette bulunan sivil ve askeri yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis ve mimarları teşkilâtı içinde toplayan hükmi şahsiyeti haiz (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) kurulmuştur.»

Yasa, 2. inci maddede, «Birliğin temel görevlerini şöyle tanımlamıştır : (Ammenin ve memleketin menfaatleri, meslekin inkişafı, meslek mensuplarının hak ve salahiyetleri bakımından lüzumlu gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak;»

Bu yasaya göre. Birlik bünyesinde, her ihtisas dalı için bir Oda kurulması gerekmektedir. Bugün, T.M.M.O.B. nin bünyesinde toplanmış 16 ihtisas Odası bulunmaktadır. Bu Odalara kayıtlı mühendis ve mimar sayısı 50.000 civarındadır. Yasanın 33 üncü maddesi uyarınca :

«Türkiye'de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve mesleki tedrisat yapabilmek için ihtisasa uygun bir Odaya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler.»

37 inci maddede de, üyelik vecibelerini yerine getirmeyen mühendis ve mimarların Türkiye'de mesleki faaliyetten men edilecekleri belirtilmiştir. Böylece 50'lerde iktidarların, «kayıt zorunluluğu» getirerek bir bakıma kendi çıkarlarının "destekleyicisi olarak kurdukları odalar, özellikle 60'larda, iktidar destekçiliği yerine, gerçek görevlerini yapmaya başlayınca, egemen çevrelerin büyük tepkisi ile karşılaştılar. Nitekim 1959 da TMMOB Kanunu üzerinde teknik elemanların itirazına rağmen iktidarlarca yapılan küçük birkaç değişiklik, Odaları iktidarların maşası yapma çabalarının bir bölümü idi.

HALKIN MÜCADELESİNE KATILAN ODALARIN SESİ KISILMAK İSTENİYOR

Ekonomi ve teknolojimizi dışa bağımlı kılan politika sonucu yabancı teknik hizmetten yararlanılmaya, iktidarların egemen çevrelerin çıkarlarını gözeterek politik kararları, yurtsever teknik elemanların görüşleri ile çelişmeye başlayınca, yerli mühendis ve mimarların iktidarlarca horlanması ve ekonomik baskı altında tutulması dönemine de geçildi. Böylece teknik elemanlarımızın, işsizliğe ve düşük ücretle çalışmaya mahkûm edilmeleri, onların demokratik düşünceleri, yaşama koşulları bakımından iktidarlara karşı halkın bir parçası olarak mücadele etmelerine yol açtı. Ve bu durum, mühendis ve mimar odalarının politikalarına yansdı.

Sonuç olarak iktidarlarla bu açık çelişme döneminde, meslek odalarının politika ile uğraşamayacakları iddiası, aslında politikanın, sermaye sınıfının tekelinde tutulması ve halk kitlelerinin kendi sorunlarının çözümünde söz hakkı olamayacağı görüşünün bir ifadesi olarak ortaya atıldı. Çünkü aynı dönemde, yine meslek odası olarak kurulmuş bulunan «Ticaret ve Sanayi Odaları», «Ziraat Odaları», ve benzeri kuruluşlar, ekonomik politikanın belirlenmesinde açıkça söz sahibi idiler. Yurtsever aydınların örgütleri niteliğindeki Meslek Odalarının gittikçe güçlenerek halkın mücadelesine daha fazla katkıda bulunmaları karşısında, yabancı tekellerle bütünleşmiş yerli tekeller ve onların uzantısı olan iktidarlar, 70'lere doğru, Odaların yetkilerini kısmayı amaçlayan, daha sonra ise doğrudan doğruya Odaları kapatmaya yönelik saldırılara giriştiler. Bu saldırıların bir parçası olarak 1969 yılında Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan bir tasarı ile, 1971 yılında AP milletvekilleri tarafından hazırlanan ve daha sonra meclislerde görüşülen teklif, yabancı elemanın Türkiye'ye girişi konusunda Odaların sınırlı denetimini kaldırmayı da amaçlıyordu.

SALDIRILARA KARŞI ODALARIN TEPKİSİ

1971'de Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ilk tasarıya Odalar «işbirlikçilerin değil, halkın emrinde» olduklarını belirterek karşı çıkmış ve sonuç olarak şunu

söylemişlerdir:

«Türkiye teknik kuruluşlarının sorumlu ve bağımlı oldukları tek güç Türkiye Halkıdır. Varlığımızın temel nedeni, mücadele gücümüzün tükenmez kaynağı olan, halkımıza ve Türkiye teknik gücüne karşı sorumluluğumuzu ve görevlerimizi asla unutamayız. İktidarların maşası olmayı kesinlikle reddediyoruz. Halkımız yararına çalıştığımızın somut belgesi olan baskıları mutlaka boşa çıkaracağız ve işbirlikçilerin silahı mutlaka geri tepecektir. Çünkü ister özel ister kamu kesiminde çalışsın hiç bir teknik eleman meslek kuruluşlarının idam sehпасına götürülmesine müsaade etmeyecektir. İşbirlikçiler baskılarını artırdıkça saflarımız daha bir kaynaşacak, daha bir güçlenecektir. Anayasayla birçok noktalarda kesinkes çelişen böyle bir antidemokratik ve faşist kanunun geçmemesi için hem parlamento içindeki hem de parlamento dışındaki tüm ilerici ve milli güçler, odaların yanında sonuna kadar çarpışacaklardır. İhanetlerini işbirlikçilerinin yüzüne bir şamar gibi vuracağımız günler yakındır. Yurdumuzdaki tüm devrimci ilerici ve milli güçleri, bizleri desteklemeğe ve kamu oyunu aydınlatmağa davet ederiz.»

1966 yılında Odaların ortaklaşa hazırlayıp parlamenterlere ilettikleri kanun taslağı meclislerde uyutulurken, 1972 başlarında, Odaları kapatmayı amaçlayan bir teklifin meclis komisyonlarında tartışılmaya başlandığı Odalara iletili. Bu teklifin meclisin gündeminde bulunması, 12 Mart sonrası baskı döneminde demokratik meslek kuruluşları üzerinde bir baskı, bir tehdit aracı olarak kullanıldı.

Aynı dönemde, bir taraftan da TMMOB'nin, çalışmaz halde tutulmasına çalışılıyor, teknik elemanların güçlü bir örgüt çevresinde toplanması engelleniyor idi. Böylece her yıl toplanması gereken Birlik Genel Kurulunun, toplanıp yeni yöneticileri seçmesi, 2 yıl engellendi.

ODALARI KAPATMA ÇABALARI

1973 yılına kadar geçen 19 yıllık çalışmasının genel bir değerlendirmesi yapıldığında, TMMOB'nin, bünyesindeki Odaların izlediği politik çizginin çok gerilerinde kaldığı, çok hareketli dönemlerde bile olayları çok uzaktan izlediğini görmek mümkündür. Bu nedenle, Odalar, Birliğin bugünkü yapısına karşı çıkarken, iktidarlar, yetkileri merkezde toplayan bu kuruluş biçimini daima savunmuşlar ve tüzel kişiliğe sahip olan T.M.M.O.B. Merkezini denetimde tutmaya çalışmışlardır. Ancak, 12 Mart sonrası baskı döneminde bile teknik elemanların sesinin kısılamaması üzerine, böyle bir denetimin yerine, mühendis ve mimar odalarını tamamen kapatma tasarı-'arı uygulamaya konmak istenmiştir.

Adalet Partisi Milletvekilleri tarafından hazırlanan, mühendis ve mimar odalarını ortadan kaldırmayı amaçlayan teklif, bir yıldan fazla bir süre Millet Meclisi Bayındırlık Komisyonunda bekletildikten sonra, 1973 Şubatı ortalarında, 4 dakika içinde, üzerinde hiçbir görüşme yapılmaksızın Millet Meclisi Genel Kurulunca onaylanarak Cumhuriyet Senatosuna iletili. (Ek: 1.1)

SON KANUN DEĞİŞİKLİĞİ TEKLİFİNİN AMACI

Bir yıldan fazla bir süredir Meclisin Bayındırlık Komisyonunda bekleyen bu teklifin sessizce kanunlaştırılmak istenmesi ile son yıllarda iyice yoğunlaşan ülke ekonomimizin dışa bağımlılığının arttırılması, demokratik hakların kısıtlanması ve örgütlü yurtsever güçlerin seslerinin kısılmak istenmesi çabaları büyük paralellik göstermekteydi. Yapılmak istenen değişikliklere bakıldığında bu ilişki açıkça görülüyordu :

Birinci değişiklik, kamu kesiminde çalışanların Odalara kaydolmalarını yasaklarken, memurların sendikalaşma haklarının ellerinden alınması ve derneklerin faaliyet gösteremez duruma sokulmasının ardından, kamu kesimindeki teknik elemanlara son darbeyi de indirmek istemekteydi. Böylece örgütsüz kalan mühendis ve mimarlar. İktidarların keyfi davranışları karşısında, bilimsel mesleki görüşlerinden, ekonomik ve sosyal her türlü haklarından fedakârlık yapmaya kolayca zorlanabileceklerdi, ikinci değişiklik, yürürlükteki kanunda bulunan ve yabancıların Türkiye'de çalışabilmelerini çok sınırlı bir ölçüde Odaların denetimine bırakan maddenin kaldırılmasını öngörmekteydi. Bu da, Teşvik Tedbirleri Kanun Tasarısının yabancı teknik eleman çalıştırmaya prim veren maddesi ile, İmar ve İskân Bakanlığına kuruluş kanununda geçen yıl içinde yapılan değişiklikle istediği kadar yabancı eleman çalıştırabilme yetkisi verilmesi ile yapılmış ve yapılacak olan bütün dış borçlanma antlaşmaları ile tamamen paralel bir değişiklikti. Ekonomimizin dışa bağımlılığının bir sonucu olan yabancı teknik hizmet ithali, geleceğimizi daha büyük ölçüde ileri kapitalist ülkelerin denetimine bağlarken teknik elemanlarımızı ezilmeye ve işsizliğe mahkum edecekti. Bu gidişe karşı duran teknik eleman örgütlerinin ortadan kaldırılması uluslararası kapitalizmin ve onun ülkemizdeki uzantılarının önemli amaçlarından biriydi.

Üçüncü değişiklik ise, Odaların politika ile uğraşamayacaklarını belirten bir cümleyi kanuna sokmak istemekteydi. Böylece, ülke çıkarlarını ve bilimsel doğruları savunan, fakat iktidarların paralelinde olmayan görüşlerin ortaya atılmasının önlenebileceği sanılmakta idi.

Türkiye'de tüm mühendis ve mimarların % 72'si kamu kesiminde çalışmaktaydı. Odaların yarısından fazlasında ise bu oran % 80'i geçmekteydi. Kanun teklifi aynen onaylansaydı bu Odaların kapanacağı açıktı.

Böylece 70'lerde egemen sınıf ve tabakaların uluslararası sermaye ile kaynaşmasında ulaştığı boyutlar, artık onları, 50'lerdeki teknik elemanları disipline edip mevcut ekonomik düzenle bütünleştiren çabalarından uzaklaştırıyor; halkla bütünleşmede ileri adımlar atan teknik eleman Odalarını ortadan kaldırma dönemine getiriyordu. Bu, sömürsünü daha da yoğunlaştırma atılımları içinde olan tekellerin, halkımızın özgürce örgütlenmesini ortadan kaldırmak istediği dönemin bir gelişmesiydi. Teknikte, bilimde, ulusal kalkınmada devrimci çağını çoktan yitirmiş olan egemen güçlerin, ulusal kalkınmada etkin bir güç olan teknik elemanları ve bütün diğer üretici sınıf ve tabakaları, yani halkı, karşısında bir güç olarak görmesi demektir, bu. Bu sözde yardımlarla, sömürücü kredilerle, patent, «Know-how» ve «royalty» lerle, yabancı uzmanlarla, esas dayanağa uluslararası tekelleri sermayede bulmuş olan egemen sınıfların, halktan büsbütün koptuğunu gösteren bir gelişmeydi.

KAMU OYUNUNUN TEPKİSİ

Değişiklik teklifinin Millet Meclisinden Senatoya iletilmesi üzerine 16 Mühendis ve Mimar Odası büyük bir tepki gösterdiler. Diğer meslek kuruluşlarının desteği ve üyelerinin dayanışması Odalar lehine geniş bir kamu oyu yarattı. Teklifin Senatoda görüşülmesine kadar geçen 3 ay süresinde konu basında geniş ölçüde işlendi. (Ek: 1.2)

Konu Oda temsilcileri tarafından, günün Cumhurbaşkanı Sunay'a sözlü olarak iletilip görüşleri sorulduğunda, kamu kesiminde çalışanların kayıt zorunluluğunun mahzurları üzerinde durdu ve Odalarla siyasi partileri bu açıdan kıyaslayarak birine giremeyen diğerine de girmemesinin olağan olduğunu belirtti. Sunay, ayrıca kamu kesiminde çalışanların haklarının devlet tarafından zaten korunduğu, ayrıca bir örgütün bu açıdan da gereksiz olduğunu da öne sürdü.

Mart başında Cumhuriyet Senatosu, «Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar İskân Komisyonu»nda görüşülen teklif, C.H.P. senatörleri İhsan Topaloğlu ve Faki Özen, Tabii Senatör Haydar Tunçkanat ve Kontenjan Senatörü Cihat Alpan'ın muhalefetlerine rağmen AP'li senatörlerin oylarıyla, Millet Meclisinden gelen metin üzerinde çok küçük değişikliklerle aynen kabul edildi. Bu arada Bayındırlık Bakanlığı temsilcisi Namık Sılay'ın da, AP'li senatörlerle görüş birliği içinde olduğu izlendi. Sılay'ın bu tutumu daha sonra Senato Genel

Kurulunda yapılan görüşmelerde de devam etti.

Konu üzerinde Birlik ve Odalar yetkililerinin yaptıkları görüşmede AP Genel Başkanı Demirel'in Odaların kapatılmasına yol açacak böyle bir kanun teklifini haklı göstermek için bulabildiği tek gerekçe, «Odaların, keyfi kararlarla üyelerini ihraç etmeleri» gibi, gerçek olmayan bir iddia idi. Demi-tel Teknik Elemanların bütün direnmelerine rağmen, teknik personel kanunu tasarısını hazırlayan hükümetin başbakanı ve kabul eden meclis çoğunluk partisinin genel başkanı olduğu için, kısacası, bu kanunu çıkarttığı için. teknik eleman düşmanı ilan edilmiş ve ihraç talebi ile haysiyet divanına verilmiş idi. Ve bu kararın «keyfi» bir tarafı yoktu.

TMMOB KANUN DEĞİŞİKLİK TEKLİFİNİN SENATODA GÖRÜŞÜLMESİ
Kanun teklifi üzerine Cumhuriyet Senatosunda 2 gün süren tartışmalarda, teklifi savunanların gerçekdışı beyanlarına, gerçek olmayan belgeler ve olaylardan bahsetmelerine rağmen Odaların, onlar çevresinde dayanışma veren demokratik kuruluşların ve yurtsever aydınların oluşturduğu kamu oyunun görüşleri ağırlık kazandı. Sonunda teklif savunucuları, oy çokluğuna da sahip oldukları halde geri çekilmek zorunda kaldılar. Kayıt zorunluluğu ve yabancı teknik ithali ile ilgili maddelerde değişiklik yapmaktan vazgeçtiler. Buna karşılık, Odaların siyasetle uğraşamayacaklarını belirten bir madde eklenmesi ve mevcut bir maddenin kaldırılarak Odaların gelirlerinin kısılması doğrultusunda kararlar alındı. Böylece, teklif, yeniden görüşülmek üzere Millet Meclisine iade edildi.

MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI TOPLUM YARARINI SAVUNDULAR
Senato görüşmeleri sırasında söz alan Cumhurbaşkanlığı Kontenjan grubu senatörü ve eski İmar ve İskân Bakanı Selahattin Babüroğlu, görüşülmekte

olan tasarının, 1954 yılından bu yana işleyen 16 meslek odasına ve bunların başarılı çalışmalarına son verecek nitelikte olduğunu belirtti ve şunları söyledi :

«Yasalara saygı istiyorsak, onlara değerlilik, süreklilik kazandırmak istiyorsak, yasaların rahat ve pürüzsüz uygulanmasını sağlamak gereğine inanıyorsak, bu tasarımı da serin kanlı ve objektif ölçüler içerisinde gözden geçirmemiz ve zaman harcayarak görüşmemiz gerekir. Ancak, ben bu tasarının herhangi bir değişiklik önergesiyle düzeltileceğine de tam ölçüde kani değilim. O bakımdan, bu tasarının Yüce Senatoca reddedilmesini ve gelecek seçimler sonunda gelecek iktidarlar tarafından tasarının daha serin kanlı hazırlanmasını önereceğim kürsüden ayrılırken.» «Bilimsel ve mühendislikle ilgili konuları bir mesleki oda olarak, örgüt olarak inceleyen ve kamu kuruluşlarına dışarıdan hizmet katan, dış ülkeler teknik seviyesiyle tekniğimizi at başı beraber götürmeye çalışan ve bu doğrultudaki çalışmalara uyanıklık getiren odaları sadece kişisel nedenler ve kızgınlıklarla ortadan kaldırmak, kuşkusuz, hukuk devleti anlayışıyla kolayca bağdaştırılmaz.»

«Yıllar yılı çalışma yapan ve pırıl, pırıl gençlerimizin hasbi ve fahri olarak hizmetleri, bazıları batı ülkelerine tercüme edilmiş, batı ülkelerinden bize transfer edilmiş bilgiler dolu. Şimdi bu odaların bu çalışmalarını yaptırmayacak gibi bir kanun, bir yasanın çıkmasına Yüce Senatonun müsaade edeceğini zannetmiyorum.»

C.H.P. Senatörü İhsan Topaloğlu da konuşmasının Odaların yararlarından bahseden bölümünde şu noktaya değindi :

«..... mühendisler, konularında, mühendisle işveren arasındaki sözleşme esaslarının saptanmasında, hizmet-ücret dengesinin yıkıcı rekabetleri önleyecek dengesinin sağlanmasında görev alır. Mesleki ahlak esasının sağlanıp yürütülmesinde görevi vardır, meslek kongreleri, teknik bakımdan mesleki araştırmaları, meslek içi eğitim, konferanslar, mesleki yayınlar yapar.» «Bu kuruluşlara Devletin doğrudan doğruya yardımı yoktur. Meslek dallarının artmasıyla, meslek alanlarının sürüşmesi ve girişimi gibi birçok konunun da ancak meslek kuruluşları tarafından çözümlenmesi mümkündür, kanun ve emirlerle bu ayırım yapılamaz. Bütün dünyada, yukarıda değinilen benzeri işleri meslek kuruluşları yapmaktadır.»

«Odalar, kamu özel kesimleri, üniversite öğretim üyeleriyle esasen kendi içlerinde en ideal bir üçlü dengeyi sağlayacak kuruluşa sahip bulunmuşlardır. Her istek, her karar bu üçlü kuvvetin dengesine bağlıdır. Ayrıca, ihtisas dallarına göre odalar birliğini de dengelerler...» C.H.P. Grubu adına konuşan Fikret Gündoğan ise, Odaların ülke çıkarlarını savunduklarını belirten konuşmasında şunları söyledi :

«Mühendis ve Mimar Odaları bugüne kadar toplum yararının bulunduğu yerde bulunma gayretini gösterdiler. Mühendis ve Mimar Odaları toplumun dışı bağlılıktan kurtulma savaşında vazife aldılar. Mühendis ve Mimar Odaları toplumun iç sömürden kurtulmasını sağlayacak her teşebbüsün yanında bulundular. Mühendis ve Mimar Odaları Türkiye'de yerli teknolojinin gelişmesini sağlayacak her türlü yabancı tasalluta mani olacak tedbirlerin

yanında bulundular. Mühendis ve Mimar Odaları Türkiye'de arsa spekülasyonundan, soygunundan tutun da ta kişi istihdamına kadar her konuda ve sorunda, gerçek toplum yararlarından başka hiç bir maksat ve gaye peşinde koşmadılar.»

Gündoğan, konuşmasında, odaların, yurt çıkarlarını savunan bilimsel çalışmalarından örnekler verirken şu konuya da değindi : «Ben, yine, özel okullar konusunda yapılan en iyi araştırmanın bu odalar tarafından yapıldığına şahit oldum ve bu araştırma nedeni ile aydınlanmış zihinler, oluşmuş kamu oyu sonucundadır ki, özel okulların Türk eğitiminde nasıl fena işleyen bir yara, kangren olmuş bir eğitim düzeni bulunduğunu yine onların araştırmalarından öğrendim ve bizim öğrenmemizle yetinmedim, yahut da bizi öğretmekle kalmadılar Anayasa Mahkemesi dahi bu görüş ve anlayışı kabul etti. Özel okulların Türk eğitimindeki çok ağır maliyetinin Türk Halkına ödetilmesine bir an evvel mani olucu kararı öyle sanıyorum ki, bu yapılan bilimsel araştırmadan esinlenerek verebildi. İşte bunlara bilimsel araştırma derler.»

«Dahası... arsa spekülasyonu ve arsa-şehirleşme rezaletleri üzerine eğilen bu kurum oldu. Gerçekleri gösterdi ve ondan sonra biz burada Arsa Ofisi Kanunları düzenledik. Kanunlarda, onlardan esinleşmiş bir takım düşünceler vardır.»

«Keban Barajının gecikme sebeplerini ortaya koyan müessese budur. Büyük resmi bir yalanın ortasına iğneyi batırıp da balonu söndüren ve bugün Türkiye'de barajlar krallıkları ile geçinmek isteyenleri, Türkiye'nin her türlü meselesini dünyada eşi görülmemiş, büyük dehalar gibi halletme iddiasında bulunanları Keban Barajı gibi 1967-68'lerde hitama ermesi gereken bir barajın halâ daha nasıl sürünceme içinde kaldığını ortaya koyabilen tek bilimsel tetkik yapan kuruluş Türkiye'de Mühendis ve Mimar Odaları Birliği idi.»

«Bunları da okudum ve gördüm.»

«Adalet Partisi bir memlekette Keban Barajının neden geciktiğini söyleyecek cesaretle bir parti olamadı. Hangi ecnebi parmağının, hangi yerli sömürücü parmağının orda işlediğini ortaya koyacak güçte değildir. Önden dolayı bu araştırmalarla bunları ortaya getirmesinden dolayı bu odaları cezalandırmak istediğine eminim.»

İKTİDARI DESTEKLEMİYEN HAREKETLERE «SİYASET» DENİYOR
Gündoğan, konuşmasında, mühendis ve mimar odalarının, «siyasetle uğraşmalarını yasaklamak» adı altında yapılması istenen değişikliğin ne anlama geldiğini de şu cümlelerle açıkladı:

«Türkiye demokrasinin temellerini atarken 1961 Anayasası Türkiye'de egemenliğin kullanılması anlamına gelen devlet yönetiminde ve diğer işlerde birçok kuruluşların, bu arada 122 inci maddede yer almış kuruluşların, Türk demokrasisinde kendilerine verilen ve egemenlik haklarından esinlenerek verilen yetkileri kullanma hakları kabul edilmiştir.»

«Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları, kamu kurumu niteliğindeki bu teşekkül,

Anayasanın 122 inci maddesindeki yetkileri ve hakları kullanamaz hale getirecektir. Yani parlamentosuyla, yargı organlarıyla, icra organıyla kamu kurumu niteliğindeki bu teşekküllerle birlikte Devlet yönetme anlayışına oturmuş olan Türk Anayasası bu anlayıştan uzak tutulmuş olacaktır.»
«Siyasetle uğraşamazlar hükmü ile Türkiye'de bu kamu kuruluşları ile birlikte Türk toplumunun yönetiminde hak ve yetki sahibi olmalarını önlemiş olursunuz. Çoğulcu demokrasi, denen demokrasi tipi, «Kuvva» dediğimiz kudretin bir tek elde veya bir kaç elde toplanmasını önleyici, çok ellerde dağılmış, çok eller tarafından ve yasalar teminatı altında birlikte yönetilen bir yönetim tarzıdır. Bunların yaptıkları her hareketin mutlaka genel anlamda siyaset ile de ifade edilebileceği bir gerçektir. Çünkü, siyaset 20. asır başlarından beri eski manasını çoktan yitirmiş, yeni anlamlar ve kapsamlar kazanmış. Eskiden bizim kullandığımız siyaset kelimesi başkalarının kullandığı politika kelimesi sadece ve mücerret devlet yönetiminde devlet kişilerinin, devleti kişilerin hak ve hareketlerinin ismi ya da sıfatı gibi anlam taşıyordu. Sadece devlet yönetenlerin yaptığı faaliyetlere siyaset deniyordu, başka hareketleri yapanların hareketlerine siyaset denmiyordu. Oysa 20 inci asrın başlarından beri her faaliyetin bir sonuç olarak bir toplumda siyasal ürün vermesi mukadderdir.»

«Siyaset, toplumun kanıyla canıyla hücrelerini, organlarını teşkil eden insanların ve onların teşkil ettikleri grup ve sınıfların mücadelesi anlamına gelir.»

«Kasıtları,iki tarafı keskin bir kılıcı kullanmaktır. Şöyle ki, siyasetle uğraşamazlar demek suretiyle onların her türlü faaliyetlerini siyasete bulaşık farz ve kabul etmeğe imkân açmaktır veya da kendi yararlarına, daha doğrusu iktidardaki grubun yararına hareket ettikleri takdirde (bu faaliyetler siyaset değildir) şeklindeki ayrımı elde tutmanın ustaca formülü budur.» «Bu itibarla, eğer modern demokrasilerin ve Anayasaların, Anayasa hukuku esaslarına bir nebzecek vakıf isek ve şayet Türkiye'de çoğulcu bir demokrasinin yerleşmesine taraftar isek, şayet bir hayli değiştirerek, aslını esasını yitirmiş olunan Anayasanın geride ayakta kalmış mihraplarını da yıkmamak istiyorsak, bu kurumların siyasetle meşgul olmalarını önleyici maddelerin çok eskiye dönük, çok eskide kalmış siyaset anlamıyla meç-edilerek, gerçekte, tabi kurumlar haline getirilmesine çalışma gayreti Türk toplumuna zarar verir. Belki bir an için bazı siyasi iktidarlara baskı aracı olarak kullanma imkânı veren bu kanunlar günün birinde mutlaka patlamalara, şu veya bu dengesizliklere sebep olur.»

Aynı konuda görüşlerini açıklayan Babüroğlu da şunları söyledi :

«Yurttaşların kendi aralarında birleşip dernek kurmaları, kurumlar vücuda getirmeleri zorlaştırılmamalı, tersine kolaylaştırılmalıdır. Onlara görev verilmelidir. Aristokrasinin demokrasiye dönüşmesi bu tür kuruluşlarla olur. Aksi halde siz demokrasi yaparsınız ama bir belirli zümrenin avcunda kalır demokrasi. Bu modern demokrasinin gerekleridir. Bu birlikler doğru olan görüşlerini hükümetlere yasalar içinde kalarak kabul ettirmeğe çalışırlar. Yurttaş ta sorumluluk duygusu gelişir, yöneticilerin hataları azalır, dikkatli ve dürüst yönetim değer kazanır.»

«Dünyanın gerçekten bütün hür demokratik rejimlerinde bu tür örgütler vardır ve bu tür örgütlerin hepsi de üstelik politikaya girerler. Batı ülkelerinde ve Amerika'da bütün bu tür örgütler bizim düşündüğümüzden de fazla politikaya girerler. Politikadan da fazla korkmamalıdır. Politika yapıp suç işliyorsa, kanunu varsa işletirsin, bu kanunu kaldırmakla olmaz.» İhsan Topaloğlu da kanuna, «siyasetle uğraşamazlar» diye bir madde konmasına karşı çıktı ve, «biz madem ki çoğulcu demokrasiye inanıyoruz, bu gibi odaların ve teşkilatların tenkitleri veya çıkışları karşısında Anayasanın sınırları içerisinde, kanunların hudutları içinde kaldığı sürece tahammüllü olmamız gerekir. Bu odaların yapacakları görevler memleket açısından çok önemli ve değerlidir» dedi.

AP'LİLERE GÖRE, ODALAR AMME HİZMETİ GÖREMEZ

AP Senatörü Rafet Rendeçi ise, Odaların kamu hizmeti yapamayacağını öne süren konuşmasında şunları söyledi :

«Meslek teşekkülleri meslek mensuplarına hizmet edecekler, Sayın Gündoğan'ın dediği gibi milli hakimiyeti temsil etmeyecek, yok öyle şey. Biz, kendimize ortak kabul etmiyoruz muhterem arkadaşlar, milli hakimiyeti kimlerin temsil edeceğini Anayasanın 4 üncü maddesi göstermiş ve bunun dışında buna iştirak, şirket var mı? Kabul ediyor musunuz? Türkiye'de politikayı kimlerin yapacağı belli: 56 ıncı madde göstermiş. Demokrasinin vazgeçilmez unsurları partiler yapar politikayı; ama herkes ilmi neşriyatını yapar, meslek mensuplarının tekamülü için gerekli tedbirleri alır.»

«Bunlar akla, mantığa uymayan ipe sapa gelmeyen sözler; böyle meseleler bu Senato huzura getirip, efendim, memlekette amme hizmeti göreceğiz demek ne demek? Muhterem arkadaşlar, amme hizmetini kim görür? Kanunlar var. Anayasa tayin etmiş. Peki, devlet ne hizmet görecek? Mühendis Odaları amme hizmeti görecek de devlet ne hizmet görecek. Bunlar: birbirine karıştırmamak lâzım, meseleleri iyi ayıklamak lazım. Kanunların, hukukun, Anayasanın içinde olacağız; ama bunlara da müsamaha edeceğiz. Yok böyle bir şey.»

A.P. Grubu adına söz alan Nahit Altan da, 16 odanın senatörlere ilettiği ve Odaların görevlerini anlatan ortak metni eleştirdi ve milli iradenin ne olduğunu göstermek zamanının geldiğini şöyle ortaya koydu :

«...Yine kendi beyanlarından bir pasaj okuyacağım, «Bilimsel ve teknik yönden ülke çıkarlarını savunacak hiç bir kuruluş kalmamış olacaktır». Sanki Türkiye'de bu kuruluş olmazsa, bilimsel ve teknik yönden ülke çıkarlarını savunacak kuruluş, teşekkül ve şahıs kalmamış oluyor. Bir kendileri bu memlekette vatanperver ve millet perver, bunun dışındaki bütün müesseseler bu gibi vazifelerle kendilerini vazifelendirmiş addetmeyecekler. «Ülkede görülen teknik hizmetler üzerinde hiç bir mesleki denetim sürdürülmeyecek. Hizmetlerin ehil ellerde yapılıp yapılmadığı, denetlenmeyecek.» derler. Yani, Türkiye'de icra organlarını denetleyen parlamentonun üstünde, parlamenterlerin üstünde bir varlık olarak kendilerini görecek ve icranın her türlü icraatını denetlemek, kendilerine, verilmiş bir vazife olarak tefsir edilmektedir. Elbette bu gibi zihniyetin karşısına çıkmak ve milli iradenin ne olduğunu göstermek de bizzat parlamentonun vazifesidir.»

ASILSIZ İDDİALAR

Nahit Altan, iki gün süren görüşmeler sırasında Odaların siyasetle ne şekilde uğraştıkları hakkında görüşlerini desteklemek amacıyla, Odalar tarafından basıldığını öne sürdüğü aslı olmayan bazı yayınlardan bahsetti ve bir odanın eski yöneticilerinin millete hesap vermemek için yurt dışına kaçtığını da, isim vererek, iddia etti. Ancak, Babüroğlu bu iddiaların asılsızlığını ortaya koydu. Bu arada yurt dışına kaçtığı öne sürülen eski bir Oda başkanının o sırada dinleyici locasında görüşmeleri izlemekte olduğunu da söylemesi sert tartışmalara yol açtı. Bazı çevrelerin gözünde Odaları küçük düşürmeyi amaçlayan bu iddialarını Nahit Altan birkaç Kez tekrarladı, ayrıca, kanun değişikliği dolayısıyla kendisine yollanan bir mektupta, kanunu hazırlayanlara hakaret edildiğini de öne sürerek, «Demek ki, bu kuruluşun mensupları böyle bir kanunun çıkmasına layıklarmış ki bu teklif gelmiş. Bir değişiklik yapılmış, parlamentonun haysiyetine, parlamenterlere tecavüz edecek kadar kendini bilmez insanların teşkil ettiği bir zümrenin mevcudiyeti malumdur.» dedi. A.P. sözcüsü Altan, Mimarlar Odasının Çalışma Raporlarından okuduğu bölümlerle Odaların siyasetle nasıl uğraştıklarını anlatırken şunları söyledi :

«(Anayasa değişikliğine, üç meslek odasıyla beraber karşı çıkmış ve görüşlerimiz kamuya açıklanmıştır...) Bu, siyasete katılmak değil de nedir,

(...Anayasa değişikliğiyle, kamu kesiminde çalışanların sendikaları; bu arada teknik elemanların sendikası Tek-Sen'in çalışmaları yasaklanmış ve sendikal örgütlenme olanağı ortadan kaldırılmıştır...) şeklinde, buna benzer yazılar.» AP Senatörü Altan'a göre mühendis ve mimarların haklarını savunan örgütlerin yok edilmesinden bahsetmenin de oda görevleri dışında olması gerekiyordu.

TİCARET VE SANAYİ ODALARININ HÜKÜMETE GÜVEN OYU VERMESİ SİYASET DEĞİL Mİ?

Karşı görüşü savunan Babüroğlu ise, siyaset yapmanın bir suç olmadığını anlatan konuşmasının bir bölümünde, mühendis ve mimar odalarının ülke sorunları üzerinde görüşlerini söylemelerinin siyaset olarak isimlendirilip yasaklanmaya çalışırken, Ticaret ve Sanayi Odalarına bu konuda sınırsız yetki tanınmasını eleştirdi ve şunları söyledi :

«Değerli arkadaşlarım, Odaların bazı temsilcilerinin demeçlerine de takılanlar oldu. Şimdi bazı temsilcilerin demeçlerinin savunucusu ben değilim. Ama daha dün sayın Talu Hükümeti güven oyu almadan, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları adeta güven oyu verircesine bir siyasi eylem içerisine girdiler. Birinci Erim Hükümetinin kendisine özgü nedenle istifası sonunda Sanayi Odalarının ve Ticaret Odaları Başkanlarının Türk radyolarını saatlerce işgal ederek savunmasız bir ekibi, ki, biz savunmaya geçmemiştik, böyle bir ekip hakkında türlü,türlü şeyler söylediler. Onlar politikada değildilerdi de bu arkadaşlarımızın, Odaların, az evvel sayın Altan'ın söyle dikleri bazı görüşleri ifade etmeleri. Anayasa hakkında görüş söylemeleri, bazı kanunlar hakkında kendileriyle ilgili olan kısımları hakkında görüş? söylemeleri bunlar ölçüsünde bir kusur mu sayılacak?

KAMU KESİMİNDEKİ TEKNİK ELEMANLARA BİR DARBE DAHA

VURULMAK İSTENİYOR

Konuşmacıların bir çoğu, görüşmeler sırasında, böyle bir teklifin kesinleşmesi halinde, özellikle kamu kesiminde çalışan mühendis ve mimarlara ağır bir darbe vurulmuş olacağını ve teknik elemanların yurt dışına göçünün daha da artacağını öne sürdüler. Fikret Gündoğan, bu konudaki görüşlerini şöyle açıkladı :

«Hiç ama hiç bir teklifçi, bu kanunu kamuya ve topluma şu veya bu yararı sağlama maksadıyla yaptığını iddiaya kalkışamaz ve bu kanunun teklif edildiği şekilde, hatta Millet Meclisinden sonra Senato komisyonunca yapılan değişiklikten sonra aldığı şekilde kabulü dahi, doğrudan doğruya ve kanunun değiştirilmesini isteyenlerin bağlı buldukları partinin başında bulunan zatin yine aynı partide bakanlık yapmış bir zatin 657 sayılı Personel Kanununun uygulanması sırasında bu kanunu hazırlayanların kastettikleri teşekkülün o kişiler hakkında almak istedikleri bir takım disiplin Kararlarına karşı bir nevi öç alma, cezalandırma amacını güttüklerini aşikar olarak görürler.»

«Yine bu kanunun zaten hizmetleri oldukça alt düzeyde ödenen ve şimdi bu kanunla yapılacak değişiklikle Türk Mimar ve Mühendislerinin büsbütün himayesiz, mesleki dayanışmadan mahrum ve bu yüzden müessiriyet gücünden, yoksun kalacakları ve zaten biraz evvel de arz ettiğim gibi alt düzeyde ödenen hizmetlerine karşılık bu kanunla yapılan tahribin inzimamıyla büsbütün mesleklerini bırakmak ya da başka yerlerde icra etme olanaklarını arayacaklarını söylersek yine bir ruyi kabul görmeyeceğine eminiz.»

KANUN KESİNLEŞİRSE TEKNİK ELEMANLARIN YURT DIŞINA GÖÇÜ ARTAR

Bir beyin göçü vaki oluyor Türkiye'de, bunların içinde en önemli unsur da mühendislerle doktorlardır. Siz bu kanunla beyin göçünü hızlandırmış olacaksınız; ama bu belki de uzaktan yakından, bilerek bilmeyerek birçok finans kapital mihraklarının ya da sanayi burjuvasının başka ülkelerden mühendis, mimar, teknik adam getirme istek ve arzularını doğrudan doğruya ifadeye kadir olmadığınız bir ortamda dolaylı olarak bu kanunla sağlamak istediğinizi iddia edeceğiz.»

«Türkiye'de kalkınma süreci devam ettiği müddetçe, evrensel çelişkinin bulunduğu noktada, az gelişmişlik yüzünden daima ya sermaye, ya yetişmiş adam veya başka birtakım yollarla bu kalkınma sürecini dışa bağımlı hale getirmek isteyen bir çarpık, kapitalizmin gelişmesi işte böyle tedbirlere bağlı. Aksi takdirde, istenilen çarpık, dengesiz kapitalizm yerleşemez.»

«Hangi kimse birtakım büyük sözler arkasına gizlenerek, çarpık, dışa bağlı, tekelci, değil insanları, ülkeyi can evinden yakalayıp sömürmek isteyen sağlıksız kapitalizmin taraftarıysa, onlar (teknoloji gelişi) gibi, (yabancı mütehassıslardan daha düşük düzeyde olan mütehassıslarımız yerine daha iyi kişiler gelir) gibi sözler sarf ederek, bu memleketi bağımlı hale getirenlerdir.»

Cihat Alpan da, konuşması sırasında aynı konuya değinerek, «657 sayılı Devlet Memurları Kanununun uygulanmasıyla bir kısmı mağdur duruma düştükleri, bir kısmı da tatmin edilmedikleri için üstün şartlı yabancı ülkelere

giden ve gitmeye niyet eden veya diğerk iş alanlarına atılmakta olan Türk Mühendis ve Mimarlarının miktarları, kendi kuruluşları için ağır ve tahrip edici bir darbe saydıkları bu teklifin kabulü halinde daha da artarak, teknik iş gücümüzün önemli bir surette sarsılması sonucuna vara çaktır» dedi.

Milli Birlik grubundan Haydar Tunçkanat, teklifin kesinleşmesi halinde, Türkiye'nin teknik hizmetler karşılığı yabancılara ödeyeceği paranın çok daha hızlı artacağını öne sürdü ve :

«...Geçen sene ki rakamlara göre 27 milyon dolarla başlayan bu gibi proje ve hizmetler için yabancılara ödenen ücretler son yıllarda 125 milyon dolara kadar yükselmiştir. Biraz evvel bir arkadaşımız bir örnek verdi. Yedi yıllık bir tekstil mühendisi Almanya'dan geliyor, ona 70 bin liraya yakın bir aylık ödenmek isteniyor, bunun için bir teklif yapılıyor. Halbuki aynı-şekilde bir Türk mühendisine iki bin lira civarında bir ödeme yapılıyor. Bu Türk mühendisleriyle yabancı mühendislerin birlikte çalıştığı bütün alanlarda aradaki bu yüksek fark kendisini göstermekte ve bizim mühendislerimiz, bizim teknisyenlerimiz, onlardan hiç de aşağı olmadıkları, hatta bir takım alanlarda daha ileri oldukları halde maalesef onlara biz çok düşük bir ücret ödemek suretiyle haklarını veremiyoruz.» dedi.

Selahattin Babüroğlu da, «Üçüncü Beş Yıllık Planın teknik elemanlara yüklediği, büyük milyarları aşan yatırım hizmetlerine girecek bu teknik elemanın moral bakımından çökertmemeyi, ücret bakımından yapacağımızı yaptık, daha fazla çökertmemek için hiç olmazsa bu konuda basiretinizi ve önerime iltifatınızı şimdiye kadar getirdiğim konulardan daha büyük önemle arz etmekteyim» diyerek, teklifin teknik elemanlara getireceği olumsuz etkileri anlattı.

C.H.P. Senatörü Lütfi Bilgen, kamu kesiminde çalışan mühendis ve mimarların odalara girmelerinin yasaklanması ile, bunların soruları ile uğraşacak bir örgütün kalmayacağını anlatan konuşmasında, aldıkları ücretlerle geçinme olanağı bulamadıkları için çok sayıda yetişmiş teknik elemanın Ulaştırma Bakanlığında ayrıldıklarını, ve bu durumun ülkedeki haberleşme görevlerini büyük ölçüde aksattığını öne sürerek şunları söyledi :

«Türkiye'de çalışan resmi sektörde ya da özel sektörde olsun bütün mühendis ve mimarların, meslektaşların aynı çatı altında toplanması mecburidir. Eğer bir teşekkül kuvvetli olursa, kuvvetli kılınacaksa bunun yapılması lazımdır. Ama bölünüp de sesi kısılacaksa, veya dili kesilecekse bu kanunun geçmesi lazımdır. Sanıyorum maksat da budur. Zaten iki seneden beri birçok odaların olduğu gibi mühendis ve mimarların da sesleri kısılmıştır, üşütmüşlerdir boğazlarını. Şimdi bu kanunla tüm kesmek felç etmek istiyoruz.»

«...Devlet sektöründe çalışan bu meslek sahiplerinin hiç dertleri yok mudur? Bunların dertleriyle kim meşgul olacaktır? Meselâ şu anda Personel Kanunundan dolayı yan ödemeler, şunlar, bunlar verilmediği için, hatalı yollar tutulduğu için Türkiye'de işte her bütçe sırasında görüşüyoruz bütün dairelerde sayısız yetişmiş teknik eleman ayrılmıştır ve onların çoğu da dış memleketlere gitmiştir. İki senedir haklarını koruyamayan teşekküller bundan sonra hiç koruyamayacaklardır.»

ASIL AMAÇ, MALİ OLANAKLARI KISARAK ODALARI ETKİSİZ KILMAK
Konuşmalar sırasında A.P. grup sözcüsü Nahit Altan, Odaların gelirlerinin çok yüksek olduğunu, bunların harcadığı yerleri tasvip etmedikleri için gereken tedbirleri almak gerektiğini öne sürdü. Karşı görüşte olan senatörlerin. Odaların kendi demokratik yönetim mekanizmaları olduğunu, böylece hangi alanda ne tür faaliyet gösterileceği ve nereye kadar harcama yapılacağını kendi genel kurullarında saptandığını belirtmelerine rağmen, AP'li Osman Zeki Gümüüşoğlu aynı konuda şunları söyledi :

«Muhterem arkadaşlarım, böylece çıkmış bir kanunla veya çıkarılacak bir kanunla bu derneğe bir nevi varidat gelir,imkan sağlayan kanunla kuruluşların bu türlü gelirlerini nereye sarf ettiklerini, hangi kamu yararı mülahazasıyla bunları harcadıklarını kontrol ve murakabe etme imkânımız yok. Şiryandan hizmetlerini kamu yararı mülahazasıyla tanzim ederken, kanun-'a kendilerine bahşettiğimiz imkanların gelişigüzel israfına da müsamaha gösterilemez, inancı içindeyim.»

TİCARET VE SANAYİ ODALARI GELİRLERİNE KİMSE BİR ŞEY DEMİYOR
A.P.'li senatörlerin görüşleri karşısında Babüroğlu, Ticaret ve Sanayi Odalarının çok daha yüksek gelirleri olduğunu, üyelerinden normal aidatlarına ek olarak gelirleri ile orantılı aldıkları «Munzam Aidat»lara yapılan itirazın Anayasa Mahkemesince reddedildiğini belirtti ve mühendis odalarının sağladıkları çok daha cüz'i gelirlerin Anayasa ve kanunlara uygun olduğunu savundu. Ayrıca bu tür gelirlerin miktarlarının üyelerce genel kurullarda saptandığını bu nedenle üyelerle Oda arasında bir konu olduğunu. Senatoda bu konuda karar vermenin anlamsız olacağını da ortaya koydu.

BU TEKLİF KESİNLEŞİRSE MÜHENDİSLERİN TEPKİSİ BÜYÜK OLACAKTIR

Alpan konuşmasında teklifin doğurduğu ve doğuracağı tepkileri de ortaya koydu ve şunları söyledi :

«Anayasanın 12 nci maddesine de uymayan bu teklif, kanun nitelikleri bakımından da bütün mühendis ve mimarlar için eşitlik ve genellik ilkelerine haiz olmayan maksadı ve mahiyeti itibariyle Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğini ve diğer meslek kuruluşlarından ayrı bir düzen ve statüye sokmak istemektedir. Bu önemli değişiklik hem kendi topluluğu içinde hem meslek kuruluşları arasında adaletli olmayıp, hukuk psikolojisine de aykırıdır ve sakıncalıdır.»

«Kapsadığı tepkinin bir karşı tepki yaratacağı beklenir. Gerçekten teklifin kamu oyuna intikalinden bu yana muhtelif meslek kuruluşlarınca muhtelif makamlara bu konuda yapılan müracaatlar ve bütün meslek kuruluşlarında baş gösteren huzursuzluklar, bunu açıkça belirtmektedir.»

Babüroğlu da doğacak tepkiler konusunda görüşlerini şöyle ortaya koydu: .
<Bu teklif, yurttaşla görevliler arasında uzlaşırma görevinden yoksundur. Değiştirilmediği takdirde, amaca varmayan, ondan uzaklaşan hükümlere yer vermektedir. Bu yasaya herkesin uymasını sağlamamız kolay olmaya çaktır değerli arkadaşlarım... Tasarı malul olarak çıktığı takdirde ölünceye kadar bu odanın üyesi kalacağım, emekli olduğum halde.» «Bütün bu meslek dalı

mensuplarından mühendisler daha duygusuz, daha vurdum duymaz, izzeti nefislerine değer vermeyen kişiler değillerdir. Eşitsizliğe, haksızlığa karşı tevekkülle köşelerine çekileceklerini zannetmeyin, zannetmeyelim. Buna bir ölçüde, onların yetiştirme biçimi, bilgi düzeyleri, bilgi dalının karakteri müsaade etmez, reaksiyonları zaman içerisinde görür ve bu reaksiyonlar hesabidir. Saygı duyulacak yasalar kişileri isyan ettirmeyen, teşekkürler arasında ayrıcalıklar yaratmayan, meslekleri rencide etmeyen yasalardır. Tam bir ölç alma ve cesaret denemesi diyemiyorum, eğer böyle bir durumla yetinilmişse, hiç olmazsa teklifi hazırlayan arkadaşlarım o günkü ortamda kendilerini tutamamış, böyle bir hava içerisine girmişlerse bu havadan Yüce Senatonun bu kanunu reddetmek suretiyle kurtarılmasının mümkün olacağına inanmaktayım.»

TEKLİF DEĞİŞTİRİLİYOR

Maddeler üzerinde görüşmeler sırasında teklifi hazırlayan A.P.'liler değişiklik önerileri verdiler ve böylece görüşmeler ne Mecliste kabul edilen, ne de Senato komisyonunda değiştirilen metinler üzerinde yapılamadı. Mevcut kanunun bazı maddeleri ne olduğu anlaşılmadan değiştirilmek yoluna gidildi. Sonunda, teklif, Odaların bazı gelir kaynaklarını ortadan kaldıran ve «Siyasetle uğraşamayacakları» maddesini içeren bir biçimde onaylandı. Kayıt zorunluluğunu kaldıran değişiklik yapılamadığı gibi, yabancı teknik elemanın Türkiye'de çalışmasının Odalarca denetlenmesini öngören maddenin çıkarılmasından da vazgeçildi. Böylece teklifin Millet Meclisine, yeniden görüşülmek üzere geri yollanması gereği doğdu.

AMAÇ TÜRKİYE'NİN DİNAMİZMİNİ ÖNLEMELİK

Görüşmeler sonunda söz alan CHP'li Nejat Sarlıcalı gerek görüşme biçimini ve gerekse ortaya çıkan sonucu eleştirerek şunları söyledi : «Mühendis Odaları, inşaat Odaları, Mimarlar Odaları Birliği kanunu gelir, değişir, değiştirilir, ilerler, geriler ama, burada meydana çıkan en önemli konu, Türkiye'nin açılan dinamizmini önlemek Türkiye'de gerçek heyecanı önlemektir. Üniversitede, Teknik Üniversitede 6 sene okumuş, Avrupa'da yüksek kimya tahsili yapmış ve Mimarlık Fakültesini bitirmiş pırıl,pırıl zekaların heyecanından neden kuşku duyarız. Dağlarda tünel açan. ovalarda sulama barajlarında çalışan insanların heyecanını ve onların memleket meseleleri karşısındaki hassasiyetini ve düşüncelerini önlemeye hiç kimsenin, hiç birimizin hakkı yoktur.»

TEKLİF YENİDEN MİLLET MECLİSİ KOMİSYONUNDA GÖRÜŞÜLDÜ

Senatoda yapılan değişikliklerle Millet Meclisine yollanan teklif, Mart 1974'te Millet Meclisi «Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm» Komisyonunda görüşülmüştür. Senatodan gelen teklifte yer alan :

- 2. Maddedeki «Amme ve memleketin menfaatleri...» cümlesinin kaldırılması ve siyaset yasağı konması ile ilgili hükümler,
- 3. Maddedeki, kayıtlarla ilgili değişiklik,
- 4. Maddedeki, gelirleri kısıtlayan değişiklikler Komisyon tarafından benimsenmemiştir.

Rapor Kaleme alındığı sırada, «Değişiklik Teklifi» Komisyondan Millet Meclisi Genel Kuruluna gönderilmiş ve gündeme alınmıştı.

İKİ YIL ENGELLENEN
T.M.M.O.B. GENEL KURULU
NİSAN 1973'TE TOPLANDI
XVIII. GENEL KURUL — NİSAN 1973

Teknik elemanların içine itildikleri ekonomik bunalımın ve örgütlerine karşı yapılan saldırıların gittikçe artması, onların dayanışma, birleşme ihtiyacını da arttırdı. T.M.M.O.B. nin yönetimini ellerinde tutan birkaç kişi, yasa gereğince her yıl toplanması gereken genel kurulu 2 yıl erteleyerek, bir birliğin sağlanmasını engelleyeceklerini sandılar.

Ancak Odaların ve Odalar dışındaki teknik eleman örgütlerinin bilinçli ve örgütlü çabaları sonucu sağlanan güçlü dayanışma bu engeli ezdi ve egemen çevreler, ellerinde tuttıkları Birlik tüzel kişiliğini, teknik elemanlara karşı kullanamaz hale geldiler. Bu güçlü dayanışma karşısında, yalnız bırakılan birkaç «yönetici» için genel kurulu toplantıya çağırarak, kendilerini kurtarmak için tek çareydi artık.

Bu «yöneticilerin yasa dışı durumları, T.M.M.O.B. yasasını yürütmekle görevli Bayındırlık ve Adalet Bakanlıklarına sürekli olarak iletildiği halde, bu bakanlıklar da 2 yıl boyunca görevlerini yerine getirmedi. Ancak, engellemeleri buradan öte geçemedi ve Birlik Genel Kurulu 1973 Nisan ortalarında toplandı. Böylece T.M.M.O.B. kuruluşundan beri ilk kez, teknik eleman ve yurt çıkarları doğrultusunda, bünyesindeki Odalarla birlikte güçlü bir tek ses çıkarabilen bir niteliğe ulaştı.

GENEL KURULA 16 ODANIN İLETTİĞİ GÖRÜŞ

16 Odanın Genel Kurula ilettiği bir mesajda; «Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Genel Kurulunun iki yıllık gecikmeden sonra tekrar toplanması, özlemi çekilen birliğin gerçekleşmesi yolunda önemli bir adımdır» deniliyor ve «Teknik elemanlarımızı düşük ücretlerle çalışmaya zorlayan, bilgi ve yeteneklerinin ülke çıkarları doğrultusunda kullanılmasını engelleyen tek nedenin, ülkemizde, kendi gücümüze dayanan bir kalkınma politikasının izlenmemesi» olduğu belirtiliyor idi.

HALKLA BÜTÜNLEŞTİKÇE GÜÇLÜ OLUNACAKTIR

Genel Kurula gelerek bir konuşma yapan CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, TMMOB Kanununda yapılmak istenen anti-demokratik değişikliklerle sonuna kadar mücadele edeceklerini belirtti ve «Keyfi yönetim için halkın ve teknokratın özgürlüklerini kısımaya kalkışan yöneticilerin ülkelerini geri bırakacaklarına ve bunalımdan bunalıma sürükleyeceklerine,» işaret etti. «Mühendislerin ve Mimarların birleşme hakları ve düşünce özgürlüklerinin budanması ve etkisiz kılınması istendiğini» ileri süren Ecevit, «Haklarınızın korunmasında en büyük dayanağınız ve desteğiniz şu veya bu partinin ötesinde doğrudan doğruya Türk Halkı olacaktır» dedi. Ecevit konuşmasını, «Sizler halkla bütünleştikçe daha güçlü olacaksınız, olacaksınız. Yalnız sizler değil, sizlerle beraber halk da daha güçlü olacaktır. Yalnız halk değil Türk demokrasisi ve Türk devleti de daha güçlü olacaktır.» diyerek tamamladı.

TMMOB Kanununu değiştirme çabalarının yoğunlaştığı bir sırada Anayasa Mahkemesi Başkanı Muhittin Taylan'ın Genel Kurula gönderdiği mesajda şu görüşler yer alıyordu :

«Anayasamızın 122. Maddesinde ifadesini bulan Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olan Birliğinizin ve ona bağlı odaların çalışmaları ve araştırmaları ile öteki kamu kuruluşlarına büyük lde yardımcı olduğuna kuşku yoktur. Mesleki Kuruluşların daha da geliştirilmesi ve gclendirilmesi gerektiğine inanıyorum.»

«ANA SORUNLAR KOMİSYONU» RAPORU

Genel Kurul sonunda oybirliğiyle kabul edilen «Ana Sorunlar Komisyonu» raporunda, «Türk teknik elemanlarının her dönemde kendi gücümüze dayanan bir kalkınmanın ve sanayileşmenin gerçekleştirilmesi için görevlerini yaptıkları, ülke çıkarları doğrultusunda bilinçli bir mücadeleyi sürdürdükleri ve ülke çıkarlarına aykırı girişimlere bütün gcleriyle karşı çıktıkları» görüşü yer alıyordu.

Bu görüşlerden hareketle izlenmesi istenen kalkınma politikası da şöyle belirleniyordu :

— Tüm insan gücü ve hammadde kaynaklarımız en etkin biçimde halkımızın hizmetine sunulmalıdır.

— Bu kaynakların kullanılmasında tüm çalışanlar söz sahibi olmalıdır.

— Yabancı denetim tamamen ortadan kalkmalıdır.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİğİ XVIII. DÖNEM ALIşMALARI

«Tüm alışanlar ve onların örgütleriyle birlikte ulusal hedefleri ve kazanılmış hakları savunmak, ve bugüne kadar sürdürülen yurtsever mücadeleyi daha etkili bir biçimde devam ettirmek için, teknik elemanların birliğinin daha da gcleneceği inancıyla, göreve başlıyoruz.»

TMMOB YÖNETİM KURULU NİSAN - 1973

«Geçmiş dönemler, bütün kesimlerde olduğu gibi teknik elemanlar üzerinde de antidemokratik ve ekonomik baskıların yoğunlaştığı, kamu kesiminde çalışanların sendikal haklarının ellerinden alındığı, demokratik örgütlerinin kapatılmak istendiği, beyin gcnn hızlandığı, buna karşılık yabancı teknik hizmet ithalinin teşvik edildiği dönemler olmuştur. Bu dönemde hakim çevrelerin kendi çıkarları yönünde bölme çabaları da teknik eleman örgütlerinin bilinçli çalışmaları sonucu engellenmiştir.

Bugün teknik elemanlar, haklarının elde edilmesinde, verilecek ortak bir demokratik mücadelenin gereğini kesin olarak bilmektedirler.»

«TÜRKİYE 1. TEKNİK ELEMAN KURULTAYI»

150.000 teknik eleman adına

29 Tek. El. Kuruluşu NİSAN - 1974

4.1

türk mühendis ve mimar odaları birliği xviii. dönem çalışmalarının ana hatları

BAŞLANGIÇ

Geçmiş dönemlerin hastalıklarının enine boyuna tartışıldığı, gelişen ekonomik, sosyal ve siyasal koşulların doğru değerlendirildiği XVIII. Genel Kurul güçlü bir birliğin, yeniden, oluşturulması yolunda önemli bir adım oldu.

Enflasyon, yani sömürü, tüm sabit gelirlilerin ve bu arada mühendis ve mimarların gelirlerini giderek artan bir hızla düşürmeye başlamıştı. Üretimin en yakın unsurlarından olan teknik elemanların büyük bir kesiminin. Personel Kanununun getirdiği koşullarla, bir yandan ücretlerinde indirimler oluyor, öte yandan politik baskılarla iş göremez birer kapıkulu olmaları amaçlanıyordu. Bilerek yaratılan ayrıcalıklarla teknik elemanlar birbirlerine düşürülmek isteniyor; tekniker, mühendisle; inşaat mühendisi ziraat mühendisiyle; teknik eleman mülkiyeliyle, sanki haklarını çalıştırandan değil de birbirlerinden alacaklarmış gibi karşı karşıya getiriliyordu.

Ülke çıkarlarına aykırı girişimlere karşı çıkan, kamu kesimindeki yurtsever teknik elemanlar ekonomik ve antidemokratik baskılarla özel sektöre ya da yurt dışına göçe zorlanırken, işlerimiz her türlü teşviklerle yabancı proje bürolarına yaptırılıyordu. Demokratik kuruluşlar yoğun saldırılara uğruyorlardı. Kendi üretim alanlarındaki yağmayı, ve nedenlerini görüp, halkımıza duyurma ve ulusal hedefleri savunma görevlerini gittikçe daha bilinçli ve örgütlü yapmaya başlayan teknik eleman örgütlerinin yok edilmesi ön plana alınmıştı. Yoğunlaşan sömürü ve antidemokratik baskılar halkımızın her kesimi gibi teknik elemanların da mücadelesini güçlendirdi Saldırıları toplumumuzun diğer çalışan kesimleriyle birlikte karşılandı, geriletildi. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, XVIII. dönem çalışmalarına bu ortam ve koşullarda, geçmiş dönemin hastalıklarından arınmış olarak başladı.

TMMOB XVIII. DÖNEM ÇALIŞMALARININ ANA HATLARI

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu; geçmiş dönemleri, XVIII. Genel Kurul görüşmelerini, kararlarını ve «Ana Sorunlar Komisyonu raporunu» göz önüne alarak, XVIII. Dönem çalışma programını: hazırladı. (Ek: 2)

Kuruluşundan bu yana gerçek görevini yapması çeşitli nedenlerle engellenen T.M.M.O.B. nin son üç yıllık ölü devresini de atlatarak yeniden canlılığa kavuştuğu bu günlerde, geçmiş dönemlerin bir değerlendirmesinin yapılması, geleceğe dönük çalışmaların sağlam temellere oturmasını sağlayacaktı.

Teknik elemanların sorunlarının halkımızın sorunlarından ayrı düşünülmemeyeceği; sorunları çözülmemiş, insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyine kavuşturulmamış bir toplum içinde, çözümsüz kalacağı tartışılmazdı.

19 sene sonra, toplumsal gelişmelerin hızlandığı bir ortamda Türkiye teknik elemanları «Kendi gücümüze dayanan bir kalkınma ve sanayileşme» politikasının izlenmesi doğrultusundaki isteklerini daha güçlü olarak tekrarlıyorlardı. Bu amaçla, ulusal hedefler ve kazanılmış haklar sonuna kadar savunulacaktı.

Geçen dönemde Birlik üyesi Odaların gerek kendi aralarında, gerekse Birlikle olan ve parçalanmaya, güçsüzlüğe kadar varan sonuçlar ortaya çıkaran tutumların yanlışlığı ve nedenleri son yıllarda iyice anlaşılmıştı. Bu dönemde görevimiz, ekonomik ve demokratik mücadelemizi güçlendirmek, ülke ve meslek sorunlarının çözümü yolunda örgütlenme düzeyimizi yükseltmek ve çalışmalarımızla kamu oyunu sürekli olarak uyarmak idi.

Dönem boyunca bu ilkeye bağlı olarak Ankara'da odalarımızla, Ankara dışında odalarımızın şube ve temsilcilerinden oluşan «Sürekli Komisyonlarla tam bir dayanışma içinde çalışmalarımızı yürüttük. Diğer ilerici demokratik kuruluşlarla zaman,zaman bir araya gelindi. 13-14 Nisan 1974'te yapılan «Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı» ülkemizin tüm teknik eleman kuruluşlarını bir araya getirdi ve birliğimizi güçlendirdi.

Halkımıza ve teknik elemanlara uygulanan ekonomik ve antidemokratik baskılara, çalışanlar arasında yaratılan yapay ayrıcalıklara her fırsatta karşı çıkıldı. Sorunlar ve nedenlerini açıklayan görüşlerimiz, kısa ve uzun dönemleri kapsayan önerilerimiz açıklandı ve savunuldu.

4.2

yurt ve meslek sorunları üzerinde kamu oyunu ve teknik elemanları uyarıcı çalışmalarımız

Halkımızın yoksul ve geri oluşu onun kaderi değildir. Halkımız milyonlarca işçisi ve köylüsü, yüz binlerce teknik elemanı, yurdumuzun doğal zenginlikleri ve birikmiş sosyal servetleri ile bütün sorunlarını çözebilir, yoksulluk ve gerilik zincirinden kurtulabilir. Halkımızın, planlı kalkınmayı gerçekleştirme yi, sanayileşmeyi, köylümüzü maddî manevî yoksulluktan kurtarmayı, tarımı modernleştirmeyi bilinçle başarması için, özgürce teşkilatlanması şarttır. Sorunları halkın sorunlarının bir parçası olan Teknik elemanlar, özgürlük ve demokrasi mücadelesinde, kendilerine düşen görevleri güçlendirerek sürdüreceklidir.

YURT VE MESLEK SORUNLARI

«Tanzimatın açtığı serbest ticaret devri Avrupa rekabetine karşı kendini müdafaa edemeyen iktisadiyatımızı bir de iktisadi kapitülasyon zincirleriyle bağladı. Teşkilat bakımından bizden çok kuvvetli olanlar memleketimizde, bir de fazla olarak imtiyazlı mevkide bulunuyorlardı. İstedikleri zaman, istedikleri eşyayı, istedikleri şartlar altında memlekete sokuyorlardı. Bütün iktisat kollarımıza bu sayede hakim olmuşlardı. Efendiler! Bize karşı yapılan rekabet hakikaten çok gayri meşru, hakikaten çok kahredici idi. Rakiplerimiz bu suretle gelişmeye elverişli sanayimizi de mahvettiler, ziraatımıza da zarar verdiler. İnkişaf ve mali ve iktisadi gelişmemizin önüne geçtiler.» Mustafa

Kemal, 1 Mart 1922.

SORUNLARA GENEL BAKIŞ

Biz ve bizim gibi ülkelerin geri kalmışlığı üzerine batıyı geliştirme girişimleri, 200 yılı aşkın bir süredir, sorunlarımızın kaynağı oldu. Bizden çok önce makinalı sınai üretime geçen ve kapitalist ilişkilerini geliştiren batılılar; bir yandan sınai ürünlerini satabilecekleri, öte yandan ucuz hammadde temin edecekleri pazarlarını genişletme yolunda, Osmanlı Devletinin egemen güçleri ile bir arada, yoğun bir sömürüyü sürdürdüler. Halkımız, 1920'lerde bizi silah gücüyle yutmaya çalışan, bu içli - dışlı sömürüye başkaldırarak verdiği bağımsızlık ve özgürlük mücadeleleri sonunda Cumhuriyetimizi kurdu.

O günden bugüne, sorunlarımızın giderek büyüdüğü bir 50 yılı geride bıraktık. Bu 50 yılın özellikle ikinci yarısı, yabancıların ve yerli ortaklarının, ülkemizin kaynaklarını alabildiğine sömürmelerinin, yeniden, giderek yoğunlaştığı yıllar oldu. Uluslararası tekelci sermaye, yerli ortakları aracılığıyla kendi çıkarları doğrultusundaki ekonomik ve anti-demokratik girişimlerini yaygınlaştırdı. Bir yandan; teşvik tedbirleri, finansman kanunu, imar kanun değişikliği, yabancı şirketlere peşkeş çekilen büyük yatırımlar. Dünya Bankası ile yapılan kapitüler nitelikteki ikraz anlaşmaları ile doğal kaynaklarımızın ve insan gücümüzün sömürülmesi sürdürüldü. Öte yandan, halkımızın ve çalışanların ekonomik, demokratik isteklerini ve bu sömürüye karşı çıkışlarını engellemek amacıyla; 27 Mayısın getirdiği hak ve özgürlükler «fazla» ve «lüks» bulunarak kısıtlandı. Bu tedbirleri daha güçlü kılmak amacıyla; beyin yıkama yöntemleri uygunlandı. Yayınlarla, filmlerle, düzenlenen Bilimsel (!) toplantılarla, bazı akademik çevrelerden gelen fetvalarla. Dünya Bankasından gelen raporlarla: toplumumuzun maddi, manevi sorunlarının temel nedenlerinin gizlenmesi amaçlandı.

Bağımsızlık ve özgürlük mücadelelerine temellenen Cumhuriyetimizin 50 yılında; ekonomik, politik ve kültürel sömürünün sorunlarımızı ulaştırdığı boyutları saptamak için alınan bir kesitte şu birkaç şeyi görme olanağı vardı:

·Son on yılda tüm hayatımız sözde planlara bağlanmış, fakat sorunlara halk yararına çözümler getirilmemiş, halk kitlelerinin yaşama düzeyindeki görece gerilik gittikçe artmıştır.

·Ülkede işsizlikten geçilmemektedir. Resmi raporlara göre işsizlik 3 yıl sonra «patlama noktasına» varacaktır. Milyonlarca gizli işsiz tarla kenarlarında, işporta tezgahları başında, devlet dairelerinde boş oturmaktadır.

·Milyonlarca işsize her yıl yenileri eklenmektedir. 300 bini vasıflı 1 milyonu aşkın işçimiz yurt dışına göçmüştür. 1.5 milyonu da sırada beklemektedir.

·Gelir dağılımındaki adaletsizlik yıldan yıla büyümektedir. Nüfusun % 1'i milli gelirin üçte birini ele geçirmektedir. Halkımızın düşük gelirleri vergiler, tasarruf ve kredi politikaları ve sosyal güvenlik cebri tasarruflarıyla büyük sermaye ve emlak sahiplerin dağıtılmaktadır.

·Köylülerimizin sosyal güvenliğin ne olduğunu bilmediği ülkemizde milyonlarca insanımızın hiç bir sosyal güvenliği yoktur.

·Nüfusumuzun yarısından çoğu okuma - yazma bilmemektedir. Okul çağındaki çocukların iki milyonu okuldan yoksun, kadınlarımızın % 80 i «kara cahil»dir. 20 bin köyümüzde halâ okul yok. Okullarda ki öğretmen açığı on binlerce.

·Köylerimiz sağlık hizmetlerinden yoksun. Doktorlarımızın yığılma gösterdiği 3 büyük şehirdeki insanlarımız bile salgın ve bulaşıcı hastalıkların tehdidi altında yaşamaktadırlar.

SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE, HALKIMIZIN TEMEL İHTİYACI GERÇEK DEMOKRASİDİR

Yoksul ve geri oluşumuz, ekonomik - politik - kültürel hayatımızın tümünce bir avuç yerli - yabancı banka, ticaret, sanayi, emlak, ve toprak tekelsinin oluşandandır.

Halkımızın yoksul ve geri olması onun kaderi değildir. Halkımız milyonlarca işçisi ve köylüsü, yüz binlerce teknik elemanı, yurdumuzun doğal zenginlikleri ve birikmiş sosyal servetleri ile bütün sorunlarını çözebilir, yoksulluk ve gerilik zincirinden kurtulabilir.

Toplumumuzun her alanında, ekonomimizde, yerleşme ve yapı sorunlarımızda başta kendi emek gücümüze dayanan bir kalkınma istiyoruz. Halkımızın ve onun bölünmez bir parçası olan teknik elemanların bütün maddî ve manevî gerilikten kurtulması, sonunda geliyor TAM BAĞIMSIZLIK VE GERÇEK DEMOKRASİ ülküsüne bağlanıyor. Bu yolda acil sorunumuz özgürlük ve örgütlenme haklarının genişletilmesidir.

PLANLI KALKINMADA AĞIR SANAYİ TEMELİ ÜZERİNE SANAYİLEŞMEK, KÖYLÜMÜZÜ MADDİ MANEVİ YOKSULLUKTAN KURTARMAK, TARIMI MODERNLEŞTİRMEK, İSTİYORSAK;
KÖYLERİMİZLE ŞEHİRLERİMİZİ BİR BÜTÜNCÜL YAPIYA KAVUŞTURARAK YERLEŞME, ŞEHİRLEŞME VE YAPI SORUNLARIMIZI ÇÖZMEK, HALK MUTLULUĞUNU ARTTIRMAK İSTİYORSAK;
HERŞEYDEN ÖNCE, HALKIMIZIN, ÖZGÜRCE ÖRGÜTLENMESİ ŞARTTIR ANCAK O ZAMAN, HALKIMIZ VE TEKNİK ELEMANLARIMIZ GEREKENİ BİLİNÇLE BAŞARABİLİR, HALK YARARINA BİR PLANLI KALKINMANIN, TOPRAK REFORMUNUN, SANAYİLEŞMENİN VE GERÇEK DEMOKRASİNİN YOLLARI AÇILABİLİR.

TEKNİK ELEMANLARIN SORUNLARI VE MÜCADELESİ HALKIMIZIN SORUNLARI VE MÜCADELESİNİN AYRILMAZ BİR PARÇASIDIR

Halkımızın sorunlarının nedenleri, onun ayrılmaz bir parçası olan teknik elemanların sorunlarının da temel nedenleridir. Teknik mesleki bilgilerimizi, demokratik düşüncelerimizi halkımızın sorunlarının çözümü için kullanamamamız; Odalarımızın kapatılmasını amaçlayan, örgütlenmemizi engelleyen saldırılara uğramamız; yurt dışına göçe veya işsizliğe itilirken, 70.000 lira aylıklı uzmanların (!) ithaline seyirci bırakılmamız; geçim sıkıntısına itilmemiz; bilerek yaratılan yapay ayrıcalıklarla birbirimize düşürülmemiz gibi sorunların temelinde ekonomik, politik ve kültürel sömürü yatmaktadır. Sömürüye karşı çıkarak tüm çalışanlar ve onların örgütleri ile birlikte «Gerçek Demokrasi» yolunda vereceğimiz mücadele; sorunların çözülmesine katkıda

bulunacaktır.

Bu konuda bir dönem boyu yapabildiklerimizin yeterli olmadığını belirtiyor ve önümüzdeki dönemlerde daha güçlü ve örgütlü bir mücadelenin sürdürüleceğine inanıyoruz.

YURT VE MESLEK SORUNLARI ÜZERİNDE KAMU OYUNU VE TEKNİK ELEMANLARI UYARICI ÇALIŞMALARIMIZ

Geçtiğimiz dönemde, temel yurt sorunları ve meslek sorunları hakkındaki görüşlerimiz olanakların elverdiği oranda; kamu oyuna, teknik elemanlara, ilgili kişi ve kuruluşlara iletmeye çalışıldı.

CUMHURİYETİN 50. YILINDA ACİL DEMOKRATİK İSTEKLERİMİZ

14 Ekim sonrası, TMMOB ve 16 ihtisas odası, teknik elemanların acil demokratik isteklerini kamu oyuna ve ilgililere iletiler. Cumhuriyetin 50. yılında kutlama törenlerine başlandığı sırada yayınlanan bir ortak metinde teknik elemanlar, «kalkınma edebiyatı» arkasına gizlenmeye çalışılan gerçekleri dile getiriyor ve «1973 Türkiye'sinde halkımız için en önde gelen sorun, özgürlük ve örgütlenme haklarına konan engellerin ortadan kaldırılmasıdır.» görüşünü savunuyor idi. (Ek: 3.1)

AF KONUSUNDA GÖRÜŞLERİMİZ

Uzun zaman siyasi yatırım konusu yapılan «Af» günümüze kadar kamu oyunu işgal etti. 16 ihtisas odamız ile birlikte acil demokratik isteklerimizde belirtilen «ayırimsız ve sınırsız af» görüşünü daha sonra yazdığımız bir mektupla ilgililere ve Meclislerde görüşülmesinden önce basın ve yayın organları yoluyla kamu oyuna duyurarak (Ek: 3.2) savunduk.

İŞKENCE OLAYLARINA TEPKİ

Son yıllarda, önceleri kulaktan kulağa dolaşan, işkence olayları, daha sonra belgeleriyle birlikte bir günlük gazetede yayınlandı. «İnsanlık dışı bu davranışların açığa çıkarılması ve her türlü işkenceyi yapan yaptıran ve seyirci kalandan hesap sorulması» yolundaki görüşümüz kamu oyuna iletili. (Ek: 3.3)

ÜYEMİZ HARUN KARADENİZ'İN DURUMU

Birliğimiz üyesi Yüksek Mühendis Harun Karadeniz'in hiç bir yasal engel olmamasına rağmen, sağlık nedenleri ile yurt dışına çıkması engellendi. Durum Sayın Cumhurbaşkanına, hükümet Başkanı Sayın Naim Talu'ya ve İçişleri Bakanına iletili. Üyemizin «yaşama hakkı»na konan kısıtlamanın hemen kaldırılması istendi. (Ek: 3.4)

Gecikerek yurt dışına çıkabilen üyemizin bir kolunu kaybetmesi, geçtiğimiz dönemin anti-demokratik ve çağdışı uygulamalarının nelere sebep olduğunun bir örneği olarak kalacaktır.

HÜKÜMET KURULMASI KONUSUNDA CUMHURBAŞKANINA İLETİLEN GÖRÜŞ

Seçim sonrası ortaya çıkan hükümet bunalımı sonucu, Sayın Cumhurbaşkanı Korutürk'ün 4 Aralık 1973 günü yaptıkları çağrıda, meslek kuruluşlarının görüşlerini de istemesi üzerine, hazırlanan TMMOB görüşü 7 Aralık 1973'te kendilerine sunuldu. Son on yılın bir değerlendirilmesinin yapıldığı görüşte:

«Yeni hükümeti kurma çalışmalarında görev hiç bir önkoşul iler; sürülmeden ve zorlamalarda bulunulmadan seçimlerde en fazla oyu almış ve parlamentoya en fazla üye sokmuş partinin genel başkanına veya yetkili kıldığı kişiye verilmelidir. Başbakanlıkla görevlendirilmiş kişi hükümeti kurma çabalarında bütün parlamenter rejimlerde ve demokratik ülkelerde olduğu gibi Anayasa ve kanunlar çerçevesinde tam bir inisiyatif sahibi olmalıdır.» deniyor idi. (Ek: 3.5)

TMMOB tarafından iletilen bu görüşün yanı sıra, odalarımız ve şubeleri de ortaklaşa saptadıkları aynı paraleldeki önerileri Cumhurbaşkanına ve kamu oyuna iletiler.

Cumhurbaşkanının, bu konuda meslek kuruluşlarından, kamu oyu önünde görüş istemesi, odaların siyaset yapamayacaklarını söyleyerek, onların yurt sorunları üzerindeki görüşlerini açıklamalarını önlemek isteyenlere verilmiş ve verilecek bir cevap idi.

YENİ YIL MESAJI

Cumhuriyetimizin 50 yılını geride bırakır ve yeni bir döneme girerken yayınladığımız mesajda; geçmişin kısa bir değerlendirilmesi yapılarak, «özgürlük ve demokrasi yolunda yapılacak mücadelede halkımızın ve onun bir parçası olan çalışanların giderek güçleneceğine olan inancımız» belirtildi.

HÜKÜMETİN KURULMASI ÜZERİNE, GÖRÜŞLERİMİZ BAŞBAKANA İLETİLDİ

100 günlük bir hükümet bunalımından sonra hükümetin kurulduğu günlerde, her fırsatta açıkladığımız ülke ve meslek sorunları üzerindeki görüşlerimiz Sayın Bülent Eçevit'e iletili.

Geçmiş dönemlerin kısa bir değerlendirmesinin yapıldığı görüşümüzde: «Yeni başlayan bir dönemde, ülke ve halkımızın çıkarları doğrultusundaki bütün girişimlerin Türkiye teknik elemanları tarafından destekleneceği» bildiriliyordu.

Acil demokratik isteklerimizin tekrarlandığı görüşte: «TMMOB Kanunun çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek biçimde yeniden ele alınması, teknik elemanların sendikal haklara kavuşturulması, teknik elemanların geçim sıkıntısından ve yurt dışına göç etmekten kurtarılması amacıyla alınması gereken acil tedbirler...» konularındaki önerilerimiz dile getirildi. (Ek: 3.6) Görüşlerimiz basın organları aracılığıyla kamu oyuna da aktarıldı.

HAŞHAŞ SORUNU KONUSUNDAKİ GÖRÜŞÜMÜZ

Bir milyondan fazla insanımızı yakından ilgilendiren haşhaş konusu, iki ABD'li temsilcinin ülkemize gelişleri ile Mart 1974'te günün konusu oldu. Kendi ülkelerinde sentetik uyuşturucu maddeler sanayiini ve üretimini geliştirirken, bizim üretimimizin baskılarla yasaklanması çabaları bağımsızlığımıza indirilen bir darbe idi. Bir takım beyanlarla, tehditlerini sürdüren bu temsilciler, kamu oyu tarafından dikkatle izlendi ve gereken tepkiyi gördü. Bu konuda ziraat ve kimya mühendisleri Odalarımızın yürüttüğü çalışmalardan yararlanılarak hazırlanan ve kamu oyuna iletilen görüşte : «Türkiye teknik elemanlarının, bağımsız bir dış politika izleyeceğini ve haşhaş ekimine yeniden başlanacağını belirten hükümet görüşünü sonuna kadar destekleyeceği»

açıklandı. (Ek: 3.7)

ÖĞRENCİ AFFI KONUSUNDA GÖRÜŞLERİMİZ

Eğitim kurumlarımızda geçen dönemin yarattığı bunalımlar, İ.T.Ü. H 5000 öğrencinin imzası ile TMMOB'ne intikal ettirildi. Başvurmada «geçmişteki adaletsizliklerin üniversite öğrencilerini her yönden etkilediği, bunun sonucunda yüzlerce kişinin okullarından ilişkilerinin kesildiği ve yüzlercesinin de eğitimlerini tamamlayamayacakları» belirtiliyor idi. Bu durum o tarihlerde İzmir'de toplanan Üniversitelerarası Kurula «çözüm» dileğiyle iletildi. (Ek: 3.8)

Daha sonra hükümet yetkililerine iletilen görüşte: «Öğrencilerin çıkacak af kapsamı içinde düşünülmesinin sevindirici olduğu, ancak, köklü bir çözüm için eğitim sorunumuzun yeni baştan ele alınması ve affedilecek öğrencilerin öğretilerini tamamlayabilmeleri için gerekli yasa ve yönetmelik değişikliklerinin bir an önce gerçekleştirilmesi gereği» savunuldu. (Ek: 3.9)

MAHALLİ SEÇİMLER ÖNCESİ, KENTLERİMİZİN SORUNLARI HAKKINDA, KAMU OYUNA İLETİLEN GÖRÜŞ

Bozuk bir yapıyı yansıtan Kentlerimizin bugünü ve geleceği konusundaki TMMOB görüşü, mahalli seçimler öncesinde kamu oyuna iletildi. «Kentleşmemizin ve kentlerimizin sorunlarının giderek hangi boyutlara varacağı ve bu ekonomik, sosyal ve siyasal yapı sürdürükçe neler olacağını kestirmenin güç olmadığı» anlatılan görüşte: «Artık kentlerimiz ve insanlarımızın bir sömürü aracı olmaktan kurtarılması gereği» savunuluyor idi. (Ek: 3.10)

KENTLEŞME VE KENTLERİMİZİN SORUNLARI VE BİR ÖRNEK - ANKARA, KIZILAY MEYDANI

Üzerinde uzun süre tartışmalar sürdürülen, görünüşte bir nokta fakat gerçekte tüm kent ve kentleşme sorunlarının özünü yansıtan «Kızılay Meydanı Yeraltı Tesisleri» konusunda Belediye Başkanlığınca düzenlenen toplantıya çağrılı olarak katıldık. Ülkemizin sorunlarının giderek büyümekte olduğu bir dönemde bu tür plansız, iç ve dış çıkar çevrelerinin amaçları doğrultusunda girişilen yatırımlara karşı çıkarak, «kent düzenlemelerinin, bir sömürü aracı olmaktan kurtarılması» görüşünü bir kere daha tekrarladık. Teknik hizmet ithali ve teknoloji transferi konularına karşı çıkılan görüş yazılı olarak Belediye Başkanına ve kamu oyuna duyuruldu.

TEKNİK ELEMANLARIN EKONOMİK VE DEMOKRATİK HAKLARI KONUSUNDA DÜZENLENEN BASIN TOPLANTISI

Bir yandan Personel Kanunu uygulamaları ve yaratılan ayrıcalıklarla ekonomik sıkıntıların içine itilen, öte yandan anti-demokratik yasa ve yasa değişiklikleri ile örgütlenmeleri engellenen teknik elemanların sorunları TMMOB ve 16 ihtisas odası yöneticilerinin katıldığı bir basın toplantısında kamu oyuna duyuruldu.

«Yasaların ekonomik ve demokratik haklarımız üzerinde bir baskı aracı olarak kullanıldığını, sorunun giderek büyüdüğünü, göç eğilimlerinin gelişmekte olduğunu» belirterek teknik hizmet ithaline karşı çıkıldı.

«Geçişirici çabaların soruna çözüm getirmeyeceğini, yan ödemeler ve torba

kadrolarla teknik elemanlar arasında bilerek yaratılan ayrıcalıkların bütünlüğümüzü bozmaya yönelik girişimler» olduğu belirtildi.

Ülke çıkarlarına uygun bir kalkınma politikasının izlenmesi istenen görüşte «Ayrıcalıkların ortadan kaldırılması, sendikal haklarımızın verilmesi ve tutarlı bir ücret politikası izlenmesi» önerildi.

KANUN GÜCÜNDE KARARNAMELERLE TEKNİK ELEMANLAR ARASINDA YARATILAN AYRICALIKLAR

Basın toplantısında temel görüşlerimizin açıklanmasından çok kısa bir süre, sonra, ayrıcalık yaratan iki kararname teknik elemanlar tartından tepkiyle karşılandı. 8 sayılı Kanun gücünde kararnameyle teknik elemanların 4 yıllık yüksek öğrenim görmüş bir bölümüne yüksek mühendis unvanı taşıdığı gerekçesiyle Personel Kanunu kapsamı içinde 2 kademe ilerlemesi verilirken diğer 4 yıllık öğrenim görmüş teknik elemanlara bu hak tanınmadı. Hemen arkasından çıkarılan bir kararnameyle, bu defa, yukarıdaki haktan yararlanan teknik elemanların dışındakilere yeni yan ödemeler getiriliyordu.

Teknik eleman kitlesinin bütünlüğünü bozmaya yönelik bu davranışlar TMMOB ve 16 oda tarafından ilgililer nezdinde protesto edildi. (Ek: 4.3) (Ek: 4.4)

Daha sonra ilgililerle yapılan temaslarda bu aksaklıkların düzeltileceği söylendi ise de bir sonuç alınamadı.

Geçmiş dönemin bu tür davranışları, sendikal haklarımızı alma yolunda verilecek mücadelenin önemini bir kere daha ortaya koydu. Toplu sözleşme ve grev haklarına kavuşmadan bu tür ayrıcalıkların sürüp gideceği, teknik eleman kitlesi tarafından kesinlikle anlaşıldı.

SEÇİMLER SONRASINDA TEKNİK ELEMAN PARLAMENTERLERLE YAPILAN TOPLANTIYA SUNULAN GÖRÜŞ

Seçimlerden sonra, Parlamentoda bulunan teknik eleman Senatör ve Milletvekilleri ile bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıda TMMOB ve 16 ihtisas odasının yurt ve meslek sorunları ile ilgili görüş ve önerileri parlamenterlere sunuldu. «Mühendis ve Mimar Odalarının Merkezi ve mahalli yönetime etkin olarak katılmasının» gerekliliği üzerinde duruldu. Ulusal teknolojinin uygulanması, yabancı teknik eleman saltanatına son verilmesi, Grev ve Toplu sözleşme haklarını getiren bir teknik personel kanunu çıkarılması, ücretlerin yükseltilmesi ve ayrıcalıkların ortadan kaldırılması gibi konuların sorun haline gelmesinin nedenleri ve çözüm önerileri belirtildi. Bu yazılı görüş aynı gün TMMOB Bülteni aracılığıyla kamu oyuna duyuruldu. (Ek: 4.5)

DEVLET PERSONEL DAİRESİ TARAFINDAN DÜZENLENEN TOPLANTIYA SUNULAN GÖRÜŞ

657 sayılı Devlet Personel Kanunu ve eklerinin yarattığı sorunlar ve çözüm yollarının tespit edilmesi amacıyla, Devlet Personel Dairesinin düzenlediği toplantıya katıldık.

Toplantıya sunulan, kamu oyuna ve ilgililere de duyurulan görüşümüzde; «Bu toplantının köklü çözümler yolunda bir başlangıç olması gereğine inandığımız,

temel çözümün sendikal hakların verilmesi olduğu; çalışanların bir bütün olarak kabul edilmesi ve kısa dönemde acilen de ücretlerin artan hayat pahalılığı oranında arttırılması ve ayrıcalıkların giderilmesi üzerinde duruldu. (Ek: 4,6)

Yıllardır çalışanlar arasında, sanki haklarını çalıştırandan değil de birbirlerinden alacaklarmış gibi süregelen yanlışlığın ortadan kalkması ve bu yolda tutarlı çabalar harcanması gereği bu toplantıda bir kere daha ortaya çıktı.

TEKNİK ELEMAN KURULTAYI

13-14 Nisan tarihlerinde Ankara'da toplanan teknik eleman Kurultayı öncesinde, sorunlarımız ve teknik eleman kurultayı üzerindeki görüşlerimiz kamu oyuna iletili. (Ek: 5.1)

4.3

türk mühendis ve mimar odaları birliği kanunu ile ilgili çalışmalar «6235 (7303) sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu, 19 senedir gelişen koşullar karşısında, ihtiyaçları karşılayamaz hale gelmiştir. Teknik meslek odalarının daha ileri bir düzeyde görev ve yetkilerle donatılması beklenirken, geçen dönemde, 6235 sayılı Kanunun bile çok gerisinde bir değişiklik teklifi, 4 dakikada, üzerinde görüşme yapılmaksızın Millet Meclisinden geçirilmiştir. Bir seneyi aşkın bir süredir TBMM'de bulunan ve henüz bir sonuca bağlanmayan bu değişiklik teklifine karşı mücadelemiz bitmemiştir.

Bu sorunun çözümü için, çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek bir Kanunun çıkarılması gereklidir.»

GENEL KURUL ÖNCESİ ÇALIŞMALAR

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununu değiştirerek odaları kapatmayı amaçlayan değişiklik teklifi 14 Şubat 1973'te Millet Meclisinde kabul edilerek Senatoya sevk edildi. Odaların Genel Kurullarını yapmakta oldukları bu dönemde, 16 Oda bir araya gelerek, 17 Şubatta kamu oyuna ilettikleri ortak görüşle değişiklik teklifini protesto ettiler.

19 Şubatta yeniden bir araya gelen 16 Oda temsilcileri önceleri her gün, sonraları haftada bir toplanarak iki ana konudaki çalışmalarını sürdürdüler. Bu iki konu, TMMOB kanun değişikliği teklifi ile mücadele ve TMMOB Genel Kurulunun toplanması idi. Kanun değişikliği ile mücadele konusunda 19 Şubat toplantısında saptanan «Odalar arası Çalışma Programı» uyarınca hemen uygulamaya geçildi. 22 Şubat günü, kanun değişikliğinin yaratacağı sonuçları açıklayan bir metin bütün parlamenterlerle, bakanlara ve Cumhurbaşkanıya gönderildi.

Şubat sonuna kadar, Odalar arası Kurulun uygun gördüğü bütün kişi ve kuruluşlarla, topluca ya da tek,tek görüşüldü. Diğer demokratik ve anayasal kuruluşların açık destekleri sağlandı. Basın mensupları ile tek,tek görüşülerek konu üzerinde bir kamu oyu yaratılmasında katkıları sağlandı. Diğer ülkelerdeki meslek kuruluşlarının durumları incelendi. Konu üzerinde, odalarımızın hukuk danışmanlarının görüşleri alındı.

27 Şubatta toplanarak, konuyu görüşen Cumhuriyet Senatosu, «Bayındırlık,

Ulaştırma ve İmar-İskan Komisyonu»nun çalışmalarına katılan 3 kişilik bir komisyon, ortak görüşleri savundular. Ancak Millet Meclisinden gelen teklif hemen,hemen aynen kabul edilerek Senato Genel Kuruluna iletildi. Mart ayı içinde, müteahhitlerin geniş yetkilerle oda kurmalarını sağlayacak bir diğer kanun teklifinin Millet Meclisinin ilgili komisyonlarının onayından geçtiğinin öğrenilmesi üzerine, mühendis ve mimar odaları bu konu üzerindeki görüşlerini Senatörlere ve kamu oyuna açıklayarak, Anayasanın «Eşitlik İlkesi» ile çelişen duruma dikkati çektiler.

Kanunun, Senato komisyonunda görüşülmesinden Senato Genel Kurulunda görüşülmesine kadar geçen 2,5 ay boyunca, değişiklik teklifi Senato gündeminde durdu ve her toplantıda bir bahaneyle,, üzerinde görüşme açılması ertelendi. Bu süre zarfında. Oda yöneticileri her haftanın iki gününü Senato da geçirmek zorunda kaldılar. Böylece değişiklik teklifinin Senato Genel Kurulundaki görüşmeleri sırasında öne sürülen gerçek dışı iddialar ve ortaya konmaya çalışılan gerçek dışı belgelerinin demokratik kuruluşları savunan Senatörlere anında iletilen görüşlerle çürütülmesi sağlandı. Sonunda kayıt zorunluluğunu ve odaların yabancıların Türkiye'de çalışması ile ilgili denetimini kaldıran maddeler. Senato tarafından reddedildi. Yeniden görüşülmek üzere Millet Meclisine geri gönderildi. (Ek: 1.4)

YENİ DÖNEMDE ÇALIŞMALAR

Bu dönem, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ile ilgili çalışmalarımız iki doğrultuda oldu. Birincisi, yeniden Meclis komisyonunda ve Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülecek değişiklik teklifi ile ilgili çalışmalar; ikincisi yeni bir TMMOB Kanun taslağı hazırlamak üzere yapılanlar idi.

DEĞİŞİKLİK TEKLİFİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Senato Genel Kurulunun yaptığı değişikliklerle Millet Meclisine gelen değişiklik teklifi üzerinde uzun süre bir işlem yapılmadı. 14 Ekim seçimlerinden sonra yeniden kurulan «Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu» konuyu ele aldı. TMMOB'ni temsilen üç kişilik bir grup, konunun bugüne kadar ki gelişimi ve son şekil üzerindeki görüşlerini Komisyon Başkanı Sayın Erol Tuncer ve bazı Komisyon üyelerine aktardılar. Senatoda yapılan madde değişiklikleri ile ilgili görüşlerimiz daha sonra yazılı olarak Komisyona sunuldu. (Ek: 1.3)

Komisyon, yaptığı çalışmalar sonunda, 1 yıldan fazla bir süredir savunduğumuz görüşler doğrultusunda karar vererek teklifi 27.3.1974 günü Millet Meclisi Başkanlığına gönderdi. (Ek: 1.4)

Raporun kaleme alındığı sıralarda, değişiklik teklifi Millet Meclisi gündeminin 4. sırasında görüşülmek üzere yer almış bulunuyor idi.

YENİ BİR T.M.M.O.B. KANUN TASLAĞI HAZIRLAMA ÇALIŞMALARI

19 seneden beri yürürlükte bulunan, giderek daha geliştirilmesi beklenirken, zaman,zaman yapılan değişikliklerle 1954 yılındaki durumundan da daha geri götürülen 6235 (7303) sayılı T.M.M.O.B. Kanunu artık ihtiyaçları karşılayamamaktadır. Bu yüzden, daha etkin bir çalışma ve denetim sürdürme olanağı verecek, yeni yetki ve sorumluluklar getirerek Birlik ve Odaları güçlendirecek bir T.M.M.O.B. Kanununa ihtiyaç duyulmaktadır.

Özellikle son yıllarda bir yandan hızla gelişen koşullar, öte yandan sık,sık tekrarlanan baskılar yeni bir kanun ihtiyacını duyurmuş, fakat dönemlerde dağınıklıktan kurtulamayan Birlik ve Odalar tarafından bir türlü ele alınamamıştır. Örgütlerimize karşı saldırıların yoğunlaştığı geçen dönemde, 16 Odanın bir araya gelerek Birliği yeniden kurması, konuyu ön plana çıkarmış ve bu dönem çalışmalara başlanmıştır.

Mart başında Birlik ve 16 oda temsilcisinin katıldığı bir komisyon, 19. Genel Kurula getirilmek üzere yeni bir kanun taslağı hazırlamağa karar vermiştir. Saptanan çalışma programına göre, önce odalardan bu konudaki görüşleri istenmiş, daha sonra gelen görüşler üzerinde yapılan bir çalışmayla yeni kanunun ilkeleri belirlenmiştir. Tekrar Odaların görüşüne sunulan ilkler üzerinde çoğunlukla birleşilmiş, açıklığa kavuşmayan iki üç noktada yeniden çalışmalar yapılmıştır. En son metnin Birlik Genel Kurulundan önce elde edilmesi ve Genel Kurulda tartışılarak son şeklin verilmesi için yoğun çalışmalar sürdürülmektedir.

Meclislerde hala sonuca ulaşmayan bir değişiklik teklifinin bulunduğu bu dönemde, çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek yeni bir kanunun çıkartılması için vakit geçirilmeden girişilecek her türlü çabanın yönteminin saptanması ve uygulamaya geçilmesi kaçınılmaz olmaktadır.

4.4

örgütlenme çalışmaları

«Geçen baskı dönemlerinde, teknik elemanların da örgütlenme haklarına önemli kısıtlamalar getirilmiş, yok edilen sendikal hakların yanı sıra teknik eleman odalarının kapatılması amaçlanmıştır.

Bütün baskılara rağmen, bu dönemler teknik elemanlar için dağınıklıktan kurtulma ve daha örgütlü bir ekonomik ve demokratik mücadele verme yolunda, büyük engellerin aşıldığı dönemler olmuştur.

Bugün teknik elemanlar, mesleki ve ekonomik haklarının korunma ve geliştirilmesinin yaygın ve güçlü bir örgütlenmeyle sağlanabileceğini bilmektedirler.»

SORUNLARIMIZIN ÇÖZÜMÜ İÇİN VERİLECEK MÜCADELE YAYGIN VE GÜÇLÜ BİR ÖRGÜTLENMEYLE BAŞARILI OLABİLİR

Teknik elemanların mesleki ve ekonomik haklarının korunması ve geliştirilmesi, ancak, tüm teknik elemanların bir araya gelerek temel sorunlara karşı doğru bir mücadele vermeleriyle sağlanabilir. Teknik hizmet ithaline son verilmesi ve teknik gücün halk kitlelerinin hizmetine sokulması yolunda verilecek mücadelenin güçlülüğü; işsizlik, mesleği terk, yurt dışına göç gibi durumların ortadan kalkmasında aynı oranda etkili olacaktır. Teknik elemanlar ekonomik hakları doğrultusunda ilk örgütlü mücadeleyi, Personel Kanununun uygulanmaya çalışılması sırasında verdiler. Teknik Personel Sendikası içinde her daldan ve her kademedeki teknik eleman, bütün karşı çabalara rağmen doğru ve sistemli bir mücadeleyi sürdürdüler. Kamu personeli sendikalarının 1969-1970 yıllarındaki başarısı, 12 Mart sonrası hemen kapatılmalarına yol açmış ve kamu kesiminde çalışanların iktidarlar karşısında güçsüz bırakılmaları amaçlanmıştır.

Daha sonraki dönemlerde, özellikle kamu kesiminde çalışan teknik elemanların ekonomik ve demokratik hak mücadelesinde yeterince örgütlü olmayışları, kazanılmış hakların bile geri alınmasına yol açmaya başlayınca, mühendis ve mimar Odaları, üyelerinin haklarını koruma yolunda, kamu personeli sendikalarının yerini doldurma çabasına girdiler. Uzun vadede amaç, mücadelede kitle dayanışmasını arttıracak sendikal hakları, toplu sözleşme ve grev hakkı ile birlikte elde etmektir. Ayrıca özel kesimde ücretli olarak çalışan teknik elemanlar da kendi sorunları çevresinde örgütlü ve güçlü bir dayanışma kurma ihtiyacı içindeydiler. Bu mücadelenin canlılığı, her bir işyerindeki personeli örgütlü ve diri tutmakla mümkündür.

İşyeri temsilcilikleri fikri bu ihtiyaçlardan doğdu ve kısa zamanda bütün mühendis ve mimar odalarınca benimsendi. Geçen yıl içinde toplanan T.M.M.O.B. Genel Kurulunda bu fikir, T.M.M.O.B. yönetmeliğinde de yansıtılarak, yasal dayanağa kavuşturuldu ve Birlik yönetmeliğinin 25. maddesinde sıralanan yönetim kurulu görev ve yetkileri arasına şu da eklendi: «Ülke çıkarlarının korunması, mühendis ve mimarların haklarının savunulması ve yeni haklar sağlanması amacıyla, gerekli gördüğü yerlerde Birliği temsil etmek üzere İşyeri Temsilcilikleri kurmak.»

Ayrıca yönetmeliğin 56. maddesi Odaların da işyerlerinde temsilcilik kurmasına olanak verecek biçimde değiştirildi. Ancak uygulamada, mümkün olduğu kadar geniş bir kitle dayanışmasını sağlamak görüşü bütün odalarca benimsendi ve her bir Odanın işyerlerindeki üyelerini ayrı, ayrı örgütlemesi yerine işyeri temsilciliklerinin, bütün ihtisas alanlarını kapsayacak biçimde T.M.M.O.B.'ye bağlı olarak kurulması yoluna gidildi.

T.M.M.O.B. İŞYERİ TEMSİLCİLİKLERİ ESASLARININ SAPTANMASI ÇALIŞMALARI

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulunun kararı üzerine, işyeri temsilciliklerinin kuruluş ve çalışma biçimlerini saptamak ve bunları bir esasa bağlamak üzere Odalar arası çalışmalar hemen başlatıldıysa da, ortak bir görüşte birleşilmesi 2 ay aldı.

Mimarlar Odası ile Ziraat ve Orman Mühendisleri Odalarının oluşturduğu bir komisyonca hazırlanan T.M.M.O.B. İşyeri Temsilciliği Esasları birkaç Odalar arası toplantıda tartışılarak, gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra kabul edildi ve 2 Ağustos 1973'de yürürlüğe kondu. (Ek: 4.1) Odaların vardıkları ortak görüş gereğince, T.M.M.O.B. Genel Kuruluna kadar, İşyeri Temsilcilikleri, bu esaslara uygun olarak kurulacak ve çalışmaya başlayacaklar, böylece edinilen tecrübeyle, T.M.M.O.B. Genel Kurulu'nun onayına sunulacak İşyeri Temsilcilikleri Yönetmeliği tasarısının, daha gelişmiş bir niteliğe sahip olması sağlanacaktı.

Bugün yürürlükte olan İşyeri Temsilcilikleri Esasları, teknik eleman kitlesinin bütününü ilgilendiren sorunların öncelik taşıdığını, tali çelişkilerin yaratacağı kısır çekişmelere meydan verilmemesi gerektiğini bir ilke olarak ortaya koymuş ve esas amacın teknik elemanların kendi hakları ve ülke çıkarları doğrultusunda en etkin birliğin sağlanması olduğunu belirtmiştir

İŞYERİ TEMSİLCİLİKLERİ YAYILIYOR

İşyeri temsilcilikleri esaslarının yürürlüğe girmesi hemen uygulamasını sağlayamadı. İki aylık bir süre içinde kuruluş hazırlıkları tamamlandı. Odalarımızın yayın organlarındaki duyurulardan sonra Birliğe kuruluş istekleri gelmeye başladı. Ankara'daki çalışmaları Birlik, Odalarla bir arada yürüttü. Ankara dışındaki çalışmaların Birlik Merkezince yürütülmesi olanaksızdı Bu yüzden Ankara dışındaki şehirlerimizde kurulacak işyeri temsilcilikleri için Odalarımızın Şube ve temsilciliklerinden yararlanıldı. İstanbul'da ve İzmir'de Odaların Şube ve temsilcilerinden oluşan «Odalar arası Sürekli Komisyonlar» bu görevi başarı ile sürdürdüler. Bu komisyonların çalışmaları, görüş ve önerileri örgütlenmenin gelişmesine yarar sağladı, işyeri temsilciliklerinin kuruluş toplantıları, o işyerindeki teknik elemanların somut sorunları üzerinde tartışmalar yapılarak değerlendirildi. Ayrıca İstanbul'da 4.12.1973'te işyeri temsilcilerimizin ve bütün teknik elemanların katıldığı bir toplantıda sorunlarımız görüşüldü ve öneriler geliştirildi. Bir teknik eleman kurultayı toplanması görüşü benimsendi. Seçimlerden sonra, temsilci ve yardımcısına o işyerinde T.M.M.O.B.'yi temsil ettiklerini belirtir birer kimlik belgesi verildi. Seçim sonuçları o işyerinde çalışan teknik elemanlara, Odalara ve işyeri yöneticilerine bildirildi.

SONUÇ

Günümüze kadar yapılan çalışmalar sonunda, İstanbul'da 26, Ankara da 16, İzmir'de 8, Urfa'da 1, Samsun'da 2 ve Seydişehir'de 1 işyerinde «işyeri Temsilciliği» kuruldu.

Çeşitli olanaksızlıklar bu çalışmanın daha güçlü ve süratli bir biçimde geliştirilmesini engelledi. Bu konuda yapılan çalışmaların yeterli olduğu söylenemez.

Bu Genel Kurulda bugüne kadar yürütülen çalışmalarda ortaya çıkan ak saklıklar, İstanbul ve İzmir «Odalar arası Sürekli Komisyonları»nın görüş ve önerileri ve işyeri temsilcilerimizin eleştirileri dikkate alınarak yapılacak tartışmaların geliştirici olacağı beklenmektedir.

Bir dönem boyu denenmiş olan «İşyeri Temsilcilikleri Esaslarının, tartışmaların ışığında gözden geçirilip, gerekli düzeltmeler yapılarak, Yönetmelik haline getirilmesi bu Genel Kurulun görevi olacaktır.

Önümüzdeki dönemde yeni yönetmelik esaslarına göre daha güçlü bir çalışmanın yürütülmesi, örgütlenmemize ve dolayısıyla sorunlarımızın çözümüne katkıda bulunacaktır.

4.5

türkiye

1. teknik eleman kurultayı

«Teknik Eleman Kurultayı, teknik elemanların halk çıkarları doğrultusundaki mücadelelerinin güçlenmesini ve yaygınlaşmasını amaçla yan bir örgütlenme biçimidir. Ve kesinlikle bilinmelidir ki ortak mücadelemiz, ana hedefine varıncaya kadar devam edecektir.»

«14.Nisan.1974, Kurultay Bildirisi»

TEKNİK ELEMANLARIN BİRLİĞİ GÜÇLENİYOR

Yıllardır süren sömürü özellikle 1970 sonrasında yeni boyutlara ulaşmış, teknik elemanlar, tüm çalışan kesimler üzerindeki akıl almaz antidemokratik baskılardan paylarını almışlardır. Bu dönemde çıkarılan Personel Kanunu ile teknik eleman ücretleri fiilen düşürülmüş diğer kamu personeli sendikaları ile birlikte teknik eleman sendikaları da kapatılmış, meslek kuruluşları yok edilmek istenmiş, tüm yurtsever teknik eleman örgütleri antidemokratik ve yasa dışı uygulamalarla karşı karşıya kalmışlardır. Bu dönem aynı zamanda yabancı çıkarlarına, yabancı teknik hizmete ve yabancı sözde uzmanlara kapılarımızın ardına kadar açıldığı bir dönemdir. Fakat, 1970 sonrası, aynı zamanda, yurtsever teknik eleman kitlesine kendisini bölücü ve yok edici çabalar karşısında tam bir dayanışma içinde örgütlü bir mücadele vermek bilincini aşıl原因an bir dönem olmuştur. Verdikleri mücadelenin, halkının bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bir parçası olduğunu ve mücadeleyi bütün çalışan kesimlerle birlikte yürütmek gerektiğini bilen teknik elemanlar, yakın hedef olarak; bilgilerini, tecrübe ve yaratıcı güçlerini, demokrat düşüncelerini halkımızın hizmetine sunabilmek için gerekli olan demokratik ve ekonomik hakları almak yolunda birleşmişlerdir.

Böyle bir mücadelenin sürekliliğinin bilincinde olarak, gelişen demokratik koşullar paralelinde mücadelenin gücünü arttırmak, yöntemini gözden geçirmek amacıyla «Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı» 13-14 Nisan 1974 günleri Ankara'da toplanmıştır. 150 bin teknik elemanı temsil eden 29 örgütün oluşturduğu «Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı» yurt ve meslek sorunlarının tartışıldığı ve örgütlenme düzeyinin yükseltildiği önemli bir adım olmuştur.

KURULTAY HAZIRLIKLARI

T.M.M.O.B. XVIII. Dönem Çalışma Programında yer alan ve gerçekleştirilmesi için çalışmalar sürdürülen Teknik Eleman Kurultayı için ilk kesin girişimler 1974 Şubatında olabilmıştır. Şubat Ayına kadar «Teknik Personel İş Kanunu» üzerinde çalışmalarını sürdüren T.M.M.O.B. ve 16 ihtisas Odası, bu taslak dolayısıyla, diğer teknik eleman örgütleriyle de sıkı bir işbirliğine girmişlerdir. Diğer teknik eleman örgütlerinin temsilcilerinin katıldıkları son bir toplantıda «Teknik Personel İş Kanunu Taslağı» kesinleştirilmiştir. Mart 1974 başında yapılan, toplantıda T.M.M.O.B., 16 ihtisas Odası ve bazı teknik eleman örgütlerinin katıldığı toplantıda Kurultay yapılması için prensip kararına varılmış ve ön hazırlıkları yapmak üzere bir komisyon oluşturulmuştur. 5.Mart.1974 günü ilk toplantısını yapan komisyon 8.Mart.1974 günü hazırladığı bir raporla; Kurultayın örgütlenmesi. Kurultayın amacına uygun bir gündem geliştirilmesi ve gündeme girecek konulara ilişkin görüşlerini, tüm teknik eleman örgütleri temsilcilerinden oluşan toplantıya getirmiştir. Bu çalışma uygun bulunmuş ve 13-14 Nisan tarihlerinde «Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayının toplanması için süratle girişimlerde bulunulmasına karar verilmiştir. Bu noktadan sonra, 29 örgüt temsilcisinden oluşan «Kurultay Tertip Komitesi» çalışmalarına başlamış ve 7 kişilik bir yürütme kurulu seçerek görevlendirmiştir. Tüm teknik eleman örgütlerinin, tertip komitesinin ve özellikle de yürütme kurulunun yoğun çalışmaları sonucu hazırlıklar hız kazanmıştır. Bu arada yine örgüt temsilcilerinden oluşan komisyonlar Kurultaya sunulacak bildirimleri hazırlamışlar ve yürütme kuruluyla bir arada kesinleştirmişlerdir. Bu hazırlık çalışmaları 13 Nisan 1974'e kadar aralıksız sürmüştür. (Hazırlık çalışmalarını yürütenler için Bak Ek: 5.2)

KURULTAY TOPLANIYOR

«Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı» 13 Nisan 1974 günü, Ankara'da D.S.I. Toplantı Salonunda çalışmalarına başlamıştır.

Yapılan seçimler sonunda Kurultay Başkanlığına Teoman Öztürk (T.M.M. O.B.), Başkan Yardımcılıklarına Atalay Yıldız (TÜTED), ve Cihan Hamsici (Tüm Yüksek Teknikerler ve Teknikerler Derneği), Yazman Üyeliklere Yavuz Dilbaz (T. Jeofizikçiler Derneği), Kemal Bahadır (Jeologlar Derneği), Nur Köylüoğlu (T. İç Mimarlar Derneği), Şükrü Keskin (Teknik Öğretmenler Derneği) getirilmişlerdir.

Kurultay Kararları ve Bildirisi Komisyonuna da Güven Birkan (Mimarlar Od.), Sırrı Erkan (Elektrik Müh. Od.), İlkay İzer (İnşaat Müh. Od.), Mesut Ülkü (Makina Müh. Od.) ve İlhan Baysal (TÜTED) seçilmişlerdir.

SORUNLARA BAKIŞ AÇIMIZ VE ÖNERİLERİMİZ AÇIKÇA ORTAYA KONACAKTIR

Başkanlık Divanı ve komisyon seçimlerinden sonra. Tertip Komitesi adına Kurultay açış konuşmasını yapan Komite Başkanı Fevzi Küpeli, Kurultayın anlamına değinerek, teknik elemanların çalışma ve yaşama koşullarının girerek ağırlaştığını, geçen dönemde yoğunlaşan ekonomik ve antidemokratik baskıların huzursuzluk yarattığını; fakat, teknik elemanların dayanışma içinde örgütlü bir mücadele vereceklerini söylemiştir. Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Başbakan, kuruluşlar ve üyeler tarafından gönderilen başarı mesajlarının okunmasından sonra, birer konuşma yapan, Bayındırlık Bakanı Sayın Erol Çevikçe, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Cahit Kayra ve Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın Korkut Özal teknik eleman sorunlarına değinmişlerdir. Kalkınma için teknik elemanların gereği ve önemini belirten Bakanlar, Kurultayda, kısa vadeli çıkarlardan çok ülke çıkarlarının ve sorunlarının tartışılacağına inandıklarını bildirerek; bu Kurultayın anlamını çok iyi bildiklerini, varılacak kararların hükümete yeni bazı görev ve sorumluluklar yükleyeceğini ve bu görevlerin yerine getirilmesine çalışacaklarını belirtmişlerdir. Bugüne kadar, teknik elemanların yıllardır istedikleri sendikal hakları konusunda kesin bir şey söylemeyen Hükümetin, sadece kısa vadeli geçici çözümler yerine Sendikal Haklar doğrultusunda da çalışmalar yapmasının sorunların köklü bir biçimde çözülmesine katkıda bulunacağı hususu, Başkanlık Divanınca açıklanmıştır. Söz alan konukların konuşmalarının tamamlamalarından sonra bildirilerin tartışılmasına geçilmiştir.

BİLDİRİ : 1

TEKNİK ELEMANLARIN HİZMETLERİNİ HALKIMIZA GEREKLİ VE YETERLİ BİR BİÇİMDE SUNAMAYIŞLARININ NEDENLERİ

Türkiye'nin içinde bulunduğu somut şartların doğal sonucu olarak teknik elemanların teknik bilgi ve hünerlerini halkımızın yararına kullanamadıkları; açıklanan bildiriye, ülkemizin tarihi gelişimi ve günümüzdeki yapısı incelenmiş ve özetle :

«Emeğimizin halkımızın hizmetine girebilmesi, ülkemizin her alanda bağımsızlığını kazanmasına, sömürüye dayanan düzenin sona erdirilmesine bağlıdır.» denerek, «bu amaçla demokratik ve ekonomik mücadelenin güçleneceği » belirtilmiştir. Ek: 5.3)

BİLDİRİ : 2

TEKNOLOJİ İTHALİ VE BEYİN GÖÇÜ

«Sanayileşme ve kalkınma düzeyi düşük olan ülkemizin, dış ülkeler için uygun bir pazar olduğu ve sanayi gelişmesi için gerekli teknolojik birikimin bulunmadığı...» anlatılan bildiri; teknoloji seçiminin ekonomik-politik-ideolojik gücü elinde bulunduran çevrelerin politikalarından soyutlanamayacağı belirtilerek; ülkemizde giderek artan ulusal çıkarlara aykırı teknoloji ithali ve teknik hizmet ithalinin nedenlerine değinilmiştir. «Halk yararına bir kalkınmanın sağlanması, tüm çalışan halk kesimlerinin demokratik örgütlenmelerine ve politik alanda bir güç olarak seslerini duyurabilmelerine bağlı olduğu ve teknik elemanların da ancak ekonomik güvenliklerini sağladıkları, demokratik örgütleri aracı ile güçlü bir baskı unsuru olabil dikleri oranda bu mücadeleye katkıda bulunabilecekleri...» görüşü bildiriye yer almıştır. (Ek: 5.4)

BİLDİRİ : 3

TEKNİK EĞİTİM İLE UYGULAMA ARASINDA YARATILAN ÇELİŞKİ

Bu bildiriye de, «teknik eğitimin tüm eğitim sisteminden ayrılmayacağı Türkiye'nin ekonomik yapısının aksak olduğu, bu aksaklığın eğitim sisteminde de aksaklıklar yarattığı ve dolayısıyla teknik eğitimi etkilediği...» açıklanmıştır.

«Genellikle eğitimin, özellikle teknik eğitimin ülkenin üretim koşullarından bağımsız bir şekilde ele alınarak tartışılmayacağı ve planlanamayacağı...» görüşünün yer aldığı bildiriyle «Eğitim alanında yüzeysel tedbirler yerine, bu yapının tümünü kökten değiştirecek temel çözümlere gidilmesi. » gereği üzerinde durulmuştur. (Ek: 5.5)

BİLDİRİ : 4

TEKNİK PERSONELE UYGULANAN STATÜNÜN ELEŞTİRİSİ

Teknik elemanların, geri olan ülkemizde büyük sorumluluklar yüklenme durumunda olduğu; ülkenin kalkınma yöntemlerinin saptanmasında ve uygulamalarda ağırlıklı söz sahibi olmaları gereğinin belirtildiği bildiri; 1934'ten buyana teknik personele uygulanan statüler incelenmiş ve eleştirilmiştir. Teknik elemanlara uygulanan statülerin içindeki tutarsızlık ve aksaklıkların örnekleri verilmiş ve özellikle son üç yılda uygulanan statünün sorunları giderek büyüttüğü belirtilmiştir.

«Ancak işçi statüsünün tanınması ile Devlet Kadrolarının yeterli teknik elemana kavuşacağı ve kalkınma için gerekli olan bu dinamik topluluktan tam anlamıyla yararlanılabileceğine» değinilmiş ve «daha fazla vakit kaybedilmeden teknik elemanların işçi statüsüne sokulmaları...» önerilmiştir. (Ek: 5.6)

BİLDİRİ : 5

TEKNİK ELEMANLARIN YÖNETİMDE SÖZ SAHİBİ OLMALARI GEREĞİ

Bu bölümde yurt kaynaklarının kullanılması ve yatırımlarla ilgili kararların alınmasında daha etkin olabilmenin yollarından biri olarak ortaya çıkan yönetime katılma sorunu incelenmiştir. Yönetici kademelerde görev alarak, parlamenter teknik eleman sayısını arttırarak, yetki ve sorumluluk sınırlan

genişletilerek ve kamu kuruluşlarının yönetim kurullarına göstermelik temsilcilerle katılarak; yönetime katılmanın sağlanamayacağı; yönetimde etkin olabilmek için teknik elemanların gerekli özgür çalışma ortamına kavuşturulmaları ve bunun için de güçlü bir örgütlenmeye gidebilmeleri gereği belirtilmiş ve ilk hedef olarak da, kamu kesiminde çalışanların sendika haklarının alınması gösterilmiştir. (Ek: 5.7)

BİLDİRİ : 6

TEKNİK ELEMANLARIN SENDİKAL HAKLARA KAVUŞMALARI VE TEKNİK ELEMAN İŞ KANUNUNUN GETİRECEKLERİ

Dünyada ve Türkiye'de sendikal mücadelelerin bir özetinin yer aldığı bildiriye teknik elemanların niteliği belirtilmiş ve yine Dünyada ve Türkiye'de kamu personelinin sendikal hakları incelenmiştir. Sendikalaşmanın, ekonomik olarak Türkiye'de teknik personele sağlayacağı yararlar üzerinde durularak, sorunlarımızın çözümünün büyük ölçüde sendikal haklara kavuşmakla gerçekleşebileceği belirtilmiştir. (Ek: 5.8) Bu bildiriyle beraber, hazırlanan «Teknik Personel İş Kanunu Taslağı» (Ek: 4.2) de tartışılmış ve tartışmaların ışığı altında mücadelesinin verilmesi yolunda her türlü çabaya girişilmesi kararlaştırılmıştır. İki gün süren Kurultayda 50 den fazla delege görüşleri ve önerileri ile bir dilerleri güçlendirmiş ve zenginleştirmişlerdir.

Kurultay, «Türkiye 2. Teknik Eleman Kurultayı»nın 13-14 Nisan 1975 günleri Ankara'da toplanmasına. Kurultay Kararlarının T.M.M.O.B. TÜTED ve TEK-DER den oluşan bir kurul aracılığıyla takibine, kuruluşlardan oluşan tertip komitesinin gelecek kurultaya kadar periyodik toplantılarda bir araya gelerek çalışmalarını sürdürmelerine ve Kurultay sonrasında oybirliğiyle kabul edilen «Bildiri»nin kamu oyuna ve ilgililere iletilmesine karar vermiştir.

ORTAK MÜCADELEMİZ, ANA HEDEFİNE VARINCAYA KADAR DEVAM EDECEKTİR

Kurultay sonunda oybirliğiyle kabul edilen «Bildiri» de (Ek: 5.9) özetle şu görüşler yer almıştır :

- TEKNİK ELEMANLARA GREV VE TOPLU SÖZLEŞME YETKİLERİYLE DONATILMIŞ SENDİKAL HAKLAR TANINMALIDIR.
- TEKNOLOJİ SEÇİMİNDE VE UYGULAMASINDA YABANCILARIN DEĞİL, YURDUMUZUN ÇIKARLARI GÖZETİLMELİDİR.
- GENEL AF, TÜM SİYASAL SUÇLARI KAPSAYACAK BİÇİMDE ÇIKARTILMALIDIR. BASKI DÖNEMİNİN KAPANDIĞININ BELGESİ OLACAK GENEL AFFI ENGELLEMEK İSTİYENLERE KARŞI ÇIKILMALIDIR.
- TÜRKİYE 1. TEKNİK ELEMAN KURULTAYI, 1961 ANAYASASINI LÜKS SAYAN GÖRÜŞÜ REDDEDER. ANTİDEMOKRATİK ANAYASA VE YASA DEĞİŞİKLİKLERİ DÜZELTİLMELİ, DEMOKRATİK HAKLAR HALKIMIZA DAHA DA GENİŞLETİLEREK VERİLMELİDİR.
- KAPATILMIŞ OLAN TEKNİK EĞİTİM KURUMLARI VE TEKNİKER OKULLARI YENİDEN AÇILMALIDIR.
- HALKIMIZA DEMOKRASİ VE ÖZGÜRLÜK VADEDEN HÜKÜMET, TUTUMUNU DAHA ACIK VE KESİN OLARAK BELİRLEMELİDİR.
- HALK ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDAKİ MÜCADELEMİZ, ANA HEDEFİNE VARINCAYA KADAR DEVAM EDECEKTİR.
- ÖRGÜTLENME DÜZEYİMİZ VE DAYANIŞMAMIZ GÜÇLENMİŞTİR

Kurultay Başkanı Teoman Öztürk, Kurultayın bitiminde yaptığı kapanış konuşmasında, 150 bin teknik elemanın 29 kuruluş ve 400 den fazla delege ile temsil edildiği kurultayın ekonomik ve demokratik mücadelede örgütlenme düzeylerini geliştirdiğini belirtmiş ve özetle :

«Kurultayımız örgütlenme düzeyimizi ve dayanışmamızı daha da güçlendirecek olan noktaya ağırlık vermesini bilmiştir. Ekonomik ve sosyal haklarımızın etkin bir biçimde savunulmasını sağlayacak sendikal haklar konusunda tam bir görüş birliğine varmış ve başlıca hedeflerden biri olarak mücadele önerilerini geliştirmiştir.»

«Demokratik ve ekonomik haklarımızı elde etmede sağlayacağımız kazançlar,sadece teknik elemanları güçlendirmekle kalmayacak, tekelci sermaye cephesine karşı demokrasi cephesi de güçlenecektir.» demiştir.

4.6

teknik elemanların çalışma sorunları

«Yabancı sermayeciliğin bir unsuru olarak ülkemize musallat olan teknik hizmet ithali, bir yandan çalışma koşullarımızı ağırlaştırırken, öte yandan yabancıların ülkedeki teknoloji üzerindeki denetimlerini arttırdı. Enflasyon, yani sömürü, % 80'i kamu kesiminde çalışan teknik elemanların gelirlerindeki düşüşü hızlandırdı, işsizliği, mesleği terki, yurt dışına göçü yaygın hale getirdi. Özellikle 1970'ten sonra ekonomik baskıların gelişmesine paralel olarak, diğer kamu personeli sendikaları ile birlikte teknik eleman sendikaları kapatıldı, Odaların kapatılması amaçlandı. Personel Kanunu kapsamına alınan teknik elemanlar politik baskılarla hizmet göremez hale getirildi, bilerek yaratılan ayrıcalıklarla birbirlerine düşürülmek istendi. Fakat yine bu dönemde, ekonomik ve demokratik haklarının elde edilmesi için, toplu sözleşme ve grev haklarıyla donatılmış sendikal hakların alınması yolunda bilinçli ve örgütlü bir mücadelenin gereği tüm teknik elemanlar tarafından açıkça kavrandı. 1974, bu hakların alınması doğrultusundaki mücadelemizin hız kazandığı bir yıl oldu. Mücadelemiz, sendikal haklarımızı alıncaya kadar güçlenerek sürecektir.»

TEKNİK HİZMET İTHALİ VE TEKNOLOJİ TRANSFERİ KONULARI SORUN

Ülkemizin kalkınmasını, ulusal çıkarlara uygun bir biçimde gerçekleştirebilecek doğal kaynaklara ve insan gücüne sahipken, bunlardan yararlanılmakta; yabancı sermayeye, sömürücü kredilere, sözde uzmanlara kapılarımız ardına kadar açılmaktadır. Uluslararası tekelci sermayenin geri ülkeler üzerindeki egemenliğini güçlendirme ve geliştirme yolundaki ekonomik, politik ve kültürel saldırıları giderek yoğunlaşmaktadır. Bu saldırılan geriletmek için; uluslararası tekellerin çıkarlarının değil de, ulusal çıkarların egemen olması için; tüm çalışan halk kesimlerinin demokratik haklarına sahip olması ve politik alanda bir güç olarak seslerini duyurabilmeleri gerekmektedir.

Bu yüzden teknik elemanlar bir yandan demokratik mücadelelerini güçlendirirken, aynı zamanda, öte yandan ülkede kaynak israfına yol açan, ekonomimizi dışa bağımlı kılan durumlarla tutarlı bir mücadeleyi sürdürmek zorundadır.

ÇALIŞMALAR

Geçen dönemde yapılan Odalar arası çalışmalar sonucunda «Teknik hizmet ithali» broşürü yayınlandı. Ve bir mücadele aracı olarak kullanıldı. Bu dönem, bir noktaya gelmiş bulunan çalışmanın daha geniş kapsamlı olarak ele alınması ve daha yüksek bir düzeye ulaşması programlandı. Çalışmanın verimli olabilmesi için Odaların sürekli desteği gerekmektedir. Her Odada sürekli çalışan bir «teknik hizmet ithali» komitesinin kurulması için teşebbüse geçildi. Dönem boyunca, teknolojimizi dışa bağımlı kılan, teknik işgücümüzü işsizliğe ve ücret düşüklüğüne mahkûm eden durumlar, her fırsatta kamu oyuna açıklandı.

Fakat çeşitli nedenlerle, bu konuda, istenen düzeye ulaşan bir çalışma sürdürülemedi. Teknoloji transferi konusunda 1973 yılı sonlarında çalışmaya başlandı. Devlet Planlama Teşkilâtının bu konuda kurduğu bir özel ihtisas komisyonuna hiç bir teknik eleman örgütünün çağrılmaması üzerine, yetkililerle görüşüldü. T.M.M.O.B. ve 16 ihtisas odasının bu komisyonda temsil edilmeleri sağlandı. Önümüzdeki günlerde toplanacak komisyona T.M.M.O.B. ve Odalar katılarak görüşlerini savunacaklardır. Her iki çalışmanın da önümüzdeki dönem geliştirilmesi ve sonuç ürün alınacak bir duruma getirilmesi yoluna Birlik ve Odaların sıkı bir işbirliğine girmesi gerekmektedir.

KAMU KESİMİNDEKİ TEKNİK ELEMANLARIN SORUNLARI ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR SORUN

Kamu kesiminde çalışanlara, günümüze kadar birer kapıkulu olarak bakıla gelmiştir. Ekonomik, sosyal ve demokratik hakları hiçe sayılan, gelişen koşullar karşısında gittikçe kötüleşen durumlarını düzeltme olanaklarına sahip olamayan bu kesimin sorunlarının ciddiyle ele alınması şarttır.

Geçtiğimiz dönemlerde, kamu kesiminde çalışanların ve bu arada teknik elemanların sendikaları kapatılmıştır. 657 sayılı Devlet Personel Kanunu kapsamına alınan teknik elemanlar arasında bilerek yaratılan ayrıcalıklar huzursuzluklara neden olmuştur. Aynı dönemde teşvik tedbirleriyle yabancı teknik hizmet ithalinin teşvik edilmesi tesadüflerle açıklanamaz.

Bu iki girişim tekelci sermayenin programlı sömürü çabalarının uygulanması doğrultusunda birbirlerini tamamlamaktadır. Bir yandan sömürü artmakta çalışanlar ezilmekte, öte yandan bu sömürüye karşı çıkararak haklarını savunmaları engellenmektedir.

Bu yüzden, kamu kesiminde çalışanların ve dolayısıyla teknik elemanların temel sorunları «ekonomik ve demokratik haklarının verilmeyişi» dir.

Demokratik hak, çalışanların sendikal hakları ve bununla birlikte, çalışılan kuruluşun yönetimine katılma hakkıdır. Demokratik haklar tam anlamıyla verildiğinde, hem çalışanların ekonomik sorunları daha ileri bir düzeyde çözülebilecek, hem de kamu kuruluşlarının halkımız yararına en verimli biçimde işleyebilmesi olanağı doğacaktır

ÇALIŞMALAR

Bu konu üzerindeki çalışmalar kısa ve uzun vadeli olarak ele alındı. Kısa vadede, yan ödeme ve benzeri oyunlarla teknik eleman kitlesini parçalama çabaları teşhir edildi. Yan ödemelerin ayırım gözetmeksizin tüm teknik

personele verilmesi, kanun gücünde kararnamelerle yaratılan ayrıcalıkların ortadan kaldırılması ve ücretlerin artan hayat pahalılığını karşılayacak düzeye yükseltilmesi savunuldu. Uzun vadeli amaç ise, teknik elemanların bugün yüz yüze oldukları ekonomik ve demokratik sorunlara çözüm getirecek sendikal hakları, toplu sözleşme ve grev hakkını elde etmektir. Birbirinden ayrılmayan bu iki çalışma, dönem içinde, bir arada yürütüldü.

«TEKNİK PERSONEL İŞ KANUNU» ÇALIŞMALARI

T.M.M.O.B. Yönetim Kurulunun 20.9.1973 gün ve 13 sayılı kararı ile; teknik elemanları Personel Kanunu dışına çıkaracak, onlara toplu sözleşme ve grev haklarını getirecek bir kanun taslağı hazırlamak üzere Odalar arası bir komisyon kuruldu. Komisyon, Odalardan gelen bilgilerin toplanması üzerine, 31.10.1973'te; Elektrik, İnşaat, Maden, Kimya, Orman, Ziraat, Gemi Makinaları İşletme, Petrol, Makina Mühendisleri ve Mimarlar Odası temsilcilerinin katılımıyla çalışmalarına başladı. İlk toplantıda sorunlarımızın çözümünün, Devlet Personel Kanunu içinde değil, ancak toplu sözleşme ve grev haklarına sahip işçi statüsü ile mümkün olacağı görüşü üzerinde birleşildi. Daha sonraki toplantılarda, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Sarper Süzek, Makina Mühendisleri Odası Hukuk Danışmanı1 Mustafa Ağaoğlu ve Mimarlar Odası Hukuk Danışmanı Nevzat Helvacı'nın katılımıyla konunun yasal yönü görüşüldü. Bu görüşmelerde, 12 Mart sonrası Anayasa değişikliklerinin memurların sendika kurmasını engelleyici hükümlerine rağmen, teknik elemanların işçi statüsüne sokulmalarında ve böylece sendikal haklara kavuşmalarında Anayasal ve Yasal yönden bir sakınca olmadığı saptandı. Yoğun bir çaba sonunda gerekçeli kanun taslağı Ocak 1974 sonunda T.M.M.O.B.'ye iletildi. Bu ilk taslak Türkiye'deki tüm teknik eleman kuruluşlarına ve eğitim kurumlarına gönderilerek, görüşleri istendi. 16 Odamızdan ve diğer kuruluşlardan gelen görüşler üzerinde komisyon tekrar çalışarak metne son şeklini verdi. T.M.M.O.B. de tüm teknik eleman kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla düzenlenen toplantıda kesinleştirilen taslak, Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı'na sunuldu. Kurultayda ve bu Genel Kurulda alınan ve alınacak kararlar doğrultusunda bir mücadelenin, bu taslak gerçekleşinceye kadar güçlü bir biçimde sürdürülmesi gerekmektedir. (Ek: 4.2)

Sonuca, mücadeleyi örgütlü bir şekilde, bütün çalışanların desteğiyle sürdürerek varabileceğimizi ve asıl amacımızın Anayasanın demokratik hakları kısıtlayan maddelerinin değiştirilmesi ile tüm çalışanların toplu sözleşme ve grev haklarına sahip kılınması olduğu unutulmamalıdır.

AYRICALIKLARLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Yan ödemelerle, kanun gücünde kararnamelerle, işe alınmada uygulanan yöntemlerle bilerek yaratılan ayrıcalıklara, her fırsatta karşı çıkıldı. Kamu oyu ve ilgililere duyuruldu, gerekli girişimlerde bulunuldu. Ayrıcalıklarla ilgili çalışmalarımızda, asıl amacımızın sendikal haklara kavuşmak olduğu konusu daima göz önünde bulunduruldu ve bu tür davranışlar için kısa vadede acil istekler belirtildi.

Ekim başında yapılan, ekonomik ve demokratik haklarımız konusundaki görüşlerimizi duyurduğumuz basın toplantısından çok kısa bir süre sonra

çıkarılan kanun gücünde kararnameyle, teknik elemanların sadece bir bölümüne 4 yıllık yüksek öğrenimle Yüksek Mühendis unvanı kazandıkları göz önüne alınarak 2 kademe ilerlemesi verildi. Birkaç hafta sonra çıkarılan ikinci bir kararnameyle de bu sefer bu kesimin dışındaki teknik elemanlara yeni yan ödemeler getirildi. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve 16 Odası bu davranışlara karşı çıkarak temel görüşümüzü savundu. Çekilen telgraflarla «izlenen ücret politikasının çalışanlar arasında sürtüşmeler yaratmayacak, eşit hizmete eşit ücret verilecek biçimde» düzenlenmesi önerildi. (Ek: 4.3 , Ek: 4.4)

Ayrıcalıkların giderilmesi konusunda o dönemde yetkililerle yapılan görüşmelerden bir sonuç alınamadı. Yeni hükümetin teknik, elemanlar arasındaki ayrıcalıkları giderecek bir biçimde bu kararnameleri ele alması, kıça do nemde sorunların yarattığı haksızlıkların bir parça olsun giderileceği izlenimini uyandırmakta ise de köklü çözüme sendikal haklara kavuşma ile ulaşılabilceği unutulmamalıdır.

T.M.M.O.B. VE 16 ODA TEKNİK ELEMAN SORUNLARI İLE İLGİLİ OLARAK BİR BASIN TOPLANTISI DÜZENLENDİ

1.10.1973 günü, T.M.M.O.B. ve 16 Odanın düzenledikleri toplantıda, teknik elemanların sorunları, nedenleri ve çözüm önerileri açıklandı. Yarattılan ayrıcalıklara karşı çıkılırken, izlenilmesi istenen kalkınma politikasının ilkeleri belirtildi.

SORUNLARIMIZ VE ÖNERİLERİMİZ TEKNİK ELEMAN PARLAMENTERLERE DUYURULDU

28.1.1974'te T.M.M.O.B. ve 16 Oda yetkilileri, 14 Ekim seçimlerinden sonra Parlamentaoya giren teknik eleman senatör ve milletvekilleriyle tanışma ve sorunları görüşmek üzere bir toplantı düzenlediler. Tüm sorunlarımızın yazılı olarak iletildiği bu görüşmede, Teknik Personel İş Kanunu, Teknik hizmet ithali, Milli Teknoloji, Devlet Proje Ofisi, Artan hayat pahalılığı gibi konular üzerinde durularak görüş ve önerilerimiz kendilerine iletildi. (Ek: 4.5)

DEVLET PERSONEL DAİRESİNİN, 657 SAYILI KANUNU GÖRÜŞMEK ÜZERE DÜZENLEDİĞİ TOPLANTIDA, ÇALIŞANLARIN SENDİKAL HAKLARA KAVUŞTURULMASI SAVUNULDU

Devlet Personel Dairesi tarafından, 22.3.1974 tarihinde, 657 sayılı Devlet Personel Kanunu ve Eklerinin doğurduğu sorunların saptanması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi konusunda bir toplantı düzenlendi. Tam bir keşmekeş içinde geçen toplantıda çeşitli kuruluşların temsilcileri daha fazla yan ödeme alma yarışına girdiler. Ve haksızlıklardan ötürü Maliyecilerle, Personelcileri suçladılar. Türkiye Öğretmenlerinin temsilcisi TÖB-DER yetkililerine söz verilmemesi, günümüze kadar süren ayrıcalıklı uygulamaların bir parçası idi.

T.M.M.O.B. bu toplantıda ileri süreceği görüşlerini saptamak amacıyla, 16 Odadan görüş istedi. Gelen görüşlerin değerlendirilmesi ile ortaya çıkar, T.M.M.O.B. görüşü yazılı olarak toplantıya katılanlara sunuldu ve yapılan bir konuşmayla da açıklandı. Birkaç Maliyeci ile birkaç Personelciyi suçlamanın, çalışanları birbirlerine düşürme oyunlarının sonucu olarak ortaya çıktığı üzerinde durulan görüşümüzde, özetle :

- Köklü çözüm için kamu personeline sendikal hakların tanınması,
- Acilen de; çalışanların arasındaki ayrıcalıkların ortadan kaldırılması ve

ücretlerin artan hayat pahalılığını karşılayacak düzeye getirilmesi konuları yer alıyor idi. (Ek: 4.6)

Teknik elemanlar arasında yaratılan ayrıcalıklardan verilen örneklerle, geçiştirici çabaların sorunları büyüttüğüne işaret edilerek, T.M.M.O.B.'nin köklü çözümler yolunda yapılacak çalışmalara bütün gücüyle katılacağı belirtildi.

4.7

t.m.m.o.b.'nin
bünyesindeki odalarla
ve diğer örgütlerle ilişkileri

ODALARIMIZLA İLİŞKİLER

Son yıllarda giderek bozulan, gerek Odaların kendi aralarında gerekse Odalarla Birlik arasındaki ilişkiler geçtiğimiz dönemde sağlıklı bir biçimde gelişerek düzeldi. Aksaklıklar sıkı bir işbirliği ve tam bir dayanışma içinde giderildi. Geçtiğimiz dönemin başında, yeniden kurulan Birliğin etkinliğinin ve devamlılığının sağlanması için. şu kararlar alındı ve uygulandı :

- T.M.M.O.B. kendisine bağlı ihtisas Odaları ve diğer meslek kuruluşları ile ortak bir tutarlı çizgiyi devam ettirecektir.
- Tüm teknik elemanların ortak sorunları doğru olarak ele alınacak ve üzerinde çalışılacaktır.
- Birden fazla Odanın ortak sorunlarının kendi aralarında çözülmesi gereği kabul edilecektir.
- Odaların kendi iç işlerinde ve mesleki konularında bağımsız davranmaları ilkesi benimsenecektir.
- Odaların aralarında halledemedikleri konularda T.M.M.O.B. hakemlik görevini yüklenecektir.

Bu anlayışla bir dönem boyu sürdürülen çalışmalarda, ülke ve meslek sorunlarını tartışmak ve karar almak üzere zaman,zaman bir araya gelindi Ortak görüşler saptandı ve birlik halinde savunuldu. Tüm komisyon ve komite çalışmalarında yüklenen görevler odalar arası dayanışma ile sonuçlandırıldı. Ankara dışındaki örgütlenme çalışmalarımızda, özellikle İstanbul ve İzmir'de Odaların Şube ve temsilciliklerinin katılmasıyla oluşan «Odalar arası Sürekli Komisyon»lar görev yüklendiler. Yaptıkları çalışmalarla örgütlenmemizi güçlendirdiler, önerileri ve eleştirileri ile işyerleri temsilciliği konusundaki çalışmalarını geliştirdiler.

Gerek kadro, gerekse mali durum yönünden oldukça kısıtlı olanaklara sahip olan Birliğin çalışmalarında, Odaların katkıları büyük oldu. Bu dayanışmanın önümüzdeki dönemlerde de güçlenerek devam edeceği inancı sorunlarımızla mücadelede başlıca güven kaynağı olacaktır.

DIĞER TEKNİK ELEMAN KURULUŞLARIYLA İLİŞKİLER

T.M.M.O.B. ve 16 Oda kendi aralarında yıllarca süren çatışmalar ve ayrıcalıkları ortadan kaldırıp birlik halinde çalışmalarını sürdürürken, tüm teknik elemanların da bir bütün olduğunun bilincindeydiler. Bu bilinçle T.M.M.O.B. yalnızca mühendis ve mimarların değil, tüm teknik elemanların

ekonomik ve demokratik hakları doğrultusunda mücadele verdi. Ekonomik ve antidemokratik baskıların yoğunlaşması her konuda tüm teknik eleman örgütlerini bir araya getirdi. Hazırlanan «Teknik Personel İş Kanunu Taslağı» bir birlik içinde geliştirildi ve savunuldu. 13, 14 Nisan 1974'te yapılan «Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı» ülkedeki 29 teknik meslek örgütünün ilk defa bir araya gelerek sorunlara ve nedenlerine doğru baktıkları, çözüm önerileri getirdikleri güçlü birliğin bir sonucuydu. Kurultay hazırlıkları sırasında bir araya gelen örgütlerin temsilcilerinin oluşturduğu «Tertip Komitesi» bütün çalışmalarında, «tüm teknik elemanların ayrılmaz bir bütün olduğu» görüşünden hareket etti. Gelecek yıllarda yapılacak bütün çalışmalarda bu bilincin yükseltilmesi ve teknik eleman örgütlerinin tabanlarında yaygın kısırılması çabalarının devam edeceği görülmektedir. Ülkede tüm çalışanların bir bütün olduğu ve teknik elemanların onların bir parçası olarak iç ilişkilerini ve çatışmalarını gidermeleri, çalışanların mücadelesine güç katacaktır.

ANAYASAL MESLEK KURULUŞLARI VE DİĞER MESLEK ÖRGÜTLERİ İLE İLİŞKİLER

Teknik elemanların sorunlarının tüm çalışanların sorunlarının ayrılmaz bir parçası olduğu inancıyla, bu dönemde, diğer kuruluşlarla da ilişkilerimizi yoğunlaştırdık. T.M.M.O.B. Kanun değişikliği teklifinin görüşüldüğü günlerde, Türk Tabipler Birliği, Türk Eczacılar Birliği; Ankara, İstanbul ve İzmir Barolarının yaptıkları açıklamalar, lehimizde bir kamu oyu oluşturdu. Çan şanların bir kesimi olan öğretmenlerin örgütü TÖB-DER yöneticileriyle sık sık görüşüldü. Halkın yanında ve çalışanların içinde yer alan bu örgütlerle yurt sorunları üzerinde yapılan görüşmeler geliştirici oldu. Yurt ve çalışanların sorunları için yapılacak çalışmalarda, teknik eleman örgütlerinin dışında da bütün demokratik örgütler arasında yaratılacak etkin bir dayanışmanın yararı ve gerekliliği açıktır. Önümüzdeki dönemde bu çabaların daha geliştirilmesi ve bir arada uygulamalara geçilmesi doğrultusundaki çalışmalar güçlendirilerek sürdürülmelidir.

ÖĞRENCİLER VE ÖRGÜTLERİYLE İLİŞKİLER

Yıllardır süregelen bozuklukların en çok etkilediği ve bunalım yarattığı alanlardan biri de eğitim alanımızdır. Geçtiğimiz dönemin antidemokratik baskılarının yarattığı haksızlıkların sonuçları halâ eğitim alanında etkilemeler yapmakta ve öğrencileri tedirgin etmektedir. Türkiye'deki çeşitli yüksek okullarda öğrenim yapmakta olan öğrenciler, bugün çok çeşitli zorluklarla karşı karşıyadırlar. Teknik eğitimlerini çeşitli nedenlerle sürdüremeyen veya sürdüren öğrencilerin meslek topluluğumuzun ayrılmaz bir parçası oldukları, gelecekte üyelerimiz arasında yer alarak görevlerini yapacaklar, açıktır. Onların sorunlarına eğilmek, yardımcı olmak bir görevdir. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği XVIII. dönem çalışmaları sırasında bu görevi yeterince yerine getirememiştir. Tüm eğitim sistemimiz ve onun için de teknik eğitimin aksaklıklarının saptanması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesinde, bugüne kadar Odalarımızın yaptıkları çalışmaları toparlayıcı ve geliştirici bir çabaya girmek gerekmektedir.

Geçtiğimiz dönemde bu alanda yapabildiklerimiz sınırlı ve ancak sorunlar aktarıldığı zamanlarda oldu. Yurt sorunlarıyla ilgili açıklamalarımızda, antidemokratik yasalara karşı çıkarken. Üniversiteler Kanunundaki antidemokratik maddelere de karşı çıktık.

İstanbul Teknik Üniversitesinden 5000 öğrencinin yaptığı başvurma incelendi. Geçen dönemlerin yarattığı haksızlıkların sonucu öğrenimlerini tamamlayamayan öğrencilerin yeniden bu haklarını kazanmaları doğrultusunda çalışmalar sürdürüldü. Üniversiteler arası kurula görüşlerimiz iletili. İstanbul Teknik Üniversitesi Rektör Vekili ile görüşerek sorun hakkındaki düşüncelerimizi kendisine aktardık. Daha sonra, genel af kapsamında bu konunun da yer alması sırasında tamamlayıcı öneriler Başbakan, Başbakan Yardımcısı ve Milli Eğitim Bakanına sunuldu.

Eğitim alanında bu dönem başlatılan, fakat henüz sonuçlanmayan bir diğer çalışma «ön lisans okulları» konusunda oldu. Eğitimimizde ciddi aksaklıklar yaratacağı görülen bu konu üzerinde Odalar arası bir komisyon kuruldu. Bu komisyon ilk çalışmalarını tamamladıktan sonra, saptanan program doğrultusunda, diğer ilgili meslek kuruluşlarıyla bir araya gelerek Çalışmalarını sürdürecektir.

DİĞER KURULUŞLAR

Türk Standartlar Enstitüsü, Milli Prodüktivite Merkezi, Bağ-Kur ve TÜBİ TAK gibi kuruluşlarda temsil edildik ve kendi alanımızdaki konularda görüşlerimizi açıkladık.

4.8

yayın

«Örgütlememize katkıda bulunacak bir yayın organına bu dönemde sahip olamadık. Teknik elemanların tümünü kapsayacak bir ortak yayının gerekliliği ve önemi açıktır. Bu sorun tartışılmalı ve çözüm önerileri geliştirilmelidir.»

T.M.M.O.B. YAYIN ORGANI KONUSUNDA ÇALIŞMALAR

Tüm üyelerimizle etkili bir haberleşmenin sağlanmasında bir yayın organının gerekliliği açıktır. Çalışma dönemimiz boyunca bu ihtiyaç kendini sık sık duyurmuş, fakat bir yayın organı çıkarılamamıştır. Birliğin sınırlı olanaklarıyla böyle bir yayın organının gerçekleştirilemeyeceği bilinmektedir 50.000 adet basılacak bir yayın organı için gerekli tahmini para Birlik bütçesini aşmaktadır. Geçtiğimiz dönemde, işyeri temsilcilikleri, üyeler ve Odalar arası sürekli komisyonlar bu konu üzerinde durmuşlar ve önerilerini Birliğe iletmışlerdir. Elektrik, İnşaat Mühendisleri ve Mimarlar Odası temsilcilerinden oluşan bir komisyon 50.000 adet basılacak bir yayın organı için bir ön araştırma yapmışlardır. Üç alternatifine göre yapılan bu araştırma yalnızca parasal karşılaştırmaları yapmaktadır. (Ek: 7.1)

Birlik bütçesinde, cari giderler çıkarıldıktan sonra kalan para yayın faslına konmuştur.

Ekte sunulan komisyon raporu ve bütçe olanaklarının bir arada tartışılması yararlı olacaktır.

T.M.M.O.B. HABER BÜLTENİ

Konularımız ve çalışmalarımızın basın, yayın organları ve ilgililere duyurulması amacıyla bir haber bülteni çıkarılmaya başlanmıştır. Belirli güçlükler nedeniyle muntazam çıkarılamayan bülten basınla ilişkilerimizde

etkili olmuştur. Önümüzdeki dönemde bültenin düzenli ve sürekli çıkmasının sağlanması yararlı olacaktır.

BASIN VE YAYIN ORGANLARINDA ÇALIŞMALARIMIZ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin XVIII. Dönem çalışmaları, bülten ve diğer yollarla; Odalara, ilgililere ve basın-yayın organlarına iletilmiştir. Teknik elemanların yurt ve meslek sorunları üzerindeki görüş ve önerileri sık, sık basın ve yayın organlarında yer almıştır. (Ek: 7.2) Görüşlerimiz doğrultusunda bir kamu oyu oluşturulmasında basınla ilişkiler büyük bir önem taşımaktadır.

Uzun suskunluk döneminden sonra gelişen birlik döneminde yeniden seslerini duyurmaya başlayan teknik elemanların, yurt ve meslek sorunları üzerinde yakacakları kamu oyunu uyarıcı çalışmaların etkinliği bu ilişkilerin düzenli ve sürekli olmasına bağlıdır.

Önümüzdeki dönemde basın, yayın organlarıyla daha güçlü bir ilişkinin kurulması yolunda çabalara girişilmelidir.

4.9 diğer konular

YÜKSEK ONUR KURULU ÇALIŞMALARI

Yüksek Onur Kuruluna, XVIII. Çalışma döneminde, biri Mimarlar Odası, diğeri İnşaat Mühendisleri Odasından gelen iki dosya, karar verme istemiyle gönderilmiştir. İki dosya ile de XVIII. Genel Kurulca kabul edilen T.U.S. yönetmeliğine aykırı davranışlarda bulunan üyelere Odalar Onur Kurullarınca verilen cezaların onanması istenmiştir. Bu iki konuyu incelemek ve karar almak üzere Rüştü Özal, Metin Oruç Beştepe, Vural Sezer, Rüştü Meriçelli ve Hayrettin Ünlü'den oluşan Yüksek Onur Kurulu yaptığı toplantılar sonucunda :

1 — Mimarlar Odasının 27.9.1973 gün ve 701/872 sayılı yazıları ile gelen ve üyeleri Nahit Yılmaz .Selahattin Onuk ve Bülent Uluç'a ait cezaların onanmasını isteyen dosyanın, eksikliklerinin bulunduğu ve tamamlanarak yeniden gönderilmesi için Mimarlar Odasına iadesine,

2 — İnşaat Mühendisleri Odası üyelerinden Mahi Kabakçı ve Naci Caymaz hakkında, T.U.S. Yönetmeliğine ve T.M.M.O.B. Kanununun 26. maddesine aykırı davranışlardan ötürü Oda Onur Kurulunca verilen 4'er aylık meslekten men cezasının onanmasına ve ilgililere tebliğ edilmek üzere İnşaat Mühendisleri Odasına gönderilmesine, Oybirliğiyle karar vermiştir.

TEKSTİL MÜHENDİSLERİ ODASI KONUSU

XVIII. Genel Kurulda diğer birtakım yeni oda teklifleri ile birlikte Gündeme gelen Tekstil Mühendisleri Odası konusunda karar veremeyen XVIII. Genel Kurul, konuyu incelemek üzere Yönetim Kurulunu görevlendirmiştir. Yapılan incelemede, bu konunun 1970 yılında toplanan XVII. Genel Kurulda ele alındığı, böyle bir Odanın kurulmasına karar verildiği görülmüştür. Fakat bu karardan sonra Tekstil Mühendisleri Odasının Birlik de temsil edilmediği, herhangi bir faaliyette bulunmadığı anlaşılmıştır. Herhangi bir yere ve yazışma adresine rastlamadığımız bu odanın, Genel Kurullarını

yaptığı, organlarını seçtiği yolunda da herhangi bir ize rastlamak mümkün olmamıştır. XIX. Genel Kurulumuzun yapılacağı günümüze kadar da gerek Birlik faaliyetleri yönünden gerekse kendi faaliyetleri yönünden hiç bir bilgi, karar ve istek gelmemiştir. Kurulma kararı verilmesinden buyana geçen 4 yıl içinde bir faaliyeti görülmeyen ve vecibelerini yerine getirmeyen bu odanın var sayılması için bir neden bulunamamıştır. Konuyu bu durumuyla görüşen Birlik Yönetim Kurulu, 164 No.lu kararı ile, «Tekstil Mühendisleri Odası» adı ile faaliyet gösteren bir odanın bulunmadığı görüşüne varmıştır. Durumu aydınlatmak ve bu kararımızı tebliğ etmek için gerekli bir isme de Birlik kayıtları arasında rastlanamamıştır. Bu durumda XIX. Genel Kurulun konuyu görüşerek böyle bir odanın olmadığı yolunda bir karar alması, ilerde doğabilecek tereddütleri ortadan kaldıracaktır.

JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI KURULMASI KONUSU

Çoğunluğu Maden Mühendisleri Odamızın bünyesinde yer alan Jeoloji Mühendisleri bir Jeoloji Mühendisleri Odası kurmak üzere teşebbüse geçmişlerdir. 161 Jeoloji Mühendisi yazılı olarak T.M.M.O.B.'ne başvurmuşlardır. Müteşebbis heyet adına Jeoloji Yüksek Mühendisi Süleyman Türkünal 21.2.1974 günü Birliğe verdiği bir dilekçeyle bu konu hakkında gerekli işlemin yapılmasını istemiştir. Maden Mühendisleri Odasından gelen 10.4.1974 gün ve (DN-900) 282 sayılı yazı ile de, bu konunun Maden Mühendisleri Odasının 20. Genel Kurulunda görüşüldüğü ve eski Yönetim Kurulunun gerekli işlemleri yaptığı, kararın T.M.M.O.B. Genel Kurulu tarafından verilebileceği ve jeoloji Mühendislerinin ayrı bir oda kurmaları için temenni kararı alındığı anlaşılmıştır.

Müteşebbis Heyetin görevlendirdiği Geçici Yönetim Kurulu gerekli çalışmaları yapmış ve hazırladıkları yönetmelik taslağını T.M.M.O.B.'ne iletmıştır. Konuyu görüşen T.M.M.O.B. Yönetim Kurulu, 163 sayılı kararıyla, Jeoloji Mühendisleri Odası kurulması yolundaki isteği olumlu karşılamıştır. 19. Genel Kurulun, bu isteği ve hazırlanan yönetmelik taslağını inceleyerek bir karara varması gerekmektedir.

GEMİ MAKİNELERİ İŞLETME MÜHENDİSLERİ ODASI İLE MAKİNA, GEMİ VE ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODALARI ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIK KONUSU

Gemi Makineleri İşletme Mühendisleri Odasından gelen 21.5.1973 gün ve 116/73 sayılı yazı ile; Oda yönetmeliklerinin (4g) maddesi uyarınca üyelerinin düzenlediği projelerin, belediyelerin fen işleri müdürlüğünde görevi? Makina ve Elektrik Mühendisleri Odası üyeleri tarafından kabul edilmediği bildirilmiş ve bu konuda haklarının kanun yoluyla aranması için T.M.M.O.B. Yönetim Kurulunun gerekli izni vermesi istenmiştir.

Bu başvurma üzerine konuyla ilgili, Gemi Makineleri İşletme, Gemi, Makina ve Elektrik Mühendisleri Odalarımızın yöneticilerinin bir araya geldiği T.M.M.O.B. Yönetim Kurulunda sorun tartışılmış, fakat bir sonuca ulaşılamamıştır. Bu aşamada bir çözüm bulunamayınca, T.M.M.O.B. Yönetim Kurulu aldığı bir kararla, hukuki yollardan haklarını aramak isteyen Odalara vekâletname verilmesi görüşüne varmıştır. Gemi Makineleri İşletme Mühendisleri Odasına verilen bir vekaletname, daha sonra, Odaların bir araya gelerek çözüm arayıcı bir çalışma yapmaları görüşüne varılarak iptal edilmiştir.

Bu karardan sonra 4 Odanın Başkanlıklarına yazılan birer yazıyla, kabul ettiğimiz ilkeler doğrultusunda, ortak bir çalışma yapılması ve 5.Eylül.1973 gününe kadar varılan sonucun T.M.M.O.B.'ne iletilmesi önerilmiştir. Öneri uyarınca İstanbul'da çalışmalarını sürdüren Komisyon bir sonuca ulaşamamıştır. Başlangıcından bu safhaya gelinceye kadar yapılan çalışmalar, yazışmalar ve görüşlerin özeti Ek: (6) da sunulmuştur. Bu çalışmalardan da bir sonuç alınamayınca, T.M.M.O.B. Yönetim Kurulu, bugüne kadar yapılan çalışmaları gözden geçirip bir karara bağlamak için Genel Kurula iletmek amacıyla bir komisyon kurmuştur. Komisyon hala çalışmalarını sürdürmekte olup, varabildiği sonuçları, konunun görüşülme sırasınca, XIX. Genel Kurula aktaracaktır.

MALİ RAPOR VE DENETLEME KURULU RAPORU

MALİ RAPOR

Birliğimizin yeniden doğuş yılında, güveninize layık bir görev anlayışı için de olan Yönetim Kurulumuz mali yönden de, olanaklarını en iyi şekilde değerlendirme çabası içinde olmuştur.

Birlik eski Yönetim Kurulundan (240.00 TL. huzur hakkı olarak bloke edilen 6277.71 TL. dan) net 3877.71 TL. devir almışken, 1.4.1974 tarihi itibariyle, gelecek Birlik Yönetim Kuruluna 107.035.21 TL. devredilmektedir. Bu 107.035.21 TL. sının; (273.25 TL. sı üç Odanın ödeme fazlası olmak üzere) 45.832.21 TL. sı banka ve kasa mevcudu, 61.203.00 TL. sı da Odaların, 1.4.1974'e kadar ödemeleri gerekirken, ödemedikleri miktardır.

Bu miktardan 1974 mali yılında ödenecek (S.S.K. eski borçları ve 1972 ve daha önceki mali yıllara ait borçlar yekunu)28.788,08 TL çıkarılsa bile, yeni Yönetim Kuruluna devredilen miktarın 77.973,88 TL. olduğu görülür. Ancak, Yönetim devremizde, 1972 ve daha önceki yıllara ait eski Birlik borçlarından 53.810,69 TL. nin ödenmiş olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır, yönetim devremizde eski yıllar borçlarına yapılan yaklaşık 53 bin TL. lık ödeme ve yeni Yönetim Kuruluna yaklaşık 78 bin liralık devir düşünülürse, Yönetim Kurulumuzun tasarruf tedbirlerinde amacına ulaştığı görülür. Bu Birlik Yönetim Kurulunun Başkanlık Divanı ve diğer üyelerinin ve Birlik çalışmalarına katılan çeşitli Odalardan üyelerimizin huzur hakkı, yolluk ve diğer ücretlerini almamalarının bir sonucudur.

1973 BÜTÇESİ

Birliğimizin mali yılı Mart ayı başından Şubat ayı sonuna kadardı. 1973 mali yılına ait Birlik bütçesinde bu esasa uyularak tanzim edilmeğe çalışılmış, ancak, 17.Nisan.1973 de yapılan Birlik Genel Kurulunda onanan bütçe, daha eski aylara, hatta yıllara ait 54.201,27 TL. lık ödemeleri de kapsamıştır. Ayrıca, Yönetim devremizde de, onanan bütçeye dahil edilme eliği görülen ancak, Birlikçe ödenmesi zorunlu eski yıl ve aylara ait yaklaşık 30.000,00 TL. lık daha ilave borç olduğu görülmüştür.

Toplam yaklaşık 80.000,00 TL. sim bulan bu borçlardan ödenmesi zorunlu

olan 53.810,69 TL. sı ödenmiş ve bu ödeme sırasında eski Yönetim Kurulunun kararını gerektirenlerle, bütçeye göre farklılık gösterenler, Birlik Genel Kurulunun onayına sunulmuştur. Birlik Genel Kurulunun onayına sunulan bu ödemeler ekli (1) No.lu tabloda gösterilmiştir. 1973 mali yılı bütçesinin bazı fasıllarındaki ödeneklerin yetmemesi nedeniyle Yönetim Kurulumuz, bütçe fasılları arasında gerekli aktarmaları yapmıştır. 1973 mali yılı bütçesinin teklif edilen, Genel Kurulca onanan, Yönetim Kurulunca değiştirilen miktarları 1973 mali fiili şartlarıyla birlikte ekli (2) No.lu tabloda gösterilmiştir.

Birlik Genel Kurullarının Mayıs ayında yapılmasının zorunlu olduğu düşünülerek, Birliğimizin yıllık bütçesinin de 1 Mart tarihi itibariyle değil, 1.Nisan tarihi itibariyle yapılması, böylece, Birlik Genel Kurulu ile, bütçe tarihleri arasındaki sürenin bir ay kısaltılması uygun görülmüştür. Bu yıla mahsus olmak üzere 1.3.1974 den 1.4.1974 tarihine kadar bir aylık ek bir bütçe tanzim edilmiş ve 1974 mali yılı bütçesi de 1.4.1974 den 1.4.1975 tarihi itibariyle tanzim edilmiş ve her iki bütçe de Genel Kurulun onayına sunulmuştur. Bir aylık ek bütçe genellikle 1973 mali yılı bütçesinin on ikide biri olarak hesaplanmış ancak, kira faslının gerçek kira bedeline uymak amacıyla 2300,00 TL. olması ve çeşitli giderler faslının fiili ve zorunlu harcamalara uymak amacıyla 2045,83 TL. olması ve eski yıllardan borç faslının da, bütçe tekniğine uyularak, ödenecek miktardan ödenen miktarın farkı kadar-18.788,08 TL. olması uygun görülmüştür.

Odalarımızın, Genel Kurul öncesi veya Genel Kurul sırasında, Birlik namına yaptıkları ödemelerin bir kısmını bazı Odalarımız Birlik aidatlarına mahsup etmişlerdir. Bunları göz önünde bulundurarak, Birliğimizin 1973 yılı gelirlerini, 3 ayrı bölümde mütalaa edeceğiz.

A : Bütçe Öncesi Döneme Ait Gelirler

Odalarımızın, 1.1.1973 tarihi ile 28.2.1973 tarihi arasına ait 2 ay için Birliğimize borçlandırılmış ve Birlik adına ödeme yapan Odalardan alacaklı olduklarını beyan ettikleri miktarlar kendilerinden sarf evrakları alınarak,, Birliğimize ödeme yapmış kabul edilmiş ve bu suretle Odalarımız arasın da farklı işlem ihtimali ortadan kaldırılmıştır. Bu iki aya ait Odalar hissesi tutarı 37.830,00 TL dir. Bu gelirlerden 18.911,00 TL sı İnşaat Mühendisleri Odasınca, 2000.— TL. sı Mimarlar ve 1560,00 TL. sı Petrol Mühendisler Odasınca (toplam 22.471,10 TL sı) 1973 yılında yapılan Genel Kurulla ilgili ödemelerdir ve eski mali yıla ait olduğu için, ekli 1973 mali yılı giderleri arasında gösterilememiştir. Bu bakımdan muhasebe kayıtları ile fiili gelir listesi (ekli 6 No.lu tablo) 22.471,10 TL. farklı çıkmaktadır.

B : 12 Aylık 1973 Normal Bütçe Yılı Gelirleri

Odalarımızın bildirdiği üye adetleri itibariyle 1000 üyeye kadar üye başına ayda 1,00 TL. mütebaki 1500 üye için üye başına ayda 0,50 TL. ve 2500 den sonraki üye başına 0,25 TL. den her Oda için tahakkuk ettirilir. Odalar aidatı bu 12 aylık dönem için, 226.980,00 TL. olmakta ve 216.000,00 TL. lık bütçe tahminine göre 10.980,00 TL. lık bir artış olduğu görülmektedir.

C : 1973 Mali Yılı 1 Aylık Ek Bütçesi

1974 mali yılı bütçesinin 1.4.1974 tarihinde başlamasının uygun görülmesi

nedeniyle 28.2.1974 den 31.3.1974 tarihine kadar olan 1 aylık süre için tanzim edilen ek bütçeye tekabül eden Birlik geliri ise 18.915,00 TL. dir. Buna karşılık sarfiyat yekunu 8.211,40 TL. dir.

Bütçe öncesi döneme ait alacak tahakkuklarının, esasen bütçe öncesi dönemde sarf edilmiş olduğu, ancak Odaların ödemek zorunda oldukları, ödedikleri ve ödeyecekleri miktarları bilmelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Odaların bu üç döneme ait toplam 15 aylık borçları bunlardan ödemiş oldukları miktarlar ve 1.4.1974 tarihinde, 1.4.1974 den önceki aylar için borçlu kaldıkları miktarlar tablo (6) da gösterilmiştir. Odalar üye aidatı Birlik hisseleri dışında, Birlik gelirlerimiz, (depozito 250,00, faiz 425,85, Bankaya hesap açan sayın üyemizden 10,00 TL. olmak üzere) 685,85 TL. olmuştur.

1974 BÜTÇESİ

a — Birliğimiz için periyodik bir yayın organının önem ve gereği açıktır. 1974 mali yılında bu konuda uygulamaya geçmek için çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Genel Kurulumuzun sağlayacağı olanaklara uygun olarak bu yayın organının periyodu, şekli, özelliği ve kapsamı ayrıca tespit edilebilecektir. Ancak her halükarda bu mali yılda Birliğimizin bir yayın organına kavuşmasında büyük yarar vardır. Bu bakımdan, bütçeye (yayın giderleriyle gelirleri arası farka karşılık) bir meblağ konmuş olmaktadır.

b — Birlik personel şeması, Birliğimizin gereksinme ve olanaklarına bağlı olarak yeniden tespit edilmiştir. Şemada gösterilen personelden gerekenlere, ileride tespit edilecek usullere göre ve Birlik olanakları oranında sosyal yardım yapılmasını sağlamak amacıyla da bütçeye sosyal yardımlar adı altında bir fasıl eklenmiştir. Birlik personel şeması tablo (3) de gösterilmiştir.

c — Birliğimiz, yeniden kuruluş halindedir, demirbaş eşya ihtiyacımız çoktur. Bu bakımdan 1974 mali bütçesine, mali olanakları oranında bir ödenek konmuştur.

d — Bütçenin gider fasıllarının teshilinde işlerin aksamasına meydan verilmeden azami tasarruf sağlanması esas alınmıştır.

e — Eski bütçede olmayan ancak ödenmesinde kanuni zorunluluk olan ödemelerle (Sivil Savunma fonu, S.S. Kurumu birikmiş eski borçlar) ve muhasebe ve ambarlama yönünden alım ve kayıt işleri özellik arz eden Demirbaş malzeme bedelleri ayrı fasıllar halinde yazılmıştır.

f — Çeşitli bağışlar için sadece isim olarak 1.— TL. konmuştur.

g — Çeşitli giderler, Birliğimizin hızla gelişme halinde oluşu ve oldukça geniş kapsamlı ödemelerde elastikiyete muhtaç olması nedeni ile oldukça geniş tutulmuştur.

Birliğimizin, 1974 yılında ödemeye zorunlu olduğu borçlar tablo (7) de gösterilmiştir. 1974 giderleri tablo (5) de gösterilmiştir. Kira bedeli ayda 2300 TL. dan 27.600,00 TL. olarak tespit edilmiştir.

Personel gideri ekli şemaya göre 150.000.— TL. ve Personel S.S. primi ekli şemaya göre 19.875.— TL.

Huzur hakkı giderleri her toplantı 16 kişi, kişi başına 50.— TL. brüt hesabıyla toplantı başına 800.— TL. dan yılda 40 toplantı için 32.000.— TL, diğer toplantılar için de 30.000.— TL. toplam 62.000.— TL. ödenek konmuştur. Gider gelir bütçesi arası fark kadar da, yayın gideri konmuştur.

Elek. Su gideri Kırtasiye PTT Giderleri Yolluklar Feanni Hissesi Genel Kurul
gideri Adli masraflar
Çeşitli masraflar
Mevcut eski borçlar
Bağış
Sivil Savunma fonu
Demirbaş alımlar
Sosyal yardımlar

1000.— TL. olarak tespit edilmiştir.

8000.— TL.	»	»	»
4000.— TL.	»	»	»
10000.— TL.	»	»	»
3600.— TL.	»	»	»
25000.— TL.	»	»	»
12000.— TL.	»	»	»
15000.— TL.	»	»	»
28788.08 TL.	»	»	»
1.— TL.	»	»	»
5000.— TL.	»	»	»
40000.— TL.	»	»	»
2000.— TL.	»	»	»

h — Gelir bütçe tahmininde, Birliğimizin mali olanaklarının arttırılmasında, şimdilik, sadece Oda üye aidatı hisselerine müracaat edilebileceği, esasen, üye başına alınacak olan, ayda 1.— TL. lik miktarın da bugünkü durumda sembolik sayılacak bir miktar olduğu düşünülerek, Odaların Birlik hisselerinin, Odalara kayıtlı üye başına ayda 1.— TL. olarak hesap ve tahsil edilmesinin yerinde olacağı düşünüldü.

Birlik Genel Kurulunun bu görüşü onaması halinde Birlik bütçesinin üyelerimiz yararına zorunlu olan hiç olmazsa ilk atılımları gerçekleştirecek miktara yükselmesi sağlanacaktır.

1973 mali yılında Odalarımızın bildirdiği üye sayısı 35.157 olmuştur. 19/4 mali yılında, ödemeye esas olacak Odalara kayıtlı üye sayısının 40,000 olacağı düşünülerek gelir bütçesinin, tablo (4) deki gibi, Odalar aidatının 480.000.— TL., Odalardan yapılacak yardımın 1.00 TL., bağış ve yardımların 1.00 TL., sair gelirlerin 1.00 TL, yayın geliri 1.00 TL. ve geçen yıldan devreden 107.035,21 TL. olmak üzere toplam 587.039,21 TL. olması ön görülmüştür.

SONUÇ

Birliğimizin, mali yönden de geniş olanaklara kavuşturulması zorunludur Tasarruf tedbirleri yanında, yeni mali kaynakların bulunması için de çaba harcamaya devam edilmelidir. Bugün için biraz uzun vadeli de olsa. Odalarımızın hizmet karşılığı gelirlerine ilişkin çalışmalarını kanun hükmüne bağlamak ve Odaların gelirlerini ve dolayısıyla Birliğimizin gelirlerini bu yolla arttırmağa çalışmak tutarlı bir yol olarak görülmektedir, birliğimizin, 1974 mali yılında bir yayın organına kavuşturulması zorunludur. Genel Kurulumuzun bu

konuda gereken ilgiyi göstereceğinden emiriz.

1974 mali yılı bütçesini ve kadro cetvelini onayınıza sunuyoruz.

TABLO : 1 BİRLİK GENEL KURULUNUN ONAYINA SUNULAN MALİ KONULAR

1— Odacı Yakup Sarıkaya'ya 500 liralık ayakkabı, elbiselik kumaş ve terzi ücreti olarak yapılan yardımın kabulü, (Karar No. 52)

2— Odacı Yakup Sarıkaya'nın 750 lira olan kadrosunun, günün ekonomik koşulları nedeni ile 925 liraya çıkarılması ve bu arada kendisine yapılmış bulunan ayda 150 lira ek ödemelerin kabulü, (Karar No. 26 ve 63)

3—Denetleme Kurulu 7.8.1973 gün, 1 No.lu Raporlarının 2. maddesinde, Mart 1973 bordrolarında yetkili imzalar olmadığı yolundaki haklı işaretlerinin, daha önceki Yönetim Kuruluna ait olması nedeni ile yapacak bir şey olmadığından aynen kabulü, (Karar No. 61)

4— Onaylanmış bütçede olanak bulunmamasına ve fakat bazı ödemelere de hizmetler açısından zorunluluk olduğu dikkate alınarak; Yönetim Kurulunca dönem içinde ve 74 No.lu kararda belirlenen vs bütçedeki aksaklıkları giderici olan, Genel Kurul giderlerinin 15.000.— liradan 21.000.— liraya çıkarılmasının, yayın giderlerinin 1.— liradan 1.000.— liraya çıkarılmasının, ek eski borçlar kalemi açılarak bu kısma 15.000.— TL. konulmasının, Sosyal Sigortalar Kurumuna geçmiş yıllardan borç çıkarılan hesabı karşılamak üzere 15.000.—TL. konulmasının ve hesaptan yıl içinde ödenen 3.500.— TL.nin uygun olduğunun, odacı kadrosunun 750.— TL. dan 925.— TL. ya çıkarılmasının, neticede bütçenin 252.999.— TL. olarak gelir ve gider olarak kabulü, (Karar No. 74)

5— Birlik yazışmalarında kullanılmak üzere 2.750.— TL ya yeni bit daktilo makinasının Devlet Malzeme Ofisinden alınmasının kabulü, (Karar No. 127)

6— Birlik binasının Konur Sokak 17/6 No.lu daireye taşınması ile ödenen aylık kira ücretinin 2.300.— TL. olmasının kabulü, (Karar No. 146)

7— a) 1974 Mali Yılı Bütçesinin 1.4.1974 - 31.3.1975 itibariyle olmasının kabulü,

b) 28.2.1974 de kapanan 1973 yılı bütçesine 1.3.1974 - 31.3.1974 tarihlerini içeren bir aylık ek bir bütçe tanzim olunmasının, kira faş linin 2.300.— TL, çeşitli giderler faslının 2.045.83 TL., diğer fasılların da 1973 Mali Yılı Değişik Bütçesinin 1/12 si olmasının kabulü, (Karar No. 159)

8 — Bütçede görünmeyen ancak ödenme zorunluluğu bulunan 3.758.— TL. Sivil Savunma Fonu ödemesinin kabulü, (Karar No. 159)

9— Şen Yuva Matbaasına Bütçede belirlenen borç miktarına nazaran 5.500.— TL. fazlası ile ve tüm masrafları da içeren icra yolu ile yapılmış ödemenin kabulü,

10 — Birlik Odacısı Yakup Sarıkaya'ya çalışması dikkate alınarak Nisan 1974 ayı içinde bir aylık ücreti üzerinden ikramiye verilmesinin kabulü, (Karar No. 162)

Birliğin tüm hizmetlerindeki devamlılığın ve onurunun korunması açısından dönemimizde karşılaşılan ve fakat geçen yıl bütçesine çeşitli nedenlerle girmemiş bu bölümlerdeki ödenekleri, her seferinde Yönetim Kurulu kararı da alarak büyük bir zorunlulukla yapmış bulunuyoruz. Tümü ile Birlik Genel Kurulunun onayına sunuyoruz.

TABLO : 2

1973 MALİ YILI ÖNGÖRÜLEN GELİR, GİDER BÜTÇESİ VE 1973 YILI FİİLİ SARFİYATI

	XVIII.Genel		İlave	
	XVIII.Genel Kurula Teklif Edilen	Kurulun Onayladığı 1.3.1973 1.3.1974	Değişik Bütçe 1.3.1973 1.3.1974	1 Aylık Bütçe 1.3.1974 1.4.1974
Kira	24.000.-	18.000.-	16.000.-	2.300.-
Elektrik Su	2.400.-	2.400.-	2.400.-	200.-
Kırtasiye	1.200.-	1.700.-	2.700.-	141.67
P.T.T	3.600.-	3.600.-	4.600.-	300.-
Personel Ücretleri	90.000.-	78.000.-	78.000.-	6.500.-
Sigorta Primi	11.250.-	8.750.-	8.750.-	729.17
Yolluklar	6.000.-	3.000.-	3.000.-	250.-
Huzur Hakkı Gider.	48.000.-	20.000.-	20.000.-	1.666.67
Feannı Hissesi	3.600.-	3.600.-	3.600.-	300.-
Genel Kurul Gider.	18.000.-	15.000.-	15.000.-	1.250.-
Adli Masraflar	1.200.-	1.200.-	1.200.-	100.-
Çeşitli Masraflar	6.548.73	6.550.73	6.550.73	2.045.83
Mevcut Borçlar	54.201.27	54.201.27	69.201.27	18.788.08
Yayın	-	1.-	1.-	-
Bağış	-	1.-	1.-	-
Sivil Savunma Fonu	-	-	3.758.-	-
SSK Eski Borçlar	-	-	4.000.-	-
Demirbaş Alımlar	-	-	-	-
Sosyal Yardımlar	-	-	1.111.-	-
	270.000.-	216.0004.-	239.873.-	34.571.42

1973 Yılı Fiili Sarfiyatı

1.3.1973	1.3.1974
1.3.1974	1.4.1974
150.034.10	8.211.40

TABLO : 3

BİRLİK PERSONEL ŞEMASI VE KADRO CETVELİ

Görev İsmi	Aylık
Genel Sekreter	6.000.-
Büro Şefi	2.500.-
Memur (Daktilo Sk.)	1.500.-
Memur (Hesap ve Takip)	1.500.-

Odacı 1.000.-
12.500.— TL.

12.500.— X 12 Ay = 150.000.— TL.

TABLO : 4
TMMOB 1974 MALİ YILI TAHMİNİ GELİR BÜTÇESİ

1 — Odalar Hissesi (üye başına ayda 1. TL.)	480.000.—
(40.000.— X 1.— X 12)	
2 — Odalarca yapılacak yardım	1.—
3 — Yayın Gelirleri	1.—
4 — Yardım ve bağışlar	1.—
5 — Sair Gelirler	1.—
6 — Kasa ve Banka (73'ten devir)	45.832.21
7 — Odalar Borcu (73'ten devir)	61.203.—
TOPLAM	587.039.21 TL.

TABLO : 5
T.M.M.O.B. 1974 MALİ YILI TAHMİNİ GİDER BÜTÇESİ

1.4.1974 - 1.4.1975

Kira	27.600.-
Elektrik, Su	1.000.-
Kırtasiye	8.000.-
P.T.T.	5.000.-
Personel Ücretleri	150.000.-
Sigorta Primi	19.875.-
Hakkı Huzurlar	62.000.-
Yolluklar	10.000.-
Feni Hissesi	3.600.-
Genel Kurul Giderleri	25.000.-
Kurultay Giderleri	5.000.-
Adli Masraflar	12.000.-
Çeşitli Masraflar	15.000.-
Mevcut Borçlar	18.788.08
Bağış	1.-
Sivil Savunma Fonu	5.000.-
SSK Eski Borçları	10.000.-
Mart 1974'te ödenmesi gereken vergi ve primlerden ödenmeyen	2.644.23
Demirbaş Alımlar	40.000.-
Sosyal Yardımlar	11.000.-
İşyeri Temsilcilikleri	30.000.-
Yayın	125.530.90
TOPLAM	587.039.21

TABLO : 6

BİRLİK GELİRLERİ

Odanın Adı	Ocak-Şubat 1973 2 Ay		Mart 1973 Mart 1974		12 Ay,Nisan 1974 1 Ay		Toplam 15 Aylık Odalar		Hissesi Tahakkuku	
	Miktar	Miktar	Miktar	Miktar	Miktar	Miktar	Miktar	Miktar	Miktar	Miktar
Elektrik	28.125.-	23.050.-	5.075.-	-	-	-	-	-	-	-
Fizik	1.530.-	900.-	630.-	-	-	-	-	-	-	-
Gemi	3.960.-	4.098.-	-	138.-	-	-	-	-	-	-
Gemi Mak. İşl	9.300.-	6.750.-	2.550.-	-	-	-	-	-	-	-
Harita ve Kad.	7.500.-	1.200.-	6.300.-	-	-	-	-	-	-	-
İnşaat	46.605.-	46.605.-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kimya	32.625.-	26.100.-	6.525.-	-	-	-	-	-	-	-
Maden	16.835.-	16.835.50	-	-	-	-	-	-	-	-
Makine	35.625.-	28.500.-	7.125.-	-	-	-	-	-	-	-
Metalürji	3.000.-	2.400.-	600.-	-	-	-	-	-	-	-
Meteoroloji	720.-	576.-	144.-	-	-	-	-	-	-	-
Mimarlar	34.550.-	18.830.-	15.720.-	-	-	-	-	-	-	-
Orman	27.260.-	27.394.75	-	134.75	-	-	-	-	-	-
Petrol	1.950.-	1.950.-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şehir Planlama	840.-	840.-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ziraat	33.300.-	16.766.-	16.534.-	-	-	-	-	-	-	-
YEKUN	283.725.-	222.795.25	61.203.-	272.75	-	-	-	-	-	-

TABLO 7 1973-1974 MALİ YILI MEVCUT ESKİ BORÇLAR LİSTESİ
Gn. K. sunulan Gn. K. ca onanan

İSMİ		
Eski Yıllardan devreden	2.685.50	2.685.50
Av. Niyazi HIZAL	3.000.-	3.000.-
Muhasebeci Yaşar ASMAZ	2.800.-	2.800.-
Muammer Çetinçelik (A. 969 ve Ocak Şubat 970 ücretlisi)	900.-	900.-
Muammer Çetinçelik (çeşitli Sarfiyattan)	623.-	623.-
Muammer Çetinçelik (çeşitli sarfiyattan)	1.629.25	1.629.25
Muammer Çetinçelik (Mart Haz. 1970 ücretlisi)	1.200.-	1.200.-
Şenyuva Matbaası	19.846.86	19.846.86
Ulviye TECELLİ	8.602.50	8.602.50
Hakkı Huzur ücretlisi	4.973.73	4.973.73
Eski Yıllar. Emanet Para.	3.194.21	3.194.21
Çeşitli	4.746.22	4.746.22
SSK Eski Borçları	-	-
Muhasebecinin Ocak - Mayıs 1972 üç.	-	-
Muhasebecinin Hz-Ks 1971 üç.	-	-
SSK prim OC-ŞB 72 ve 1971 yılı	-	-
Kira, kapıcı, su 23.1.73 - 28.2.73	-	-

SSK Primi Şb 1973	-	-
Gelir Vergisi Şb 1973	-	-
Bilinmeyen eski yıllar Borç.	-	-
YEKÛN	54.201.27	54.201.27

İSMİ	Değişik	Fiili Sarf Ek Bütçe Dahil	1974 Mali Yılına Devreden	
Eski Yıllardan devreden	2.685.50	-	2.685.50	
Av. Niyazi HIZAL	3.000.-	-	3.000.-	
Muhasebeci Yaşar ASMAZ	2.800.-	2.353.80	446.20	
Muammer Çetinçelik (A. 969 ve Ocak Şubat 970 ücretlisi)	900.-	900.-	-	
Muammer Çetinçelik (çeşitli Sarfiyattan)	623.-	623.-	-	
Muammer Çetinçelik (çeşitli Sarfiyattan)	1.629.25	1.629.25	-	
Muammer Çetinçelik (Mart Haz. 1970 ücretlisi)	1.200.-	1.200.-	-	
Şenyuva Matbaası	25.500.-	25.500.-	-	
Ulviye TECELLİ	9.602.50	9.000.-	-	
Hakkı Huzur ücretlisi	4.973.73	1.895.-	3.078.73	
Eski Yıllar. Emanet Para. Çeşitli	3.194.21	-	3.194.21	
SSK Eski Borçları	4.746.22	-	4.746.22	
Muhasebecinin Ocak - Mayıs 1972 üç.	-	4.000.-	-	
Muhasebecinin Hz-Ks 1971 üç.	1.214.75	1.214.75	-	
SSK prim OC-ŞB 72 ve 1971 yılı	1.457.70	1.457.70	-	
Kira, kapıcı, su 23.1.73 - 28.2.73	2.066.40	2.066.40	-	
SSK Primi Şb 1973	1.050.-	1.050.-	-	
Gelir Vergisi Şb 1973	539.74	539.74	-	
Bilinmeyen eski yıllar Borç.	381.05	381.05	-	
	1.637.22	-	1.637.22	
	69.201.27	53.810.69	18.788.08	

MURAKABE RAPORU 1

Aldığımız davet üzerine 7.8.1973 tarihinde Birlik binasında yapılan toplantıda 1.3.1973 den 7.8.1973 e kadar olan devrenin denetimi yapılmış ve aşu-ğidaki hususlar tespit edilmiştir.

1. Muhittin Güreli'nin 1973 malî yılından önce yapmış oldukları toplantılar için almış olduğu net 1400.— T.L. Hakkı Huzur ücretinin 1972 malî yılı içinde ödenmesi gerektiğinden, 1973 malî yılı içinde ödenmesinin usulsüz olduğuna
2. Birlik personeli için Mart 1973 istihkakı olarak bordroyla ödenen 2686.50 T.L. nın bordroda yetkili imzaların olmaması ve ödeme için Yönetim Kurulu Kararı bulunmaması dolayısıyla usulsüz olduğuna
3. 17.5.1973 gün ve 419878 No.lu makbuzla Çankaya Vergi Dairesine ödenen Şubat, Mart ve Nisan 1973 aylarına ait Birlik personelinin maaş

vergilerinden Şubat 1973 ayına ait olan 381.05 T.L. nın 1972 mali yılı içinde ödenmesi iktiza ettiği halde geçen yılların borçlarına ayrılan tahsisatta bulunmamasına rağmen 1973 mali yılı içinde ödenmiş olmasının usulsüz olduğuna

4. 25.4.1973 tarih ve 384 No.lu makbuz mukabili T.C. Ziraat Bankasına Sosyal Sigortalar Kurumunun 824 No.lu hesabına Şubat 1973 ayı primi olarak yatırılan 539.74 T.L. nın 1972 mali yılı içinde ödenmesi iktiza ettiği halde ve geçen yıllar borçları hesabında karşılığı olmaksızın 1973 mali yılı içinde ödenmesinin usulsüz olduğuna

5. 10.5.1973 tarih ve 95 No.lu makbuz mukabili ödenen 2066.40 T.L. nın 1971 ve 1972 malî yıllarına ait olması sebebiyle o yıllar içinde ödenmesi iktiza ettiği halde ve 1973 malî yılında geçen yıllar borçlarına ayrılan tahsisatta karşılığı olmaksızın ödenmesinin usulsüz olduğuna

6. Asri Unsurun 1973 mali yılından önce yapmış oldukları toplantılar için almış olduğu net 1000.— T.L. Hakkı Huzur ücretinin 1972 malî yılı için de ödenmesi gerektiğinden, 1973 malî yılı içinde ödenmesinin usulsüz olduğuna

7. Odacı Yakup Sarıkaya'ya 31.5.1973, 2.7.1973, 31.7.1973 tarihlerinde 150.— T.L. şer olmak üzere ceman 450.— T.L. nın Yönetim Kurulunun 26 No.lu Kararı gereğince her ay munzam olarak 150.— T.L. ödenmesi şeklinde tecelli etmesine rağmen bütçede gösterilmiş olan 750.— T.L. nın fevkinde bir ödeme olması dolayısıyla mahsurlu görüldüğüne 8. 9.4.1973 tarih ve numarasız makbuz mukabili 23.1.1973 ile 23.3.1973 tarihleri arasında ev kirası, kapıcı ve su parası olarak T.C. Ziraat Bankası'nın Kavaklıdere Şubesi 691 No.lu Necip Gümüşsoy adına açılan 630/1130 sayılı hesaba yatırılmış olan 1900.— T.L. nın 1972 mali yıl-içinde ödenmesi gereken 1171.60 T.L. nın geçen yıllar borçları hesabında karşılığı olmaksızın 1973 mali yılı hesabından ödenmiş olmasının usulsüz olduğuna

9. Şenyuva Matbaasına 1973 malî yılında geçen yıllar borçları karşılığı 19.846.86 T.L. ödenmesi icap ederken, 25.500.— T.L. ödenmesi dolayısıyla 5.653.14 T.L. nın geçen yıllar borçlarından karşılığı olmaksızın 19/3 mali yılında ödenmesinin usulsüz olduğuna

10. Şenyuva Matbaası'na ödenmesi iktiza eden bedellerden 10.000.— T.L. nın Avukat Celal Benli'ye ödendiği görülmüştür. Ödeme evrakında Celal Benli'ye ait vekaletname yoktur. Temin edilerek eklenmesinin gerekli olduğuna

11. 1. Mart. 1973 - 9. Nisan. 1973 tarihleri arasında yapılan ödemelerin Yönetim Kurulu Kararı olmadan yapılmasından dolayı bu ödemelerin usulsüz olarak yapıldığına ve diğer bilimum ödemelerin kanun, örf ve adetlerimize uygun olduğuna kanaat getirilmiş olduğundan işbu tutanak tarafımızdan 7.8.1973 tarihinde TMMOB binasında yapılan toplantıda oy birliğiyle kabul ve imza edilmiştir.

T.M.M.O.B. MURAKIPLARI

Ekrem GÜRBÜZER

Mustafa KÖKÇÜ

Nejat TARLAN

1. Mart. 1973 Tarihinden İtibaren Banka ve Kasa Hesabı (7.8.1973).

Banka Hesabına Giren 63.084.50

2.917.00

10.00

68.85

66.080.35

Kasaya Giren Devir 6.081.66

22.980.30

48.010.00

77.071.96

TOPLAM 143.152.31

Banka Çıkışı 48.010.00

Kasa Çıkışı 2.917.00

10.00

36.238.85

37.002.19

Banka Hesabı 76.168.04

66.080.35

48.010.00

Kasa Hesabı 18.070.35

77.071.95

76.168.04

903.92 T.L

T.M.M.O.B. MURAKIPLARI

Ekrem GÜRBÜZER

Mustafa KÖKÇÜ

Nejat TARLAN

MURAKABE RAPORU II

Aldığımız davet üzerine 29.11.1973 tarihinde Birlik binasında 7.8.1973 den 29.11.1973'e kadar olan devrenin denetimi yapılmış ve aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

1.1. Murakabe raporunda usulsüz olarak ödendiği tespit edilen 12.362.78 T.L. lık harcamanın bütçede gösterilmemesine rağmen Ulviye Tecelli'ye 1000 TL. ve henüz belli olmayıp zuhuru muhtemel ödemeler için 1.637.22 T.L. ki ceman 15.000.— TL. lık bütçe dışı ödemelerin yapılması Yönetim Kurulunun 74 No.lu kararında bahsedildiği veçhile Genel Kurulun tasvibine sunulduktan sonra ve onayı alındıktan sonra muteber sayılmasına

2. Odacı Yakup Sarıkaya'ya zaruri masraflar karşılığı ödenen 150.— TL. nin usulsüz olduğuna

3. Birlik Odacısı için satın alınmış olan 196.— TL. bedelli kumaş, 100.— TL. bedelli deriden bot ve 225.— TL. bedelli ceket pantolon bedeli ki cem'an 521.— TL. ödemenin Yönetim Kurulunun 52 Nolu kararı gereğince ödenmiş olduğu tespit edilmiş olmasına rağmen böyle bir ödeme karşılığı

bütçede bir tahsisat olmadığı ve buna dair bir yönetmelik olmadığı cihetiyle usulsüz olduğuna

4. Geçmiş senelere ait personel sigorta primi borcuna mukabil bütçede bir tahsisat olmamasına rağmen 500.— TL. dan cem'an 2000.— TL. nin ödenmiş olmasının usulsüz olduğuna Yönetim Kurulunun 74 Nolu kararında bahsedilen ve ilgili fasıla 15.000.— TL. lik bir tahsisat getirilmesini öngören aktarma kararının aynı kararda bahsedilen Genel Kurulun tasvibinden geçtikten sonra usulsüzlüğün kalkmış olacağına

5. Odacı için kadroda 750.— TL sı aylık ücret öngörüldüğü halde ödemenin 925.— TL. üzerinden yapılmış olması dolayısıyla aradaki fark olan 175.— TL. dan 2 aylık tutarı 350.— TL. nin usulsüz ödenmiş olduğuna Yönetim Kurulunun 74 Nolu kararında bahsedilen ve ilgili fasıla 15.000.— TL. lik bir tahsisat getirilmesini öngören aktarma kararının aynı kararda bahsedilen Genel Kurulun tasvibinden geçtikten sonra usulsüzlüğün kalkmış olacağına

6. Yapılan diğer harcamaların kanun, örf ve adetlere göre uygun olduğu kasa mevcudunun 649.78 TL. olduğu, banka hesabının Ziraat Bankasının da 28.676.10 TL Akbank'ta 148.07 TL. İş Bankasında 47.98 TL. olmak üzere cem'an 28.872.15 TL. bulunduğu tespit edilmiş olmakla II. dönem raporumuz tarafımızdan oy birliği ile kabul ve imza edilmiştir.
29.11.1973

T.M.M.O.B. MURAKIPLARI

Ekrem GÜRBÜZER Mustafa KÖKÇÜ Nejat TARLAN

1 MART 1973 — 31 MART 1974 DÖNEMİNE AİT DENETİM RAPORU
Aldığımız davet üzerine 8 - 9 Nisan 1974 tarihlerinde TMMOB. Binasında yapılan toplantılarda 1 Mart 1973 ten 31 Mart 1974 tarihine kadar olan devrenin denetimi yapılmış ve genel denetim raporu hazırlanmış olup tespit edilen hususlar aşağıda belirtilmiştir,

1. MUHİTTİN GÜRELİ'nin 1973 Mali yılından önce yapmış oldukları toplantılar için aldığı net 1400.— TL. hakkı huzur ücretinin 1972 mali yılı içinde ödenmesi gerektiği halde 1973 mali yılı içinde ödendiği,

2. Birlik personeli için Mart 1973 istihkakı olarak bordroyla ödenen 2.686.50 TL. için bordroda yetkili imzaların olmadığı ve ödeme için eski Yönetim Kurulu kararı bulunmadığı,

3. 17 Mayıs 1973 gün ve 419878 No.lu makbuzla Çankaya Vergi Dairesine ödenen Şubat, Mart ve Nisan 1973 aylarına ait Birlik Personelinin maaş vergilerinden Şubat 1973 ayına ait olan 381.05 TL nin 1972 mali yılı içinde ödenmesi gerektiği halde ve geçen yılın borçlarına ayrılan tahsisatta bulunmamasına rağmen 1973 mali yılı içinde ödenmiş olduğu,

4. Geçmiş senelere ait personel sigorta primi borcuna mukabil bütçede bir tahsisat olmamasına rağmen ödenen 539,74 TL. ile 500 er TL. den 3 defa ve 10 Mayıs 1973 tarih ve 95 No.lu makbuz mukabili ödenen 2066,40 TL. nin ki cem'an 6606,14 TL. lik ödenmenin karşılıksız olduğu,

5. Asri ÜNSÜR'e 1973 Mali yılından önce yapmış oldukları toplantılar için ödenen net 1000.— TL. hakkı huzur ücretinin 1972 malî yılı içinde ödenmesi gerektiği yerde 1973 malî yılı içinde ödendiği,

6. Odacı Yakup SARIKAYA'ya 31 Mayıs 1973, 2 Temmuz 1973, 31 Temmuz 1973 tarihlerinde 150'şer TL. olmak üzere cem'an 450 TL. nın Yönetim Kurulunun 26 No.lu kararı gereğince her ay munzam olarak 150 TL. ödenmesi şeklinde tecelli etmesine rağmen, bunun bütçede gösterilmiş olan 750.— TL. aylık ücretin fevkinde bir ödeme olduğu,

7. Odacı Yakup SARIKAYA için kadroda 750.— TL. aylık ücret öngörüldüğü halde ödemelerin 1 Ağustos 1973 tarihinden itibaren 925.— TL. üzerinden yapıldığı ve 10 ay itibariyle 1750.— TL. fazla ödendiği,

8. 9 Nisan 1973 tarih ve numarasız makbuz mukabili 23 Ocak 1973 ile 23 Mart 1973 tarihleri arasında bina kirası, kapıcı ve su parası olarak T.C Ziraat Bankasının Kavaklıdere Şubesinde NECİP GÜRİSOY adına açılan 630/1130 sayılı hesaba yatırılmış olan 1900.— TL na dahil 1972 mali yılı içinde ödenmesi gereken 1171,60 TL. nın geçen yıllar borçları hesabında karşılığı olmaksızın 1973 mali yılı hesabından ödendiği,

9. Şenyuva Matbaasına 1973 Mali yılında geçen yıllar borçları karşılığı 19.846,86 TL. ödenmesi icap ederken 25.500.— TL. ödenmesi dolayısıyla 5.653,14 TL. nın geçen yıllar borçlarından karşılığı olmaksızın 1973 mali yılında ödendiği,

10. 1 Mart 1973 - 9 Nisan 1973 tarihleri arasında yapılan ödemelerin Yönetim Kurulu kararı olmadan yapılmış olmasının usulsüz olduğu,tespit edilmiştir.

Ancak: 1) Eski Yönetim Kurulundan yeni Yönetim Kuruluna devreden hesaplarda layık veçhile açıklık bulunmaması ve 17 Nisan 1973 Genel Kurul Toplantısında eski Yönetim Kurulunun ibra edilmiş olması dolayısıyla 2. ve 10. madde de yazılı olanlar hakkında herhangi bir işlem yapılmasının bahis mevzu olmadığına,

2) 3, 4, 5, ve 9. maddelerde yazılı olan meblağların hak sahiplerine ödenmiş olduğu ve bu ödemelerin zaruretler karşısında yapılmış olduğu ve Birliğin yaşayabilmesi ve şerefini koruyabilmesi bakımından gerekli olduğuna,

3) 6. ve 7. maddelerde bahsedilen fazla ödemelerin günün hayat şartları, gereğince gerekli olduğu ve bu hususun Genel Kurulun onayına sunulması gerektiğine,

4) 1. ve 5. maddeler de bahsedilen MUHİTTİN GÜRELİ'nin ve Asri ÜNSÜR'ün 1973 mali yılından önce yapmış oldukları toplantılar için kendilerinde alıkoydukları sırasıyla net 1400.— TL. ve net 1000.— TL. hakkı huzur ücretinin kendilerinden geri alınıp alınması hususuna Genel Kurulun karar vermesi gerektiğine,

5) Mizan cetvelinde borç: 3.160.051,34 TL., alacak:

3.160.051,34 TL. bakiyeler: borç 220.665,28 TL.
alacak: 220.665,28 TL. olduğuna,

6) Kasa hesabında aşağıda belirtildiği gibi:

GİREN : 207.027,71 TL.

ÇIKAN : 207.027,71 TL.

olarak tespit edildiğine,

7) Diğer bütün harcama ve işlemlerin kanun, tüzük,yönetmelik, örf ve adetlere uygun olarak yapıldığı ve Yönetim Kurulunun ibra edilmesi gerektiği kanaatinde olduğumuza, Oy birliği ile karar verilmiştir.

Yönetim Kurulunun mali yönden aklanmasını Sayın Genel Kurulun tasviplerine sunarız.

DENETİM KURULU

Ekrem GÜRBÜZER

Nejat TARLAN

Mustafa KÖKLÜ

Makina Mühendisleri Odası

Metalürji Müh. Odası

Petrol Müh.Odası

(Bulunamadı)

KASA HESABI

GİREN	ÇIKAN		
ODA AİDATLARI	200.324.15	Muhtelif Harcamalar	110.834.81
1.3.1973 devreden kasa	6.081,66	Geçen Yıl Ödemeleri	49.810.69
1.3.1973 Banka hesabı	196,05	Depozite	550.00
Faizler	425.85	Kasa Hesabı	5.123.46
		<u>Banka Hesabı</u>	<u>40.708.75</u>
Yekun	207.027.71	Yekun	207.027.71

T.M.M.O.B.

1.3.1973/31.3.1974

MİZAN CETVELİ

HESAP İSMİ	BORÇ	Alacak	Borç	Alacak
KASA HESABI	193.820.96	188.697.50	5.123.46	
BANKALAR HESABI	184.408.75	143.700.-	40.708.75	
GİDERLER	112.805.60	1.970.79	110.834.81	
M.ALACAKLILAR	49.810.69	54.201.27		4.390.58
M.BORÇLULAR	1.033.16		1.033.16	
SABİT KIYMETLER	22.377.25		22.377.25	
GİDERLER		425.85		425.85
ODALAR HESABI	1.297.172.24	1.497.496.39		200.324.15
MÜDEVVER GELİR	1.297.172.24	1.258.034.84	39.137.40	
TRANSİT HESAP	900.45		900.45	
KİTAP GELİRİ		15.524.70		
DEPOZİTOLAR	550.-		550.-	

TOPLAM 3.160.051.34 3.160.051.34 220.665.28 220.665.28

EKLER

1. EK: 1-1

t.m.m.o.b. kanununda değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifi
13.1.1973

GEREKÇE :

27.5.1959 günlü ve 7303 sayılı kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 27.1.1954 günlü ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda, geçmiş yıllarda edinilen tecrübeler ve T.C. Anayasasında (20.9.1971) günlü 1488 sayılı kanunla yapılan değişiklikler göz önüne alınarak, yeniden bazı düzeltmelere gidilmesi zorunlu olmuştur.

Kuruluş amacına göre Kamu ve Memleket yararlarım, mesleğin gelişmesini ve meslek mensuplarının haklarını, yetkilerini göz önünde bulundurmak suretiyle, teşebbüs ve faaliyetlerde bulunan, bir bakıma danışma organı halinde çalışması gereken Odalar Birliği ve bu Birliğe bağlı odaların amacından saptırılmaması esastır.

Çalışmalarının bu esasa uygun olarak düzenlenmesi gereklidir. Bunun dışında uygulamada karşılaşılan bazı aksaklıkları ve çelişkileri de gidermek gerekmektedir.

Kanunlarımızın verdiği yetkilerle Yüksek Öğrenimini tamamlayan gençlerimizin yine kanunlarla verilmiş olan haklarının 6235 sayılı kanunla kısıtlanması sakıncaları gayet açıktır. Özellikle müktesep hakların, ilgililerce noksansız ve emsallerinden farksız olarak kullanılabilmesi kadar tabii bir şey düşünülemez. Halbuki 6235 sayılı kanun; belirli bir yüksek öğrenim görmüş ve hatta öğrenimleri boyunca, bir nevi ihtisas tecrübesi olan pratik stajlarını da tamamlayarak hayata atılmış bulunanların, kamu kesiminde görevli olsun veya serbest çalışsın mesleklerini icra edebilmeleri için, yeniden bir şart ileri sürmekte ve kendilerinin mutlaka T.M.M.O.B.'nin ilgili odalarına kayıtlı olmaları mecburiyetini getirmektedir.

Hatta, kendilerinde bu şartın arandığı elemanların bir kısmı, 6235 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce meslek hayatına atılmış ve mesleklerini icra etmekte iken, bu zorunlulukla karşı karşıya bırakılmışlardır, daha sonra çıkartılan bu kanunla esasen yapa geldikleri mesleki hizmeti yapmaktan alı konmuşlardır.

Bu ise, en azından, Üniversitelerden veya dengi Akademi ve Yüksek Okullardan alınmış unvanın ve kanunlarla kazanılmış müktesep hakların ihlali demektir.

Bunun yanı sıra, yıllarca emek sarfına ve maddi kayıplara rağmen, çeşitli imkansızlıklar içerisinde, kanunların kendilerine verdiği haklarla Yüksek

öğrenimini bitirdiklerinde, kendilerine yetkili organlarca verilmiş bulunan Y. Mühendis, Y. Mimar, Mühendis veya mimar unvanlarını elde etmiş olmaları da dikkate alınmayarak, kişisel anlayış ve keyfi davranışlarla, kendi isteklerine ve hatta Danıştay Kararlarına rağmen, ilgili Odalara kayıtlarının yapılmadığı, yapılmak istenmediği, ve bu suretle sanatlarını icraya engel olunduğu da, bir gerçektir.

Bu şartlar altında, T.M.M.O.B.'ne bağlı Odaların hepsinin, 6235 sayılı kanunun çıkarılması sırasında elde edilmek istenen gayeye bağlı kaldıkları iddia olunamaz. Özellikle son yıllarda, çalışmaların mesleki olmaktan çıkartılıp, daha çok politik bir amaca yöneltildiği de görülmektedir.

Özet olarak söylemek gerekirse, kanunlarımızda ön görülen hususlara tamamen uygun olarak Yüksek Öğrenimlerini bitiren, Özerk Üniversitelerce kendilerine Y. Mühendis, Y. Mimar, Mühendis veya Mimar unvanı verilenlerin, mesleklerini icra edebilmeleri ve hele kamu kesiminde memur olarak çalışabilmeleri için, ayrıca başka bir kuruluşa girmeye zorlanmalarının, bugünkü anlayış ve hatta Anayasa ile verilmiş olan görev, yetki ve haklarla bağdaştırılması güçtür.

Konu, kamu hizmetlerinin görülmesi cephesinden incelendikte, Devlet içinde devlet olmak vasıf ve yetkilerinin hiçbir kuruluşa verilemeyeceği göz önüne alınarak daha da önem kazanmaktadır.

İşte bu kanun teklifi, Anayasamızda son defa yapılan değişikliklere paralel olarak, bu çelişkileri ortadan kaldırmak, Odaların amaç dışı hareketlere yönelmesini önlemek ve öğrenimini bilfiil tamamlayıp, Üniversite, Akademi ve Yüksek Okullardan diploma almış olan Y. Mühendis, Y. Mimar Mühendis ve Mimarların bu unvanlarını kazandıklarında elde ettikleri kanuni hak ve yetkileri kısıtlamamak maksadıyla hazırlanmış bulunmaktadır.

Memleket gerçekleri de, hak ve hukuk prensipleri de, gelişmekte olan ülkemizin teknik güce olan ihtiyacı da bunu gerekli kılmaktadır.

Kanun Teklifinin birinci maddesi, 6235 sayılı kanunun I ve 27 nci maddelerinin yürürlükteki şekillerini değiştirmektedir. 1. maddede yapılan değişikliklerle, Odalara kayıt mecburiyeti kaldırılmakta, serbest olarak mesleki faaliyette bulunan Y. Mühendis, Y. Mimar, Mühendis ve Mimarlardan, isteyenlerin bu Odalara kaydolabilecekleri hükme bağlanmaktadır.

Burada, kamu hizmetinde çalışanların, bir yandan T.M.M.O.B. nin diğer taraftan da çalıştıkları kuruluşların görüşlerine uymak zorunda kaldıklarında, ya Odadan ihraçları veya çalıştıkları kuruluş tarafından cezalandırılmaları gibi çözülmesi ve düzeltilmesi mümkün olmayan bir durumla da karşılaşacaklarından, 1. maddenin kapsamı dışında bırakılmaları öngörülmüştür.

27. maddede yapılan değişiklik, yargı mercilerine başvurmayı önleyen hükmün kaldırılmasını ve cezaların uygulanmasını gerektiren durumun açıklanmasını öngörmüştür.

Teklifin 2. maddesiyle yapılan değişiklik, 1. maddede sözü geçen değişikliğe

uygun olarak yapılmış olan bir düzeltmeden ibarettir.

Teklifin 2. maddesiyle de, yukarıda açıklandığı şekilde, isteyenlerin yeterli şartları haiz olmaları halinde, Odalara kaydedilebilmelerini sağlayan, buna engel olunmasına ise meydan vermeyecek bir hüküm getirilmektedir.

Teklifin 4. maddesi, T.M.M.O.B.'nin ve buna bağlı odaların amacının dışına çıkmasını önlemek için getirilmiştir.

Teklifin 5. maddesiyle bazı maddelerin kaldırılması ise, yukarıdaki değişikliklerle paralelliği sağlamak için gereklidir.

6. ve 7. maddeler yürürlük maddeleridir.

KANUN TEKLİFİ

Madde 1. 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimmar Odaları Birliği Kanununun 7303 sayılı kanunla değiştirilmiş bulunan 1. maddesi ile aynı Kanununun 27. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. Türkiye hudutları içinde meslek sanatlarını icraya kanunen yetkili olup da, serbest olarak mesleki faaliyette bulunan Yüksek Mühendis, Yüksek Mimmar, Mühendis ve Mimarlardan isteyenleri teşkilâtı içinde toplayan hükmü şahsiyeti haiz (Türk Mühendis ve Mimmar Odaları Birliği) kurulmuştur. Birliğin ve Odaların Merkezi Ankara'dır.»

«Madde 27. 26. maddede yazılı cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde ve Oda İdare Heyeti yolu ile Yüksek Haysiyet Divanına itiraz olunabilir. Bu cezalar katılaşmadıkça tatbik olunmaz.»

Madde 2. 6235 sayılı kanunun 7303 sayılı kanunla değiştirilmiş bulunan 2. maddesinin (a) bendinde yer alan (Bilimum) ibaresi (Teşkilatındaki) şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 3. 6235 sayılı kanununun 15. maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.
Ek Fıkra: «Bu kanunda belirtilen şartları ihtiva edenlerin, müracaatları halinde en geç 15 gün içinde ilgili Odaya kayıtları yapılır.»

Madde 4. 6235 sayılı kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir :
«Ek Madde: Türk Mühendis ve Mimmar Odaları Birliği ve bu Birliğe bağlı Odalar; kanunla kendilerine verilmiş olan vazife ve yetkilerden fazlasını kullanamayacakları gibi, hiç bir şekilde ve surette siyasetle de uğraşamazlar.»

Madde 5. 6235 sayılı kanunun 10. maddesinin son fıkrasıyla aynı kanunun 28, 33, 38. ve muvakkat 1. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 6. Bu kanun 1.1.1972 tarihinden itibaren tatbik edilmek üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7. Bu kanunu, Bakanlar Kurulu yürütür.

EK: 1-2

basında «t.m.m.o.b. kanun değişikliği»

ÖRGÜTLÜ DEMOKRATİK GÜÇLER KORKUSU

Yeni Ortam 21.2.1973

Oya BAYDAR

Her türlü kitle örgütlenmesine karşı, yönetici katlarda gözlenen düşmanlık, en azından çekingenlik ve kuşku, gün geçtikçe büyüyor.

Her demokrasinin ayrılmaz parçası olan çok yönlü mesleki, siyasal, sendikal ve benzeri örgütlenmelerin Türkiye'de gelişmesi engellenmek isteniyor. Bırakalım gelişmeyi, var olan da budanma yolunda...

Önce memurların sendikalaşma hakları geri alındı. Öğretmen sendikaları, teknik eleman sendikaları kapatıldılar. Yerlerini dernekler aldı. Şüphesiz ki, hem son yılların olağanüstü ortamı, hem de sendikaların üyelerine sağlayabilecekleri imkanların ve yardımların derneklerce sağlanamaması, yeni kurulan derneklerin eski sendikalara göre çok daha güçsüz olmasına yol açtı.

Böylece memurların, öğretmenlerin, teknik elemanların sendikal haklardan yararlanarak toplum içinde hak ettikleri yere gelme, toplu hareketlerle ve direnişlerle ücretlerini, yani milli gelirden alacakları payı arttırabilme, sosyal haklarını geliştirebilme imkanları baltalanmış oldu.

Sendikalar Kanununun değiştirilmesi istemleri ise daha eskilere gider. Anayasa Mahkemesinin, Toplu Sözleşme ve Sendikalar Kanunu'nu değiştiren 1317 sayılı yeni kanunun bazı maddelerini iptal etmesine rağmen, bu şartlar altında çıkarılacak yeni kanunun genel çizgileri belli olmuş gibidir.

Çıkarılmak istenen, egemen çevrelerin gönlünde yatan Sendikalar Kanunu, sendikal hak ve özgürlükleri eskiye göre kısıtlayıcı, işçi örgütlenmesini daha dar sınırlar içine hapsedici; işçi hareketinin gelişmesini engelleyici olacaktır. Böyle olmasına çalışılacaktır. Üç yıldan beri bütün çabalar buna yönelmiştir. Sermayenin yeni tercihleri, sermaye birikiminin gerçekleştirilmesi süreci, hatta son ve belki de onu izleyecek devalüasyonlar, bütün bunların maliyetinin işçilere ödetilmesi yolunda yeni tedbirler alınmasını gerektirecektir. Kısaca sendikal haklar törpülenmek istenmektedir.

Son Dernekler Kanunu ve kanunun Anayasaya aykırılığı tartışılmaktadır. Bu kanunla dernek kurma özgürlüğünün de yok edilmek istendiği söylenmektedir.

Şimdi de, aynı doğrultuda ve yönetici katlardaki kitle örgütlenmesi korkusunu dile getiren, teknik elemanların Meslek Odalarıyla ilgili yeni bir kanun tasarısı söz konusudur.

Bir süreden beri çeşitli teknik eleman odalarındaki gelişmeler, örgütlenmeden

kuşku duyan egemen çevreleri rahatsız etmiştir.

Son yıllarda çeşitli mühendis ve mimarlar odaları, etkin yurt sorunlarına dönük, olaylarla içice ve ileri çizgileri savunan örgütler olarak ortaya çıkmışlardır. Demokratik hak ve özgürlükler mücadelesine etkin biçimde katılmışlardır .Bu türden odaların yönetimindeki kadroların önemli bir bölümü, pasif üyeleri gittikçe aktif hale getirmeyi başarmışlar ve bütün demokratik ülkelerde olduğu gibi mühendis ve mimar odaları, toplum içinde demokratik birer baskı grubu niteliği kazanmışlardır.

Çeşitli çalışmaları, araştırmaları, bildirimleri, yayınlarıyla basit birer aidat örgütü olmaktan çıkıp, gerçek bir kişilik kazanmışlardır.

Şimdi hazırlanmış bulunan kanun tasarısıyla odalara üyelik zorunlu olmaktan çıkarılmak, ihtiyari kılınmak istenmekte ve odaların faaliyetlerini kısıtlayıcı tedbirler getirilmektedir.

Tasarının hedefi açıktır. Kitle örgütlenmesinin, mesleki örgütlenmenin önemli bir bölümünü meydana getiren teknik eleman odalarını zayıflatmak, etkinliklerini yok etmek ve demokratik baskı grubu olma eğilimlerine son vermek...

Sonunda teknik eleman odalarının güçlü kuruluşlar olmalarını engellemeye kadar varan, sendikalar, dernekler ve meslekî örgütlenmelerle ilgili tedbirler dizisi, demokrasiyi kemirmekte, parça,parça dağıtmaktadır.

Genel hedef sermayenin dolu dizgin at koşturma özlemleri içinde bulunduğu bir dönemde, karşısına çıkabilecek, bu dolu dizgin gidişten kendi payını isteyebilecek ekonomik ve sosyal haklar mücadelesini etkin biçimde sürdürebilecek her türlü demokratik örgütlenmeyi güçten düşürmektir.

Çalışanların kendi özgür sendikal ve mesleki örgütlenmeleri kanalıyla sağlayabilecekleri güç ve birlik, onların pastadan kendilerine düşmesi gereken payı daha güçlü olarak istemelerini kolaylaştıracaktır. Korkulan ve karşı durulan budur.

Egemen çevreler, her dönem kitlelerin örgütlü demokratik gücünden korkmuşlardır.

Yapılacak şeyse demokratik örgütlenme hakkını sonuna kadar savunmak, bu hakkı kullanmanın yeni,yeni yollarını bıkmadan usanmadan denemektir. Özlemi duyulan «demokrasi» ancak bu yollarla gerçekleşir, ve çalışan kitlelere bu yolda büyük işler düşmektedir.

BİR KANUN VE GEREKÇESİ

Milliyet 3.3.1073

İsmail CEM

Mühendis ve Mimar Odalarını dağıtmakla sonuçlanacak bir kanun teklifinin Millet Meclisinde kabul edilmiş olması, ilk bakışta şaşkıncı bir durumdur. Gerçekten, söz konusu teklif, kamu kuruluşlarında çalışan mimar ve mühendislerin Meslek Odalarında kalmalarını engellemekte, özel çalışanların iş üyeliğini «zorunlu» olmaktan çıkarmaktadır. Bu Meslek Odalarındaki 40.000

kadar üyenin %70'i kamu kuruluşlarında çalıştığından, söz konusu kanun teklifi, aslında Mimar ve Mühendis Odalarının sonu anlamındadır.

Bu Meslek Odalarının önemli ve somut yararı bulunduğu göz önünde tutulursa ve teklifin gerekçesinde belirtilen noktaların soyutluğu düşünülürse, teklifin ardında yatan ve ismi anılmayan bir başka «sebebin» bulunduğu, akla gelmektedir.

Gerçekten, gerekçede «... yüksek öğrenimini yapmış kimselerin, hele devlette çalışıyorlarsa mesleklerini yapabilmeleri için bir kuruluşa üye olmaya zorlanmalarının Anayasayla bağdaşamayacağından» söz edilmektedir. Sonra, bu Odaların siyasal amaçlara yöneldiği öne sürülmektedir.

Önce hemen belirtmek gerekir ki, kamuyu yakından ilgilendiren meslekler dünyanın her yanında Meslek Odalarının denetimi altındadır. Avukatlar, Doktorlar, Eczacılar, Mühendisler, Mimarlar gibi. Dolayısıyla, öne sürülen gerekçeye, teklifi hazırlayanlar bile herhalde inanmamaktadır. Odaların politik amaca yönelmesi ise, zaten mevcut kanunlarda yasaklanmıştır. Böyle bir iddia gerçekten söz konusu ise, bunun çözümü Ticaret ve Mimar Odalarını dağıtmak değildir. Mevcut anlayış ve ölçülere ters düşen kanun dışı bir tutum varsa, bu konuda harekete yargı organları geçer.

Peki, Mimar ve Mühendis Odalarını dağıtmak isteğinin ve bu isteği çok az sayıda milletvekilinin bulunduğu bir oturumdan geçirtmenin ardında yatan «sebebe» nedir?

İlk düşünülebilecek sebep, Mimar ve Mühendis Odalarının, çeşitli ekonomik kararlara, büyük ekonomik çıkar mücadelelerini etkileyen kararlara yön vermek durumunda olmalarıdır. Yatırımların yapılacağı alanları belirlemek, yatırımın niteliği üzerinde söz söylemek yetkisine sahip olmalarıdır. Bu tür yetkilerin ciddi ve güçlü Meslek Ortalarının elinde bulunması, özellikle ucuza toprak kapatıp, sonra bu toprağı «iskân bölgesi»ne çevirtmek isteyen arsa spekülâtorlerinin ve yatırım alanlarını kendi seçmek isteyen büyük konut yapımcılarının özlediğı bir şey değildir. İstanbul'un Nazım Planının yol açtığı sürüşmeler meydandadır. Son olarak Plan Bürosuna alınan yabancı uzmanlar Mimar ve Mühendis Odalarının etkisini azaltan bir gelişme olmuş ve büyük tartışmalara, iddialara yol açmıştır. Söz konusu kanun teklifinin zamanı da ilgi çekicidir. Dünya Bankasının Türkiye'de toplu konut yapımı için yabancı şirketlere kredi vermeye hazırlandığı haberlerinin yayıldığı bir sırada, konut yatırımlarının millî çıkarlara uygunluğunu denetleyecek en önemli kuruluşlar, bu kanun teklifiyle, saf dışı edilmektedir.

Söz konusu kanun teklifinin getirdiğı bir başka değişikliğin yabancı teknik elemanlarda aranan şartları azaltıcı yönde olması, yukarıdaki kuşkuları güçlendirici niteliktedir. Sonuç olarak, Türkiye'deki yapım çalışmalarının kamu yararını gözetmesini ve millî çıkarlara denk düşmesini denetleyen kuruluşların ortadan kalkmaları, herkesten önce, bu denetimi kırmak isteyen çevrelerin işine yarayacaktır.

Son kanun teklifinin ardında yattığı düşünülebilen bu sebepleri yok saysak bile, teklif, gene de çeşitli olumsuz sonuçlar verecektir. Teklif, herhalde

üzerinde pek düşünülmezsizin hazırlanmış ve Mecliste kabul edilmiştir.

Mimar ve Mühendis Odalarının Türkiye'nin gelişmesine somut ve teknik katkıları, vazgeçilmez görevleri vardır. Bu Odalar, önce, teori ile pratiği birleştiren bilimsel bir fonksiyon sahibidir. Bu meslek kuruluşları, teorik eğitimini tamamlamış mimar ve mühendislerin pratiğe geçişlerinde bir çeşit köprüdür. Pratik çalışmalarda oluşan teorik yeniden düzenlemeler ise gene Odalar aracılığıyla ve çeşitli araştırmalar şeklinde yetişmekte olan mimar ve mühendislerle iletilmektedir. Meslek Odalarının kapanmaya mahkûm edilmeleri, teori ve pratik arasında zaten çok güç doldurulan bir boşluğu uçuruma dönüştürecektir.

Mimar ve Mühendis Odaları, konut üretimini çeşitli alanlarda denetleyebilmektedir. Örneğin, beton yapılarda kullanılan malzemenin denetlenmesi, yahut projelerin 23 büyük belediyede bu Odaların denetiminden geçmesi, hem toplumun sağlığı açısından, hem de yapılarda masrafın önlenmesi bakımından yararlı sonuçlar vermiştir. Bu kuruluşlar, ayrıca çevre sağlığı ve güzelliği konularında önemli bir baskı unsuru olmuş, çeşitli yayınlarla dikkatleri bu noktalara çekmişlerdir.

Böylesine yararlı olan ve toplumun sağlığını, güzelliğini, verimliliğini ilgilendiren kuruluşları görevden uzaklaştıracak bir kanun teklifi, herhalde yanlış değerlendirmelerin sonucudur. Ya da, bir takım çevreler kendi sınırsız kâr özlemlerinin karşısına dikilen bu Meslek Odalarını, bir belirli plan uyarınca, saf dışı etmeye yönelmiştir.

Meclisin düştüğü yanlış kanun teklifini şimdi görüşecek Senatonun kaçınması, birkaç küçük çevre dışında herkesin yararına olacaktır.

ÇAĞDAŞ DEMOKRASİ VE MESLEK KURULUŞLARI

Milliyet 25.9.1972

Prof. Dr. Faruk EREM

«Bugün demokrasinin anlamı şudur: Toplum, tümünden yönetime katılmanın olanaklarını araştırmaktadır. Bu nedenle «oy» zorunlu, fakat yetersiz duruma gelmiştir. Sendikaların, meslek kuruluşlarının, çeşitli baskı gruplarının Anayasa hukukunda oy kadar resmî değerleri artık kabul edilmelidir.»

Eski Yunanda demokrasi vardı. Bugün de mükemmel demokrasiler vardır. Eski Yunandaki demokrasi elbette ki bugünün uygar demokrasilerine hiç benzemez. O halde demokrasinin özelliği gelişmeye en elverişli bir rejim olmasıdır. Buna karşılık, hangi diktatörlük çağını aşabildi?

İlke şu olmalıdır: Demokrasiden ayrılmamak ve «oy hakkını» inkar etmemek,

Türkiye'miz demokrasiyi yitirmemek çabasıdadır. Ülkemiz, sağlıklı, sollu diktatörlüklerle çevrili. Biz ise, demokrasiyi sürdürmek çabası içindeyiz. O halde «egemen millet olmanın» bilinci etkisini sürdürüyor, demektir. Bununla «Türk» olarak övünebiliriz.

OY ELBET GEREKLİ AMA YETERLİ DEĞİL

Buna karşılık, demokrasiyi kaybetmemek için çareler arandığı da bir gerçektir. Bunu hepimiz hissediyoruz. «Siyaset adamları» da bunu hissediyorlar. Fakat çareyi bulmaları muhtemel gözükmemektedir. Zira, «parti çıkarı» ile «doğruyu bulmak ihtiyacı» her zaman bağdaşacak halde değildir. Bu yazımızla biz, pek çok çarelerden, yalnız birini önermek istiyoruz ;

Bizler (eski kuşak) uzun süre «idare hukuku» adı altında «idare edenler», «idare edilenler» ayrımında bir takını gerçeklerin bulunduğu inandırılmıştık. Bu anlayış kendini yitirdi, öylesine ki aşırı sol rejimler için mükemmel bir gerekçe haline geldi. Çağdaş hukukçu, artık «hukukun üstünlüğü»nü, «insanlık doktrini»ni benimsemiştir. Bugün demokrasinin anlamı şudur: Toplum, tümünden yönetime katılmanın olanaklarını aramaktadır. Bu nedenle «oy» demokrasilerde zarurî, fakat yetersiz hale gelmiştir. Sendikaların, meslek kuruluşlarının, çeşitli baskı gruplarının Anayasa hukukunda oy kadar resmi değerleri artık kabul edilmelidir. Aydınların yönetime daha fazla katkıda bulunabilmesi için başkaca olanakların da yaratılması lâzımdır. Bu suretle oy çokluğuna karşı aydınların Devlet İdaresine katkısı istenen dengeyi sağlamış olabilecektir.

Meslek kuruluşları içinde bir kesim vardır ki onların varlığını Anayasamız demokrasi için önemli saymıştır. Bunlar «kamu niteliğindeki meslek kuruluşları»dır.

Fakat bu kuruluşların, demokrasinin gelişiminde yeteri kadar etkili olmadıkları görülmektedir. Bunun iki nedeni vardır: Evvela bu kuruluşların hepsinde aynı yoğunlukta «meslek bilinci» henüz uyanmamıştır. Bu kuruluşlar daha ziyade «meslek çıkarı» açısından önemli konuları başa almaktadırlar. İkincisi, kamu niteliğindeki kuruluşların «idari gözetim» altında tutulmuş olmalarıdır.

Kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarının «organlarının kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçileceği», «idarenin, seçilmiş organları, bir yargı mercii kararına dayanmaksızın görevden uzaklaştıramayacağı», «meslek kuruluşlarının tüzüklerinin, yönetim ve işleyişlerinin demokratik esaslara aykırı olamayacağı» yolundaki Anayasa kuralları (madde 122) ile bunların kararlarının ancak idarenin onayı ile tekemmül edeceğini kabul eden «özel kanunları»nı Anayasa ile nasıl bağdaştıracamız? «Yargı karar olmadıkça organların görevden uzaklaştırılmayacağı» kuralı, eğer bu organların kararlarının ancak onaylanırsa yürüyebileceği kabul edilirse, tamamı ile lüzumsuz hale gelmiş olacaktır. Zira kararlarını onaylamayan idare, organı dağıtmak ihtiyacını da duymaz. Anayasamızın bu çelişik durumu benimsediğini iddiaya imkan yoktur.

YÜRÜTMEME KATILMA GERÇEKLEŞMELİDİR

Toplum içinde mesleğin gerçek görevinin ne olduğu bilincini kavrayabilmiş meslek kuruluşlarına yürütmeye etkili olabilmenin yasal olanakları sağlanmalıdır. Bu bir çeşit «yürütmeye katılma»dır. O halde demokratik düzenin gerçekten yaratılabilmesi için meslek kuruluşlarının kendi kendilerini yönetme ve kendi alanlarında genel yürütmeye katkı olanaklarının yasalarda kabulü gereklidir. Böyle bir tutum sadece «oy»a dayanan sistemlerin aşın ve

haksız sonuçlarını önleyebilecektir.

EK : 1 - 3

değişiklik hakkında mart 1974'te millet meclisi komisyonuna iletilen görüş
MART 1974

I. GENEL

7303 sayılı kanunla değiştirilmiş 6235 sayılı T.M.M.O.B. Kanununda bazı değişiklikler yapan kanun teklifini eleştirirken göz önüne alınacak tem-31 esas, demokratik hak ve özgürlükleri geliştirmek Mühendis ve Mimar Odalarının kamuya ve üyelerine daha iyi hizmet edebilmelerini sağlamak olmalıdır. Getirilen değişiklikler maalesef tam tersine, özgürlükleri ve demokratik hakları kısmak ve meslek Odalarının hizmet olanaklarını daraltmak amacına yönelmiş bulunmaktadır. Teklifin senatoda görüşülmesi sırasında demokratik haklar ve hizmet olanakları yönünde bazı olumlu değişiklik yapılmış ama buna karşılık ters yönde de bazı yeni antidemokratik hükümler getirilmiş ve bazı antidemokratik değişiklikler muhafaza edilmiştir.

Kanun değişikliğinin yeniden ele alındığı şu anda 14 Ekim seçimlerinin yurdumuza getirdiği özgürlük ve demokrasi havası mutlaka dikkate alınmalı, temelinde duygusal tepkiler yatan, antidemokratik ve hiçbir yararı olmayacak gelişimler önlenmelidir.

Bu gerçeklerin ışığında değişiklik teklifindeki maddeler hakkındaki görüşlerimizi belirtmek istiyoruz.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği değişiklik teklifinin maddelerinin eleştirisi :

Madde 1 — Senatodan gelen şekil, yukarıda izah ettiğimiz genel esaslara uygun bir görünüş arz etmektedir. Bu açıdan bu maddenin senatodan gelen şekliyle kabul edilmesi bir sakınca yaratmayacağı gibi meslek odalarını tamamen dağıtmak amacına yönelik bir gelişimi de önlemiş olacaktır. Teklifin bu maddesi ile kanunun 27. maddesinde yapılan değişiklik ise mevcut kanunun Anayasamıza aykırı bir yönünü düzeltmektedir.

Bu düşünceler ile değişiklik teklifinin 1. maddesinin senatodan gelen şekli ile kabulü uygun olacaktır.

Madde 2 — Bu maddede a,b,c,d olarak sıralanan Birliğin maksat ve gayelerine ait fıkraları birer, birer incelemek uygun olacaktır görüşünderiz.

a) «Teklifin 2 madde a fıkrası 6235 sayılı kanunun yürürlükteki metnine benzer bir görünüştedir. Senatodan gelen şekilde kalması uygundur.

b) Teklifin 2. madde b fıkrası, 6235 (7303) sayılı kanunun 2. madde b fıkrasında bulunan «Ammenin ve memleketin...» kelimelerini kaldırmaktadır.

Bu değişiklik ile ne getirilmek istendiği belirsizdir. Ammenin ve memleketin menfaati için her türlü teşebbüste bulunmak bütün yurttaşların görevi

olmalıdır. Şimdi yapılan bu değişiklikler ile mühendis ve mimar odalarının kamu yararına, ülke yararına teşebbüslerde bulunması yasaklanmak mı istenilmektedir. Halkın yararına, yurdun yararına teşebbüslerden yurttaşlarımızı alıkoymak, böylesi teşebbüsleri yasaklamak mümkün değildir. Hatta bu kanun koyucusunun dahi iktidarında değildir. Anayasamızın 122. maddesi bu tip kuruluşları kamu kuruluşu olarak adlandırmaktadır yani «amme» kuruluşu olarak adlandırmaktadır. Hem amme kuruluşu olacak nem amme yararına teşebbüste bulunamayacak; işte bu mümkün değildir. Meslek Odalarının asıl amacı «amme ve memleket» menfaatlerini korumak olmalıdır. Asıl bu istenilmelidir Odalardan. Hem de mutlaka istenilmelidir. Bu değişiklik ile Odaların bazı ülke ve meslek sorunlarında iktidardan ayrı olabilecek düşüncelerini savunmaları engellenmek isteniyor ise bu son derece zararlı bir tutumdur. Demokrasiyi tahrip edecek olan bir tutumdur. Bu tutumun varacağı son nokta ülkemizdeki bütün demokratik örgütleri ve kuruluşları susturmak, bilimin tekniğin, sağduyunun sesini kısmak, «dikensiz gül bahçesi» yaratmak olacaktır. Bu tutumun sonu despotizmden başka bir şey değildir.

Ayrıca tek,tek yurttaşlara tanıdığımız, tanımak zorunda olduğumuz hak ve yetkileri kuruluşlara tanımamanın demokrasiyi ve özgürlükleri baltalamaktan başka hiçbir pratik yaran yoktur, ve geçtiğimiz aylar, Milletimizin demokrasiyi ve özgürlükleri kısıtlamaktan değil, tam tersine geliştirmekten yana olduğunun açık belgeleri ile doludur. Bizler de bu isteğe uymak zorundayız. Bu antidemokratik değişiklik mutlaka düzeltilmeli ve yürürlükteki 6235 (7303) sayılı kanunun 2. maddesinin «b» fıkrası aynen muhafaza edilmelidir.

c) Teklifin 2. madde c fıkrası 6235 (7303) sayılı kanunun 2. maddesinin c fıkrasını bazı ufak değişiklikler ile muhafaza etmektedir. Aynen muhafaza edilmesinde bir sakınca yoktur.

d) Teklifin 2. madde d fıkrası da «b» fıkrası gibi antidemokratiktir. Bir örgütün amaçları sıralanır ise bu demektir ki, bu kuruluş, bu örgüt bu amaçlarla sınırlıdır. Bunların dışına zaten çıkamaz. Malumu ilân etmek gereksizdir. Bu fıkra ile yapılan değişiklikte yine meslek örgütlerinin ülke ve meslek sorunları hakkındaki görüşlerinin iktidarlara ters düşmesini engellemek endişesi hakimdir.

«Siyasetle uğraşamazlar» sözleri de aynı endişenin ve isteğin eseridir. Neyin siyaset olup, neyin olmayacağı belirsizdir. Odaların siyasi parti gibi çalışmalarına ise zaten yapılan örgütlenme şekilleri ve mevcut kanunlar engeldir. Ayrıca kanunun yürütücüsü olan Bayındırlık ve Adalet bakanları Odaların her türlü faaliyetlerini denetleyebilirler.

Bu fıkra ile Odaların iktidarların uygulamalarını eleştirmeleri engellenmek isteniyor ise pratikte mümkün değildir ve yurt yararına da değildir. Örneğin bir hükümet «A» tipi buğdayın ekilmesine, yetiştirilmesine karar verse ve ziraat mühendisleri odası buna karşı çıksa, bilim ve tekniğin gereği «A» tipi buğday ile Türkiye topraklarında iyi sonuç alınamayacağını söylese bu sesi kesmek yurt yararına bir tutum olacak mıdır? Ziraat Mühendisleri Odasının bu davranışı «siyaset» olacak mıdır, olmayacak mıdır. Aynı yasak, siyasetin tam içinde olan ticaret ve sanayi odaları için niçin düşünülmemiştir.

Sınırları belirsiz, pratikte uygulanması imkânsız halka ve ÷lkeye hiç bir yarar sağlamayacak olan bu antidemokratik hüküm de tekliften çıkarılmalıdır.

Madde 3 — Bu madde, Odaların özel yüksek okullar konusunda yaptığı mücadeleye karşı bir duygusal tepkiyi ifade etmektedir.

Bugün pratik hiçbir anlamı yoktur ama korunmasında da bir sakınca görülmemiştir.

Madde 4 — Bu madde ile Odaların gelir kaynakları kurutulmak, hizmetleri engellenmek istenilmektedir.

6235 (7303) sayılı kanunun c fıkrası «hizmet karşılığı alman ücretler» diye Odaların bir gelir kaynağı olamayacağını hükme bağlamaktadır. Acaba Odaların amme ve memleket yararına hizmetleri olmasının sakıncası nedir? Odalar bugün bütün yurt sathına yayılan proje kontrolü sistemini geliştirmektedirler, mamullere kalite belgesi verilmesi suretiyle mamullerin kontrolü hizmetini getirmektedirler. Bu güzel uygulamaları, bu yurt yararına hizmetleri engellemek bize ve ÷lkemize ne Bağlıyacaktır.

Odalar bu hizmetleri yapsın ama karşılığında hiçbir ücret almasın demek mümkün değildir. Anayasamız angaryayı yasaklamıştır. Karşılığını almadan hizmet sunmaya Odaların mali güçleri yetmez. Odalar yurda yararlı böylesi hizmetleri de yapmayacaklar ise ne yapacaklardır. Odaları asli görevlerinden alıkoymak böylece cezalandırmak ne yarar sağlayacaktır.

Bu madde ile yapılan değişiklik irrasyoneldir ve mutlaka düzeltilmeli 6235 sayılı kanunun 33 maddesi halen yürürlükteki şekli ile kalmalıdır.

Madde 5 — Bu madde ile 6235 sayılı kanundaki Anayasaya aykırı bir durum düzeltilmektedir. Bu değişiklik uygundur.

EK: 1-4

cumhuriyet senatosundaki değişiklik ve millet meclisi komisyonunun son kararları

CUMHURİYET SENATOSUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifi .

MADDE 1. — 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 7303 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan I nci maddesiyle aynı kanunun 27 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir •.

Madde 1. — Türkiye hudutları içinde meslek ve sanatlarını icraya kanunen yetkili olup da mesleki faaliyette bulunan sivil veya asker yüksek Mühendis, Yüksek Mimar, Mühendis ve Mimarları içinde toplayan (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) kurulur.

Birlik, tüzelkişiliğe sahip,kamu kurumu niteliğinde bir meslek kurulu şudur.
Birliğin merkezi Ankara'dır.

Madde 27. — 26 ncı maddede yazılı cezalara karşı tebellüğ tarihinden itibaren 30 gün içinde ve oda idare heyeti yoluyla, Yüksek Haysiyet Divanına itiraz olunabilir. Bu cezalar katileşmedikçe tatbik olunmaz.

MADDE 2. — 6235 sayılı Kanunun 7303 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bir fıkra eklenmiştir.
Birliğin maksat ve gayeleri şunlardır :

a)Mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda tesis etmek,

Merkezde idare heyeti, Haysiyet Divanı ve murakıplar gibi vazifelilere yetecek kadar üyesi bulunmayan odanın merkezini umumî heyetin tespit ve tayin edeceği yerde açmak, bu suretle aynı ihtisasa mensup meslek mensuplarını bir odanın bünyesinde toplamak,

b) Mesleğin inkişafı, meslek mensuplarının hak ve salâhiyetleri bakımından lüzumlu gördüğü teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak,

c) Meslek ve menfaatleri ile ilgili işlerde; resmi makamlarla temas ederek gerekli yardım ve tekliflerde bulunmak,meslekle ilgili bilcümle mevzuatı, normları, incelemek ve bunlar hakkında düşüncelerini ilgililere bildirmek.

d) Kuruluş amacına aykırı işlerle ve siyasetle uğraşmazlar.

MADDE 3 — 6235 sayılı Kanunun 15 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Bu kanunla belirtilen nitelikleri taşıyanların en geç 30 gün içinde ilgili odalara kayıtları yapılır.

MADDE 4 — 6235 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir :

EK MADDE : 6235 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin (c) ve (h) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5 — 6235 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU TAVSİYELERİ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda bazı değişiklikler yapmasına dair kanun.
(Kanun başlığı : Kesinleşmiştir.)

MADDE 1 — 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 7303 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan I nci maddesiyle aynı kanunun 27 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. (Benimsenmiştir.)

Madde 1 — Benimsenmiştir.
Madde 27 — Benimsenmiştir.
MADDE 2 — Benimsenmemiştir.
MADDE 3 — Benimsenmemiştir.
MADDE 4 — Benimsenmemiştir.
MADDE 5 — Benimsenmiştir.
MADDE 6 — Benimsenmiştir.
MADDE 7 — Kesinleşmiştir.

2.

EK: 2

t.m.m.o.b. XVIII. dönem çalışma programı

• 50 Yıllık Cumhuriyet dönemimizin ikinci yansı; yabancı çıkarların, ülkemizin kaynaklarını alabildiğine sömürme girişimlerinin yoğunlaştığı, sahte sanayileşme görüntüleri altında doğal kaynaklarımızın, insan gücümüzün ve buna bağlı olarak da teknik elemanların sömürülmesinin programlandığı yıllar olmuştur. Ülke çıkarlarına aykırı yatırımlara karşı çıkan Türk teknik elemanlarının, ekonomik baskılar ve T.M.M.O.B. kanununda yapılmak istenen değişikliklerle susturulma çabaları, teşvik tedbirlerinin yabancı teknik eleman ithalini teşvik eden 5-f maddesi ve diğerleri; teknik elemanı mesleği terk, işsizlik ve göç gibi durumlara düşürmeyi amaçlamaktadır. 1 Mart.1922'de Atatürk şöyle diyordu: «Tanzimatın açtığı Serbest ticaret devri Avrupa rekabetine karşı kendisini müdafaa edemeyen iktisadiyatımızı birde iktisadi kapitülâsyon zincirleriyle bağladı. Teşkilât bakımından bizden çok kuvvetli olanlar memleketimizde, bir de fazla olarak imtiyazlı mevkide bulunuyorlardı. Kazanç vergisi vermiyorlardı. İstedikleri zaman, istedikleri eşyayı, istedikleri şartlar altında memlekete sokuyorlardı. Bütün iktisat kollarımıza bu sayede hakim olmuşlardı. Efendiler! Bize karşı yapılan rekabet hakikaten çok gayrı meşru, hakikaten çok kahredici idi. Rakiplerimiz bu suretle gelişmeye elverişli sanayimizi de mahvettiler, ziraatımıza da zarar ver diler. İnkişaf ve mali ve iktisadi gelişmemizin önüne geçtiler.»

Günümüzde de, sanayileşmemizin vazgeçilmez unsurlarından biri olan teknik elemanların; ekonomik, demokratik ve sosyal alanda örgütlenmeleri engellenerek, gerçek anlamda sanayileşme baltalanmakta, ülke çıkarlarına aykırı her girişime karşı çıkan yurtsever dirençleri kırılmak ve yok edilmek istenmektedir.

Bu Somut verilerin ışığı altında :

- Tüm insan gücü ve hammadde kaynaklarımızın halkımızın hizmetine sunulduğu,
- Bu kaynakların kullanılmasında, tüm çalışanların söz sahibi olduğu,
- Üretime doğrudan katkısı bulunan teknik elemanların emeklerinin karşılığını, toplu sözleşme ve grev haklarıyla elde edebilme olanağına sahip kılındığı,
- B Teknik hizmet ithali gibi ülke çıkarlarına aykırı girişimlerin ortadan kalkması için, yabancı denetiminin tamamen ortadan kalktığı, Bir kalkınma politikasının

izlenmesini istiyoruz.

•AMACIMIZ, Kendi gücümüze dayanan bir sanayileşmenin ve kalkınmanın gerçekleştirilmesi yolunda yapılan mücadelenin bir parçası olarak, ulusal hedefleri savunmaktır. Toplumumuzun bütün çalışan kesimleriyle birlikte, teknik elemanların da Ekonomik, demokratik ve sosyal haklarının savunulması, bu ulusal hedeflerin ayrılmaz bir parçasıdır. Çalışmaların etkinliği ve sürekliliği, tüm teknik elemanların, bu yurtsever çizgide birleşme düzeyine bağlıdır.

•Türk teknik elemanları gerek T.M.M.O.B. kuruluş kanunundan önce birlikler halinde, gerek kuruluş kanunundan sonra meslek odaları olarak, kendi gücümüze dayanan bir sanayileşme ve kalkınmanın sağlanmasın da, diğer meslek kuruluşları gibi üzerlerine düşen görevleri yapmağa çalışmışlardır. Yüklendikleri sorumluluklar, elde ettikleri ekonomik, demokratik ve sosyal haklar, ülke çıkarları doğrultusunda sürdürdükleri bilinçli mücadelenin ürünleridir. Ülke sorunları açısından yürüttükleri araştırma ve açıklamalar ile önerdikleri çözüm yollarının haklılığı bu bilinçli mücadelenin açık delilleridir.

•Geçtiğimiz dönemde; Teknik eleman Odalarının, teknik eleman sorunları ile ilgili konularda vardıkları çizgi ve temel ülke sorunlarını doğru olarak ele alışları, bugünün güçlü birliğini kurmada en büyük etken olmuştur. Bu güçlü birliğin etkinliğinin ve devamlılığının sağlanması için :

•T.M.M.O.B.'nin, kendisine bağlı ihtisas odaları ve diğer meslek kuruluşları ile ortak bir tutarlı çizgiyi devanı ettirmesi,

•Tüm teknik elemanların ortak sorunlarının doğru olarak ele alınması,

•Birden fazla odanın, ortak sorunlarını kendi aralarında çözmeleri gereğinin kabul edilmesi,

•Odaların kendi içlerinde bağımsız davranmaları ilkesinin benimsenmesi,

•Odaların aralarında halledemedikleri konularda T.M.M.O.B.'nin hakemlik görevini yüklenmesi, gerekli görülmektedir.

•Tüm çalışanlar ve onların örgütleriyle birlikte; ulusal hedefleri ve kazanılmış hakları savunmak ve bugüne kadar sürdürülen yurtsever mücadeleyi daha etkili bir biçimde devam ettirmek için, teknik elemanların birliğinin daha da güçleneceği inancıyla, göreve başlıyoruz.

ÇALIŞMA ALANLARI

1. TEKNİK GÜCÜN SORUNLARI

1.1 — Teknik Hizmet İthalı :

Yabancı sermayeciliğin bir unsuru olarak ülkemize musallat olan teknik hizmet ithali, bir yandan çalışma koşullarını ağırlaştırırken, diğer yandan yabancıların ülkedeki teknoloji üzerindeki denetimlerini gittikçe arttırmalarına

olanak sağlamakta ve teknik elemanlarımızın kalkınma yolundaki yurtsever çabalarını engellemeyi amaçlamaktadır.

Geçen sene, ihtisas odalarınca yürütülen bu çalışmanın daha geniş kapsamlı olarak ele alınması ve daha yüksek bir düzeye ulaşması için çalışılacaktır.

Birlik yönetim kurulu bu konudaki uygulamaları zamanında tespit ve teşhir edecektir.

Bugüne kadar yapılan çalışmaları daha yüksek bir düzeye ulaştırmak için araştırma, tartışmalı toplantı ve yayın faaliyetleri sürdürülecektir.

Çalışmanın verimli olabilmesi için Odaların sürekli desteği şarttır. Her Odada sürekli çalışan bir «Teknik Hizmet İthalı» komitesi kurulması için teşebbüse geçilecektir.

Bu çalışmaların sonunda, Aralık ayı içinde bir seminer düzenlenmesine çalışılacak, yapılan çalışmalar Ocak veya Şubatta yayınlanacaktır.

1.2 — Teknik Gücün Çalışma Sorunları :

Farklı kesimlerde çalışan teknik elemanların mesleki, ekonomik ve sosyal sorunları zamanında tespit edilip kamu oyuna ve ilgililere duyurulacak ve çözüm önerileri geliştirilecektir.

- Kamu kesiminde çalışanların sorunları
- Serbest çalışanların sorunları
- Özel kesimde ücretli olarak çalışanların sorunları

1.3 — Teknik Gücün Örgütlenmesi :

T.M.M.O.B. Kanununun, ülkenin sanayileşmesi ve yatırımların denetiminde, Odaların ve Birliğin daha etkin rol oynamasını sağlamasına olanak verecek bir biçimde değiştirilmesi için çalışmalar sürdürülecektir. Kanun değişikliği teklifinin bugüne kadar geçirdiği safhalar ve şu andaki durum karşısındaki Birlik görüşü her fırsatta kamu oyuna ve ilgililere duyurulacaktır.

Genel Kurulumuzda alınan karar gereğince, T.M.M.O.B. işyeri temsilcilikleri kurulması için çalışmalara başlanacaktır.

Teknik gücün çalışma ve örgütlenme sorunları çalışmaları Aralık 1973'e kadar sürdürülecek ve Mart 1974'e kadar bu konuda bir Teknik Eleman Kurultayı toplanmasına çalışılacaktır.

2 T.M.M.O.B.'nin Görevlerinden doğan işler ve ilişkileri :

- Birliğin re-organizasyonu çalışmaları başlatılacak,
- Odalarla, diğer meslek kuruluşlarıyla ve uluslararası kuruluşlarla devamlı ilişkilerin sürdürülmesine çalışılacaktır.
- Genel Kurulda kabul edilen veya değiştirilen Yönetmelikler derlenerek

yayınlanacaktır.

3 Yayın Sorunu:

Üyeler arası güç birliğini ve örgütlemeyi sağlayacak bir yayın organının gerçekleştirilmesi için, Odalarla temasa geçilecektir. Bu dönemde basınla ilişkilerin güçlendirilmesine çalışılacaktır.

4. Cumhuriyetin 50. yılı dolayısıyla Yurt Sorunları hakkında Birlik görüşünün tespiti :

Bu konuda ortaya çıkacak görüşler Kamu oyuna aktarılacaktır.

3.

EK: 3-1

acil demokratik isteklerimiz

**MÜHENDİS VE MİMARLAR BİR ORTAK GÖRÜŞ YAYINLADILAR :
ÖZGÜRCE ÖRGÜTLENMEYE KONAN ENGELLER KALDIRILMALIDIR**

26.10.1973

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ile Birliğe bağlı meslek odaları dün bir ortak toplantı yaparak seçimler sonrası durumu gözden geçirmiş ve acil demokratik istekleri içeren bir görüşün kamu oyuna iletilmesini kararlaştırmıştır.

1973 Türkiye'sinin en önde gelen sorununun «özgürlük ve örgütlenme haklarına konan engellerin ortadan kaldırılması» olduğunun belirtildiği ortak görüş aynen şöyledir :

Bağımsızlık ve özgürlük mücadeleleri temeline dayanan Cumhuriyetimizin 50 ci yılına, antidemokratik davranışların, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel adaletsizliklerin sürdüğü bir ortamda giriyoruz.

On yılı geçti, kalkınma, sanayileşme, tarımda modernleşme, sosyal ve kültürel hayatımız sözde planlara bağlandı. Fakat sorunlara halk yararına çözümler getirilmedi, halk kitlelerinin yaşama düzeyinde bir ilerleme olmadı.

Halkımızın yoksul ve geri oluşu onun kaderi değildir. Yoksul ve geri oluşumuz, ekonomik, politik, kültürel, tüm hayatımızda, bir avuç, yerli-ya-bancı banka, sanayi, ticaret, emlak ve toprak tekelsinin egemen oluşun-dadır. Halkımız, milyonlarca işçisi ve köylüsü, on binlerce teknik elemanı, yurdumuzun doğal zenginlikleri ve birikmiş sosyal servetleri ile bütün sorunlarını çözebilir, yoksulluk ve gerilik zincirinden kurtulabilir ve böylece tam bağımsızlığa kavuşabilir.

Mustafa Kemal tam bağımsızlığı şöyle tanımlar :

«Tam bağımsızlık demek, elbette, siyasa, maliye, iktisat, adalet, askerlik, kültür gibi her alanda tam bağımsızlık ve tam özgürlük demektir. Bu saydıklarımın herhangi birinde bağımsızlıktan yoksunluk, ulusun ve ülkenin gerçek anlamıyla bütün bağımsızlığından yoksunluğu demektir.»

Biz teknik elemanlar, yaşadığımız hayatın günden güne artan sıkıntıları yanında, birer Yurtsever, birer teknik aydın olarak, her şeyimizi borçlu olduğumuz halkımızın hizmetinde olamamaktan, teknik-mesleki bilgilerimizi, demokratik düşüncelerimizi halkımızın sorunlarının çözümü için kullanamamaktan kurtulmak istiyoruz.

Halkımızın, Planlı Kalkınmayı gerçekleştirmeyi, sanayileşmeyi, köylümüzü maddi manevi yoksulluktan kurtarmayı, tarımı modernleştirmeyi bilinçle başarması için, özgürce teşkilatlanması şarttır. Cumhuriyetin 50. yıldönümünün kutlanacağı 1973 Türkiye'sinde halkımız için en önde gelen sorun, özgürlük ve örgütlenme haklarına konan engellerin ortadan kaldırılmasıdır. Bu nedenle :

— Anayasada yapılan anti-demokratik değişiklikler iptal edilmelidir.

— Örgütlü demokratik yaşayışı yok etmeyi, siyaseti belli bir dar çerçevede sınırlamayı, tek tip bir düşünceyi topluma egemen kılmayı amaçlayan Dernekler Kanunu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, Siyasi Partiler Kanunu, Sendikalar Kanunu gibi kanunlardaki antidemokratik hükümler iptal edilmelidir.

— Halkımızın tümünü, gittikçe azgınlaşarak kasıp kavuran pahalılık afetine karşı mücadelede çalışanların tek aracı olan anayasal ekonomik direnme haklarında yapılan kısıntılar kaldırılmalıdır. Bu yüzden memurların elinden alınan Sendika kurma hakkı grev hakkı da tanınarak geri verilmelidir.

— Basından baskı ve kitap yasağı kaldırılmalı, özerkliğe ters düşen TRT Kanunu değiştirilmeli, bilimsel ve yönetsel özerkliği önleyen ve paralı eğitimi yaygınlaştıran üniversiteler Kanunu'ndaki anti-demokratik hükümler çıkarılmalıdır.

— Üretici niteliği yüzünden yatırımların denetiminde söz sahibi olan yurtsever teknik elemanların ve onların meslek örgütlerinin parçalanmasını ve susturulmasını amaçlayan, yabancı uzman saltanatına meşruiyet kazandıran, teknik eleman ücretlerini daha fazla baskı altında tutulmasını hedefleyen TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ KANUNU DEĞİŞİKLİĞİ TEKLİFİ> yasama organından geri alınmalı, bu kanun, ülkenin ve teknik elemanların çağdaş ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde yeniden hazırlanmalıdır.

— Ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel adaletsizlikler sonucu ceza evlerinde tutulan insanların affı siyasi yatırım konusu yapılmamalı, halkımızın beklediği acil bir ihtiyaç olarak kabul edilmeli ve Cumhuriyetimizin 50. yılında tüm siyasi suçları da içeren bir genel af çıkarılmalıdır.

Genel affın Cumhuriyetimizin 50. yılında getireceği sevinç, ancak toplumumuzdaki adaletsizliklerin ortadan kaldırılması ile süreklilik

kazanacaktır.

EK: 3-2

genel af konusunda görüşlerimiz

Kamu oyuna ve ilgililere;

Aylardır tartışıla gelen «AF» konusu, önümüzdeki günlerde yasama organlarında görüşülerek, karara bağlanacaktır. 50.000'den fazla teknik elemanın tam yetkili ve tek temsilcisi durumunda bulunan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, bu konudaki görüşlerini kamu oyuna ve ilgililere bir kere daha duyurmayı görev saymaktadır.

Giderek bilinçlenen, geri kalmışlık ve ezilmişlikten kurtulmak isteyen halkımız;
•Asırlardır bir avuç kişi tarafından nasıl sömürüldüğünü,
•Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel adaletsizliklerin nelere sebep olduğunu,
•Anti-demokratik baskıların ve çağdışı uygulamaların toplumda ne denli büyük bunalımlar yarattığını, artık bilmektedir. Halkımız, içinde bulunduğu bu geri yapıyı 14 Ekim ve 9 Aralık seçimlerinde iki kez enine boyuna tartışmış ve eğilimini bir «İlk karar» olarak belirlemiştir. Bu ilk karar; açlık, yoksulluk ve geriliğe karşı çıkan halkımızın, tercihini demokratik özgürlüklerden yana kullanması doğrultusunda olmuştur.

Bu kararla başlayan ve umutlar uyandıran yeni dönemin, şu anda, gündeminde, bulunan konu «AF» kanunudur. Konu, «halkımızın oyları ile mahkûm ettiği bir dönemin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel adaletsizlikleri sonucu cezaevlerine düşen insanlarımızın, özgürlüklerine kavuşturulması» konusudur.

«AF» kanununun tartışıldığı ve engelleme çabalarının sürdürüldüğü şu günlerde, aşağıdaki hususları hatırlatmakta yarar vardır :

1. İnsanlarımızın cezaevlerinde çile doldurmalarının baş nedeni,yıllardır süregelen ekonomik, sosyal; siyasal ve kültürel adaletsizliklerdir.
2. Bu adaletsizlikler ortadan kalkmadıkça, hiç bir girişim sürekli olamaz ve toplum yararına çözümlere ulaşamaz.
3. Ülkemizin ve halkımızın çıkarları doğrultusunda köklü çabalara girişilmediği sürece, KİMİN KİMİ AFFEDECEĞİ sorusu, cevaplandırılması gereken, çok ciddi bir soru olarak kalacaktır.

«HUZUR» ve «BARIŞ» sözcükleri ile egemen çevrelerin huzuru değil, halkımızın huzuru kastediliyor ise; ve 1974 ile başlayan yeni dönemin yarasız temeller üzerine kurulması isteniyor ise,

1. Çıkarılacak «AF»,Anayasamızın eşitlik ilkesine uygun ve sınırsız olmalıdır. Bu konuda başlıca söz sahibi olması gereken hukukçularımızın görüş birliğine vardığı gibi, «objektif olarak ele alınmalı, fikir suçu, siyasi suç ve benzeri ayrımlar yapılarak ayrıcalık yaratılmamalıdır.»

2. Ülkemiz ve halkımız aleyhine haksız kazanç sağlamış olan vergi

kaçakçılarının affedilmesi tartışma konusu dahi yapılmazken, «siyasi» diye tanımlanan ve ahlaki bir zaaf yüzünden işlenmediği açıkça belli olan suçların tartışma ve polemik konusu yapılması tutarsız olmaktadır. «Siyasi» suçlar ayırım yapılmaksızın affedilmelidir.

3. Ayırıcı ve eşitlik ilkesini zedeleyen görüşlerle çıkartılacak bir affın, halkımızın görüşlerine ters düşeceği ve istenilen barış ortamını yaratmayacağı gözden uzak tutulmamalıdır.

Bu noktalardan hareketle;

- Gerçek bir AF kanunu çıkartacak,
  - Ceza kanunlarımızdan fikir suçu kavramını silecek, ve
  - Halkımıza düşünme* ve örgütlenme özgürlüğünü getirecek,
- her türlü girişimin, Türkiye teknik elemanları tarafından destekleneceğini, aksine girişimlerle sonuna kadar mücadele edileceğini bir kere daha belirtiriz.

Saygılarımızla.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
ADINA
BAŞKAN TEOMAN ÖZTÜRK

EK: 3-3

işkence olaylarına tepki

HER TÜR İŞKENCE BİTMELİDİR...

Yeni Halkçının «İşkence Dosyası» birkaç yıldır kulaktan kulağa dolaşan, en yetkili ağızlardan en yetkili beyanlarla reddedilen iddiaları, bu sefer belgeleriyle gözler önüne seriverdi.

İnsanlığın doğuşundan bu yana, egemen güçlerin belirli amaçlarla sürdürdükleri işkencenin; 20. yüzyıl Türkiye'sinde sürdürülmesi için örgütler kurulduğu ve bu örgütlerde yaygın bir biçimde uygulandığı söylentisi bile ülkemiz, ve halkımız adına yüz kızartıcıdır.

Ve 20. yüzyıl Türkiye'sinde aletli işkenceden başka; savunma haklarını kısıtlamak, fikirlerinden dolayı hapisanede tutulan gazetecinin gözlerini yitirmeye başlaması karşısında hiçbir şey yapmamak, hapisteki ağır hastaların giderek ağırlaşmasına seyirci kalmak ve aylarca önce ortaya bir «af» sözcüğü atıp çıkarmayarak mahkumları yeniden mahkum etmek biçiminde işkenceler de sürüp gitmektedir.

Ve bütün bu gerilikte, bu vahşette, halkımızın ekonomik, sosyal ve siyasal adaletsizliklere karşı yeterince örgütlenememiş olması yatar. Dünyanın her yerinde bu tür insanlık dışı davranışlar sürerken ve özellikle de geri ülkelerde en akıl almaz biçimde sürerken, insanlar artık uyanmaya başlamışlardır.

Gerçek demokrasiyi giderek daha bilinçli savunmaya başladığı belli olan

halkımız adına, bu olaylar iyice açığa çıkarılmalı ve her zaman savunduğumuz gerçek demokrasinin daha büyük yaralar almaması için, ülkemiz ve halkımızın geleceğe umutla bakabilmesi için bu tür davranışlar artık önlenmeli, bu güne kadar çekilen maddi ve manevi acılar dindirilmeli, her tür işkenceyi yapan, yaptıran ve seyirci kalanlardan hesap sorulmalıdır.

Bu hesap sorulmadıkça ve gereği yapılmadıkça halkımızın bu son olaylarla çekmeye başladığı işkence, duyduğu, duyacağı utanç bitmeyecektir.
TEOMAN ÖZTÜRK T.M.M.O.B. BAŞKANI

EK: 3-4
üyemiz hanın Karadeniz'in durumu

Sayın Fahri KORUTÜRK Cumhurbaşkanı
Sayın Naim TALU
Başbakan
Sayın Mukadder ÖZTEKİN
İçişleri Bakanı

Birliğimiz üyesi Yüksek Mühendis Harun Karadeniz yakalandığı bir hastalıktan dolayı hayatını kaybetmek tehlikesi ile karşı karşıyadır ve hastalığı yurt dışında tedaviyi gerektirmektedir.

Tutuksuz olarak yargılanmasına, İstanbul Üç Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesinin yurt dışına çıkmasında bir sakınca olmadığı ve pasaport alabileceğine dair 5.12.1973 günlü kararına, İstanbul İki Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesinin bunu tekrarlamasına ve çeşitli doktor raporlarına rağmen, üyemizin yurt dışına çıkması bilinmeyen nedenler ile geciktirilmektedir.

Hastalığın her geçen gün daha da kötüye gittiği ve acil tedbir gerektirdiği hususu, yapılan çeşitli başvurular ile, ilgililere duyurulmuş fakat bugüne kadar bir sonuç alınamamıştır.

Ülkemizdeki demokratik hak ve özgürlükler konusunda dünya kamu oyunun hassas olduğu bu dönemde, üyemizin yaşama hakkına konan kısıtlamanın hemen kaldırılması yolunda gerekli acil girişimlerde bulunulacağından emin olarak durumu bilgilerinize arz ederim.

TEOMAN ÖZTÜRK TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
BAŞKANI

EK: 3-5
hükümet sorunu konusunda cumhurbaşkanına sunulan görüş
Sayı: D-3/1-532 Ankara, 7.12.1973
Konu:Hükümetin kurulması hakkında görüş

Cumhurbaşkanlığı Yüksek Katına;

4 Aralık 1973 tarihinde Türkiye Radyo ve Televizyonlarından yayınlanan demeçlerinizle yeni Hükümetin kurulması konusunda bütün basınla birlikte mesleki kamu kuruluşlarının ve arzu eden vatandaşlarımızın iyi niyetle

açıklayacakları ve yazacakları düşünceleri öğrenmekle bahtiyarlık duyacağınızı belirtmeniz üzerine, 6 Aralık 1973 tarihinde toplanan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu kendisine düşen bu çok önemli kamu görevini layıkıyla yerine getirebilmek amacıyla aşağıdaki ortak görüş ve ilkelerin zati devletlerine iletilmesine oybirliğiyle karar vermiştir : Kamu ve özel kesimde çalışan 50.000 den fazla teknik elemanın tam yetkili ve tek temsilcisi durumunda bulunan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği hükümetin kuruluşu konusundaki somut görüş ve önerilerini ortaya koymadan önce bu önerilerin soyut bir düzeyde kalmamaları ve gerçek bir temele oturtulmaları için, Türkiye'nin belirli gerçeklerine ve son yıllarda içinde bulunduğumuz ekonomik ve sosyal bunalımın temel nedenlerine dikkati çekmeyi hem gerekli hem de zorunlu bulmaktadır. Böyle bir genel değerlendirme yapılmadığı takdirde görüş ve önerilerimizin anlam,kapsam ve hedefleri açıklık kazanamayacaktır. Bu bakımdan Türkiye'deki bütün çalışanlar açısından son yılları üç döneme ayırarak, «12 Mart 1971 döneminden önce», «12 Mart 1971 — 14 Ekim 1973 tarihleri arasındaki dönem» ve «14 Ekim 1973 sonrası dönemi» şeklinde irdelemenin büyük yararlar sağlayacağı inancındayız.

12 Mart 1971 öncesi dönemi :

Ana hatlarıyla 12 Mart 1971 öncesi, 1961 Anayasasının öngördüğü sosyal, ekonomik ve kültürel reformların bir kenara itildiği, unutulduğu, küçümsendiği ve dolayısıyla ülkemizdeki sosyal ve ekonomik bunalımın her geçen gün yeni boyutlara ulaştığı bir devredir. Bu kritik günlerde ülkemizin bütün aydın ve yurtsever güçleri ve bu arada teknik eleman kuruluşlarıyla meslek Odaları da soyut bir kalkınma sloganı altında ekonomik, sosyal ve demokratik hakların kısıtlanamayacağı, aksine, ülke kalkınmasında en büyük rolü oynayan bütün çalışanlar ve onların bir kesimi olan Türk Teknik Elemanlarına da insanca yaşama olanakları sağlayacak temel ekonomik ve sosyal reformları gerçekleştirmenin zorunluluğu üzerinde ısrarla durmuşlar ve bilimsel ve objektif çalışma ve değerlendirmelerle o günün sorumlularını defalarca uyarmışlardır. Bununla beraber bütün bu uyarılara rağmen 12 Mart öncesi dönemde belirli bir azınlığın çıkarlarını ön plana çıkartan ve savunan ekonomi politikasında hiçbir değişiklik yapılmamış, bilimsel gerçeklere itibar edilmeyerek adeta kör bir inatla yurdumuzdaki sosyal ve ekonomik bunalım sürekli olarak körüklenmiş ve bunalımın etkinliğinin azalması yolunda hiçbir tedbir alınmamıştır. Bunun doğal sonucu olarak artan hayat pahalılığı ve işsizlik karşısında halkımızın yaşama koşulları her gün giderek kötüleşirken yanlış ekonomik kararlarla enflasyon, pahalılık ve işsizlik adeta körüklenmiştir.

12 Mart 1971 — 14 Ekim 1973 tarihleri arasındaki dönem :

12 Mart muhtırası ile, Anayasasının öngördüğü reformları yapabilmek ve kardeş kavgasını önleyebilmek amacıyla «Partiler üstü Hükümetler» dönemine geçilmiş ve başlangıçta ülkemizin aydınları, kamu kuruluşları ve bu arada teknik eleman örgütleriyle meslek odaları da «Partiler üstü Hükümetler» in, halkımızın özlemleri ve talepleri doğrultusunda ve demokrasi ve Anayasa kuralları içerisinde gerçekleştireceği reform ve kalkınma çabalarını destekleyeceklerini, kamu oyuna duyurmuşlardır. Bununla beraber kısa bir süre sonra ülkemizdeki bütün aydın ve yurtsever güçler büyük bir hayal kırıklığı içerisinde kısıtlı demokratik hakların da ortadan kaldırıldığına, «Tarafsız Başbakanlar» ın 1961 Anayasasını ulusumuz için lüks bulduklarına

ve aynı Anayasanın ülkemizin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik bunalımın tek nedeni olarak gösterildiğine, aydınlar, yurtseverler ve kamu kuruluşları üzerindeki anti-demokratik baskıların ve hepsinden acı sı çağ dışı uygulamaların her geçen gün yeni boyutlara ulaştığına tanık olmuşlardır. Böylece ulusumuzun gözbebeği olan 1961 Anayasası iki defa değiştirilmiş, ekonomik ve sosyal haklar büyük ölçüde sınırlanmış ve kamu kesiminde çalışanların ve bu arada teknik elemanların sendikaları yok edilmiş, hatta Mühendis Mimar Odalarını kapatmak, hiç değilse etkisiz kılmak çabalarına girişilmiştir. Bununla beraber bütün baskı tedbirlerine, bütün anti-demokratik ve çağ dışı uygulamalara, bütün maksatlı yanıltma çabalarına rağmen, ülkemizdeki işsizlik ve pahalılık sorununa hiçbir çözüm getirilememiş, sosyal ve ekonomik sorunların üstesinden «balyoz» larla gelinemeyeceği kısa sürede kesinlikle ortaya çıkmıştır. Böylece demokrasinin askıya alındığı, aydın kamu oyunun gücendirilerek susturulduğu, tüm yurtsever kuruluşların ve bu arada teknik eleman örgütlerinin de baskı altında tutulduğu «Partiler üstü Hükümetler» ve «Tarafsız Başbakanlar» dönemlerinde halktan ve demokrasiden güç almayan tepeden inme yöntemiyle iflasa mahkum olduğu bir kere daha belgelenmiştir. 14 Ekim 1973 seçimlerine gidildiği sırada ulusumuzun gerçek demokrasi, sosyal adalet ve insanca yaşama özlem ve talepleri o güne kadar görülmemiş boyutlara ulaşmış bulunuyordu.

14 Ekim 1973 sonrası dönemi :

14 Ekim 1973 seçimleriyle demokrasiye bağlı olan halkımız kendi hür, iradesi üzerinde ve dışında hiçbir otorite tanımadığını ortaya koymuş ve sosyal adalet, özgürlük içinde kalkınma, demokrasi barış ve huzur ortamını getirecek ve geçmişin yaralarını saracak geniş kapsamlı bir genel aftan yana bulunduğunu oylarıyla belgelemiştir. 14 Ekim seçimleri ayrıca ulusumuzun 1961 Anayasasına ve temel özgürlüklere bağlılığının kesin simgesi olarak belirginleşmiştir. Şimdi yurdumuz ve ulusumuz için yeni bir dönem başlamaktadır. Türkiye Teknik Elemanları ve kuruluşlarıyla meslek odaları da bu yeni dönemde bilim ve tekniğin ışığı altında sosyal adalet kurallarına uygun gerçek bir kalkınmaya yaratıcı katkıda bulunmak, bağımsız ve güçlü bir sanayinin temellerini atmak, bilgi, yetenek ve tecrübelerini ulusumuza adamak sabırsızlığı içinde bulunuyorlar.

Bu gerçeklerin ışığı altında oluşan somut görüş ve önerilerimiz aşağıda zati devletlerinin bilgilerine arz edilmiştir.

1. Geçmişte denendiği gibi «Partiler üstü hükümetler», «Tarafsız Başbakanlar» ve «Milli Koalisyon» formülleriyle ülkemizin ve ulusumuzun sorunlarına hiçbir çözüm getirilemeyecek, ekonomik ve sosyal bunalım giderek büyüyecek, işsizlik ve pahalılık yeni boyutlara ulaşacaktır.

2. Yeni Hükümeti kurma çalışmalarında görev hiçbir önkoşul ileri sürülmeden ve zorlamalarda bulunulmadan seçimlerde en fazla oyu almış ve parlamentoya en fazla üye sokmuş partinin Genel Başkanına veya yetkili kıldığı kişiye verilmelidir. Başbakanlıkla görevlendirilmiş olan kişi hükümeti kurma çabalarında bütün parlamenter rejimlerde ve demokratik ülkelerde olduğu gibi Anayasa ve kanunlar çerçevesinde tam bir inisiyatif sahibi

olmalıdır.

Bütün bu nedenlerle kamu ve özel kesimde çalışan 50.000 den fazla teknik elemanın tam yetkili ve tek temsilcisi durumunda bulunan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ancak demokrasinin temel kurallarına ve Anayasa ilkelerine bağlı olarak ve yukarıda belirtilen şekilde oluşacak bir hükümeti bütün gücüyle destekleyeceğini, zatı devletlerine iletmeyi kamu görevleri arasında sayar.

Saygılarımızla,

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
YÖNETİM KURULU ADINA BAŞKAN
TEOMAN ÖZTÜRK

EK: 3-6

hükümetin kurulması üzerine başbakana sunulan görüş

Sayı : 9-27 Ankara, 28.1.1974

Sayın Bülent Ecevit Başbakan

ANKARA

Kamu ve özel kesimde çalışan 50.000 den fazla teknik elemanın tam yetkili ve tek temsilcisi durumunda bulunan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, elli yıllık Cumhuriyet dönemimizin geride kaldığı ve yeni bu-dönemin başladığı günümüzde, ülke ve meslek sorunları konusundaki görüş ve önerilerini, size, iletmeyi kamu görevleri arasında saymaktadır.

Yapılan bir genel değerlendirmede; ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel adaletsizliklerin süregeldiği ve halkımızın hayatını derinden etkilediği, özellikle son yirmi beş yılda doğal kaynaklarımızın ve insan gücümüzün yabancılarca yoğun bir biçimde sömürüldüğü, bir avuç yerli-yabancı tekelinin tüm hayatımıza egemen oluşunun ülkemizi geriliğe, halkımızı işsizlik ve yoksulluğa mahkûm ettiği açıkça görülmektedir.

1961 Anayasasının öngördüğü sosyal, ekonomik ve kültürel reformları bir kenara iten, son on yılda tüm hayatımızı sözde planlara bağlayan, Anayasamızı lüks sayarak defalarca değiştiren, ekonomik ve sosyal hakları önemli ölçüde sınırlandıran, baskı tedbirlerine, antidemokratik ve çağdışı uygulamalara yaygınlık kazandıran bu yapı; 1973 sonu Türkiye'sinde, bu kere, halkımızın oylarıyla mahkûm edilmiştir.

Son iki seçimde, halkımız, demokrasiye bağlı olduğunu, kendi hür iradesi üzerinde ve dışında hiç bir otorite tanımadığını, temel hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlamalardan yana olmadığını ortaya koymuştur. Son iki seçimin sonuçları, bu bozuk yapıya giderek daha bilinçli bir şekilde karşı çıkan halkımızın, ülkemizde yeni bir dönemi başlattığının kesin delilleridir.

Türkiye Teknik Elemanları ve onların kuruluşları, bu yeni dönemde, halkımızın, milyonlarca işçisi, köylüsü, on binlerce teknik elemanı ve doğal zenginlikleri ile bütün sorunlarını çözebileceğine; bunun için özgürce örgütlenilmesi gereğine ve bu yoldaki engellerin ortadan kalkması amacı ile

daha bilinçli ve güçlü bir mücadelenin sürdürüleceğine inanmaktadırlar.

Bütün bu gerçeklerin ışığı altında oluşan somut önerilerimiz aşağıda bilgilerinize sunulmaktadır.

1. Anayasada yapılan anti-demokratik değişiklikler iptal edilmelidir.
2. Örgütlü demokratik yaşayışı yok etmeyi, siyaseti belli bir dar çerçevede sınırlamayı, tek tip bir düşünceyi topluma egemen kılmayı amaçlayan; Dernekler Kanunu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, Siyasi Partiler Kanunu, Sendikalar Kanunu gibi kanunlardaki anti-demokratik hükümler iptal edilmelidir.
3. Basından baskı ve kitap yasağı kaldırılmalı, özerkliğe ters düşen TRT Kanunu değiştirilmeli, bilimsel ve yönetsel özerkliği önleyen ve paralı eğitimi yaygınlaştıran Üniversiteler Kanunundaki anti-demokratik hükümler çıkarılmalıdır.
4. Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel adaletsizlikler sonucu cezaevlerinde tutulan insanların ve halkımızın aylardır beklediği genel af, siyasi suçluların tümünün affını da sağlayacak bir biçimde ve acilen ele alınmalıdır.
5. Üretici niteliği yüzünden yatırımların denetiminde söz sahibi olan yurtsever teknik elemanların ve onların meslek örgütlerinin parçalanmasını ve susturulmasını amaçlayan, yabancı uzman saltanatına meşruiyet kazandıran, teknik eleman ücretlerinin daha fazla baskı altında tutulmasını hedefleyen Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanun Değişikliği Teklifi, yasama organından geri alınmalı ve bu kanun, ülkenin ve teknik elemanların çağdaş ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde yeniden hazırlanmalıdır.
6. Memurlara ve dolayısıyla % 80'i kamu görevi yapan teknik elemanlara sendika kurma ve grev hakkı tanınmalı ve bu hakkı önleyen yasalar değiştirilmelidir.
7. Kamu kesiminde bütün araştırma, projelendirme ve uygulama işlemlerinin, ülke çıkarları doğrultusunda ve her türlü politik baskılardan uzak olarak ele alınacağı, anayasa güvenliği altında özerk, bir Devlet Proje Ofisi kurulmalıdır.
8. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Birliğe bağlı 16 meslek odası, kendi konularına giren alanlarda hazırlanacak olan yasalar, yönetmeliklerde söz sahibi olmalıdır. Birliğimiz ve Odalarımız, ilgili olduğumuz alanlarda çalışma yapan kamu kuruluşlarında temsil edilme olanağına sahip kılınmalıdır.
9. Teknik hizmet ve teknoloji ithali konularında Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin kesin söz sahibi olması sağlanmalı ve bunu sağlamak için gerekli yasalar çıkarılmalıdır.
10. Bu isteklerimiz gerçekleştirilinceye kadar, kısa dönemde :

- a) Halkımızı ve biz teknik elemanları kasıp kavuran işsizlik ve pahalılık afetine karşı halkın aktif katkısına dayanan dinamik mücadele olanakları sağlanmalıdır.
- b) Artan hayat pahalılığı karşısında güç durumda bulunan memurları bu durumdan biraz olsun kurtarmak için, katsayı artan hayat pahalılığı oranında arttırılmalıdır.
- c) Personel Kanunu, yan ödemeler ve kanun gücünde kararnamelerle, teknik elemanlar arasında bilerek yaratılan ayrıcalıklar derhal ortadan kaldırılmalıdır.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Birliğe bağlı 16 meslek odası, ülke ve halkımızın çıkarlarını gözeten ve yukarıda belirtilen görüş ve öneriler doğrultusunda yapılacak olan çalışmalarını desteklemeye hazır ve karardır. Saygılarımla,

TEOMAN ÖZTÜRK BAŞKAN

EK: 3-7

haşhaş sorunu hakkındaki görüşümüz

Kamu oyuna;

Yıllardır izlene gelen yanlış politika sonucu, ekimi ülkemizde yasaklanan haşhaş konusunun yeniden gündeme gelişi ve bu konuda gelişen olaylar, ülkemiz ve halkımız için izlenmesi gereken dış politika konusunda, önemli bir fırsat yaratmıştır.

Gelişmekte olan ve bir milyon insanımızı çok yakından ilgilendiren bir üretim dalımızı, baskılarla ve iane kabilinden verilen bir kaç kuruş para ile körelten tutumun temelinde, geri ülkelerin sömürülmesi yatar.

Bir yandan, kendi sentetik uyuşturucu maddeler sanayiini ve üretimini giderek arttıran, öte yandan bizim haşhaş üretimimizi baskılarla yasaklatan A.B.D.'nin bu ekonomik tedbirlerinin, geçmiş dönemde, «insanlığa hizmet» sloganı ile kabullenilmesi, ekonomimize büyük zararlar vermiştir. Bizde yasaklama yoluna gidilirken, A.B.D.'nin teşvikleri ile Hindistan'da haşhaş ekiminin geliştirilmesi yoluna gidildiği haberleri, yanılığımızın büyüklüğünü açıkça göstermektedir.

Ziraat ve Kimya Mühendisleri Odalarımızın bu konuda yıllardır sürdürdükleri yurtsever mücadele doğrultusunda, en son olarak geçen Şubat ayında yaptıkları, açıklamalar tüm Türkiye teknik elemanlarının görüşlerini yansıtmaktadır. 1961 yılına kadar 42 ilimizde ekilen, en az bir milyon çiftçi nüfusumuzun temel gelir ve geçim kaynağı olan, ekimi yasaklanmakla sadece 1971 piyasa fiyatlarıyla 1.1 milyar liralık gelir kaybımıza sebep olan haşhaşın ekimine ve haşhaş ile ilgili sanayiinin geliştirilmesine başlanmalıdır.

Bağımsız bir dış politika izleyeceğini söyleyerek, halkımızın oylarıyla, iş başına gelen hükümetin, haşhaş konusundaki son tutumu umutlar uyandırmaktadır.

Şu günlerde, A.B.D.'li iki temsilcinin, ülkelerinden hareketlerinden itibaren,

basınımızda yer alan davranış ve beyanlar, tarafımızdan dikkatle izlenmektedir.

Cumhuriyetimizi bağımsızlık ve özgürlük mücadeleleri sonunda kuran halkımızın, bağımsızlığına karşı davranışlara, göstereceği tepkinin büyük olacağı gözden kaçırılmamalıdır.

Türkiye teknik elemanları, haşhaş ekimine yeniden başlanacağını ve bağımsız bir dış politika izleyeceğini belirten hükümeti, bu doğrultuda yapacağı bütün girişimlerinde, sonuna kadar destekleyeceğini kamu oyuna duyurmayı görev saymaktadır.

Saygılarımla.
TEOMAN ÖZTÜRK
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANI

Ek: 3-8
üniversitelerarası kurula çekilen telgraf

Sayın Profesör Yusuf Vardar

Üniversiteler Arası Kurul Başkanı İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İZMİR

1969-70 Öğretim yılında yürürlüğe giren İstanbul Teknik Üniversitesi yönetmeliğinin 22. maddesinden ötürü yüzlerce öğrencinin üniversiteyle ilişkisinin kesilmesinin söz konusu olduğu, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine intikal ettirilmiştir.

Ülkemizdeki ekonomik, sosyal-siyasal ve kültürel adaletsizliklerin bunalımlar doğurduğu ve eğitim sorunumuzun da bundan etkileneceği açıktır. Geçmiş dönemdeki bunalımların ortaya çıkardığı sorunlar hala sürmekte ve çözüm gerektirmektedir.

Ekonomik ve demokratik hakların tüm halkımız tarafından giderek daha çok savunulduğunun belli olduğu günümüzde eğitimimizin de ülkemiz ve halkımızın çıkarları doğrultusunda ele alınmasını beklemekte ve acil olarak da, okullarından ilişkileri kesilmiş ve kesilecek durumda olanlara her yönden büyük kayıplar verdirecek bu durumun yeniden gözden geçirilmesini ümit etmekteyim.

Cumhuriyetimizin 50. yılında bu durumda olan arkadaşlarımıza tanınacak yeni bir hakla toplumumuza çok şeyler kazandırılacağına inanıyorum.
Saygılarımla.

TEOMAN ÖZTÜRK
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANI

EK: 3-9
öğrenci affı konusunda ilgililere mektup
Sayın Bülent Ecevit Başbakan
Sayın Necmettin Erbakan Başbakan Yardımcısı

Sayın Mustafa Üstündağ Milli Eğitim Bakanı

Ekonomik,sosyal,siyasal ve kültürel adaletsizliklerin yarattığı bunalımların, her alanda olduğu gibi,eğitim alanında da kendini gösterdiği bir dönemi geride bıraktık.

Özellikle son yıllarda yoğunlaşan bu bunalımların etkilemesiyle eğitim sorunlarımızın büyük boyutlara ulaşmış ve bunun sonucunda binlerce gencimizin üniversitelerden ilişkileri kesilmişti.

Yeni bir dönemin başlangıcında, genel af ile birlikte bir öğrenci affının çıkarılması için yapılan hazırlıklar, ülkemizin kalkınma ortamına yapacağı katkılar yönünden sevindirici olmuştur.

Acilen çıkartılması gereken öğrenci affının, sadece bir hak vermek ile kalmayıp, bu arkadaşlarımızın öğrenimlerini tamamlayabilmeleri için gerekli şartlarının da sağlanması ile tutarlılık kazanacağı açıktır.

Bunun için, tüm eğitim sistemimizin yeniden gözden geçirilmesi, üniversiteler kanunundaki anti - demokratik hükümlerin iptal edilmesi, gerekli yönetmelik değişikliklerinin yapılması kaçınılmaz olmaktadır.

Öğrenci affının, böylece, görünüşte bir af olmayarak; geçmiş dönemin bunalımları sonucu doğan haksızlıkları gideren; ülkemiz ve halkımızın yararına sonuçlar getirecek bir nitelik kazanacağına olan inancımı belirtirim.

Saygılarımla,
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANI
TEOMAN ÖZTÜRK

EK: 3-10
mahalli seçimler öncesi uyarı

EGEMEN SINIFLARIN ÇIKARLARI KENTLERİMİZDE ANARŞİ YARATIYOR

6.12.1973

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu, yaptığı bir toplantıda, kentlerimizin sorunlarını görüşmüş ve bu konuda varılan görüşün kamu oyuna iletilmesini kararlaştırmıştır.

1973 Türkiye'sinde, kentlerimizin çarpık yapısının ve başı bozuk kentleşmemizin «Ekonomik, Sosyal ve Siyasal yapımızın tam bir yansıması» olduğu ileri sürülen görüş aynen şöyledir :

Ekonomik, Sosyal, Siyasal ve Kültürel adaletsizliklerin sürdüğü günümüzde; kentlerimizdeki dengesiz yaşama şartları, konut darlığı, çevre kirlenmesi, sağlık-beslenme-dinlenme-eğlenme yetersizlikleri, işsizlik, pahalılık gibi sorunlar giderek büyümektedir.

Bölgeler arası dengesizlikler artmakta, tarım ve sanayide geriliğimiz

süregelmektedir.

İşsizlik, yoksulluk, yetersiz beslenme ve açlık yüzünden köylülerimizin kentlere göçüp, gecekondularda, susuz, elektriksiz, okulsuz, yolsuz ve salgın hastalık tehlikeleri içinde barınması; ekonomik, sosyal ve siyasal yapımızın getirdiği kaçınılmaz sonuçtur.

Bir avuç yerli - yabancı banka, sanayi, ticaret, emlak ve toprak tekelsinin tüm hayatımıza egemen oluşu ve sosyal amaçlardan önce, aşırı kâr amacına dönük olan tekeli sermayenin ulusal plânlama ve halk yararına plânlama ile bağdaşmaması yüzünden, kalkınma plânları, yıllık programlar, bölgesel plânlar, nazım planlar ve imar planları bu grupların çıkarlarına hizmet etmekten öte bir işe yaramamaktadır.

Ve bu çıkar hesapları, başı bozuk bir kentleşme ile giderek büyüyen çarpık kentlerimize de aynen yansımakta ve bugüne göz yumulmakla, yirmi yıl sonrasında ortaya çıkacak olan kargaşaya şimdiden izin verilmektedir. BUGÜN...

Halen 37 milyonu aşan nüfusumuzun % 34'ü yani 13 milyonu kentlerde yaşamaktadır.

Halkımızın en hayati ihtiyaçları yerine getirilmezken gösterişçi ve egemen grupların çıkarlarına dönük yatırımlarla kentler altüst edilmektedir. Kentlerdeki milyonlarca dönüm arazi ele geçirilmekte, spekülasyonla milyarlar vurulmakta ve bu kira ve fiyat artışlarında önemli bir neden olmaktadır.

Arsada özel mülkiyet ve arsa spekülasyonu kent planlamasını siyasal baskıların ortasına itmekte ve imar yolsuzluklarını yaygınlaştırmaktadır.

Konut açığı giderek büyümekte, 700.000 aile gecekondularda yaşamaktadır.

Hazine ve Belediye arsaları elden çıkarılmakta, sahillerimiz yağmalanmaktadır.

Konutumuzdan, sahillerimize; suyumuzdan, kanalizasyonumuza kadar her şeyimize, «dış yardım» adı altında el atan uluslararası mali kuruluşlar sorunlara çözüm getirmemekte, uzun vadeli pazar bulma ve aşın kar sağlama planlarını rahatça uygulayabilmektedirler. Ve dış sömürünün el attığı alanlarda yetkilerin mahalli idarelerden alınıp merkezi idarede toplanması bu amaca hizmet etmektedir.

GELECEKTE...

Üçüncü beş yıllık kalkınma plânu temel hedefler ve stratejisine göre 1995'te 65 milyona varacak olan nüfusumuzun % 70'i yani 45 milyon insanımız kentlerde yaşayacaktır.

Bu, önümüzdeki 20 yılda, bugüne eklenecek 32 milyon insanın daha kentlerimize gelmeleri ve yaşamlarını bugünkü işsizlik, yoksulluk ve kötü şartlar üzerine kurmaları demek olacaktır.

Yine önümüzdeki 20 yılda kentlerde yerleşecek 32 milyon yeni insan barınma, iş, ulaşım ve sosyal hizmet gibi kentsel alan olarak kişi başına 110 metrekare hesabıyla 3 milyar 520 milyon metrekare kentsel alana yayılacaktır.

Halkımız bu yerleşmenin bedeli olarak spekülâtlörlere yüzlerce milyar lira ödeyecek ve bu dönemde konuta 44 milyar, yeni kent alanları için 60 - 70 milyar lira yatırım yapılacaktır. Köklü tedbirlerin alınmaması halinde bu milyarların halkımızın sorunlarına çözüm getirmeyeceği ve bugünkü sömürü çarkının dönmesinden başka bir şeye yaramayacağı açıktır.

SONUÇ...

Kentleşmemizin ve kentlerimizin sorunlarının giderek hangi boyutlara varacağı ve bu ekonomik> sosyal ve siyasal yapı sürdürükçe neler olacağını bugünden kestirmek için yukarıdaki tablo yeterlidir.

Artık, kentlerimiz ve insanlarımız bir sömürü aracı olmaktan kurtarılmalı, gerçek demokrasiden yana ve sömürüye karşı güçler bu amaçta birleşerek, teşkilatlı olarak yönetime ağırlıklarım koymalıdır.

4.

EK: 4-1
t.m.m.o.b. işyeri temsilciliği esasları

AMAÇ

Madde 1 — 6235 (7303) sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 2. maddesi gereğince,kamu ve özel kesimde çalışan mühendis ve mimarların haklarının savunulması, mesleki açıdan ülke çıkarlarının korunması amacıyla, TMMOB'nin işyeri ile doğrudan ilişkisini sağlamak üzere İşyeri Temsilcilikleri kurulur.

KAPSAM

Madde 2 — Bu esaslar, İşyeri Temsilciliklerinin kurulması, temsilcilerin atanması, görev, yetki, sorumluluk ve denetimi esaslarını kapsar.

KURULUŞ

Madde 3 — İşyeri Temsilciliği, işyerlerindeki mühendis ve mimarlardan en az beş kişinin başvurması üzerine TMMOB Yönetim Kurulu karar ile kurulur.

Madde 4 — İşyeri Temsilciliği, I temsilci ve I yardımcısından oluşur.

Madde 5 — İşyeri sınırı, her temsilciliğin kuruluş kararında belirtilir. Bu sınır, birden fazla işyerini de kapsayabilir.

Madde 6 — Kuruluş çalışmaları, o işyeri (ya da işyerlerinde) çalışan mühendis ve mimarlar arasından TMMOB ce görevlendirilecekler tarafından yürütülür.

SEÇİM

Madde 7 — Temsilcilik seçimi,her yıl Ekim ayı içinde, o işyerindeki mühendis

ve mimarlar tarafından, kapalı oyla yapılır.

Madde 8 — Seçim günü, yeri ve saati TMMOB Yönetim Kurulunca belirlenir ve en az 15 gün önce, Odalar aracılığıyla o işyerindeki mühendis ve mimarlara duyurulur.

Madde 9 — TMMOB'nin belirleyeceği bir gözlemci de seçimlerde hazır bulunur.

Madde 10 — Temsilci ya da yardımcısı seçilebilmek için mühendis ya da mimarın Odasına karşı üyelik vecibelerini yerine getirmiş olması ve son 5 yılda odasından herhangi bir disiplin cezası almamış bulunması zorunludur.

Madde 11 — Seçim sonunda, oy sırasıyla, temsilci, yardımcısı ve 2 de yedek seçilir. Temsilci ya da yardımcısının görevden ayrılması ya da alınması durumunda, yedekler, aldıkları oy sayısına göre kayarak yerlerini doldururlar.

Madde 12 — Seçim sonucu, o yerin en büyük mülki amirine ve ilgili işyerlerine duyurulur.

Madde 13 — Temsilci ve yardımcısına, TMMOB tarafından, üzerinde geçerlik süresi belirtilen bir kimlik belgesi verilir. Bu belge, görev süresi sonunda geri alınır.

GÖREV SÜRESİ VE GÖREVDEN ALINMA

Madde 14 — Temsilci ve yardımcısının görev süresi 1 yıldır. Bu süre sonunda yapılacak seçimlerde, eski temsilci ve yardımcısı yeniden seçilebilirler.

Madde 15 — Temsilci ve yardımcısı, görevlerini kötüye kullandıklarının tahkikat sonucu kesinlikle saptanması durumunda TMMOB Yönetim Kurulu kararıyla görevden alınabilirler.

TEMSİLCİLİĞİN GÖREVLERİ

Madde 16 — İşyeri Temsilciliğinin görevleri şunlardır :

- İşyerilerindeki teknik elemanların çalışma koşulları ve meslekleri ile ilgili sorunlarını ve görüşlerini belirleyerek TMMOB ye anında iletmek,
- TMMOB'nin görüş ve kararlarını, o işyerindeki teknik elemanlara iletmek,
- Gerekirse işyeri yetkilileri ile, orada çalışan teknik elemanlar adına ilişki kurmak,
- TMMOB'nin kendisine vereceği diğer görevleri yerine getirmek.

YETKİ VE SORUMLULUK

Madde 17 — Temsilcilik, yukarıdaki görevlerin yerine getirilmesinde, TMMOB Yönetim Kurulunun kendisine vereceği yetkileri kullanır, görevlerin yapılmasında da TMMOB Yönetim Kuruluna karşı sorumludur.

ÇALIŞMADA GÖZÖNÜNDE TUTULACAK İLKELER

Madde 18 — Bu görevlerin yürütülmesinde, teknik eleman kitlesinin bütününe ilgilendiren sorunlar öncelik taşır. Tali çelişkilerin yaratacağı kısır çekişmelere

meydan verilmez. Esas olan, teknik elemanların kendi hakları ve ülke çıkarları doğrultusunda en etkin birliğin sağlanmasıdır.

ÇALIŞMA USULÜ

Madde 19 — Temsilcilik, çalışmaların yürütülmesinde, Odalar ve onların organları ile gerekli ilişkileri sürdürür.

Madde 20 —Temsilcilik, her 3 ayda bir TMMOB ye bir rapor yollayarak, o işyerindeki mühendis ve mimarların çalışma koşulları ve mesleki sorunları hakkında bilgi verir.

BELİRSİZ DURUMLAR

Madde 21 — Bu «esaslar» da açıklanmayan durumlar için TMMOB Yönetim Kurulunun belirleyeceği uygulama yapılır.

YÜRÜRLÜK

Madde 22 — Bu «esaslar» 2.8.1973 tarihinde yürürlüğe girer.

YÜRÜRLÜK

Madde 23 — Bu «esaslar» ı TMMOB Yönetim Kurulu yürütür.

Not : Bu esaslar TMMOB Yönetim Kurulunun 2.8.1973 günü Oda Başkanları ile müşterek yaptıkları 11 No. lu oturumunda 54 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

EK: 4-2

teknik personel iş kanunu tasarısı

KAPSAM

Madde 1 — Meslekleriyle ilgili görevleri fiilen ifa eden ve yürürlükteki hükümlere göre Yüksek Mühendis, Mühendis, yüksek Mimar, Mimar, İç Mimar, Şehir ve Bölge Plancısı, Jeolog, Jeofizikçi, Jeomorfoloğ, Jeokimyacı, Fizikçi, Kimyager, Matematikçi, Fen Memuru, Yüksek Tekniker ve Tekniker unvanlarına sahip olanlarla, Teknik Öğretmen Okullarından mezun olup da öğretmenlik mesleği dışında teknik hizmetlerde çalışanlar, Teknik Meslek Okulları mezunları, Orta Orman ve Orta Ziraat Meslek Okulları mezunları, Tarım ve Ev Ekonomisti Meslek Liseleri mezunları, Teknisyenler ve yukarıda sayılanların emsali unvanlara sahip olan elemanlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

926 Sayılı Askeri Personel Kanununa tabi olan teknik elemanlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz.

DİĞER HÜKÜMLER

Madde 2 — Kanunun 1. maddesinde kapsamı tarif edilmiş olan ve

- a) Genel ve Katma bütçeye giren dairelerde,(Beden Terbiyesi Bölge Müdürlükleri ile kefalet sandıkları dahil)
- b) Özel idareler ve belediyelerle bunlara bağlı müesseselerde,
- c) Kamu İktisadî Teşebbüslerinde,
- ç) (a), (b), (c) fıkralarında yazılı dairelere bağlı döner sermayeli kuruluşlar ile

sermayelerine bu dairelerce iştirak olunan idare ve müesseselerde,
d) zel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkilere dayanılarak kurulan teşekkül ve kurumlarda,
e) zel sektördeki bütün işyerlerinde çalışan teknik elemanlar, işverenle aralarında yapılacak hizmet akdine göre çalışırlar.

Madde 3 — Kanunun 1. maddesinde kapsamı tarif edilmiş olan teknik elemanlar hakkında; 1475 sayılı İş Kanunu (5. maddesinin 1. ve 2. fıkraları hariç), 274 sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu hükümleri uygulanır.

Madde 4 — Teknik elemanların 657 sayılı Personel Kanunu ve bunu değiştiren kanun ve kanun kuvvetindeki kararnamelerle değerlendirilmiş olan hizmetleri, özel sektörde geçen hizmetlerin tamamı da nazarı itibar alınarak, İş Kanunu hükümlerine göre geçmiş gibi kabul edilir.

Madde 5 — 657 sayılı Personel Kanunu ve bunu değiştiren kanun ve kanun kuvvetindeki kararnamelerin, teknik hizmetler sınıfı ile ilgili hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 6 — Bu kanun, yayım tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7 — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Ekonomik gelişmenin, bağımsızlığın birinci şartı kabul edildiği ve teknik hizmetlerin üretim içindeki öneminin ve teknik personel sıkıntısının grldğu Cumhuriyet devrinde teknik eleman istihdamını kolaylaştırmak amacı ile günün koşullarına göre çeşitli tedbirler alınmıştır.

Teknik personele maaşı miktarınca özel idare bütçesinden ödenen ihtisas zammı, taşra hizmetlerinde % 100 oranına kadar yapılan ilve tediyele, demiryolu inşaati dolayısıyla poz ikramiyeleri, ek görev tediyele 3458 sayılı kanuna göre belirli şartlarla serbest meslek icrası ve nihayet 657 sayılı kanundan önce yürürlükte bulunan ve çok geniş tatbikatı olan 4/10195 sayılı Teknik Personel Kararnamesi, mühendis ve mimarları devlet hizmetinde istihdam gayretlerinin tarihi gelişimi olarak nitelenebilir.

Ancak, bütün bu tedbirler, teknik personele bazı ekonomik ayrıcalıklar getirmekten öteye gidemediği için yetersiz kalmış, teknik personel sorununun temelde çözümünü getirememiştir.

En sonunda 657 - 1327 sayılı kanun hazırlanırken çok yanlış bir tutum sonucu teknik personel de bu kanun kapsamına alınmıştır. Bu uygulama teknik personelin sorunlarının daha da artmasına, bugün içinde bulunduğumuz teknik hizmet kargaşalığına yol açmıştır.

Planlı bir iktisadi ve sosyal kalkınma devresine girdikten sonra personel rejimindeki bozuklukların, ahenksizliklerin ve yetersizliklerin bertaraf edilmesi, beşeri unsurun öneminin de dikkate alarak Türkiye'nin hızlı kalkınması ve huzurlu bir toplum hayatı sürdürmesi istenilmektedir.

Türkiye'de devlet personel rejimi reformu ile önemli bir adım atılmak istenmiştir. Ancak 14.7.1965 tarihinde kabul edilen 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, daha yayımı tarihinden itibaren mali hükümleri yönünden uygulama görme olanağı bulamamış ve 1327 sayılı kanunla değişiklik zorunluluğu göstermiştir.

Bu defa 1327 sayılı kanunla, personel reformu ve sınıflandırma kavramı yeniden ele alınarak yeniden bir sistem getirilmek istenmiş; personel reformu kavramı, reformun devamlılığı, getirilen sınıflandırma, ana ilkeler ve yeniliklerin açıklanmasına gidilmiştir.

657 ve 1327 sayılı kanunlarla değişik Devlet Memurları Kanununun yukarıda da kısaca açıklandığı üzere tüm kamu personelinin içine almak, tek bir ücret ve istihdam politikası getirmek ve son derece karışık ve düzensiz bir durumda bulunan devlet personel rejiminde yapılması zorunlu olan reform ve tutarlılığı sağlayarak, gerek ekonomik ve gerekse sosyal yönden yapıcı tedbirler ile Anayasanın temel ilkeleri içinde formüle edilmek istenmiştir.

Ancak; Devlet Memurları Kanunu, kamu teknik personelinin niteliklerini, atanmalarını, görev ve yetkilerini, haklarını ve yükümlülüklerini, aylık ve ödeneklerini, diğer özlük işlerini ve tüm ihtiyaçlarını çıkarılmış bulunan dokuz adet kanun hükmündeki kararnameye rağmen karşılayamamaktadır.

Bu durum ve doğurduğu bazı önemli sakıncalar, 657 ve 1327 sayılı kanunla ilgili tatbikatta açıkça ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Bu gerçeğin nedenleri şunlardır :

Devlet memurlarının niteliklerini, bu nitelikleri itibariyle atanmalarında uygulanacak kuralları, ödev ve yetkilerini, hakları ve yükümlülüklerini, aylık ve ödeneklerini ve diğer özlük işlerini tanımlayacak şartları iki ana bölümde düşünmek gerekir; birinci bölümde «devlet memuru olmanın yarattığı genel olanaklar» ikinci bölümde ise «bir meslek sahibi olmanın ve o mesleği uygulamanın yarattığı özel olanaklar» dır.

İşte bu ikinci bölümde yer alan olanaklar bazı meslek grupları için yer, yer ekler ve çıkarmalar yapılmasını gerektirmektedir. Bu yapılmadığı için devlet memurluğu içinde o mesleğin gereklerini uygulamak mümkün olmadığı gibi bu sakıncaları düzeltmek için, zaman, zaman çıkarılan kanun kuvvetindeki kararnamelerle de büyük bir karışıklık yaratılmıştır.

İşte yukarıda belirtildiği üzere kamu teknik personelinin çalışma özellikleri de dikkate alınırsa bu özellikler «devlet memurlarının» 657 sayılı kanunla tanımlanan niteliklerine ters düşmektedir.

657 sayılı kanunun, kamu teknik personelinin çalışmalarını kısıtlayıcı ve zorlaştırıcı tarafları da şöyle belirtilebilir.

Kanun bütün görev yerlerini belirterek kadroların tespit olunacağını ve bir

kadronun bir tek sınıfı ve bir tek derecesi bulunacağını açıklamıştır. Yatırımcı dairelerde sürekli bir dinamizm mevcut olup çalışmaların çoğu arazi üzerinde ve çeşitli yerlerde ifa olunmaktadır. Kadronun tahsis olunduğu meslek derecesine uygun bir eleman bulunmaması hizmeti aksatacaktır ve aksatmaktadır.

657 sayılı kanun, devlet memurluğuna girmek isteyen bir kimsenin önce memur adayı olarak alınmasına ve derecesi içinde belirtilen en az hizmet süresini doldurduktan sonra şayet boş kadro mevcut ise bir üst dereceye terfiine imkân vermektedir. Ayrıca adı geçen kanunda memurun alacağı ücret ve görev yeri kayıtlı tutulmuştur. Bu durum ise devlet hizmetinde bilhassa yatırımlarda gerekli kapasiteyi atıl bırakarak tecrübeli eleman sıkıntısını arttırmıştır.

Devlet Memurları Kanunu, memura hizmetin devlet için taşıdığı öneme göre tespit edilecek bir «gösterge rakamı», her yıl Genel Bütçede belirtilecek «bir tek katsayı» ile çarpmak suretiyle aylık ödeme yapılacağını açıklamaktadır. Bu prensip yeni esaslar getirmekle beraber kamu sektörü hizmet sahaları dışında daha fazla maddi imkanlar bulan bazı meslek mensuplarını, sadece özel sektöre geçme değil yurtdışına göç etme eğilimine de sevk etmektedir.

Nitekim yapılan bir ankete göre bu eğilim % 75 gibi yüksek bir oran vermektedir... Kaldı ki yurtdışına çıkma arzusunda olan teknik elemanların % 30'u da ne iş olursa olsun yapma riskini göze almaktadır.

657 sayılı kanunun geçici 8. maddesine göre yevmiyeli personel yönetmeliği ile çalışan teknik personele yönetmelik gereğince son olarak verilen ücret müktesep hak olarak tanınmışsa da bu durum büyük bir değişiklik getirmemiştir. Şöyle ki: TMMOB'nin 29.700 üyesi arasında yaptığı anket sonuçları ön raporuna göre (Ankara - 1972); Personel Kanununun yürürlüğe girmesiyle Türkiye'de teknik elemanların yaklaşık olarak % 75'ini oluşturan kamu kesiminde çalışanların ortalama % 60'ının aylıklarında azalma, % 15'inin aylıklarında artma, % 25'inin aylıklarında da bir değişiklik olmamıştır. Personel Kanunu ile teknik elemanların ücretlerinde büyük düşüşler meydana gelirken son yıllardaki fiyat artışları % 150-200 gibi bir rakama ulaşarak teknik elemanları büyük bir geçim sıkıntısına sokmuş bulunmaktadır.

(1972 geçim indeksi Ankara'da 208, İstanbul'da 218'dir. — 1962 = 100)
657 sayılı kanunda, meslek içinde değişik şartlı hizmetleri değerlendirmek hususunda yetersiz hükümler yer almış bulunmaktadır. Teknik mesleklerin özelliklerinden olarak, şantiye, arazi, ağır ve tehlikeli hizmet, vardiya çalışmaları gibi normal çalışma gelenekleri dışında çalışma veya yaşamı ağırlaştırıcı görevleri ifa etmek gerekmektedir. Bu ağırlaştırıcı şartların değerini yeterli ödenekler yolu ile karşılamak ve bu gibi görevleri çekici hale getirmek kesin bir zorunluluktur. Halen normal hizmet gören kamu teknik personeli ile bu gibi hizmetleri yürütenler arasında adaletsizlik doğmuş, huzursuz bir ortam meydana gelmiş olduğundan, yatırımların gerçekleşmesinde ve uygulamada hayati öneme sahip bu gibi hizmetler rağbet bulmamaktadır.

657 sayılı kanun kamu teknik personeline, çalışmalarında yarattığı bu

aksamaların yanı sıra çalışma şart ve imkanlarını geliştirici hiç bir hüküm de getirmemektedir. Örneğin;

Mesleki gelişme ve teknik hizmetin en iyi şekilde gerçekleştirilebilmesi için gerekli ihtisaslaşma imkanlarını teşvik etmemektedir.

Hizmete davet edici ve bağlayıcı şartlar gerçekleştirilmemiştir.

Kalkınma zorunluluğu içinde bulunan ülkemizde teknik hizmetlerin verimliliğini arttırıcı yönde, teknik elemanların gerek kamu kesimindeki kurumlar arasında, gerekse özel sektörden kamu kesimine geçişlerinde gerekli kolaylıklar sağlanamamıştır. Birkaç yıllık uygulama bu gerçeği bütün açıklığı ile göstermiştir.

Çalışan nüfusta teknik iş gücü Türkiye'de % 2,2 olup kalkınmış ülkelerde bu oran % 15,3'e kadar yükselmektedir. (Ortalama % 10)

Ayrıca teknik elemanların yıllık toplam ücreti, 1,5 milyar civarında olup toplam yatırımın % 4'üne tekabül etmektedir kit yatırım hizmetinin bu kadar ucuza gördürüldüğü bir başka ülke az bulunur.

Yeni personel rejimiyle Türkiye'nin kamu yönetimi sadece ücretler yönünden değil sıhhatli yönetim düzeni bakımından da ciddi bir tehlikenin içine itilmiştir. Bejimin uygulaması yurt dışından teknik hizmet ithalini daha önceki boyutlarının çok üstüne çıkararak, teknolojik olarak dışa bağımlılığı artıcı bir ortam yaratmıştır.

Bugün 657 sayılı kanunla, bugüne kadar sağlanmış maddi imkanlar kısılmıştır. Halbuki yukarıda gösterildiği gibi teknik elemanların tecrübeli kadrosundan yararlanmak kaçınılmaz bir zarurettir. Bazı imkânlar aranmadığı takdirde teknik elemanların özellikle üstün ve seçkin olanları özel sektör sahasına veya yurt dışına kaymakta ve bu sebeple kamu sektöründe üstün nitelikte ve verimli teknik eleman tutulamamaktadır. Bu durum yan ödemelerle bertaraf edilmek istenmişse de % 15 bir artış, % 250 hayat pahalılığı artışı karşısında etkisiz kalmıştır.

Bu durum Bayındırlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İmar ve İskân Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Köy İşleri Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, vb. gibi yatırımcı ve inşaatçı kuruluşlarda çok açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bütün bu nedenlerle evvelce geçirilen sıkıntılı safhalar tekrar başlamış ve Devlet Memurları Kanununun mevcudiyetine rağmen sözleşmeli personel kullanma, torba kadroların dağıtılması, çeşitli yan ödemeler getirilmesi gibi yeniden çareler aranması zorunluluğu ile karşı karşıya kalınmış, ancak bu tedbirler de soruna hiçbir çözüm getirmemiş, aksine teknik hizmetlerdeki karmaşıklığı daha da arttırmıştır.

Kamu teknik personelinin nitelik gereklerini, 657 sayılı kanunla kısıtlanmış olduğunu ve bu kısıtlamanın doğuracağı sonuçları yukarıda göstermiş bulunuyoruz. Kanunla kısıtlanmış bir olanağın, yönetmelik ve tüzüklerle düzeltilmesine imkân bulunmayacağı açık bir gerçektir. Bu nedenle kamu

teknik personelinin ihtiyaçlarının düzenlenmesi bir kanun mevzuudur.

Bu kanunun şeklini saptayabilmek için teknik hizmetlerin niteliklerine eğilmek, gerekmektedir.

Teknik elemanların çalışma özelliklerini belirleyen temel nitelik,onları başka kamu görevlilerinden ayıran temel fark,teknik elemanların tüm çalışmalarının ya doğrudan doğruya ya da çok yakından ülkenin üretim faaliyetlerinin içinde olmasıdır.

Teknik elemanların bir kısmı doğrudan doğruya üretim içinde çalışırken (madende çalışan bir maden mühendisi, bir elektrik santralindeki elektrik teknikeri, devlet üretme iftliğindeki ziraat mühendisi vb.) bir kısmı bu üretim faaliyetlerinin ve bunlar için gerekli alt yapının projelendirmesinde, planlamasında ve denetlemesinde görev almakta (proje bürosundaki mimar, inşaat başındaki inşaat teknikeri, vb.) bir kısmı bu üretim için gerekli bilgi düzeyini geliştirmektedir. (Araştırma merkezindeki mühendis, laboratuardaki kimyager vb.)

Nitekim retim faaliyetlerinin araştırma laboratuvarından başlayarak, proje bürosundaki, inşaat başındaki, atölyenin içindeki bu teknik elemanların yokluğunda yürütülmesine olanak yoktur.

Ülkenin teknolojik bilgi birikimi ile işgücü arasındaki bağlantıyı sağlayan teknik elemanlar bu nitelikleri ile üretim kuvvetlerinin vazgeçilmez bir unsuru olarak ortaya çıkmaktadırlar.

Bu nitelikleri, teknik elemanların gerek özel sektör gerekse kamu sektöründeki çalışmalarının farklı olmaması durumunu ortaya çıkarmakta, her iki sektörde de teknik elemanların, işçilerle beraber üretim faaliyetlerine katıldıklarını göstermektedir.

Bu gün bu beraberlik özel sektörde geçerlik taşıyor, bu sektördeki işçiler ve teknik elemanlar aynı statü, aynı iş hukuku kuralları içinde çalışırken, kamu sektöründe bunu reddetmek, üretim içindeki iki grubun çalışma statülerini birbirinden ayırmayı anlamak olanak dışıdır. Kamu sektöründeki bugünkü teknik hizmet keşmekeşinin temelindeki neden bu ayırımdır.

Teknik hizmetlerdeki sorunları halletmek için hazırlanan bir kanun bu ayırımı ortadan kaldırmadıkça, teknik elemanlara sadece bazı ekonomik, ayrıcalıklar getiren bir kanun olarak kaldıkça, bugüne kadar bütün uygulamalar gibi başarısızlığa uğramağa mahkumdur.

Elimizdeki kanun, üretimdeki beraberlik gibi iş hukukundaki beraberliğin de sağlanması amacıyla hazırlanmıştır.

Bu kanunla teknik elemanlar bugün işçilerin iş hukukunu düzenleyen iş Kanunu, Sendikalar Kanunu, Toplu Sözleşme ve Grev Kanunu uygulamaları kapsamına alınmaktadırlar.

Böylece :

- 1) Üretim faaliyetindeki işçi - teknik eleman beraberliği iş hukukunda da sağlanmaktadır.
- 2) Teknik elemanların emeklerinin karşılıklarını, çalışma koşullarını demokratik, toplu sözleşme ve grev hakları ile iş piyasasındaki dengeye göre kendilerinin saptamaları olanağı getirilmektedir.
- 3) Mesleki değişme imkanları sağlanmakta, teknik hizmetlerin yeterince görülmesi için ihtisaslaşma temin edilmektedir.
- 4) Değişik ve zor koşullarda çalışmalar değerlendirilerek, bu alanlardaki teknik hizmet eksikliğinin giderilmesine imkan verilmektedir.
- 5) Teknik elemanların 657 ve 1327 sayılı kanunlardaki gibi idari hizmetlere yönelmesi önlenmekte, teknik hizmetlerdeki çalışmaları değerlendirilmekte, hizmete davet edici, girişi kolaylaştırıcı ve bağlayıcı şartlar sağlanmaktadır.
- 6) Özel sektör de dahil her alanda kazanılmış bulunan teknik tecrübeden en geniş şekilde yararlanma temin edilmektedir.
- 7) Normal çalışma süresi İş Kanunu hükümlerine göre uygulanarak, birlikte çalışanlarla çalışma düzeni bakımından bir paralellik sağlanmaktadır.

T.M.M.O.B. «TEKNİK PERSONEL İŞ KANUNU» HAZIRLAMA KOMİSYONU

Ekrem GÜRBÜZER	Makine M.O
Mehmet ÖZGÜVEN	İnşaat M.O
Erol BİRSİN	Orman M.O
Halil EKER	Elektrik M.O
Cevdet KARATAŞ	Gemi M.İşl.M.O
Sadi BAHŞİŞ	Kimya M.O
Çetin ONUR	Maden M.O
Osman AYBERS	Mimarlar O.
Suavi DURUSU	Petrol M.O
Şerafettin TAV	Ziraat M.O

EK: 4-3

teknik elemanlar arasında yaratılan ayrıcalıklar konusunda görüş

Sayın Fahri Korutürk Cumhurbaşkanı
Sayın Naim Talu Başbakan

Sayın Bakanlar

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin birkaç gün önce yaptığı basın toplantısında gerekli uyanlarda bulunmasına, istek ve önerilerini açıkça ortaya koymuş olmasına rağmen, TRT ve basında sayın Devlet Bakanı tarafından açıklanarak yayınlanan 8 numaralı kanun gücünde kararname, temel görüşlerimize ters düşen ve tüm teknik personel topluluğunun dayanışmasını

bozmaya yönelik tutumun yeni bir ifadesidir.

Bu kararname ilk değildir. Şimdiye kadar çıkarılmış ve çıkarılması için çaba harcanan ayrıcalıklı yan ödemeler kararnameleri, sözleşmeli teknik personel kararnamesi gibi pek çok örnekleri mevcuttur.

Kendi mensuplarıyla ilgili bu tür kararların çıkarılmasında tüm teknik elemanlar topluluğunun en güçlü ve örgütlü temsilcisi olan birliğimizin dahi görüşünü almaya ihtiyaç duymayan ve sürekli olarak mensuplarımız arasında ayrıcalıklar, çelişkiler yaratmaya yönelik bu tutumu protesto ederiz.

İlgilileri, bu tür geçiştirici tavizlere son vermeye ve daha önce basın toplantımızda açıkladığımız temel görüşlerimiz doğrultusunda :

1. İzlenen ücret politikasını çalışanlar arasında sürtüşmeler yaratacak ayrıcalıklara yol açmayacak, eşit hizmete eşit ücret verilecek biçimde düzenlemeye,

2. Kamu kesiminde çalışan tüm personele ve böylece teknik elemanlara da haklarının sadaka biçiminde verilmesini önleyerek toplu sözleşme ve grev hakkını tanımaya davet ederiz.

Ve acil olarak da en azından 8 numaralı kanun gücünde kararname ile teknik elemanlar topluluğunun bir bölümü için yapılmış olan düzeltmenin tüm teknik personele yaygınlaştırılarak 4 yıl yüksek öğrenim yapmış bütün mühendisler ve diğer teknik personele de aynen uygulanmasını öneririz.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
METEOROLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
ŞEHİR PLANLAMA MİMAR VE MÜHENDİSLERİ ODASI
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
HARİTA VE KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI
ORMAN MÜHENDİSLERİ ODASI
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
GEMİ MAKİNELERİ İŞLETME MÜHENDİSLERİ ODASI
MİMARLAR ODASI
KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI
PETROL MÜHENDİSLERİ ODASI
FİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI

EK: 4-4

tekrarlanan ayrıcalıklı davranışları protesto

Sayın Fahri Korutürk Cumhurbaşkanı

Sayın Naim Talu Başbakan

Sayın Bakanlar

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin bu ay başında yaptığı basın toplantısında gerekli uyarılarda bulunmasına istek ve önerilerini açıkça ortaya koymuş olmasına rağmen, çıkarılan 8 numaralı kararnameyle temel görüşlerimize ters düşen ve tüm teknik personel topluluğunun dayanışmasını bozmaya yönelik tutumda ısrar edilmişti.

Bu tutum dolayısıyla ilgililere çekilen telgraflarda, bu kararnamenin ilk olmadığı şimdiye kadar çıkarılmış ve çıkarılması için çaba harcanan ayrıcalıklı yan ödeme kararnameleri, sözleşmeli teknik personel kararnamesi gibi bir çok örneklerinin olduğunu, Sürekli olarak mensuplarımız arasında ayrıcalıklar ve çelişkiler yaratmaya yönelik bu tip davranışları protesto ettiğimizi bildirmiştik.

Bu defa yine sayın Devlet Bakanı tarafından yapılan açıklamayla, bir kısım bakanlıklarda, bazı teknik elemanlara fazla yan ödeme verilmesi için bir kararname hazırlandığı açıklanmıştır.

Yeniden, ilgilileri, bu tür geçiştirici tavizlere son vermeye ve sürekli olarak açıkladığımız temel görüşlerimiz doğrultusunda :

1. İzlenen ücret politikasını çalışanlar arasında sürtüşmeler yaratacak ayrıcalıklara yol açmayacak, eşit hizmete eşit ücret verilecek biçimde düzenlemeye,
2. Kamu kesiminde çalışan tüm personele ve böylece teknik elemanlara da haklarının sadaka biçiminde verilmesini önleyerek toplu sözleşme ve grev hakkını tanımaya davet ediyor.

Ve acil olarak da en azından :

1. 8 numaralı kanun gücünde kararnameyle teknik elemanlar topluluğunun bir bölümü için yapılan düzeltmenin tüm teknik personele yaygınlaştırılarak 4 yıl yüksek öğrenim yapmış bütün mühendis, mimar ve diğer teknik personele de aynen uygulanmasını,
2. Yeni çıkacağı ilan edilen kararnameyle bir kısım bakanlıklarda, bazı teknik elemanlara verilmesi düşünülen fazla yan ödemelerin de hiçbir ayırım yapılmadan tüm teknik elemanlara verilmesini Bir kere daha öneriyoruz.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ŞEHİR PL. MİMAR VE MÜH. ODASI
HARİTA VE KADASTRO MÜH. ODASI
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
MİMARLAR ODASI
GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI
FİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI
METEOROLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
ORMAN MÜHENDİSLERİ ODASI

GEMİ MAK. İŞL. MÜH. ODASI
KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
PETROL MÜHENDİSLERİ ODASI
METALÜRJİ MÜHENDİSLERİ ODASI
ADINA,

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANI
TEOMAN ÖZTÜRK

EK: 4-5

teknik eleman parlamenterlere sunulan görüş

ANKARA, 28 Ocak 1974 Parlamantonun

Sayın Üyeleri,
Sayın Meslektaşlarımız,

1954 yılından bu yana, kendi gücümüze dayanan bir sanayileşmenin ve kalkınmanın gerçekleştirilmesi yolunda mücadele veren «Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği» ve Birliğe bağlı. Meslek Odaları sorunlarını ve çözüm önerilerini, bir kere daha, ilgililere duyurmak amacıyla bu toplantıyı düzenlemiş bulunmaktadır.

1973 yılı ile Cumhuriyet dönemimizin elli yılını geride bırakır, yeni bir döneme başlarken, ülke ve meslek sorunları için sürdüreceğimiz mücadelede teknik eleman parlamenterlere büyük görevler düştüğü açıktır.

Esas hedefimizin, köklü çözümler getirecek çalışmalar olduğunu bu temel görüşler doğrultusunda, isteklerimiz gerçekleştirilinceye kadar, kısa dönemde, acil olarak çözüm bekleyen sorunlarımızın halledilmesi gerekliliğini belirtmekte yarar görüyoruz.

Ulusal hedefleri ve kazanılmış hakları savunmak ve daha da ileri götürmek, bugüne kadar sürdürülen yurtsever mücadeleyi daha etkili bir biçimde devam ettirmek için, teknik elemanların birliğinin daha da güçleneceği inancıyla, ana sorunlarımızı, görüş ve önerilerimizi sunuyoruz.

Saygılarımızla

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Elektrik Mühendisleri Odası, Fizik Mühendisleri Odası, Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası, Gemi Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, Maden Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Metalürji Mühendisleri Odası, Meteoroloji Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Orman Mühendisleri Odası, Petrol Mühendisleri Odası, Şehir Planlama Mimar ve Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisleri Odası.

A. TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ KANUNU

SORUN : 1954'te 6235 (7303) sayılı kanunla kurulan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Birliğe bağlı Meslek Odaları, kendi gücümüze

dayanan bir kalkınmanın ve sanayileşmenin sağlanması yolunda) 19 yıldır üzerlerine düşen görevleri yapmağa çalışmışlardır.

14 Şubat 1973'te, Millet Meclisinde üzerinde görüşülmeksizin 4 dakikada kabul edilen T.M.M.O.B. Kanun Değişikliği Teklifi ile Birlik ve Birliğe bağlı Odaların kapatılması amaçlanmıştır. Birliğimiz ve tüm meslek kuruluşlarının yoğun çabaları sonunda bu teklif, Cumhuriyet Senatosunda değiştirilerek Millet Meclisine gönderilmiştir. Halen Mecliste bekletilmektedir.

GÖRÜŞ VE ÖNERİ : 19 yıllık bir uygulamadan, sonra, daha ileri bir aşamada icracı görevler de vermek zamanı gelmiş bulunan meslek Odaları için 1954 lerin de gerisine dönüşü tasarlamak düşünülemez.

Anayasamızın 122. maddesinde yer alan meslek kuruluşlarından biri olan T.M.M.O.B. ile ilgili olarak hazırlanan fakat çıkarılmayan bu teklif, yasama organından geri alınmalıdır.

Bu kanun, ülkenin ve teknik elemanların çağdaş ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde yeniden hazırlanmalıdır.

B. TEKNİK PERSONEL KANUNU

SORUN : Personel Kanunu içinde teknik eleman ücretleri, yıllardır değişmeyen çok düşük bir düzeyde dondurulmuştur.

Yüzde 80'inden fazlası kamu kesiminde çalışan teknik elemanlar :

- a — Personel Kanununun belirlediği ücret politikası nedeniyle büyük ölçüde zarara uğramışlardır.
- b — Büyük çoğunluğu geçim sıkıntısı çekmektedir.
- c — Ekonomik bunalımın itmesiyle özel kesime veya yurt dışına göç etmek veya mesleği terk etmek istediktedirler.

GÖRÜŞ VE ÖNERİ : Üretici niteliği yüzünden yatırımların denetiminde söz sahibi olan teknik elemanları işsizlik ve yurt dışına göçten kurtarmak için, toplu sözleşme ve grev hakkının tanınacağı yeni bir teknik personel yasası çıkarılması zorunlu görülmektedir.

T.M.M.O.B.'ce hazırlıkları yapılan «Teknik Personel Yasası» ele alınmalı ve çıkarılmalıdır.

C. MİLLİ TEKNOLOJİ

SORUN : 20-25 yıldır, yabancı yatırım olarak patent, lisans know-how satın alarak «TEKNOLOJİ» ithal edilmektedir.

Yabancı sermayenin ülkeye getirdiği teknoloji daha geri tekniklerle kâr imkanları bulabildiğinden, üretim teknolojimiz bir türlü gerilikten kurtulup modernleşememekte ve milli teknolojimizin saptanmasını ve uygulanmasını engellemektedir.

GÖRÜŞ VE ÖNERİ : Yabancı sermayenin aşırı kâr amaçlarına hizmet eden teknoloji ithali ülkemizin kalkınmasını ve gerçek anlamda sanayileşmemizi baltalamaktadır.

Artık kendi «MİLLİ TEKNOLOJİ» mizin saptanması ve uygulanması ve ülke çıkarlarına aykırı yabancı teknoloji ithalinin önlenmesi gereklidir.

Bu yolda, yoğun çabalara girişilmeli, ülkemiz ve halkımızın çıkarları doğrultusunda bir «MİLLİ TEKNOLOJİ» saptanmalıdır. Bunun için TMMOB'ye yasalarla söz sahibi olma hakkı tanınmalıdır.

D. TEKNİK HİZMET İTHALİ

SORUN : Yabancı sermayeciliğin bir unsuru olarak ülkemize musallat olan teknik hizmet ithali, bir yandan çalışma koşullarımızı ağırlaştırırken, diğer yandan yabancıların ülkedeki teknoloji üzerinde denetimlerini gittikçe arttırmalarına olanak sağlamakta ve teknik elemanlarımızın kalkınma yolundaki yurtsever çabalarını engellemektedir.

Yurt kalkınmasını, ulusal çıkarlar doğrultusunda gerçekleştirecek yeterli güce sahip olan teknik elemanlarımız işsiz bırakılarak yabancı ülkelere göç etmeye zorlanırken, önemli yatırımların araştırma, projelendirme ve uygulamalarıyla ilgili işler yabancılara verilmektedir.

GÖRÜŞ VE ÖNERİ : Ülkemizin gerçek anlamda kalkınması, bilim ve teknikte ilerlemesi, sanayileşmesi, esasta, kendi gücümüze dayanarak gerçekleştirilebilir.

Kendi gücümüze dayanarak ulusumuzun mutluluğu ve refahı ve ülkemizin kalkınması için çalışmak, çağdaş bilim ve yaratıcı tekniğin uygulayıcısı olmak, teknik elemanlarımızın gerçek özlemidir.

Teknik elemanlarımızın uzmanlaşmadığı alanlar dışında, yabancı teknik eleman saltanatına son verilmeli, yabancı araştırma ve projelendirme büroları ile yapılan anlaşmalar iptal edilmelidir.

Teknik hizmet ithali konusunda T.M.M.O.B.'nin kesin söz sahibi olmasını sağlayan yasalar konmalıdır.

E. DEVLET PROJESİ OFİSİ

SORUN : Ülkemizdeki araştırma, projelendirme ve uygulamalar; dağınık ve irrasyonel bir biçimde yürütülmektedir.

GÖRÜŞ VE ÖNERİ : Araştırma, projelendirme ve uygulamanın böyle ele alınışı ve her hangi bir düzenlemeye girişilmemesi; ülkemizin ve halkımızın çıkarlarına uygun sonuçlar alınmasını engellemektedir.

Bu nedenle kamu kesiminde dağınık bir biçimde sürdürülen araştırma projelendirme ve uygulama işlemlerinin, ülke ve halkımız çıkarları doğrultusunda ve her türlü politik baskılardan uzak olarak ele alınacağı, Anayasa güvenliği altında özerk, bir devlet proje ofisi kurulmalıdır.

F. ARTAN HAYAT PAHALILIĞI VE KAMU KESİMİNDE ÇALIŞANLAR

SORUN : 1958'den bu yana durdurulamayan ve giderek daha hızlı artan hayat pahalılığı karşısında, kamu kesiminde çalışanların yıllardır aynı seviyede tutulan ücretleri bunalımlar doğurmaktadır.

GÖRÜŞ VE ÖNERİ : Kamu kesiminde çalışanların, emeklerinin karşılığını toplu sözleşme ve grev haklarıyla elde edebilme olanaklarına kavuşturulması esastır. Bu gerçekleşinceye kadar, kısa dönemde, çalışanların ücretlerinin insanca yaşanabilecek bir düzeye getirilmesi gerekmektedir.

Yakında başlanacak olan bütçe görüşmelerinde bu durum dikkate alınmalı ve katsayı, en az_ artan hayat pahalılığı oranında arttırılmalıdır.

G. TEKNİK ELEMANLAR ARASINDA YARATILAN AYRICALIKLAR

SORUN : Personel Kanunu, yan ödemeler ve kanun gücünde kararnamelerle, teknik elemanlar arasında, kitleyi bölücü ve huzur bozucu ayrıcalıklar yaratılmaktadır. Personel Kanununun uygulamasından doğan adaletsizlikler; yan ödemelerin aynı kuruluş içinde veya kuruluşlar arasında, aynı görevi yapan teknik elemanlara farklı olarak verilmesi neyi amaçlamaktadır? 8 sayılı kanun gücünde kararname ile bir bölüm teknik elemanın 4 yıllık tahsili, yalnızca «yüksek» unvanı gerekçe gösterilerek değerlendirilirken; 4 yıllık eğitim görmüş diğer teknik elemanlara bu hakkın verilmemesi hangi haklı neden ile olmuştur?

Bundan sonra çıkarılan bir kararnameyle, bu sefer de 4 yıllık yüksek mühendislerin dışındaki teknik elemanlara bir takım yeni yan ödemeler sağlanması ne ile açıklanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİ : Temel görüşlerimiz gerçekleşinceye kadar, kısa dönemde, izlenecek ücret politikasının, yukarda açıklandığı gibi, çalışanlar arasında sürtüşmeler yaratmayacak ve ayrıcalıklara yol açmayacak, eşit hizmete eşit ücret verilecek bir biçimde ele alınması gerekmektedir.

Bugüne kadar çeşitli araçlarla ilgililere ve kamu oyuna duyurduğumuz bu sorunun çözümü için; Kanun, yan ödemeler ve kanun gücünde kararnamelerle yaratılan ayrıcalıklar hemen giderilmelidir.

H. T.M.M.O.B. ve BİRLİĞE BAĞLI ODALARIN, MAHALLİ ve MERKEZİ İDARELERİN ÇALIŞMALARINA AKTİF OLARAK KATILMASI

SORUN : Mahalli ve merkezi idarelerin, Birliğimiz ve Birliğimize bağlı Odalarla hiçbir işbirliğine girmeden aldıkları kararlar, yaptıkları yasalar ve yönetmelikler sorunları çözücü olmamakta, aksine> arttırmaktadır.

GÖRÜŞ VE ÖNERİ : Türk teknik elemanları ve onların meslek kuruluşları, kendi gücümüze dayanan bir sanayileşme ve kalkınmanın sağlanması, bugüne kadar, üzerine düşen görevleri yapmağa çalışmışlardır.

Ancak ülke ve halkımızın çıkarları doğrultusunda yürütülen bu çalışmaların, uygulanabilmesi sağlanamamaktadır.

T.M.M.O.B. ve Birliğe bağlı meslek Odalarının, mahalli ve merkezi idarelerin çalışmalarına aktif ve söz sahibi olarak katılmaları bu aksaklığı gidermekte yararlı olacaktır.

Bu yüzden T.M.M.O.B.'nin mahalli ve merkezi idarelerde temsil edilmesini ve çıkarılacak yasa, yönetmelik ve benzeri şeylerde söz sahibi olmasını sağlayacak yasalar çıkarılmalıdır.

EK: 4-6

devlet personel dairesinin düzenlediği toplantıya sunulan görüş
GİRİŞ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, kamu kesiminde çalışanların sorunlarının saptanması ve gerekli tedbirlerin alınması amacı ile düzenlenen, bu toplantının, köklü çözümler yolunda, bir başlangıç olması gerekliliğine inanmaktadır.

Günümüze kadar, kamu kesiminde çalışanlara kapıkulu olarak bakıla-gelmiştir. Ekonomik, sosyal ve demokratik hakları hiçe sayılan, gelişen koşullar karşısında kötüleşen durumlarını düzeltme olanaklarına sahip olmayan bu kesimin sorunlarının, artık, ciddiyle ele alınması şart ve kaçınılmaz olmaktadır.

Kamu kesiminde çalışanların yapay ayrımlarla bölünmesi ve her bölüme farklı uygulamalarda bulunulması, sanki haklarını çalıştırandan değil de birbirlerinden alacaklarmış gibi bir durumun yaratılması yanlışlıklarından artık, vazgeçilmelidir.

Çalışanların bir bütün olduğu, çalışanların sorunlarının bir bütünlük içinde alınması gerekliliği kabul edilmeli ve bu doğrultuda çözümlere gidilmelidir.

Sorunları geçiştirici tedbirlerle halletmeye çalışarak çözümleri ertelemek ve güçleştirmek yerine, bugünden doğru temellere oturarak çözümlerin ülkemize ve çalışanlara sağlayacağı yararların büyüklüğü gözden kaçırılmamalıdır.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, yeni bir dönemle başlatılacak ve köklü çözümler yolunda yürütülecek çalışmalara bütün gücüyle katılacağını belirtmeyi görev saymaktadır.

GENEL — KAMU KESİMİNDE ÇALIŞANLARIN SORUNLARI

Kamu kesiminde çalışanların sorunları, tüm çalışanların sorunlarının ayrılmaz bir parçasıdır ve ancak birlikte ele alındığında çözülebilir.

Kamu kesiminde çalışanların temel sorunu «ekonomik ve demokratik haklarının verilmeyişi»dir. Bunun sonucu olarak, çalışanlar halkımıza gereğince hizmet edememekte ve insanca yaşayacak bir ücret

alamamaktadırlar. Demokratik hak, çalışanların sendikal hakları ve bununla birlikte, çalışılan kuruluşun yönetimine katılma hakkıdır. Demokratik haklar tam anlamıyla verildiğinde, hem çalışanların ekonomik sorunları daha ileri bir düzeyde çözülebilecek, hem de kamu kuruluşlarının halkımız yararına en verimli biçimde işleyebilmesi olanağı doğacaktır. Bundan dolayı, köklü bir çözüme gidilmek isteniyorsa :

1. Tüm kamu personeline, toplu sözleşme ve grev hakkı ile beraber sendikal haklar tanınmalıdır.

2. Kamu kuruluşları, bünyesinde çalışanların yönetime katılmaları sağlanacak biçimde yeniden örgütlenmelidir. Bu temel çözümün en kısa zamanda gerçekleştirilmesi için vakit geçirilmeden çalışmalara başlanılmalıdır. Ve kısa dönemde, acilen de :

1. Çalışanlar arasında ve her kesimin içinde yaratılan ayrıcalıklar ortadan kaldırılmalı,

2. Mevcut kanunun uygulanmasından doğan aksaklıklar giderilmeli t

3. Meyak, Emekli Sandığı gibi sosyal güvenlik kuruluşlarının, lükse ve israfa kaçan yatırımlar yerine, çalışanların yararlarına uygun girişimlerde bulunması sağlanmalı,

4. Yıllardır artan hayat pahalılığı karşısında ezilen kamu personelinin sorunlarına katsayıyı 7 den 8'e yükseltmekle hiç bir çözüm getirilmediği

gerçeği kabul edilmeli ve gelirler en az artan hayat pahalılığı oranında yükseltilmelidir.

ÖZEL — TEKNİK ELEMANLARIN SORUNLARI

150 yıldan beri süregelen yabancı sömürü, son 25 yılda yoğunlaşmış, doğal kaynaklarımıza, insan gücümüze ve buna bağlı olarak da teknik elemanlarımıza musallat olmuştur. Bir yandan sözde yardımlar, sömürücü krediler ve yabancı uzmanlar ile kalkınmaya (!) yönelirken, öte yandan halkımızın hizmetinde olmak, teknik ve mesleki bilgilerini, demokratik düşüncelerini halkımızın sorunlarının çözümü için kullanmasını isteyen teknik elemanlar ekonomik ve anti demokratik baskılarla, mesleği terke ve yurt dışına göçe zorlanmıştır. Giderek kötüleşen ekonomik durumunu düzeltmek için sahip olması gereken demokratik haklarına kavuşturulmamışlar. Teknik eleman sendikalarının kapatılması, teknik elemanların 657 sayılı kanunun kapsamına alınmaları, teşvik tedbirleri ile teknik hizmet ithalinin teşvik edilmesi hep aynı döneme rastlar ve tesadüflerle açıklanamaz. Bu dönemde, gittikçe geriletelen ekonomik ve sosyal haklar ve yaygınlaşan baskılar yüzünden kamu kesimindeki görevini terk eden teknik eleman, sayısındaki fazlalık dikkat çekicidir. 657 sayılı kanunun ve eklerinin teknik elemanlara uygulanması ile :

1. Yatırımların gerçekleştirilmesi ve denetiminde söz sahibi olan teknik

elemanların bu görevlerini gereğince yapabilmeleri, bu kanundan güç alan ekonomik ve politik baskılarla engellenmiştir.

2. Politikacının amaçlarına uygun olarak işleyecek bir hukuki yapıya sahibi olduğundan, çalışanlar ve üretime yeterince katkıda bulunanlar değil, siyasi kadrolara yakın olanlar memnun edilmiştir.(Torba kadrolar,yan ödemeler, terfi düzeni vb. gibi olanaklar ile)

3. Teknik elemanın 10195 sayılı kararnameyle çalışırken sağladığı sosyal güvenlik ve ücret konularındaki müktesep hakları dikkate alınmamış, getirilen yeni kesintilerle ücretler düşürülmüş, o tarihte alman paraya hak kazanılması için 6 yıl gibi bir süre beklenilmesi öngörülmüştür.

4. Ücret politikasında ayrıcalıklar ve çelişkiler yaratılmış,

- Aynı kuruluştaki aynı işi yapan veya farklı kuruluşlarda aynı işi yapan teknik elemanlara torba kadrolar ve yan ödemelerle farklı ödeme getirilmiş,
- 8 sayılı kararname ile 4 yıl teknik öğrenim görmüş bir gruba sadece yüksek unvanı taşıdığı için 2 kademe ilerlemesi sağlanırken, diğer 4 yıllık eğitim görmüş teknik elemanlara bu hak tanınmamış,
- 30.11.1970 tarihinden önce memuriyetleri sırasında 4 yıl ve daha fazla süreli yüksek okulu bitirenlere 2 kademe ilerlemesi verilirken, bu tarihten sonra bitirenlere bu hak verilmemiş,
- Çoğaltılabilecek bu gibi örneklerle teknik elemanlar arasında yaygınlaştırılan ayrıcalıklar huzursuzluklar doğurmuştur.

5. Hızla artan hayat pahalılığı karşısında ücretleri dondurulan teknik elemanların büyük bir kısmı geçim sıkıntısı içine itilmişlerdir.

Bugüne kadar her fırsatta tekrarladığımız gibi, teknik elemanların her türlü ekonomik ve politik baskılardan uzak olarak, kendi gücümüze dayanan bir sanayileşmenin ve kalkınmanın gerçekleştirilmesi yolunda görev yapması isteniyorsa :

1. Üretime doğrudan katkıda bulunan teknik elemanlara, toplu sözleşme ve grev hakkıyla beraber sendikal haklar verilmeli,
2. Kamu kuruluşlarının yönetimine etkin olarak katılmaları sağlanmalıdır.

Sorunlarımızın temel çözümü olan bu demokratik haklarımız verinceye kadar da kısa dönemde ve acilen :

- Yukarıda sözü edilen ayrıcalıklar ortadan kaldırılmalı,
- İntibaklardan doğan aksaklıklar giderilmeli, ve
- Teknik elemanların gelirleri, artan hayat pahalılığını karşılayacak düzeye getirilmelidir.

5.

EK: 5-1

kurultay öncesi açıklama

10.4.1974

«1970 sonrasında teknik elemanlar ve çalışan kesimler üzerinde akıl almaz baskılar yapıldı»

«Bu dönemde yabancı çıkarlarına, yabancı teknik hizmete ve yabancı teknik elemanlara kapılarımız ardına kadar açıldı» «Kurultayın, hükümetin bu konudaki çalışmalarına olumlu katkılarda bulunacağına inanıyoruz»

T.M.M.O.B. Genel Başkanı Teoman ÖZTÜRK, 13 Nisan 1974 Cumartesi günü başlayacak olan TÜRKİYE BİRİNCİ TEKNİK ELEMAN KURULTAYI öncesinde, görüşlerini açıklamıştır.

T.M.M.O.B. Genel Başkanı ÖZTÜRK, teknik elemanların çalışma ve yaşama koşullarının yıllardır giderek ağırlaştığını, güçleştiğini ve Türkiye'de ilk kez 150 bin teknik elemanı temsil eden 29 meslek kuruluşunun bir araya geleceği TEKNİK ELEMAN KURULTAYI'nın düzenlenişinde de bu koşulların etken rol oynadığını belirtmiş, ağırlaşan koşulları şöyle özetlemiştir :

«Bugün, mühendisler, mimarlar, teknikerler ve diğer bütün teknik elemanlar halkın hizmetinde olamamanın, teknik bilgi ve becerilerini ülkenin kalkınması için gerekli gerçek bir sanayileşmede kullanamamanın huzursuzluğunu yaşamaktadırlar.

«Geçtiğimiz yıllarda teknik eleman ücretlerinde fiili düşmeler olmuş, getirilen yan ödeme çözümleri yeni, yeni sorunlar yaratmıştır.

«Bütün bu gelişmelere karşı teknik elemanların ekonomik ve demokratik haklar doğrultusundaki mücadeleleri antidemokratik baskılarla durdurulmaya çalışılmıştır. Teknik eleman sendikaları kapatılmış, Odalar çalışamaz duruma sokulmak istenmiş, birçok meslek kuruluşu antidemokratik Cemiyetler Kanununun kısıtlamalarına tabi tutulmuştur.»

ÖZTÜRK, 1970 sonrasında, bu koşulların en geniş boyutlara ulaştığını teknik elemanların, tüm çalışan kesimler üzerindeki akıl almaz demokratik ve ekonomik baskılardan paylarını aldıklarını, bu dönemde çıkarılan Personel Kanunuyla teknik eleman ücretlerinin fiilen düşürüldüğünü, diğer kamu personeli sendikalarıyla birlikte teknik eleman sendikalarının da kapatıldığını belirtmiştir.

T.M.M.O.B. Genel Başkanı, bu dönemin aynı zamanda yabancı çıkarlarına, yabancı teknik hizmete ve yabancı sözde uzmanlara kapılarımızın ardına kadar açıldığı, ekonomimizin yabancılar tarafından denetlendiği bir dönem haline geldiğini söyleyerek, şöyle devam etmiştir :

«Fakat 1970 sonrasında bütün ağırlaşan baskılan, teknik elemanları yıldırılmamıştır. Yaratılmak istenen suni çelişkilere, teknik elemanları birbirine düşman etme çabalarına rağmen teknik eleman kitlesi dayanışma içinde, ekonomik ve demokratik özgürlükler doğrultusundaki mücadelesini sürdürmüştür. Bugün teknik elemanlar, verdikleri mücadelenin aynı zamanda halkımızın ve çalışanların mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olduğunu çok iyi bilmektedirler.»

T.M.M.O.B. Genel Başkanı ÖZTÜRK, sözlerinin sonunda, teknik elemanların, böyle bir mücadelenin sürekliliğinin bilincinde olarak, gelişen demokratik koşullar paralelinde mücadelenin gücünü arttırmak> yöntemini gözden geçirmek amacıyla bu KURULTAY'ı toplamak zorunluluğu duyduğunu bildirmiş ve şöyle demiştir :

«Sorunların bir kez daha tartışılacağı ve çözüm önerilerinin geliştirileceği TÜRKİYE 1. TEKNİK ELEMAN KURULTAYI'nın, halkımızın demokrasi ve özgürlük umutlarının sonucu göreve gelen bugünkü hükümetin bu konulardaki çalışmalarına olumlu katkılarda bulunacağına inanıyoruz.»

EK: 5-2

kurultay hazırlık çalışmaları katılanlar

1. Teknik eleman kurultayı hazırlık komisyonu

Abdullah Aksu — Maden Mühendisleri Odası
Ahmet Sönmez — Mimarlar Odası
Akın Atauz — Şehir Planlama M.M. Odası
Atilla Aydın — Harita ve Kadastro M. Odası
Engin Akon — Kimya Mühendisleri Odası
Esen Ergin — Elektrik Mühendisleri Odası
Fazıl Ateş — Makina Mühendisleri Odası
Feridun Mumcuoğlu — Petrol Mühendisleri Odası
İbrahim Özyılmaz — Ziraat Mühendisleri Odası
İlker Akman — Metalürji Mühendisleri Odası
Mehmet Eroğlu — İnşaat Mühendisleri Odası
Veli Çavdar — Orman Mühendisleri Odası

2. Teknik eleman kurultayı T.M.M.O.B. alt komisyonu

Abdullah Aksu — Maden Mühendisleri Odası
Ahmet Sönmez — Mimarlar Odası
Akın Atauz — Şehir Planlama M.M. Odası
Esen Ergin — Elektrik Mühendisleri Odası

3. Teknik eleman kurultayı ön hazırlık grubu

Ahmet Sönmez — Mimarlar Odası
Akın Atauz — Şehir Planlama M.M. Odası
Cihangir Ergene — Jeofizikçiler Derneği
Osman Aybers — Tüm Teknik Elemanlar Derneği
Raşit Esen — Tüm Teknikerler Derneği

4. Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı Tertip Komitesi

Esen Ergin	Elektrik Mühendisleri Odası
Hayrettin Akon	Fizik Mühendisleri Odası
Cevdet Karataş	Gemi Mak. İşl. Müh. Odası
Fevzi Küpeli	Gemi Mühendisleri Odası
Celal Beşiktepe	Harita ve Kadastro M. Odası
Ali Açıan	İnşaat Mühendisleri Odası
Kamil Bahadır	Jeologlar Derneği
Engin Akon	Kimya Mühendisleri Odası
Abdullah Aksu	
Ali Türkoğlu	Maden Mühendisleri Odası
Fazıl Ateş	Makine Mühendisleri Odası
İlker Akman	Metalürji Mühendisleri Odası
H. Avni Sağesen	Meteoroloji Mühendisleri Odası
Süheyl Kırçak	Mimarlar Odası
Veli Çavdar	Orman Mühendisleri Odası
Feridun Mumcuoğlu	Petrol Mühendisleri Odası
Akın Atauz	Şehir Planlama M.M. Odası
Raşit Esen	Tüm Teknikerler Derneği
Cihan Hamsici	Tüm Yük.Teknikerler ve Tekn. Derneği
Rasim Akçay	Teknik Ormancılar Derneği
Doğan Mahmutoğlu	Teknik Öğretmenler Derneği
Teoman Öztürk	T.M.M.O.B
Osman Aybers	Tüm Teknik Elemanlar Derneği
Tevfik Üner	Türk İç Mimarlar Derneği
Yavuz Dilbaz	Türkiye Jeofizikçiler Derneği
Sezer Özil	
Saldıray İleri	Türkiye Jeoloji Kurumu
Tanju Kozan	Türkiye Jeomorfologlar Derneği
Sabri Alnak	Türkiye Ziraatçılar Derneği
Emin Kayserili	Yeşil Türkiye Ormancılar Cemiyeti
İbrahim Özyılmaz	Ziraat Mühendisleri Odası

5. Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı Tertip Komitesi Yürütme Kurulu

Başkan	Fevzi Küpeli	Gemi Mühendisleri Odası
Başkan Yrd.	Süheyl Kırçak	Mimarlar Odası
Yazman üye	Osman Aybers	Tüm Teknik Elemanlar Derneği
Üye	Esen Ergin	Elektrik Mühendisleri Odası
Üye	Fazıl Ateş	Makine Mühendisleri Odası
Üye	Raşit Esen	Tüm Teknikerler Derneği
Üye	Tanju Kozan	Türkiye Jeomorfologlar Derneği

6. Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı Basınla İlişkiler Komisyonu

Arif Şentek	Mimarlar Odası
Bekir Özgirgin	Elektrik Mühendisleri Odası
Haluk Orhon	Tüm Teknik Elemanlar Derneği

7. Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı Bildiri Hazırlama Komisyonları

1. Teknik elemanların hizmetlerini halkımıza gerekli ve yeterli bir biçimde sunamayışlarının nedeni

Ahmet Sönmez	— Mimarlar Odası
Ali Artun	— Mimarlar Odası
Avni Fırat	— Tüm Teknikerler Derneği
İlker Akman	— Metalürji Mühendisleri Odası
Medet Özbek	— İnşaat Mühendisleri Odası
M. Ali Polat	— Tüm Teknik Elemanlar Demeği
Saldıray İleri	— Türkiye Jeoloji Kurumu
Tanju Kozan	— Türkiye Jeomorfologlar Derneği

2. Teknoloji ithali ve beyin göçü

Ayhan Soner	— Ziraat Mühendisleri Odası
Celal Beşiktepe	— Harita ve Kadastro M. Odası
Hasan Barutçu	— Mimarlar Odası
İlhami Kılıçoğlu	— Makina Mühendisleri Odası
Osman Gürel	— Kimya Mühendisleri Odası
Önder Küçükkaragöz	— İnşaat Mühendisleri Odası
Raşit Gökçeli	— Mimarlar Odası

3. Teknik eğitim ile uygulama arasında yaratılan çelişki

Aydan Bulca	— Mimarlar Odası
Aykut İşcan	— Türkiye Jeolojik Kurumu
vetin Ünalın	— Mimarlar Odası
Esen Ergin	— Elektrik Mühendisleri Odası
Fazıl Ateş	— Makina Mühendisleri Odası
M. Ali Atay	— Elektrik Mühendisleri Odası
Rauf Çelik	— Tüm Teknikerler Derneği
Yaşar Kutoğlu	— Meteoroloji Mühendisleri Odası
Yavuz Dilbaz	— Türkiye Jeofizikçiler Derneği
Yusuf Bıyık	— Teknik Öğretmenler Derneği

4. Mevcut Teknik personel statüsünün eleştirisi

Ali Açıan	— İnşaat Mühendisleri Odası
Ali Dağhan	— Tüm Teknikerler Derneği
Burhan Korkmazer	— Jeologlar Derneği
Doğan Mahmutoğlu	— Teknik Öğretmenler Derneği
İlhan Baysal	— Tüm Teknik Elemanlar Derneği
İlhan Sonal	— Kimya Mühendisleri Odası
Kemal Ocaklı	— Ziraat Mühendisleri Odası
Reşat Turan	— Orman Mühendisleri Odası
Sema Güvenç	— Türkiye Jeoloji Kurumu

5. Teknik elemanların yönetimde söz sahibi olmalarının gereği

Ali Daban	— Tüm Teknikerler Derneği
Aykut Ülkütekin	— Mimarlar Odası
Erdinç Koksall	— İnşaat Mühendisleri Odası
Güven Birkan	— Mimarlar Odası

İsmet Cebi — Makina Mühendisleri Odası
Timur Kartal — Jeologlar Derneği

6. Teknik elemanların sendikal haklara kavuşmaları ve teknik eleman kanununun getirecekleri

Akın Atauz — Şehir Planlama M.M. Odası
Hüseyin Tanrıöver — Mimarlar Odası
Neşet Kocabıyıkolu — Tüm Teknik Elemanlar Derneği
Osman Aybers — Tüm Teknik Elemanlar Derneği
Suavi Durusu — Petrol Mühendisleri Odası

EK: 5-3

tebliğ 1: teknik elemanların hizmetlerini halkımıza gerekli ve yeterli bir biçimde sunamayışlarının nedenleri

Teknik elemanların, teknik bilgi ve hünerlerini halkımız yararına kullanamamaları, Türkiye'nin içinde bulunduğu somut şartların doğal bir sonucudur.

Ülkemiz, ekonomisi, siyasal yapısı, yönetim aygıtı, eğitimi, kültürü, kısaca alt yapısı ve bütün üst yapı kurumları, birbirleriyle kaynaşmış olan uluslararası tekelci sermaye ile yerli tekelci sermayenin hakimiyetindedir. Bu egemen çevrelerin kontrol ettiği tüm yatırımlar ve hizmetler, halkımızın sorunlarını çözme yönünde değil, azami kâr sağlayacak yeni pazarlar ve çıkar alanları yaratmak yönündedir.

Böyle bir sömürü düzeni içinde, ülkemizin geri bırakılmışlıktan kurtulacağını ve tüm çalışanların yaptığı hizmetlerin ve yarattığı değerlerin halkımıza ulaşacağını sanmak, kendimizi aldatmak olur.

TARİHİ GELİŞİM

Ülkemizin bugün içinde bulunduğu şartları doğru olarak belirleyebilmek, sağlıklı sonuçlara ulaşabilmemiz açısından zorunludur; bu bakımdan, bugüne nasıl gelindiğine kısaca bir göz atmakta yarar olacaktır.

Osmanlı Devleti son dönemlerinde, gelişen batı tekellerinin bütün arzularına açık, farklı çıkarların ülke kaynaklarını yağmalamak için birbiriyle çatıştığı, emperyalist bir sömürü düzeninin arenası durumundaydı. Çatışan tekelci çıkarların sömürü alanlarının paylaşmak için giriştikleri I. Dünya Savaşı sırasında ve ertesinde altı yüzyıllık imparatorluk, bu çatışan çıkarların orduları tarafından işgal edildi. İşgalci emperyalist güçlere karşı kazanılan Milli Kurtuluş Savaşı ertesinde, ülkede ulusal bir ekonomi-politika yaratılmasına dönük çabalara girişildi. Ancak, gözleri hâlâ ülkemizde kalan yabancı tekeller ve onlarla ortak olmaya gönüllü çevreler tarafından, bu çabalar baltalanmaya başlandı. II Dünya Savaşından en kazançlı çıkan ülkeler, bu dönemde ülkemizin ekonomik siyasal yapısı üzerinde egemenlik kurmayı başardılar. (Marshall Planı, ikili anlaşmalar vb. girişimler, bu egemenliği perçinlemeyi amaçlıyordu.)

Giderek yerli müttefiklerini geliştiren ve yeni sömürü yöntemleri uygulayan uluslararası tekeli sermaye, bu sefer daha farklı bir biçimde ülkemize yerleşmiş oldu.

GÜNÜMÜZ

Günümüzde sanayi, ticaret ve bankacılık alanlarında kaynaşarak tekelleşme yönünde güçlenen egemen sınıflar, bir taraftan tarımda mevcut olan geri üretim ilişkilerini tasfiye çalışmalarına girişerek kesin kontrollerini sağlarken, diğer taraftan üst yapıda işlerine gelen feodal kurumları korumaya özel dikkat göstermiştir. Egemen sınıflar, güdümlerindeki siyasi iktidarların yatırım, planlama ücret, personel vb. teşvikleri ile alabildiğine güçlenmiş ve sömürü ağlarını ülkemizin en ücra köşesine kadar yaygınlaştırmışlardır.

Uluslararası tekeli sermaye, ülkemizde kendi aşırı kâr hedeflerine yönelik ve tüketim malları üretimine ağırlık veren orta ve hafif sanayii geliştirerek sahte bir sanayileşme görüntüsü yaratabilmektedir. Bunun yanı sıra, sermaye ihracı dışında teknik bilgi, yabancı teknik, eleman) patent, royalti gibi unsurlar da dışa bağımlılığı pekiştiren önemli unsurlar arasındadır. Yabancı sermaye, bu bakımdan, payının yarısından az olduğu şirketlerde ve kuruluşlarda dahi kesin denetimini bu unsurlar aracılığı ile sağlayabilmektedir. 1970 yılında yerli teknik hizmet tutarı 237 milyon TL. iken, yabancı teknik, hizmet tutarının 1 milyar 343 milyon TL. na ulaşması (ki biri diğerinin altı mislidir) bu gerçeği belirtmekte yeterlidir.

Kısacası, tekeli kapitalizmin içinde bozulmak zorunda olduğu buhranların zararları, emperyalizmin hegemonyası altındaki ülkemizin ve diğer ülkelerin haklarına ödetilmektedir.

ÖRNEKLER

Buraya kadar söylediklerimizi belgelemek bakımından aşağıdaki kısa örnekleri belirtmekte yarar görüyoruz :

— Ticaret Bakanlığının bir raporuna göre, yabancı sermaye ile kurulmuş 120 büyük firmanın 70'inde yabancı sermaye yarısından fazla hisseye sahiptir. 1952-1972 arasındaki 20 yıllık süre içinde giren yabancı sermaye, ülkemizin öncelikle ihtiyaç duymadığı tüketim malı üretimine yatırım yapmış ve sermaye birikiminin % 53'ünü şimdiden dışarıya transfer etmiştir. Ülkemize giren 1 milyar 800 milyon TL. tutarındaki yabancı sermayeye karşılık, yabancı sermaye yasalarına tabi şirketlerin sermayeleri toplamı 1972 yılı sonu itibarıyla 4 milyar lirayı aşmıştır.

— Yeraltı kaynakları yabancı çıkarların hizmetine sunulmuş bulunan ülkemizde yüzey suyu potansiyelinin ancak % 4'ü değerlendirilmekte, bunun yanında kullanılan enerjinin % 70'i fuel-oil'den elde edilmektedir.

Enerji darlığının dünyayı sardığı bir sırada, petrolümüzün yabancı şirketlerin elinde olduğu ülkemizde bu durumun kimin çıkarına olduğu açıkça ortadadır.

— Üçüncü 5 yıllık kalkınma planı incelendiğinde, ara malı ve yatırım malı ithalatının tüm ithalatımızın % 90'ını oluşturduğu, buna karşılık makina ve makina aksamı gibi yatırım ve ara malı ihracatımızın % 0.5 gibi güdük bir paya sahip olması, sanayi yatırımlarının ne derece ülkemiz yararına olduğunu ortaya koymaktadır.

— «Yerli Oto Sanayii» adı verilen ve büyük yatırımların gerçekleştiği bir alanda maliyetin önemli bir bölümünü ithal edilen parçalar oluşturur ve binek arabasının maliyetine göre yerli işçilik oranı % 10 civarında kalmaktadır.

Bu örnekler rahatça çoğaltılabilir, ancak tebliğimizin amacı bakımından bu kadarını yeterli buluyoruz.

Sonuç olarak :

— Milli gelirin % 32'sinin toplam nüfusumuzun % 1'i tarafından alındığı,

— 80 milyarlık bir bütçe yanında, spekülasyon yolu ile yaratılan suni değer artışının 100 milyarı bulduğu,

— Kalkınma, refah, sanayileşme, gelişme gibi süslü lafların arkasında, yukarıda belirtilen gerçeklerin yattığı ülkemiz;

Uluslararası tekelleri sermaye ve yerli müttefiklerinin ekonomik, siyasal, ideolojik egemenliği altındadır.

TEKNİK ELEMANLAR

Bu genel şartlar içinde teknik elemanların özel durumları nelerdir? Böylece belirlenen şartlar altında, değişik eğitim aşamalarından geçerek ve çeşitli mesleki formasyonlar kazanarak sayıca 100 bine yakın bir teknik güç oluşturan teknik elemanların hizmetlerini halka götürmeleri doğal olarak imkânsızdır. Ekonomik ve sosyal durumları itibariyle homojen bir topluluk olmayan teknik elemanların çalıştıkları kesimlerin veya ücretlerinin farklı olması, bu objektif durumu değiştirmez. Aslında ülke ve halkımız yararına değer yaratabilecek yapıya ve potansiyele sahip olan teknik elemanların günümüz şartlarında verimli olamayışı, bu şartların doğurduğu istihdam politikasının kurbanları olmalarından ileri gelmektedir. Teknik elemanların % 45'inden fazlası «hizmet kesimi» denilen, üretimle doğrudan ilişkili olmayan alanlarda israf edilmektedir. Öte yandan, sermayenin yoğunlaşması süreci içinde giderek sayıları azalan özel meslek uygulama bürolarının hizmetleri de, mevcut ekonomi politikasının kontrolündedir.

Teknik elemanların yetki ve sorumluluklarının tayin edilmeksizin boşlukta bırakılması, çeşitli teknik meslek disiplinleri arasında suni sürtüşmeler doğurmakta, bu ise eğitim ve uygulamada köstekleyici bir unsur olmaktadır. Yabancı kültür ve teknolojinin etkisi altındaki bir düzende yetişen teknik elemanlar bu eğitimlerini tamamladıkları zaman da işsizlik tehdidi ile karşılaşmakta ve kimileri eğitim gördükleri alanlardan, geçimlerinin temin edebildikleri herhangi başka bir alana kaymak zorunda kalmaktadırlar. Basında, teknik elemanların ayakkabı boyacılığı, seyyar köftecilik yaptığına

dair haberlere rastlamak mümkündür. Teknik elemanlar böylece verimsizliğe itilmekte, eğitimleri için yapılan harcamalar da, böyle uygulamaların sorumlularına hibe edilmektedir.

Bu arada, teknik elemanlara zaman,zaman verilen küçük ücret artışları, enflasyonist ekonomi politikası içinde eriyip giderken, tüketim malları piyasasındaki talep tıkanıklıklarının giderilmesi amacı gözetilmektedir.

Bu düzen içinde teknik elemanların hizmetlerinin ne kadar iyi niyetli olursa olsun halkımıza ulaşması mümkün değildir;

— Çünkü, teknik elemanın emeğine ihtiyaç gösteren yatırımlar ülke yararına değil, yabancı menfaatleri en çoğa çıkarıcı biçimde planlanmaktadır.

— Ve yine çünkü,ülkemizdeki yatırımların yönlendirilmesi, planlanma sı ve uygulanması sürecinde karar verici durumda olan politik mekanizma, dışa bağımlı bir ekonomik sistemin parçasıdır.

Birçok alanda teknik elemanlar, yabancı sermayenin denetim görevlilerinin karar verici mevkilerde bulunan yabancı teknik elemanların emirlerine verilmiştir. Bu durumda kalanlarımız,yabancı sermaye egemenliğinin teknik elemanlar üzerindeki etkisini her an yaşamaktadır.

SONUÇ VE ÇÖZÜM

İçinde bulunduğumuz şartlar, emeğimiz üzerinde böylesine bir sömürünün hakimiyetini zorunlu kılmaktaysa, bizler hangi şartlarda bundan kurtulabilir ve hizmetlerimizi halkımıza sunabiliriz?

Teknik elemanların hizmetlerinin halka sunabilmeleri hangi şartlarda gerçekleşir?

Yukarıda incelediğimiz şartlardan çıkan sonuç, teknik elemanların çıkarlarının mevcut ekonomik, sosyal ve siyasal yapı ile çeliştiğidir; şu halde bizler içinde bulunduğumuz objektif durum, gereği halkımız safında, hakim güçlerin karşısında yer alıyoruz.

Emeğimizin halkın hizmetine girebilmesi, ülkemizin her alanda bağımsızlığını kazanmasına, sömürüye dayanan düzenin sona erdirilmesine bağlıdır. Geleceğimiz, üretim güçlerinin özgürce gelişebileceği, kafa ve kol emeği arasında farklılaşmanın olmadığı, emeğin yabancılaşmadığı bir düzene kavuşabilmemize bağlıdır. Bu gerçek, bize bir avuç sömürücü azınlığın karşısında emekçi yığınlarla birlikte olduğumuzu öğretir.

Ancak bu bilinçle atacağımız her adım yere basacak ve mücadelemiz başarıya ulaşacaktır. Sesimizi duyurabilmemiz ve etkili olabilmemiz için ortak hedefler çevresinde toparlanmak, güçlü bir biçimde örgütlenmek gerekir.

Demokratik ve ekonomik mücadelemiz :

Teknik elemanların demokratik-ekonomik hak ve istemleri, dönem,dönem

çıkarılan yasalar yoluyla hakim güçlerin aşırı kâr politikalarına göre yönlendirilmiştir. Zaman gelmiş, ücretler göstermelik olarak arttırılmış ve bazı demokratik örgütlenme olanakları tanınmış, zaman gelmiş, halkımızın mücadelesi güçlenince bu olanaklar geri alınmış, antidemokratik uygulamalar teknik elemanları da baskıları altına almıştır.

Topluluğumuzun, hak ve istemlerini, tekelci sermayenin şartlara göre değişen politikasına oyuncak olmaktan kurtarması gerekmektedir.

Demokratik hak ve özgürlüklerin temeli, düşünce ve örgütlenme özgürlüğüdür. Önümüzdeki adım, hak ve istemlerimizi elde edebilmek, mücadelemizi güçlendirmek için sendikal örgütlenmeye, grev ve toplu sözleşme haklarına kavuşmaktır.

Teknik elemanları bünyesinde bir araya getiren çeşitli kuruluşlar yıllardır yurtsever saflarda etkili bir mücadele sürdürmüşler, her türlü baskı altında dahi seslerinin yükseltilmişlerdir. Demokratik hak ve istemlerimize daha sıkı sarılarak, birlik ve dayanışmamızı geliştirerek bu mücadeleyi daha da güçlendireceğiz.

EK: 5-4

tebliğ 2: teknoloji ithali ve beyin göçü

Teknoloji, bilimin ve tekniğin üretimde uygulanma biçimi gösteren ve sanayideki ilerleme ile birlikte gelişen bir unsurdur. Bir ülkedeki teknoloji birikimi, üretimin niteliği ile doğrudan bağlantılıdır.

Türkiye sanayileşme ve kalkınma düzeyi düşük, geri kalmış bir ülkedir. Sanayii tüketim malları üretimi üzerine kurulmuştur. Yatırımı malları üretimi sanayinin çok küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. 3 Beş Yıllık Planın verdiği sayılara göre, aramalı ve yatırım malları ihracatta binde 5 gibi çok düşük bir oranda kalırken, ithalatta % 90 gibi yüksek oranlara ulaşmaktadır. Bu açıdan dış ülkeler için uygun bir pazar durumunda olan ülkemiz, sanayinin gelişmesi için gerekli olan teknolojik birikimden de yoksundur.

Teknoloji transferi ve teknoloji üretimi yoluyla sağlanabilecek olan bu birikim, her şeyden önce, doğru bir 'teknoloji seçiminde bağlıdır. Teknoloji seçimi genel kalkınma stratejisinden ve bu stratejinin dayandığı dünya görüşünden, bir başka deyişle, ekonomik-politik-ideolojik gücü elinde bulunduran çevrelerin politikalarından soyutlanamaz.

Türkiye'de ekonomik ve politik yapıda hangi çevrelerin etkinliği süregelmiştir? Sanayii yatırımlarında yabancı sermayenin, yalnızca sermaye payı olarak dahi ele alınsa, belirgin bir hakimiyet vardır. İmalat, maden ve hizmetler sektörlerindeki büyük kuruluşların % 90'ına hakim bulunan yabancı sermayenin bu kuruluşlardaki iştirak payı % 60 dolaylarındadır (1). Kamu yatırımları büyük ölçüde dış yardım ve krediler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Tekelleşme süreci içindeki yerli sermaye uluslararası tekelci sermaye ile bütünleşmiştir, ve bu ortaklık sanayileşme, kalkınma, teknoloji seçimi kararlarına hakim olagelmıştır.

Teknoloji ithali sorunu, ancak bu yapıyı gözden uzak tutmadan incelenebilir. Ülke ekonomisi üzerinde bu ölçüde ağırlığı olan uluslararası tekelleri sermaye, teknolojik hegemonyasını sürdürmek, giderek genişletmek ve her türlü yatırım kararlarında kesin söz sahibi olmak doğrultusunda girişimlerde bulunmaktadır.

Bir araştırmaya göre 1970 yılında yabancı teknik hizmet ithali için 1,5 milyar liraya yakın harcama yapılmıştır. (2). 1963-1970 yılları arasında yabancı mühendislik hizmetlerine ödenen para 6,5 milyar liradır. Bu miktar aynı yıllar arasındaki sanayi yatırımlarının (26.3 milyar) % 23 üne ulaşmaktadır. Bu dönemde yerli mühendislik hizmetleri karşılığı ise yatırımların % l'ine dahi varmamaktadır (3).

Projelerin yabancılara hazırlanmasının yanı sıra patent, know-how, lisans satın alınması yoluyla da teknoloji ithali sürdürülmektedir. Petro-kimya tesisleri kurulması ile ilgili olarak satın alınan yabancı teknoloji için Türkiye'nin 880 milyon lira royalty (lisans ücreti) ödemek durumunda olması buna bir örnektir (4).

Dış yardım ve krediler de, yabancı ülkelere, teknolojik hakimiyetin pekiştirilmesi yolunda kullanılmaktadır. Yatırımlarla ilgili araştırma ve uygulama projelerinin yabancılara hazırlanmasına önem verilmekte, bu durum yardım ve kredi anlaşmalarında ön şart olarak ileri sürülmektedir. Bu konuda açıklayıcı bir örnek Dünya Bankasının, İstanbul Nazım Plan çalışmaları için Türkiye'ye açacağı 32 milyon liralık kredi anlaşmasıdır. Anlaşmaya göre bu kredinin 23 milyon liralık bölümü - yani üçte ikisi - müşavirlik hizmetleri adı altında yabancı teknik elemanlara ödenecektir ve bu para T. C. hudutları içinde geçerli bütün kesinti ve vergilerden muaf tutulacaktır (5).

Bütün bu örneklerde asıl önemli olan konu, yabancı teknik hizmete ödenecek olan bu yüksek rakamlar değil, bu tür araştırmaların yabancı teknik elemanlara, ya da firmalara bırakılmış olmasıdır. Böylece, sanayileşme ve kalkınma yolundaki her adım denetim altında tutulmakta, teknolojik gelişme yönlendirilmektedir. AID, Milletlerarası Kalkınma Teşkilâtı, İhracat Bankası (Exim Bank) gibi teşkilatlar, kredilerin kullanılmasında, fizibilite safhasından uygulamaya kadar müdahale yetkisine sahiptirler. Başka bir deyişle yatırım yapılacak alanı yatırımın biçimi ve teknoloji seçimi konuları, sözü edilen teşkilatlar ve çok uluslu şirketler tarafından empoze edilmektedir. Kısacası, teknoloji ithali bilinçli bir tercih ve seçimle yapılmamakta, yukarıda çizilen yapının zorunlu bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu durum uluslararası tekelleri sermayenin etkinliği altındaki bütün geri kalmış ülkelerin ortak kaderidir. Söz konusu olan teknoloji ithal edilmesi değil, çok uluslu dev firmaların teknoloji ihracı yoluyla bu ülkeler üzerinde teknolojik hakimiyet kurmalarıdır. Bu uygulamanın esas amacı, önce de belirtildiği gibi, yatırım ve sanayileşme kararlarının yabancı tekellerin elinde bulunması ve gelişmişlik düzeyinin belli bir sınırın üzerine çıkmasına engel olunabilmesidir. Bunun yanı sıra, gene dolaylı olarak aynı amaca hizmet eden yan sonuçlar da görülmektedir. Önemli yatırımların fizibilite safhasından uygulamaya kadar tüm araştırma ve projelendirme işlerinin yabancı firma ya da teknik elemanlara bırakılması, çok uluslu şirketlerin stoklarında bulunan ve aşılıp tekniklerin ürünü olan mallar için pazarlama olanağı yaratmaktadır. Ayrıca teknoloji

ithalinin, ÷lke içinde teknoloji üretilmesine katkıda bulunacak şekilde bir seçime tabi tutulmaması, yerli teknoloji birikimini engellemekte ve teknik gücün gelişmesi imkanlarını ortadan kaldırmaktadır

Teknik eğitim politikası da bu tür bir kullanıma uygun teknik elemanlar yetiştirmeye yöneltilmiştir. Teknik elemanlarımız bir yandan ÷lke koşullarına uygun, halk yararına bir üretim içinde yerlerini alamazken, diğer yandan da yurt dışına göçe zorlanmaktadırlar. Ücret düşüklüğü ve sınırlı istihdam koşullarına eklenen sosyal güvensizlik, baskılar, bürokratik sınırlamalar, özel kesimde doyurucu ve sürekli iş olanaklarının yokluğu, mesleği uygulamada gör÷len güçlükler teknik elemanlarımızı yurt dışına göçe iten nedenler arasındadır. Mühendis ve mimarlar arasında yapılan bir anket (6). gerek kamu kesim] gerekse özel kesimde çalışan tüm mimar ve mühendislerin % 65'inin yabancı ÷lkelerde çalışmak istediklerini göstermektedir.

Aynı anket sonuçlarına göre, mesleği ile ilgili iş bulduğu takdirde yurt dışına çıkmak isteyenlerin oranı, ne iş olursa olsun çıkmak isteyenlerden daha yüksektir. Gelirlerindeki farklılaşmadan hemen, hemen bağımsız olarak, az çok sabit bir teknik eleman yüzdesi mesleklerini yabancı ÷lkelerde yürütmek istemektedir.

Bu da göstermektedir ki yurt dışına göçü doğuran nedenler yalnızca işsizlik ve ücret değil, gelirleri ne olursa olsun, teknik elemanların Türkiye'de mesleklerini istekleri ve imkânları ölçüsünde uygulama olanağı bulamamalarıdır.

Bütün bu itici nedenler yüzünden yurt dışına giden teknik elemanlarımız göç ettikleri ÷lkeler için çok verimli bir kaynaktır ve onlar da bu gerçeği bilirler. ABD eski dışişleri bakanlarından Dean Rusk, «bugünkü şartlar altında ÷lkemiz, başka ÷lkelerden yüksek zekâ ve kabiliyet sahibi göçmenleri çekebilmek için müstesna bir imkâna sahiptir. Eğer, iyi yönetilirse, göç, ulusal kaynaklarımızın en büyüklerinden biri, son derece değerli bir fikir ve maharet kaynağı olabilir.» (7) derken bu gerçeği ifade etmekte idi.

Bu sözlerden de anlaşılacağı gibi, söz konusu olan yalnızca, teknik elemanlarımızın daha iyi hayat şartları ve meslekî çalışma olanakları bulmak amacıyla yurt dışına göç etmeleri sonucu ÷lkemizin ve aynı durumda olan bütün geri kalmış ÷lkelerin uğradığı kayıplar değildir. Bu durum, aynı zamanda, bu göçleri emen ÷lkeler için iki yönlü bir kazanç yaratmaktadır. Titiz bir seçime tabi tutularak göçmen kabul edilen değerli teknik elemanlar hizmetlerini gittikleri ÷lkelerin sömürü mekanizması içinde sunmakta, bu ÷lkelerde üretilen değere katkıda bulunmaktadırlar. Üstelik, yetişmeleri için gerekli olan eğitim yatırımları geldikleri ÷lkelerce yapılmış bulunduğundan, geri kalmış ÷lkelerin bu tür yatırımlarına da uluslararası tekeli sermaye tarafından el konulmuş olmaktadır. Bu yüzden, böyle verimli bir kaynağın çoğaltılması amacıyla, beyin göçünü arttıracak her türlü tedbirin alınması yolunda çaba gösterilmektedir.

Yurt içinde çalışan teknik elemanlarımız da, ya mesleklerini hakkıyla yerine getiremeyecekleri, üretimden uzak sahalarda atıl kalmakta, ya da yabancı teknolojinin emrinde bir araç olarak kullanılmaktadır. Yabancı kaynaklı

projelerin içinde yer alan teknik elemanlarımız, açıktır ki, burada da meslekî yönden gelişme olanağı bulamamakta, bu tür projelerin yalnızca «hamallığını» yapmak durumunda kalmaktadırlar.

Esas fonksiyonları olan teknoloji üretimine katkıda bulunma görevlerini yerine getirme imkânı bulamayan teknik elemanlarımız, dış teknolojiye bağımlı ve onun bir unsuru olarak çalışmak zorunda bırakılmaktadırlar. Başka bir deyimle, teknik elemanlar ister yurt içinde kalsın, ister yurt dışına göç etsinler, bu sistem içinde yalnızca becerili birer araçdırlar. Ve her türlü yatırım kararları onların dışında verilmekte, teknoloji seçimi ve üretilmesi gibi konularda söz sahibi olamamaktadırlar. Yabancı ülkelerden alınan borç, yardım ve kredilerin kullanılış yerleri ve biçimlerinin, ithal edilen malların ve teknolojinin niteliğinin, ülke koşullarına uygun olarak, serbest bir seçim sonucu, halkımızın yararına alınmış kararlara tabi olmadığı, bu konularda görülen uygulamaların uluslar arası tekelci sermaye ve onunla çıkar birliği içinde olanlarca belirlene geldiği bir yapı içinde yerli teknik elemanların teknolojik gelişme ve sanayileşme kararlarında etkili olamayacakları açıktır. O halde,

— Ülke koşullarına uygun, üretime dönük bir teknik eğitim politikasının izlenmesi ve yerli teknik elemanların üretime katılmalarının sağlanması;

— Sanayileşme yolunda teknolojik birikimi yoğunlaştırması gereken araştırma kurumlarının bu yöndeki çalışmalarına hız verilmesi;

— Yatırımların kalkınma amacına uygunluğunu denetleyecek kurumların kurularak yerli teknik elemanların buralarda söz sahibi kılınması gerekir; gibi önerilerin hayatiyet kazanabilmesi için yatırım ve sanayileşme ile ilgili kararlarda, teknoloji seçimi ve birikimi ile ilgili tercihlerde, ülke koşullarına uygun ve halk yararına seçimler yapabilecek bir duruma gelinmiş olması gerekmektedir.

TÜRKİYE GİBİ GERİ KALMIŞ BİR ÜLKENİN ÇIKARLARININ, O ÜLKE ÜZERİNDEKİ HAKİMİYETİNİ GÜN GEÇTİKÇE PEKİŞTİRME YOLUNDAKİ ULUSLARARASI TEKELCİ SERMAYENİN ÇIKARLARI İLE ÇELİŞECEĞİ AÇIKTIR. YABANCI SERMAYENİN, KALKINMA, SANAYİLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞME KONULARINDAKİ OLUMSUZ ETKİLERİ KALDIRILMADAN, BU KONULARDA ÜLKE ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDA SERBEST SEÇMELER YAPILAMAZ.

KALKINMA SEÇMELERİ POLİTİK SEÇMELERDİR. BUNLARIN SAĞLIKLI BİR BİÇİMDE HALK YARARINA GERÇEKLEŞTİRİLEBİLMELERİ TÜM ÇALIŞAN HALK KESİMLERİNİN DEMOKRATİK ÖRGÜTLENMELERİNE VE POLİTİK ALANDA BİR GÜÇ OLARAK SESLERİNİ DUYURABİLMELERİNE BAĞLIDIR.

TEKNİK ELEMANLAR DA ANCAK EKONOMİK GÜVENLİKLERİNİ SAĞLADIKLARI, DEMOKRATİK ÖRGÜTLERİ ARACILIĞI İLE GÜÇLÜ BİR BASKI UNSURU OLABİLDİKLERİ ÖLÇÜDE BU MÜCADELEYE KATKIDA BULUNABİLİRLER.

SANAYİLEŞME VE KALKINMA YOLUNDA SAĞLIKLI BİR TEKNOLOJİ BİRİKİMİNİN SAĞLANMASI VE GELİŞTİRİLMESİ YOLU KAÇINILMAZ

OLARAK BÖYLE BİR SÜREÇTEN GEÇECEKTİR.

- (1) CUMHURİYET GAZETESİ, 29 Aralık 1972
- (2) TOPLUM DERGİSİ, sayı 20
- (3) TEKNİK İŞGÜCÜ GÖÇÜ VE TEKNİK HİZMET İTHALİ BROŞÜRÜ, sayfa 31
- (4) KİMYA MÜHENDİSLİĞİ DERGİSİ, Ekim 1973
- (5) TEKNİK İŞGÜCÜ GÖÇÜ VE TEKNİK HİZMET İTHALİ BROŞÜRÜ
- (6) EYLÜL 1971 TEKNİK ELEMAN ANKETİ
- (7) MİMARLIK DERGİSİ, 71/6 - 7, sayı 35

EK: 5-5

tebliğ 3: teknik eğitim ile uygulama arasında yaratılan çelişki

Bugün Türkiye'de farklı kademelerde sayılan yüz binleri aşan teknik eleman bulunmaktadır. Nasıl ki teknik eleman sorunları, tüm çalışanların sorunlarından ayrı düşünülemezse, TEKNİK EĞİTİM'i de, eğitim sisteminin tümünden ve bu sistemin şekillenişinde rolü olan iç ve dış etkilerden ayrı düşünmenin bir anlamı yoktur.

TÜRKİYE'NİN EKONOMİK YAPISI AKSAKTIR

Açık bir gerçektir ki gerek eğitim ve öğretim düzeyini, gerekse personelin kullanımını bir ülkenin üretim yapısı belirler.

Bugün, yurdumuzda sanayileşme süreci tamamlanamamıştır.

Ülkenin doğal ve insan gücü kaynakları toplum yararına en etkin bir biçimde kullanılamamaktadır.

Ekonomik gelişme dışa bağımlıdır. Özel girişim öncülüğünde, ithal ikamesi yolu ile, tüketim malları üretimine yönlendirilmektedir.

Ekonomik gelişmenin bu genel doğrultusu işsizliğe ve gelir dağılımında dengesizliklere sebep olmakta, eğitim yolu ile yeteneklerin ortaya çıkması engellenirken, yetişmiş elemanlardan yeterince yararlanamamak gibi bir israfa da yol açmaktadır.

Teknoloji açısından, yurdumuz bugün sanayileşmiş batı toplumlarının bir pazarıdır. Teknolojiyi ithal etme durumunda olduğumuz sürece, teknik iş gücünün çalışma koşulları da yurt dışından gelen üretim metotlarını sürekli tekrarlayan, otomatik olarak uygulayan, teknik gelişmeye ve ülke kalkınmasına gerçek katkısı çeşitli kademelerde, farklı yöntemlerle kısıtlanmış bir kısır döngü içinde kalmaya mahkumdur.

Başka ülkelerden alınan teknolojiye karşı olmak gelişmeye, ilerlemeye ve yeni buluşlara karşı olmak demek değildir. Ülke yararına olmadığına inandığımız durum, bu teknolojinin ülkeye getiriliş şeklidir. Gelişmiş ülkeler, geliştirdikleri metotları pazarlarken, çok kez yatırımı ve teknik elemanı da bunun yanına katarlar. Böyle bir pazarın temel endüstrileri kendi kendine gerçekleştirebilir

duruma gelmesi, iş olanaklarını kısıtlayacağı için pazarcının hoşuna gitmez. Bu nedendir ki geri kalmış ülkeler her zaman montaj türünden sanayiye ve sanayileşme sürecinin yavaşlatan turizm gibi yatırım alanlarına itilirler.

Gelişme yolundaki ülkelerin bu eğilimlere karşı durmaları, onların dış sermaye ve onunla bütünleşme eğilim ve özleminde olan iç sermayenin amaçlarını iyi tanımlamasıyla; kendine ve bağımsızlığına duyduğu saygıyla doğru orantılıdır.

TEKNOLOJİ YARATMA becerisinin sanayileşmiş ülkelerin tekelinde olması, bizler için kabul edilmesi zorunlu değişmez bir gerçek değil, gelişmiş ülkelerin bir çıkar sorunudur.

Teknik elemanın uygulamada YARATICI ve ÜRETİCİ bir nitelik kazanması, teknolojinin büyük ölçüde ithal edildiği ülkelerde değil, üretim araçlarının üretildiği ülkelerde söz konusu olabilir. Ekonomik sistemi ne olursa olsun, teknoloji üreten toplumlarda, teknik personel yalnız işleyişi bilme değil, yaratma görevini de yüklenmektedir.

Bugün teknik eğitimin temel sorunu, dışa bağılı bir üretim sisteminin içinde daha çok üst kademedeki, ihtisaslaşmaya dönük bir teknik eğitim verilmiş elemanları katma sorunudur. Teorik yanı ağır basan bu eğitim, montaj yanı ağır basan bir üretim ile bağdaşamayacağından, yetişen eleman yaptığı işte tatmin olmamakta, yurt dışına veya başka iş alanlarına kaymakta, şu veya bu şekilde ülkenin üretim süreci dışına itilmektedir.

Ancak temel amacımız, üretim araçlarını üretebilen bir ekonomik yapı olduğuna göre, teknik eğitimde istenilen reform bugünkü yapının gerektirdiği elemanı yetiştiren bir sistem olmamalıdır. Böyle bir eğitimle yetişenle iş arasında bir uyum sağlanabilir ama bu ne özlediğimiz kalkınma ne de ülke çıkarları açısından istenilen bir denge değildir.

Bu nedendir ki biz, teknik eğitim sorunlarına eğilirken, bunun üretim sürecinden ayrı düşünülemediğini benimsemiş bulunmaktayız.

TÜRKİYE'NİN EĞİTİM SİSTEMİ AKSAKTIR.

Geçmiş yıllarda ekonomik yapı belirli bir şekil alırken, eğitim sistemi bu yapıya dahi uydurulamamıştır.

Elli yıldır sürekli yön değiştiren bir eğitim politikası planlı dönemde dahi istenilen boyutları kazanamamış, her türlü baskının etkisi bu şaşkınlığı sürdürtüp gitmiştir.

Endüstrileşme düzeyini hızla yükseltmek zorunda olan ve bunu planlı bir yaklaşımla gerçekleştirmeyi resmen benimsemiş olan Türkiye için zorunlu olan YETİŞME İHTİYACI bugüne kadar ki tutumlarla bir OKUMA HEVESİ'ne dönüştürülmüştür.

Geniş kavramlara dar boyutlar kazandırmak, geri kalmış ülkelerin düşmemesi gereken bir açmadır. YETİŞME, imkanları ve yolları çok olan bir amaçtır. OKUMA ise bu temel gereğin ancak bir boyutudur. Nüfusun önemli bir

kesiminin bu tek yola yöneltilmesi, eğitimdeki dar boğazları kaçınılmaz kılar. Diplomayı bir hedef haline getirirken, diploma sahibini yetişmiş kişi kabul etmemize ve yetişmede var olan SÜREKLİLİK kavramını unutmamıza veya ihmal etmemize yol açar:

Halbuki hızla gelişen teknoloji, üretimin hangi kademesinde olursa olsun, özellikle teknik elemanda bu SÜREKLİ YETİŞME BİLİNCİNİN var olmasını gerektirir ve buna imkan verecek olanakların sağlanmasını zorunlu kılar.

Eğitim sistemimizin esneklikten uzak yapısı, gelişme gibi dinamik bir kavrama, gerilimleri ve kayıpları en azda tutan bir uyum yapma olanağını sağlamamakta; yaratılan katı kalıplar gerek meslekler arası gerekse bir mesleğin farklı kademeleri arasındaki tutarlı geçişleri baltalamaktadır. Kapalı kutuları andıran bu eğitim yapısı değiştirilmeli, kişilere yetenekleri arasında fırsat eşitlikleri ve aşama yapma olanakları tanınmalıdır. Bugüne kadar açılan veya kapatılan, kapasiteleri arttırılan veya eksiltelen okullara, hangi alanlarda ve kademedede eğitim veren kuruluşların denendiğine baktığımızda, eğitim politikamızdaki tutarsızlıklar açık olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak buradaki «tutarsızlık» sözcüğü, anladığımız anlamda sağlam bir eğitim sistemi için geçerlidir. Yoksa, alman kararların çok «tutarlı» olduğu başka açılardan rahatça öne sürülebilir.

Baskısından çekinilen veya hoş görünme gereği duyulan gruplara karşı verilen tavizler şeklinde gerçekleştiğinden, kararlar çok kez politik açıdan tutarlıdır.

Okulların açılış veya kapanışları, seviyeleri, eğitim süreleri, öncelik ve ağırlık verilen alanlar çok kez bu politik etkilerle yönlendirilmiştir. Bu; en fazla meslek eğitimi veren kuruluşlar için doğru olmuştur. Ayrıca bu kurumların yer seçimi sorunu da çok kez bir «ceza» veya «ödül» niteliğine dönüştürülmüş gerçekler, gerekler ve rasyonellik ilkeleri öneminden yitirmiştir.

Eğitim alanında kendinin hissettiren önemli bir diğer etken, sermayenin rolü olmuştur. Yaratılan bir potansiyeli çok iyi değerlendirebilen (!) bu çevre, karlı bir yatırımı alanı kazanmış, özel okullar yaygınlaşırken, dersane çarkının gelişmesine göz yumulmuştur. Bu gelişme yüksek eğitim çağındaki nüfusu bir süre oyalamış; öğretici kadrolara devletin sağlayamadığı olanakları bir ölçüde temin ederek, politikacıların üstünden baskıyı geçici de olsa kaldırtmıştır. Öte yandan yatırımcılar kar oranı yüksek bu alana gösterdikleri ilgiyi, «kamu yararına iş yapmak» gibi yararlı bir hizmet olarak ortaya koyma cesaretini kendilerinde bulabilmişlerdir.

Durumdan tek hoşnut olmayan,oyunu bir süre sonra anlayan sömürülen öğrencilerle, ülke çıkarlarına öncelik veren meslek kuruluşları olmuştur.

Kamu gücünün yetmediği yerde imdada özel sektörün yetişmesi, dünyada eşine zor rastlanır bir karma ekonomi anlayışıdır. Eğitim politikamıza hakim olan eğilim ise yıllardır bu yönde olmuştur.

TÜRKİYE'DE TEKNİK EĞİTİM AKSAKTIR

Genel eğitim ve üretim politikasındaki aksaklıklar, doğal olarak, bütün sakıncalarını teknik eğitim alanına da taşımaktadır.

Bir ülke teknoloji ithal ettiği sürece, o teknolojiye uyan eğitimi, bunu yapmadığı alanlarda da, yabancı teknik eleman ithal etmek zorundadır. Verilen tavizlerin yalnızca şu veya bu alanda olduğunu sanmak yanıltıcıdır. Sistem içindeki ilişkiler, bağlar karmaşıktır ve her kararın etkisi kendini başka alanlarda, bu arada teknik eğitimde de gösterir.

Bu nedenle bir ülkenin ekonomik yapısı dışı bağımlı geliyorsa, kamu yararı ve ülke gerçeklerine uygun bir eğitim politikası gerçekleşemez, gerçekleşse dahi yetiştirilen kişilerden yararlanma olanağı bulunamaz.

Bugün bazı mühendislik dallarında aşırı uzmanlaşmaya dönük olarak verilen eğitim, teknolojinin getirdiği sınırlamalarla uygulamada bir yarar sağlayamamaktadır.

Elektrik mühendisleri arasında yapılan bir anket, katılanların % 41'inin eğitimlerinin pratik yönden yaptıkları işin gereklerinin karşılayamadığını ortaya koymaktadır. Bu, belki bütün diğer meslek alanları için de geçerlidir.

Bu «düzey farkı»nın çok iyi değerlendirilmesi gereklidir. Ülke teknolojisini göz önünde tutacak, gelişmeye ve yaratmaya olanak sağlayabilecek bir teknik eğitim planlaması, üretim sürecindeki köklü değişikliklerle bir arada ele alınmak zorundadır. Ancak o zaman anlamlı olabilir, gereken ekonomiler sağlanır.

Uyum bozukluğu ve tutarsızlıklar, yalnız meslek alanları arasında değil, bir meslekte verilen farklı kademeli eğitim için de geçerlidir.

Baskıların varlığına veya yokluğuna göre dalgalanan politika, bu ölçekte de kendi göstermektedir. Bugün meslekler arası olduğu kadar, meslek içinde de bir rekabet havası yaratılması, parçalan idare etmenin kolaylığı göz önünde tutulursa, avantajlı bir durum yaratmaktadır. Ancak bu «yarışma» durumu her zaman çalışanların değil, çalıştıranların lehine işlemiştir.

Halbuki, geri kalmışlıktan kurtulma gibi genel ve tartışılması gereksiz bir ana hedef; gerek meslekler arası gerekse meslek içi bütünleşmeyi ve tamamlayıcılığı zorunlu kılar. Bunun gerçekleşmesi ise, iş alanlarındaki, yani üretimdeki gelişmelere bağlıdır. Bugün en üst düzeyde eğitimini tamamlayan bir kişi çok farklı kademelerde iş yapma durumundayken, teoride bu kademeler için yetişmiş olanlar çalışma olanağı bulamamakta, yurt dışına göçün önemli bir bölümünü meydana getirmektedir.

Ortaya pek çok somut örnekleri konabilecek bu eğitim - iş arası dengesizlik açıkça belirler ki :

TÜRKİYE'DE İSTİHDAM POLİTİKASI AKSAKTIR

Bugün ülkemizde eğitim alanındaki genel talep, yüksek eğitime hem de bunun en yükseğine yönelmiştir.

Ülkenin somut şartlarına da, amaçlanan üretim düzeyine de ters düşen bu durumu ortaya çıkaran nedenler çeşitlidir.

Eğitim süresinin uzaması, çözüm bekleyen işsizlik sorunu yönünden «erteleyici» niteliğinden dolayı, politikacılar için hoş giden, ama ülke ekonomisi için son derece zararlı bir yoldur.

Talebin bu yönde yoğunlaşmasındaki temel etken, çok kez iş olanakları değil, ücretler kadrolar ve kademelerle şekillenen «ödüllenen» sistemi ve yedek subaylık statüsüdür.

Toplumda yaratılan bir «itibar» sistemi, yanlışlığına rağmen, ödüllenen sistemiyle birlikte, en üst kademede eğitimi istenir kılmaktadır.

Sanayileşmiş toplumların çoktan aştığı bu yanlış itibar sisteminin, gelişmekte olan toplumlar için yarattığı sakıncalar açıktır. Ülkemizde özellikle ücret ve imkan politikalarının değiştirilmesine bağlı olarak farklı bir şekil almalıdır.

Şuna inanmak zorundayız ki, çalışan kişi için önemli olan «itibar» sorunu, başkalarının saptanan unvanlarda değil; emeğini sunabilmekte, onun karşılığını alabilmekte ve verilen emeğin hakkıyla verilip verilmediğinde yatar.

Bugün bir yandan eğitimdeki aksaklıklar ve yetişenlere tatmin edici iş alanlarının yeterince sağlanmamış oluşu, öte yandan paranın hızla düşen satın alma gücü kişinin «dayanma» sınırını aşmakta, onu «başka ülkelerde ucuz emek olmak» seçimiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

Bu seçimin, kişinin özelliklerine veya yeteneklerine bağlı olmadığı, temelde ülkenin ekonomik yapısına egemen olan zümre ve kişilerin yapmış oldukları «seçimler» sonucu olduğu gereği unutulmamalıdır.

ÖZET OLARAK DERİZ Kİ

Şu ana kadar yer, yer tekrarladığımız ve bir kere daha üzerinde durmakta sakınca görmediğimiz nokta, genellikle eğitimin, özellikle teknik eğitimin ülkenin üretim koşullarından bağımsız bir şekilde ele alınarak tartışılmayacağı ve planlanamayacağı gerçeğidir.

Göz önünde tutmamız gereken bir diğer önemli husus, bugüne kadar sürüp giden bölük - pörçük çözümlerin ve soyut olarak ele alınmış tedbirlerin özdeki yetersizliğidir.

Sınırlı kaynaklarımız ve büyüyen ihtiyaçlarımız, toplumun yeni denemelere olan tahammülünü ve dayanaklığını giderek azaltmaktadır.

Eğitim alanında yüzeysel tampon tedbirlerin peş peşe sıralanması ile bir eğitim politikası geliştirilemeyeceği geçmiş uygulamalarla belgelenmişken, yenilerinin ortaya atılışında yukardan beri sözünü etmekte olduğumuz ilişkiler bütünü göz önünde tutulmalı, çözümler bu yapının tümünü kökten değiştirecek TEMEL ÇÖZÜMLER olmalıdır.

tebliğ 4: teknik personele uygulanan statünün eleştirisi

1. GİRİŞ

Ülkelerin kalkınmasında en büyük görev teknik elemanlara düşmektedir. Az gelişmiş ülkelerin teknik elemanları gelişmiş ülkelerin teknik elemanlarına oranla daha büyük sorumluluk yüklenme durumundadırlar.

Ülkemizin gelişmek zorunda olan bir ülke olduğu görüşünden hareket edilirse, Türk teknik elemanlarının ülkemizin kalkınma yöntemlerinin saptanmasında ve uygulamalarda ağırlıkla söz sahibi olmaları gerekir.

Ancak, ülkemizin kalkınma sürecinin son 25 yılı değerlendirildiğinde tam tersine bir uygulamanın süregeldiği görülür. Bunun nedeni ise ülkemiz için seçilen kalkınma modelinin ülkemiz koşullarına ve çıkarlarına uygun olmayışıdır. Yatırımların milli sanayi yerine montaj ve tüketim sanayiine yönltilmesi, ekonomimizin dışa bağımlılığını artırmıştır. Yatırımlar yabancı kaynaklardan elde edilen kredilerle gerçekleştirildiğinden kapılarımız milli olmayan teknoloji ve yabancı teknik personele ardına kadar açılmıştır. Bu durumun kaçınılmaz sonucu olarak milli teknolojimiz güdük kaldığından, teknik elemanlarımız ülkemizde iş bulamamışlar ve yabancı ülkelere göç etmek zorunda bırakılmışlardır.

Teknik eleman göçüne neden olan en önemli etken, teknik elemanların Devlet Personel Yasası kapsamına alınmalarıdır. Tüm teknik elemanların % 75'ini oluşturan kamu kesiminde çalışan teknik personele daha iyi koşullar getireceği iddiası ile yürürlüğe konan Yasanın uygulama sonucu şudur : 1958 yılında mezun olan bir teknik elemanın o zaman aldığı ücret 1974 yılında mezun olan bir teknik elemanın bugün aldığı ücrete eşittir. 16 yılda meydana gelen fiyat artışları ve yapılan devalüasyonlar düşünüldüğünde yasanın teknik elemanlara ne denli koşullar getirdiği anlaşılır.

Niteliği gereği montaj ve tüketim sanayiinin istihdamı kapasitesi sınırlı olduğundan üretim fazlası teknik elemanlar kamu kesiminde birer masa başına oturtulmuşlar, hizmet bile üretemez duruma getirilmişlerdir. Öte yandan yasanın getirdiği ekonomik koşullar yüzünden kamu kesimindeki kaliteli teknik elemanların çoğu işlerinden ayrılmışlardır. Bunun sonucu olarak kamu kesimi kadroları nitelik, yer, yer de nicelik yönünden zayıflamıştır.

Kamu kesiminde çalışan teknik personelin 1970 öncesi tabi olduğu statü, teknik eleman sorunlarına tam bir çözüm getirmemekle beraber, şimdiki statüye oranla teknik elemanların niteliğine daha uygundu. Devlet Personel Yasasının eleştirisine geçmeden önce teknik elemanların 1970'den önce tabi oldukları statülerden kısaca söz etmek yararlı olacaktır.

2. DEVLET PERSONEL YASASI ÖNCESİ

2.1. 4/10195 ÖNCESİ :

Kurtuluş savaşından yıllarca sonra 1934'de devlet eliyle başlatılan ve beşer yıllık plânlarla sürdürülmesi öngörülen sanayileşme hareketi, Birinci Beş Yıllık Plan uygulamasından sonra durulmuş ve İkinci Dünya Savaşının başlamasıyla tamamen durmuştur.

Savaşın bitimini izleyen yıllarda yine devletin öncelikle altyapı hizmetlerine önem ve ağırlık vermesiyle başlayan ekonomik canlanma giderek hızlanmış, artan hizmetlerin gerçekleştirilebilmesi için daha çok sayıda teknik elemanın istihdamı gerekmiştir. Artan teknik personel ihtiyacını karşılayabilmek amacıyla, yürürlükteki barem kanunu zorlanmış ve sonuçta «yevmiyeli teknik personel» çalıştırma yolu zorunlu bir çözüm biçimi olarak ortaya çıkmıştır. Giderek genişleyen ve yayılan bu istihdam biçimi türlü kuruluşlarda farklı olarak uygulanmıştır.

1957 Yılında, başta Karayolları Genel Müdürlüğü olmak üzere, kendisine bağlı diğer Genel Müdürlüklerle birlikte çok sayıda teknik personel çalıştıran Bayındırlık Bakanlığı «Nafia Vekâleti ve Vekâlete bağlı Umum Müdürlükler Meslek Sınıfı Personel Talimatı» nı hazırlamış ve uygulamıştır. Daha sonra yayınlanacak 4/10195 sayılı kararnamenin temelini oluşturan «Talimat» ın getirdikleri şunlardır;

- Meslek sınıfı kavramı ve teşkilat şemaları,
  - Tayin şartları ve muameleleri,
  - Ücret takdimi,
  - Terfi, kıymetlendirme, nakil, mesai harcırah, izin, disiplin hükümleri ve umumi hükümler,
  - Teknik personeli 13 derecede ve her derecede 9 kademeye kadar sınıflandıran «5 ikramiyeli aylık cetveli» ve «yevmiye cetveli» ile intibakları ve her bir derecede asgari tecrübe sürelerini gösterir cetvel,
  - Mahrumiyet zammı cetveli ile mevki ve mesai zamları,
- 4/10195 :

Bayındırlık Bakanlığındaki uygulamadan sonra 1958 yılında hükümet, tüm teknik personeli kapsamına alan bir düzenlemeye gitmiş ve görünüşteki yasal tereddütleri de gidermeyi amaçlayarak «Muayyen ve Muvakkat Müddetli Hizmetlerde çalıştırılacak yevmiyeli Personel Talimatnamesi» nin yürürlüğe konmasını 4/10195 sayılı kararname ile kararlaştırmıştır. Kararnamenin getirdikleri şöyle özetlenebilir.

- Belirli ve geçici süreli işlerde yevmiyeli teknik personel çalıştırabilir.
- Teknik personel deyiminden yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis ve mimarlarla, jeolog, kimyager, jeofizikçi, Teknik Öğretmen Okulu mezunu, fen memuru, tekniker ve benzeri teknik meslek sahipleri kastedilmektedir. Tahsilleri yukarıda sayılanlarınkı kadar olmasa bile bu tür işlerde çalışan kimseler bu tanımların kapsamındadır.
- Teknik elemanların bir kurumdan diğerine geçişi ilgili Bakanın izin ve oluruna bağlıdır.
- Mahrumiyet bölgelerinde ya da tehlikeli ve ağır işlerde çalışanlar için zam yapılabilir.
- Arazi üzerinde veya şantiyelerde çalışan teknik elemanlara zam verilebilir.
- Yukarıdaki zamları alanlara hizmetlerinin ağırlık derecelerine göre ayrıca zam verilebilir. Seyyar personel de ayrı bir zam alır.
- Tam bir yıl çalışmış olanlara yılda 15 gün ücretli izin verilebilir.

— Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile intibakları daha aşağı derece ve kademeye yapılanların durumlarındaki fark bir yılda giderilir.
— Teknik personel 13 derece ve 9'a kadar varan kademelerle 9-118 lira yevmiye alabilirler.

2.2. 4/10195 SONRASI :

Kararnamenin yürürlüğe girmesini izleyen yıllarda çıkarılan yeni kararnamelerle statüye çeşitli değişiklikler getirilmiştir.

16.11.1960 tarih ve 5/541 sayılı, 20.7.1961 tarih ve 5/1452 sayılı Kararnamelerden sonra 10.5.1963 tarih ve 6/1735 sayılı Kararname ile yevmiye baremi 11-145 liraya çıkarılmış, mahrumiyet zamlarını 20.— liraya kadar çıkaran cetvel yürürlüğe konmuştur.

Bu tarihten sonra da değişiklikler sürmüştü ve şu kararnameler yürürlüğe konmuştur.

10.8.1963 tarihli ve 6/2089 sayılı kararname,
25.9.1963 » » 6/2246 »
25.4.1966 » » 6/6396 »
21.3.1968 » » 6/6789 »
15.6.1968 » » 6/10211 »

Görüldüğü gibi, 10 yıllık bir dönemde önemli ya da önemsiz değişiklikler getiren 9 kararname yürürlüğe konmuş ve teknik personelin sorunlarına çözüm getirilmek istenmiştir.

2.3. İRDELEME:

Yukarda özet olarak verilen gelişmelerden şu sonuçlar çıkarılabilir :

1 — Kalkınma, ya da özdeşi bir deyimle, sanayileşme sürecinin en önemli ögesi teknik personel ve becerili işçi sağlanmasıdır.

2 — Teknik personelin uğraşı alan nicelik ve nitelik olarak sürekli bir gelişim halinde olmak zorunluluğundadır. Bu gelişimi en yakından izleyen, gören teknik personelin ve işçilerin üretim ilişkilerinin de en önce değişmesi gerekir. Diğer bir deyişle, teknik eleman kadrolarının diğer kadrolara oranla değişim gereksinmesini daha önce ve daha sık duyurmaları ve değişimi sağlayacak zorlamaları yapmaları doğal bir sonuçtur

3 — 1947 yıllarında başlayan kalkınma hareketinde, yukarda belirlenen dinamiğin sonucu olarak teknik personel,statik barem yasası sınırlarını zorlamış ve barem dışına çıkmıştır. 10 yıl sonunda, değişen koşulların gereği olarak 4/10195 sayılı kararname 1958 yılında zorunlu olarak yürürlüğe konmuştur.

4 — 1968 yılına kadar 8 kararname daha çıkarılmış, teknik personelin çalışma koşullarını belirleyen statünün zaman,zaman değiştirilmesi gerekmiş, ama teknik elemanlar memur statüsünde değil yevmiyeli olarak, istihdam edilmişlerdir.

5 — Özetlenirse, teknik personelin statik bir statü içinde istihdamı doğru ve mümkün değildir. Ülkemizdeki pratik, son yıllara kadar teknik elemanlar için işçi statüsünün en uygun statü olduğunu ortaya koymuştur. Nitekim son yıllarda, bunun tersine bir uygulamanın ne denli aksaklıklara sebep olacağı açıklıkla görülmüştür.

3. MEVCUT DEVLET PERSONEL YASASI

3.1. TEKNİK ELEMANLARIN UYARI VE DİRENİŞLERİ

«Ekonomik kalkınmamızın ve halk sağlığının önemle ihtiyaç duyduğu teknik personel ve sağlık personelinin yeter sayıda yetiştirilmemiş olması nedeniyle bu kimselere kamu kesiminde görev verilmesi, özellikle piyasadaki arz talep şartlarının dengeyi kamu kesimi aleyhine bozması yüzünden, mümkün olamamaktadır. Bu görüşten hareketle söz konusu personele daha avantajlı şartlar getirilecektir.»

Yukarıda yazılanlar Devlet Personel Kanununun gerekçesinden alınmıştır. Gerekçeyi hazırlayanların bütün iyi niyetlerine rağmen, çıkarılacak olan yasa ile gerekçede sözü edilen koşulların sağlanma olasılığının olmadığını, teknik elemanlar daha yasa yürürlüğe girmeden, çeşitli yollardan ilân etmişlerdir.

26.5.1970 tarihinde Odalar arası Yürütme Kurulu (Ö.Y.K.) Sekreteri Maden Mühendisleri Odasında Personel Yasası tasarısı ile ilgili olarak yapılan bir toplantıda yapılmak istenenin, zaten boş olan kamu kesimindeki teknik kadroları tamamen boşaltmak amacını güttüğünü belirtmiştir.

Hal böyle iken yasanın gerekçesinde dengenin kamu kesimi lehine olması için bu yasanın çıkarıldığı öne sürülmektedir. 4 yıllık bir uygulamanın sonucu, bu konuda kimin haklı olduğunu ve teknik elemanların tasan üzerindeki eleştirilerine kulak tıkamanın bir çözüm yolu olmadığını göstermiştir.

29.5.1970 tarihinde yapılan 1. Forum'da çeşitli meslek örgütlerinden yükselen itirazlara rağmen zamanın iktidarının Personel Yasasını yürürlüğe koymaya kararlı olduğu sonucuna varılmış, 2.6.1970 tarihinde yapılan 1. Boykotta parlamenterlere şu çağın yapılmıştır :

«Bütün parlamenterlerimizin sağduyusuna sesleniyoruz ve diyoruz ki, kanunlaştığı takdirde, çok kısa zamanda şikâyetleri ayyuka çıkaracak bu tasarıya lütfen oy vermeyiniz.»

1970'den 1974'e gelene kadar geçen zaman içinde Personel Yasasından şu veya bu şekilde şikâyetçi olmayan bir tek teknik eleman örgütü kalmamıştır. Şikâyetlerin haklılığı zamanın bütün yöneticilerince- de kabul edilmesine ve düzeltilecekleri konusunda verilen sözlere rağmen, şikâyetlerin sonu gelmemiştir.

20.6.1970 tarihindeki 2. Forumu, 26.6.1970'deki 3. Forum izlemiştir. 3. Forumdaki genel kanı şu şekilde özetlenmiştir :

«Teknik personelin özel bir durumu vardır. İdareciler kasıtlı olarak bunu anlamaz görünüyorlar.»

Teknik eleman örgütleri, getirilen statünün^ teknik elemanların çalışma koşullarına uygun olmadığını, 4/10195 sayılı kararname ile getirilen ve artık bir «müktesep hak» durumuna gelmiş bulunan statülerinin ellerinden alınmasının açık bir haksızlık olacağını defalarca ilân etmişlerdir. Ülke yararına kesinlikle aykırı buldukları bu yeni uygulamayı durdurmak için bütün güçleri ile uğraşmışlardır.

İktidarların bir türlü anlamadığı ya da anlamak istemediği tek ve kesin çözüm yolu, teknik eleman örgütlerince, defalarca ilgililere ve kamu oyuna duyurulmuştur. Bu çözüm yolu basit ve demokratik bir yoldur.

Bu yol kısaca, «Teknik elemanların, çalışma koşullarına ve yurt gerçeklerine en uygun istihdam biçimi işçi statüsüdür» şeklinde özetlenebilir.

Tüm teknik eleman örgütlerinin çeşitli açılardan sakıncalı buldukları, yasa, bütün uyanlara kulak vermeksizin 17.10.1970'de resmi gazetede yayınlandı.

11.11.1970'de Teksen tarafından düzenlenen, Başbakanla yatırımcı Bakanların davet edildikleri toplantıda, bu yasayla güdülen amacın genç teknik elemanları kamu kuruluşlarından tasfiye edip, özel sektöre itmek olduğu gerçeğine bir kez daha dikkat çekilmiştir. Oysa gerekçesinde dengeyi kamu sektörü yararına tutacağı belirtilen yasanın uygulaması tam tersine bir sonuç vermiş, bir yandan devlet dairelerinde kaliteli teknik eleman sıkıntısı artıp, denge kamu sektörü aleyhine bozulurken bir yandan da özel sektör eskiye oranla daha ucuz teknik eleman istihdam etme olanağına kavuşmuştur.

Teknik eleman örgütlerinin çabalarına ve yasanın uygulanması halinde meydana gelebilecek aksaklıkları içeren tüm uyarılarına rağmen Devlet Personel Yasası 1.12.1970 tarihinde uygulanmaya başlandı.

Aradan geçen zaman teknik elemanların yasaya karşı mücadelelerinde ve uyarılarında ne denli haklı olduklarını göstermiştir. Yasa gerekçede belirtilen özün tam tersine bir uygulama getirmiş, teknik elemanlara daha avantajlı koşullar sağlanacağı ileri sürülürken, aksine teknik eleman ekonomik güçsüzlüğe itilmiştir.

Öte yandan uygulama, teknik elemanlar arasında ayrıcalıklara sebep olmuş, bunun sonucunda teknik elemanlar huzursuzluk ve bölünme ortamı içine itilmişlerdir.

3.2. TEKNİK ELEMANLARA UYGULANAN STATÜNÜN İÇİNDEKİ TUTARSIZLIK VE AKSAKLIKLAR:

Aşağıdaki satırlarda 657 sayılı Devlet Personel Kanununun bazı aksak ve çelişkili yanları eleştirilmiştir. Bu örnekleri yüzlerce misli çoğaltabiliriz. Ama buradaki amacımız tek, tek bütün bozuklukları sergilemek değildir. Bütün bu bozuklukların çözümlenmesiyle, teknik eleman sorununa tam bir çözüm

getirilemeyeceğini, tam çözümün yeni bir statüye bağlı olduğunu da biliyoruz. Ancak bu örnekler mevcut yasanın, teknik elemanların çalışma koşullarına uygun olmadığını, birçok haksızlıklar yarattığını kesinlikle belgelemektedir.

Madde 4 — (K.H.K. 2, Madde 1. ile değişik biçimi)

B) Sözleşmeli Personel :

Özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde ve zaruri hallere münhasır olmak üzere özel kanunlarla verilen yetkiye..... dayanılarak Bakanlar Kurulunca sözleşmeli olarak çalıştırılmalarına karar verilen kimselerdir. Ancak, yabancı uyruklular ile tarihi belge ve eski harflerle yazılmış arşiv kayıtlarını değerlendirenler ve mütercimler için hizmetin geçici olması ve özel kanunlarla yetki verilme şartı aranmaz.

Eleştiri : Bendin ilk fıkrası 4/10195 sayılı kararnamenin «Belirli ve geçici süreli işlerde çalıştırılacak personel» tanımına paralel olarak özel bilgi ve ihtisas isteyen işler için özel durumların olması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca anılan kararnamenin bir eksik yanını da, «özel kanunlarla» deyimini eklemek suretiyle gidermektedir.

2 No.lu K.H.K. ile getirilen son fıkra hükmü yabancı teknik eleman ithali olanağını alabildiğine genişletmekte ve kolaylaştırmaktadır. Ayrıca iki hizmet türünde çalışanları fiilen yasanın kapsamı dışına çıkartmakta ve böylece yarattığı ayrıcalıkla, yasa gerekçe ve ilkelerini de çiğnemiş olmaktadır.

Madde 17 — Devlet memurları, bu kanun ve bu kanuna dayanılarak yayınlanan tüzük ve yönetmeliklere göre tayin ve tespit olunup yürürlükte bulunan hükümlerin kendileri hakkında aynen uygulanmasını istemek hakkına sahiptirler.

Eleştiri : Madde, eleştirilmesine gerek görülmecek kadar genel ve güçsüzdür. Ancak maddenin gerekçesi ilginçtir. Gerekçede: «Devlet memuru tek taraflı bir akitle istihdam olunmaktadır. Durumu statülerdir, hizmet şartlarını Devlet tayin ve tespit eder Devlet memurunun bu tabii hakkını genel statüyle ilgili bir ana kanunda belirtmek, özellikle memur haklarının korunması için meslek kuruluşlarına doğru gidildiği bir devirde, faydalı sayılmıştır.» denmektedir.

Gerekçe açık seçik biçimde itiraf etmektedir :

- Memurun çalışma koşullarını devlet saptamaktadır.
- Memur haklarının (devlete karşı) korunması gerekmektedir.
- Memur haklarının (devlete karşı) korunması için meslek kuruluşlarına doğru gidilmektedir.

Gerekçenin açıkça itiraf edemeyip dolaylı olarak söylemek zorunda kaldığı özet şudur :

Memurların örgütlenmeleri, yani sendikalaşmaları ve haklarını bu yolla istemeleri ve elde etmeleri çağımızın bir gereğidir.

Madde 36 —

II — Teknik hizmetler sınıfı :

Eleştiri : Yukarıdaki fıkralarda eşit süreli yüksek teknik öğrenim görmüş çeşitli teknik personele aynı başlangıç derecelerinin uygulanması gerekli ve adaletli olduğu halde, eşit durumdaki kişilere 10/1) 10/3 ve 9/2 gibi üç farklı başlangıç derecesi uygulaması yapılmaktadır. Bu farklı uygulamaların ayrıcalık ve rahatsızlık doğurması doğaldır.

Yine aynı maddede devlet hizmeti dışında geçen hizmetlerin değerlendirilmesinde hizmet süresinin 3/4'ünün memuriyette geçmiş gibi değerlendirilmesi hükme bağlanmıştır. Ancak bu değerlendirmede sağlık hizmetleri sınıf için genellik, teknik hizmetler sınıfı için yüksek öğrenim görmüş olma koşulu vardır. Bu farklılık da gereksiz ve anlamsızdır.

Madde 68 — Derece yükselmesi yapılabilmesi için bir üst dereceden boş kadro bulunması gereklidir

Eleştiri : Eşit tahsilli, eş yetenekli ve aynı derecede bulunup da farklı iki kuruluştaki çalışan iki teknik personelden biri kadrosuzluk nedeniyle terfi edemezken diğeri bu olanaktan yararlanabiliyor. Bir noktadaki böyle farklılık gelecekte daha da artarak iki personelin durumu arasında derece değil dereceler oluyor. Böylesi bir haksızlığı ve teknik personelin işe küsmelerine yol açan yasayı mahkum etmek gerekir.

Ek Madde : (1327 sayılı Kanunla getirilen, numarasız)

İş güçlüğü, iş riski ve teminindeki güçlük zamları:

Hayat ve sağlık için tehlike ve çalışma şartları bakımından güçlük: arz eden veya mali risk taşıyan veya normalin üstünde gayret sarfını gerektiren veya eleman temininde müşkülât çekilen görevler için iş güçlüğü, iş riski ve eleman teminindeki güçlük zamları ödenir.

Eleştiri : Maddenin gerekçesinde açıklayıcı hiçbir şey yoktur.

Ancak tehlikeli ve güç işler, bu işleri yapan her kişi için tehlikeli ve güçtür. Zammın bu bakımdan bu kişilere başkaca ayırım yapılmaksızın ödenmesi gerekir. Oysa uygulamanın bu yönde olmadığını aşağıdaki örnekler açıklıkla belirtmektedir.

ÖRNEK I :

T.C.K. Genel Müdürlüğünde «Ekip Şefliği» görevi yapan mühendis, mimar, jeolog, jeofizikçi ve tekniker 600.— lira alırken, aynı görevi yapan teknisyene 250.— lira ödenmektedir. Yani elemanın temininde güçlük çekilmesi, elemanın sayısal azlığına, çokluğuna bağlı olduğu halde saptama' diploma esasına göre yapılmaktadır.

Örnek 2 :

T.C.D.D. Genel Müdürlüğünde yeter sayıda mühendis ve mimar bulunduğu halde, bunlara 1000.— lira, okulları kapatıldığı için sayıları oransal olarak giderek azalan teknikerlere 500.— lira ödenmektedir.

Risk taşıyan ve özellikle normalin üstünde gayret sarfını gerektiren işler için saptanan tutar 200 - 400.— lira arasında olduğundan eşitsizlik örneği vermeğe bile değmez. Mali risk için böyle bir tutar yeterli sayılabilir. Ancak teknik personel için söz konusu olan risk mali değil, hayatidir. Hayatını riske eden kişiye, diğer zamlara oranla, bu kadar önemsiz bir tutar ödemeyi öngörmek, yine koşulları bilmemenin bir sonucu olmuştur. Kaldı ki,kimi teknik personele, gerçekten tehlikeli işlerde çalıştığı halde, bu önemsiz zam bile ödenmemekte ve bir konuda daha eşitsizlik yaratılmaktadır. Yukarıdaki somut eşitsizlik ve ayrıcalıklar dışında genel olarak, ayın kuruluşdaki aynı statüdeki teknik elemanlara farklı yan ödemeler yapılması yetmezmiş gibi, türlü kuruluşlar arasında farklı uygulamalar da bir başka adaletsizliğe neden olmuştur. Bir takım teknik personel ise yan ödemelerden hiç yararlanamamıştır Yan ödeme tutarlarının, emekliliğe yansımaması da ayrı bir eleştiri konusu ve «müktesep hak» umursamazlığıdır.

Tüm bu ayrıcalık ve eşitsizlikler bilinçli olarak mı yaratılmıştır, yoksa bir bilgisizliğin ve yetersizliğin mi sonucudur? Nedeni ne olursa olsun, yan ödeme uygulamaları teknik personel arasında huzursuzluk doğurmuştur. Ancak bu huzursuzluk, «böl ve yönet» ilkesinden hareketle teknik elemanlar arasında çelişki ve çatışma yaratma amaçlanmış olsa bile teknik eleman birliğinin bozulması sonucuna varmamıştır.

Ek geçici Madde 4 — (KH.K. 5, Madde 12 ile değişik biçimi)

a) sürelerin toplamı,söz konusu kurumlarda hizmete ilk defa başladıkları tarihteki öğrenim durumları ve 36 ncı maddenin teknik hizmetler için tespit olunan başlangıç dereceleri esas alınmak

Eleştiri : 1327 sayılı yasanın boşluğu ve 5 no.lu K.H.K nın vuzuhsuzluğu nedeniyle uygulamada çok açık haksızlıklar olmuştur. Örneğin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı kuruluşlarda, son tahsil başlangıç derecesi üzerine tüm hizmetleri eklenerek değerlendirme yapıldığı halde, Ulaştırma Bakanlığına bağlı kuruluşlarda (son tahsil başlangıç derecesi söz konusu edilmeksizin) hizmete ilk başladığı andaki tahsil derecesi üzerine geçmiş hizmetleri eklenerek değerlendirme yapılmıştır.

YASANIN EKSİKLİKLERİ KAZA SİGORTASI

Emeklilik hakları ile ilgili olan 187. madde, teknik elemanların görev koşulları göz önüne alındığında, yetersiz kalmaktadır. Teknik eleman, görevi gereği, diğer hizmet sınıflarına oranla kaza olasılığı daha yüksek olan koşullar altında çalışmaktadır. Maden ocaklarında, arazide, tünellerde, laboratuvarlarda veya şantiyelerde, çoğu kez hayatını kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya bulunan teknik elemanların herhangi bir kaza sigortası sisteminden yoksun oluşları, teknik hizmetlerin verimli bir şekilde, yürütülmesini olumsuz yönden etkilemektedir.

Teknik elemanların da tabi oldukları Emeklilik Yasasına göre hizmet süresi 15 yılı geçmemiş bir elemanın ölümü halinde; bu elemanın aylığının % 50'si karısın, % 40'ı da çocuklarına ve varsa bakıma muhtaç anne ve babasına ödenmektedir. Örneğin 7/1 göstergesinde bulunan bir teknik elemanın ölümü halinde karısına ödenecek para brüt 1400.— TL. olacaktır. Günümüzün koşullarında bu para ile geçinilmeyeceği açıktır. Bu durum, kaza olasılığının daha fazla olduğu teknik hizmet sınıfında çalışan elemanları kaygılandırmaktadır. Kendisine bir şey olduğu takdirde ailesinin, daha fazla geçim sıkıntısı içine düşeceğini bilen teknik eleman uygulama ile ilgili görevlere gitmek yerine masa başında oturmayı tercih etmektedir.

Teknik elemanların giderek masa başlarına yığılmasını önlemek ve onların daha verimli bir şekilde çalışmalarını sağlamak için geleceklelerini tam bir güvence altına alabilecek sigorta sisteminin öngörülmemiş olması büyük bir hatadır. İş riski için saptanan değerlerin teknik elemanların çalışma koşulları ile orantılı olmadığı da ortadır. Yasanın hazırlanması sırasında teknik personelin özel durumlarının hesaba katılmadığı böylece bir kez daha anlaşılmaktadır.

YOLLUKLAB

Teknik elemanlar görevleri gereği, sık sık iş seyahatleri yapmak durumundadırlar. Oysa Devlet Personel Yasasında, yollukların saptanması bu tür hizmetlerin özellikleri dikkate alınmaksızın yapılmıştır.

Teknik elemanlar çalışmalarını, çoğu kez oturdukları yerlerin dışında uzun süre kalmak suretiyle de yapmaktadırlar. Çalışma koşulları ağır olup, çeşitli olanaksızlıklarla mücadele ederek, verilen görevi yerine getirmeye çalışırlar. Meskun olmayan yerlerde barınma ve çeşitli zorluklara göğüs germe durumundadırlar. Teknik elemanlara dışarıda görev yaptıkları zaman ödenen yollukların, gerek günümüzün ekonomik koşulları, gerekse görev sırasında çekilen sıkıntılar göz önüne alındığında, çok yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Yollukların özellikle ekonomik açıdan tatmin edici olmayışı nedeniyle teknik elemanlar büro dışında olan görevlerine gitmemeğe teşvik edilmiş ve böylece verimsiz bir çalışma düzenine itilmiş olmaktadır.

Teknik hizmetlerin bir ekip çalışması gerektirdiği düşünülmeden, yolluklar derecelere göre saptanmıştır. Sosyal durumları aynı, kadroları farklı olan ama aynı görevi yapan elemanlara değişik yolluk vermekle teknik elemanlar arasında huzursuzluğa kaynak olan, birlik ve beraberlik içinde çalışma duygusunu zedeleyen ayrıcalıklar getirilmiştir.

3.3 TEKNİK PERSONELE UYGULANAN STATÜNÜN ÖZÜNDEKİ YANLIŞLIK

Teknik elemanlara uygulanan statünün içerdiği bir çok hatalı ve eksik yanlar yukarıdaki 3.2. bölümünde eleştirilmiştir. Önce de söylediğimiz gibi, daha yüzlerce bulunabilecek olan böylesine aksaklıklar, aslında özdeki bir yanlışlığın şekle yansımından başka bir şey değildir. Özdeki yanlışlık uygulanan statünün) teknik elemanların çalışma koşullarına ve ülke şartlarına uymayışından doğmaktadır.

Teknik eleman sorununa doğru bir çözüm yolu bulmak istiyorlarsa, yetkililer ve iktidar öncelikle şu soruların cevaplarını aramalıdır :

a) Niçin 1957 - 1970 dönemi yatırımcı kuruluşların teknik eleman sıkıntısını büyük ölçüde giderdikleri yıllar olmuştur? Ve niçin 1970 den sonra yine aynı kuruluşlar, büyük bir teknik eleman göçüne uğramışlardır? 1970 sonrasında teknik elemanların kamu kesiminden ayrılmalarının nedeni nasıl açıklanabilir?

b) 1970 sonrasında, teknik elemanların, bürolara yığılması şantiye, atölye, fabrika ve maden ocaklarında çalışan teknik eleman oranının görece olarak azalması neyle açıklanacaktır?

c) Son yıllarda, özellikle yüksek öğrenim görmüş teknik eleman sayısı birkaç misli arttığı halde, kamu kesimi niçin teknik eleman sıkıntısı çekmektedir?

d) Kamu kesiminin yeterli teknik elemana sahip olamayışının devlete getirdiği zarara, neyin karşılığında katlanılmaktadır.

Bütün bu sorunların cevabı Personel Kanununun getirdiği teknik eleman statüsünde aranmalıdır. Bu statü teknik elemanların çalışma koşullarını ve yurt gerçeklerini dikkate almayan bir statüdür.

Üç yıldan beri uygulanan yeni teknik eleman statüsünün verdiği sonuçlar, 1974 yılında ülkemizi yönetenlere bu somut gerçeği bütün aç kılıfı ile göstermiş olmalıdır. Bu elbise, bu bedene uymamaktadır. Ve kenarından köşesinden kesip eklemekle, yamalar vurmakla da uyması mümkün değildir.

Hizmet değil değer üreten, şantiyelerde, fabrikalarda ve maden ocaklarında çalışan, çalışma yeri ve şartları her an değişebilen, ülkemiz koşullarında bulunması ve elde tutulması güç olan teknik elemanları, mevcut Personel Kanunu çerçevesinde istihdam etmek mümkün değildir. Bu yolda ısrar edilerek teknik personel sorunu çözümlenemez.

SONUÇ:

Teknik eleman örgütlerinin bütün uyarılarına rağmen, teknik elemanların 657 sayılı kanun kapsamına alınarak memur sayılmalarının doğurduğu sakıncalar, bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmıştır. Daha dört - beş yıl önce, Türkiye'nin en güçlü teknik kadrolarına sahip olan kamu kuruluşları, bugün orta çaplı bir bürodaki teknik eleman nicelik ve niteliğine bile sahip değillerdir. Bu yüzden devletin uğradığı zarar bile bu uygulamaya devam etmeyi reddetmek için yeterli bir nedendir.

Teknik elemanların çalışma koşullarına ve yurt gerçeklerine uymayan mevcut statü içinde teknik eleman sorunu çözümlenemez. Mevcut kanun binlerce aksaklıkla maluldür ve amacından uzaklaşmıştır.

Teknik eleman sorunu için tek ve rasyonel çözüm yolu, teknik elemanların çalışma koşullarına ve yurt gerçeklerine uyan işçi statüsünün yürürlüğe sokulmasıdır.

Ancak işçi statüsünün tanınması ile devlet kadroları yeterli teknik elemana kavuşacak ve kalkınma için gerekli olan bu dinamik topluluktan tam anlamıyla

yararlanılabilecektir. Artık daha fazla vakit kaybedilmeden teknik elemanlar işçi statüsüne sokulmalıdır. Böyle bir kararın alınması sadece teknik eleman sorununu çözmekle kalmayacak, yurtsever ve bilinçli bir kesimin demokratik haklarına kavuşturulması, demokrasi ve özgürlük yolunda onur verici bir adım olarak daima anılacaktır.

EK: 5-7

tabliğ 5: teknik elemanların yönetimde söz sahibi olmaları gereği

Yıllardır, bilgi ve tecrübelerini, yaratıcı yeteneklerini halkının hizmetine sunma olanağı bulamayan, iktidarlarca aşağılanan, hor görülen, daima politik ve ekonomik baskılar altında tutulan teknik elemanların bugün üzerinde en çok durdukları, tartıştıkları konu, yurt kaynaklarının kullanılmasıyla, yatırımlarla ilgili kararların alınmasında daha etkin olmanın yollarının neler olduğudur. Bu konu, geniş kapsamıyla, kamu kesiminde çalışanların yönetime katılmalarının yolları üzerindeki tartışmanın bir parçası olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu tartışma çoğu zaman yanılığlara sürüklenmekte, sorunlar ve nedenleri yanlış olarak ortaya konarak «teknokrat - bürokrat çelişkisi» gibi bir noktaya getirilip bırakılmaktadır. Oysa, gittikçe yaygınlaşan bu tartışmanın sağlıklı olarak gelişebilmesi için yakın geçmişimizin ana hatları ile gözden geçirilmesi gerekli ve yeterlidir. Böylece politik tercihlerle teknik tercihlerin çelişme nedenleri, halk yararına olmayan politik tercihlerin, yurtsever teknik elemanların bütün direnmelerine rağmen, nasıl olup da uygulanabildiği ortaya çıkacaktır. Ancak bundan sonradır ki, teknik elemanların karar ve uygulamada etkinliğinin arttırılması yolunda atılacak adımlar doğru olarak saptanabilir.

YÖNETİME KATILMA İHTİYACI NEDEN DOĞMUŞTUR

Teknik elemanlarda yönetime katılma ihtiyacını doğuran nedeni diğer kamu personelinde de olduğu gibi, halkın ihtiyaçlarını ve ülkenin çıkarlarını gözetken her görüşün, her uygulamanın, yönetimi elinde tutan iktidarlar tarafından tepkiyle karşılanması ve baskıyla engellenmesi olmuştur. Kamu personelinin bazı kesimleri bu tepki ve baskıyı daha yakından duyarlar. Teknik elemanlar da yatırım kararlarının yakın çevresinde yer aldıkları ve bunların uygulayıcıları oldukları için, günlük hayatlarında, iktidarlarla en çok karşı karşıya gelen kesimlerden olmuşlardır. Gerçekten, kamu kesiminde çalışan teknik elemanların çalışma hayatları, mesleki bilgi ve tecrübelerinin, yurt çıkarlarının yönlendirdiği görüşlerini, bilim ve tekniği hiçe sayarak halkın ihtiyaçlarını ayaklar altına alan kararlar karşısında savunma mücadelesi içinde geçmektedir. Yakın geçmişimizde bunu doğrulayan sayısız örnekler vardır.

Yeraltı kaynaklarımız, dünya piyasalarında paha biçilmez değerde olduğu için, uluslararası firmalar tarafından yıllarca yurt dışına taşınmış, bunların yurt içinde değerlendirilmesini savunan, bu değerlendirme için gereken bilgi ve tecrübenin, insan gücünün ülkemizde bulunduğunu öne süren teknik elemanlar susturulmaya çalışılmıştır.

Linyit madenlerimizin kamu eliyle verimli bir biçimde işletilmesi ve akarsularımızdan gereğince yararlanılmasıyla enerji sorunumuz zamanında

ve kesin olarak çözülebilecek iken, teknik elemanlarımızın bütün karşı koymalarına rağmen, gereken tedbirlerin alınmasında geç kalınmış ve akaryakıtı dayalı, dolayısıyla dışa bağımlı bir enerji politikasına' öncelik verilmiştir.

Yurtsever teknik elemanların yıllardır öne sürdükleri görüşlere rağmen, ağır sanayi kurulması geri plana atılmış, öncelik tüketime dönük ve dışa bağımlı montajcılığa verilmiş, yatırımlar bu alanlara kaydırılarak gerçek bir milli sanayi kurulması engellenmiştir.

Arsa spekülasyonunu önleme gereği ve tedbirleri yıllardır teknik elemanlarca ortaya konduğu halde, yılda 100 milyarın üzerine çıkan spekülatif değer artışlarına göz yumulmuş, tasarrufların taşınmaz mallara yatırılması teşvik edilmiştir.

Düzensiz ve plansız kentleşmenin topluma olan maliyetini ve bunu önleme yollarını yıllardır tekrarlayan teknik elemanların karşısında kıllarını kıpırdatmayan iktidarlar, sorunların dayanılmaz hale gelmesini beklemişler, sonra da büyük kentlerimizin altyapı ihtiyacının karşılanması işiyle uluslararası firmalara milyonlarca liralık kazanç olanağı sağlamışlardır.

Politik iktidarlar, demiryolu ve deniz taşımacılığı yerine, halkımıza çok daha pahalıya mal olan ve lastiğinden yakıtına kadar her şeyi ile sadece yabancı firmaların kazancını arttırmaya yarayan karayolu taşımacılığını, yine teknik elemanlarımızın bütün direnmelerine rağmen, yaygınlaştırmışlardır.

Ülkedeki bütün büyük yatırımlar, yabancılar eliyle ve onların çıkarlarına hizmet edecek biçimde gerçekleştirilirken, yurt çıkarlarını savunan teknik elemanlar ekonomik ve demokratik baskı altına alınmışlardır.

Bütün bu örnekler, fakir halkımızın emekleriyle yaratılan değerleri, gene halkımızın malı olan doğal kaynaklarımızı kapitalist dünyayı yöneten tekellere aktaran emme basma tulumbayı, teknik elemanların bilincinde şekillendirmeye başlamıştır. Bugün artık açıkça görülmektedir ki, geri kalmış bir ülke olan Türkiye'nin bütün yatırım kararlarında, uluslararası tekelci sermaye ve onun yerli uzantısı olan egemen çevrelerin, kendi yararlarına olan eşitsizliği sürdürmek, ulusal gelirden kendilerine daha büyük paylar koparabilmek amacını taşıyan politikası yansımaktadır. Bunun sonucunda, uluslararası sermayenin politikasının bir parçası olarak, ülkemizin dışa bağımlılığı artmakta, gerçekte belirli çevrelere daha fazla gelir transferinden başka bir şey olmayan kaynak ya da yatırım israfı belirmektedir. Ülkemizin kaynaklarının kullanılmasında, ülke kalkınmasını amaçlayan yatırım kararlarının verilmesinde «teknik tercih» daima yurt çıkarları yönündedir. «Teknik» terimi ülkenin kalkınmasıyla bağımlıdır, bütün «teknik kararlar» ülkenin kalkınmasını halkımızın daha iyi, daha yüksek yaşama koşullarına erişmesini amaçlar. Bunun ayrılmaz sonucu olarak, ülke kalkınmasını öngören tekniği uygulayan teknik elemanlar, bir bütün olarak ülke kalkınmasının, halkımızın yaşama koşullarının yükselmesinin doğal yandaşıdır.

Çıkarları yurt çıkarlarının karşısına düşen egemen çevreler, teknik elemanları

kendi sömürü makinalarının basit bir parçası olarak yorumlamakta ve onlar kendi politik tercihlerinin baskısı altında tutmaktadırlar. Halen ülkemizde teknik elemanlara en alt düzeylerde ve gelirlerden en büyük payı alan kesimlerin çıkarlarını zedelemeyecek ölçüde, sınırlı söz ve karar hakkı tanınmaktadır. Teknik tercihlerle, egemen çevrelerin politik tercihlerinin birbirine ters düştüğü ülkemizde, kaynakların kullanılmasında ve diğer yatırım kararlarında teknik elemanların etkinliği arttıkça egemen çevrelerin israf ve dışa bağımlılık politikalarının kırılması, oynanan oyunların halkın gözleri önüne daha açık bir biçimde serilmesi olanağı doğacaktır. Bütün bunların bilincinde olan teknik elemanlar, kaynaklarımızı halkımızın hizmetine sunmak üzere yatırım kararlarında söz sahibi olma ihtiyacını daha fazla duymaktadır.

Diğer taraftan bugün, ülkemizde, halkın her kesimine örgütlenme ve yönetime katılma özgürlüğü vaat eden bir hükümetin yönetimde görünmesi, teknik elemanların bu konuda sabırsız davranmalarının bir nedenidir. Geçmiş iktidarların tutumuna bir tepki olarak, kaynakların kullanılmasında ve uygulamada teknik elemanlara inisiyatif kullanmayı sağlayabilecek adımlar atma fırsatım değerlendirme ihtiyacından doğan bu sabırsızlık, yönetime katılma isteğinin daha kesin, daha somut olarak duyulmasına yol açmaktadır.

YÖNETİME KATILMA NEDİR? NE DEĞİLDİR?

Yönetime katılma kavramı, belirli amaçların sağlanmasını öngören bir biçimdir. Yönetime katılma hiç bir zaman teknik elemanların nihai hedefi değildir; asıl hedef kaynakların kullanılmasında, yatırımlarda verilen kararların yurt çıkarlarını yansıtması, halkın gerçek ihtiyaçlarını gözetmesidir. Dolayısıyla yönetime katılma bu hedefleri sağladığı sürece yeterli ve yararlı bir çözümdür. Bu niteliklere erişemeyen ya da yolundan saptırılmış bir söz ve karar hakkının hiç bir pratik sonuç sağlamayacağı açıktır.

YÖNETİCİ KADEMELERDE GÖREV ALARAK YÖNETİME KATILINAMAZ

Teknik elemanların yönetime katılması konusunda ortaya çıkan en belirgin yanılma, yönetici kademelerde görev almayı yeterli sayan görüştür. Teknik elemanların bütünsel varlıklarını ve bundan sağladıkları gücü gözden tutan bu görüş yönetici kademelerdeki teknik elemanları sermayenin örgütlü gücü karşısında, yalnız ve güçsüz bırakmaktan başka bir sonuç veremez. Yerli ve yabancı sermaye tekellerinin uzantısı olan hükümetler idareci kademelere kendi kapıkulluklarını yapacak kimseleri getirmek isterler. Bu kapıkulluğunu kabullenmeyenler olmadık baskılarla karşılaşırlar. Böylece, idareciler ancak ve ancak, halka karşı düşen iktidarların, kuralsız, koşulsuz, emrinde ve denetiminde oldukları sürece idarî görevlerinde kalabilirler. Bu nedenledir ki, nice teknik eleman, hiç bir şekilde idareci kademelerle yükselmemekte; herhangi bir şekilde bu kademelerde görev alabilenlerse, iktidarların politik baskıları sonucunda ya boyun eğmekte, ya da görevlerini bırakmak zorunda kalmaktadırlar.

Teknik elemanlarla, uluslararası tekolci sermayenin yerli uzantıları arasındaki mücadele, teknik elemanların kişilikleri ya da teknik diplomaları nedeniyle değil, onların diğer bütün çalışanlarla birlikte yurt çıkarlarının ve halkımızın yanında olmasını kaçınılmaz kılan bütünsel varlıkları nedeniyleledir. Yukarıda

örneklerini sıraladığımız, halkımızın çıkarlarıyla çelişen karar ve uygulamalara daima bir yönetici teknik eleman alet edilmiştir. Söz konusu kararlar alınır ve uygulanırken, yatırımcı kamu kuruluşlarının yönetici kademelerinde, diploması itibariyle teknik olan elemanlar görevliydi. Ancak bu yöneticiler, ya iktidarların adamı olarak, verilen emri körü körüne uygulamış ve böylece halkına ve mesleğine ihanet etmiş ya da yurtsever niteliğini koruyarak sonuna kadar direnmesi üzerine o görevden atılmışlardır. Bu ikincisini doğrulayan sayısız örnekler vardır. Bunlar açıkça göstermektedir ki, tekelci sermayenin uluslararası gücüne sırtını dayamış iktidarlar karşısında, yönetici kademelerdeki yurtsever teknik elemanların tek başlarına mücadeleleri saygı değer bir donkişotluktan öte bir anlam taşımamaktadır.

YÖNETİME PARLAMENTER TEKNİK ELEMAN SAYISINI ARTTIRARAK DA KATILINAMAZ

Yönetimde söz ve karar sahibi olmanın parlamentodaki ya da hükümetteki teknik eleman sayısının artması ile de ilgisi yoktur. Parlamenter teknik elemanlar, içinde buldukları siyasi partinin görüşlerine göre değerlendirilmek durumundadırlar. Partilerin politikalarının teknik elemanlar açısından değerlendirilmesinde kullanılacak ölçü, bu politikaların bağımsız kalkınmadan, bilim ve tekniğin halkın yararına sunulmasından ve halk kesimlerinin örgütlü olarak yönetime katılmalarından yana olup olmadıklarıdır.

Halkın çıkarlarından yana olan bir siyasi partinin politikası, yurtsever teknik elemanların görüşleriyle çelişmeyecektir. Bu nitelikteki bir partiye mensup olan bir parlamenter, teknik eleman olmasa da, bilimi ve tekniği yaratıcı yetenekleriyle halkın hizmetine sunan teknik elemanın yanında yer alacaktır. Yerli ve yabancı tekellerin çıkarlarını savunan bir siyasî partiye mensup olan bir parlamenter ise, diploması itibariyle teknik eleman olsa da, yurtsever teknik elemanların halkın çıkarlarını savunan görüş ve davranışlarının karşısında olacaktır.

Geçtiğimiz yıl içinde, teknik meslek odalarını yok etmeyi amaçlayan kanun teklifini hazırlayanların ve parlamentoda savunanların başında teknik eleman parlamenterler bulunuyordu. Yurtsever teknik elemanların halkın çıkarlarını savunmalarını, kendi haklarını korumalarını sağlayan bu örgütlerin ortadan kaldırılmasına karşı duran parlamenterlerin çoğu ise teknik eleman değildi.

Ülkemizin şimdilik geride bıraktığı dönem, bir mühendisin başbakan olduğu dönemdi. Teknik eleman diploması olanların idareci kademelerde, parlamentoda, hükümette görev alması, yönetime katılma sorununun çözümü anlamına gelseydi, teknik elemanların geçtiğimiz on yıl içerisinde mümkün olan en ileri ekonomik ve demokratik olanaklara sahip olmaları, yurt çıkarını savunan teknik tercihlerin, sermayenin politik tercihlerinin önünde yer alması, dışa bağımlı yatırım politikalarının son bulması gerekirdi. Oysa durum tam tersine olmuş, teknik elemanı kapıkulu yapmayı amaçlayan personel kanunu çıkarılmış, teşvik tedbirleri ile yabancı teknik hizmet ülkemize musallat edilmiş, doğal ve insan gücü kaynaklarımız yerli ve yabancı tekellerin emrine verilmiş, teknik meslek odalarını ve kamu personeli sendikalarını kapatma girişimleri tezgahlanmıştır.

YETKİ - SORUMLULUK SINIRLARININ GENİŞLETİLMESİYLE TEKNİK ELEMANLARIN YÖNETİMDE SÖZ SAHİBİ OLMALARI SAĞLANAMIYACAKTIR.

Teknik elemanların, kendi çalışma alanlarındaki yetki ve sorumluluk sınırlarını genişleterek, onlara daha fazla inisiyatif tanınmasının, yatırımlarla ilgili kararlardaki etkinliklerini arttıracığı görüşü de politik iktidarların niteliğini görmezlikten gelmenin ürünüdür. Yakın geçmişimiz göstermiştir ki, arkasını dayayacak bir güç olmadığı sürece teknik eleman bu yetkiyi iktidarların görüşleriyle çelişmenin başladığı noktaya kadar kullanabilmektedir. Yetki (iktidarlara rağmen uygulama yapma olanağı, sadece kâğıt üzerinde vermektedir. Fiiliyatta kullanılmayacak bir yetkinin kâğıt üzerinde teknik elemana verilmiş olması ise, sadece iktidarların işine yaramakta, iktidarlara bir suçlama yöneltildiğinde, sorumlunun teknik eleman olduğunu iddia ederek kendilerini rahatlıkla koruyabilmektedirler.

Odaların mesleki denetim yapmasına yıllardır engel olanlar, kamu kuruluşlarında bu denetimi yapan teknik elemanlar üzerinde politik baskı yapanlar, yapı üretiminde gereken düzenlemeleri yapmaktan yıllardır kaçınanlar, geçtiğimiz yıl TMMOB kanununun senatodaki görüşmeleri sırasında çürük ve yıkılan inşaatların sorumluluğunu teknik elemanlara yüklemek cüretini gösterebilmişlerdir.

Şurası açıktır ki, politik ve ekonomik baskılar karşısında iş güvenliği sağlanmamış olan teknik eleman, kendisine kâğıt üzerinde verilmiş yetkileri, iktidarların körü körüne aleti olduğu oranda kullanabilecektir.

KAMU KURULUŞLARININ YÖNETİM KURULLARINDA GÖSTERMELİK TEMSİLCİLERLE YÖNETİME KATILMA SAĞLANAMAZ

Bugün iktisadi kamu kuruluşlarının yönetim kurullarında, o kurumda çalışanların temsilini öngören yasal hükümler vardır. Ancak bu hükümler, uygulamada, çalışanların gerçek temsilcilerinin yönetim kurullarına girebilmesi için önce kendi aralarında örgütlenmelerini gerektirir. Aksi halde, seçim öncesi kulis faaliyetleri yoluyla iktidarlar, kendilerine küçük çıkar ilişkileri ile bağladıkları kişileri seçtirmek olanağını bulabilmektedirler. Bugün örneğin İller Bankasını yöneten üç kişilik Müdürler Kurulunun bir üyesi Banka merkez personeli tarafından seçilir. Ancak bu personelin herhangi bir şekilde örgütlenme, kendi ortak görüşlerini saptama ve buna göre bir aday belirleme olanakları yoktur. Diğer bir çok iktisadî kamu kuruluşunda ise, sadece sendikal örgütlenme hakkı verilmiş olanlar kendi sendikaları aracılığı ile yönetim kurullarına bir ya da iki temsilci sokabilmektedirler.

Bu durumda işçi sayılmayanlara temsil hakkı yoktur. Her şeyin ötesinde yönetim kurullarına giren bir ya da iki temsilci, yedi kişilik yönetim kurulunda azınlıkta kalmakta, dönen oyunların farkına varsalar bile buna engel olamamaktadırlar. Politik iktidarlar ise, bu kuruluşların yönetiminde orada çalışanları egemen kılacak bir temsil oranını sağlamaktan kaçınmaktadırlar.

YÖNETİMDE ETKİN OLABİLMEK İÇİN ÖRGÜTLENMEK GEREK

Yönetimde etkin olma, teknik elemanların, yaratıcı güçlerini ortaya

koyabilmeleri için gerekli olan özgür çalışma ortamına kavuşmaları ile mümkündür. Teknik eleman, her türlü baskıdan uzak ve kapıkulluktan kurtulmuş olarak çalıştığında, bilimi ve tekniği halkın hizmetine sokabilecektir. Bunun için de kendi haklarını koruyan güçlü örgütlerin varlığı esas olmalıdır. Teknik elemanlar, ancak güçlü örgütlerin içinde toplanabilirlerse, politik baskıları kişi olarak değil örgüt olarak karşılayıp, en doğru görüşleri bu örgütlerin güçlü desteği ile etkili olarak savunabilirler. Gene bu örgütlerin aracılığıyla teknelci sermayenin ve onun iktidarlarının oyunları halkın gözleri önüne serilebilecektir. Teknik elemanlar, bu örgütleri aracılığıyla bir baskı grubu olabilecekler ve alman politik kararları etkileyebileceklerdir.

Bugün için, teknik elemanları bünyelerinde toplayan odalar ve dernekler bu görevleri çok sınırlı olarak yerine getirebilmektedirler. Üyelerinin haklarını, iş güvenliğinin ve ekonomik çıkarlarını koruyucu herhangi bir araca sahip olmadıkları sürece bu örgütler aracılığıyla verilecek mücadelenin etkinliği yetersiz kalmaya mahkumdur. Bu nedenle, teknik elemanların yönetime ağırlıklarının koyabilmelerinin tek yolu, toplu sözleşme ve grev hakkını da içeren sendikal örgütlenmeye kavuşabilmeleridir.

TEKNOKRAT - BÜROKRAT AYIRIMI, ÇALIŞANLAR KESİMİNİN GÜÇLENEN BİRLİĞİNİ KIRMAYA YOL AÇAR

Personel Kanununun çıkışından sonra Türkiye'de kamu kesiminde çalışanlar arasında bürokratlarla teknokratlar diye iki ayrı grup olduğu ve bunların birbiriyle zaman, zaman çeliştiği görüşü yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. Teknik olmayan kamu personelinin, teknik elemanları çekemediği söylentileri yayılmış, personel kanununu maliyecilerin hazırladığı, böylece teknik elemanların düşük ücretle çalışmalarına maliyeci bürokratların sebep olduğu görüşü her yerde işlenmiştir.

Bu görüş kamu kesiminde çalışanları bölerek birbirleri ile mücadele etmelerini sağlamak, böylece kendilerine kargı verilmesi gereken asıl mücadelenin yönünü saptırmak isteyen iktidarlar tarafından ortaya atılmıştır. Gerçekte, bugün «bürokrat» olarak adlandırdığımız kesim, memuru kapıkulu yapmayı amaçlayan personel politikalarının sonucu olarak dinamizmini kaybetmiş bir kitledir. Teknik elemanlar bugün, kamu görevlileri içerisinde, görece olarak daha dinamik bir kesim oluşturabiliyorlarsa, bu nitelikleri ile diğer kamu personelinin de harekete geçirici bir çaba içine girmek zorundadırlar. Amaçlar ortaktır, bu amaçlara varmak için birleşenlerin sayısı arttıkça dayanışma da güçlenecektir.

Sendikal hak mücadelesinde de tüm kamu personelinin birlik içinde olması gereklidir. Diğer çalışanlardan ayrı olarak, sadece teknik elemanların yönetimde söz sahibi olmaları gerektiğini hiç bir şekilde savunamayız. Hele teknik elemanların diğer kamu personeline karşı bir sürtüşme içine girmeleri, onlardan mevzi almak gerektiğini ileri sürmeleri, mücadelemizi zayıflatmaktan başka bir sonuç vermez ve hiç bir doğru nedenle açıklanamaz.

YÖNETİM DAİMA EKONOMİK VE POLİTİK GÜCE SAHİP OLANLARIN ELİNDEDİR

Yönetimde bulunmak, en geniş kapsamıyla, ülkede ekonomik ve politik gücü elinde tutan kesimler için söz konusudur. Bunun dışında kalanlar çıkarları bütünleştiği oranda yönetimi destekler, çeliştiği oranda yönetimle ve yönetimdekilerle mücadele ederler. Türkiye'de iktidarlar, yıllardır egemen çevrelerin iktidarı olmuş, yönetim giderek yerli ve yabancı tekellerin uzantısı durumuna girmiştir. Halk kitlelerinin, çalışanlar kesiminin çıkarları ise bu iktidarlarla ve onların yönetimi ile çelişmiştir ve çelişmektedir. Bu durumda, çalışanlar kesimi ve onun bir parçası olan teknik elemanlar için halkı> dolayısıyla kendilerini, sömürenlerin baskı aracı olan bir yönetimde sermayenin çıkarları doğrultusunda görev almaları söz konusu olamaz. Böyle bir yönetimle mücadele edilmelidir. Bu nedenle, iktidarlar yerli ve yabancı sermayenin çıkarlarına bağlı olduğu sürece, teknik elemanlar için yönetime katılmak dendiğinde, devlet mekanizmasının içinde ve dışında yürütülecek bir mücadele anlaşılmalıdır.

Yönetime katılma isteklerinin en olumlu ürünü, çalışanları, yönetimde söz ve karar sahibi olmak için mücadeleye yöneltmesi, örgütlenmelerini sağlaması ve bu örgütlü mücadele içinde yönetime katılma kavramını ve yollarını öğretmesidir.

BUGÜNKÜ MÜCADELEMİZ DEMOKRATİK MEVZİLER ELDE ETMEYE YÖNELİKTİR

Bugün için Türkiye'de halkın demokratik özgürlük isteklerini yansıtan bir hükümet vardır. Ancak bu hükümetin «iktidar» olduğunu söylemek güçtür. Gerçek iktidar küçük sermayeyi yutarak hızla güçlenen, güçlendikçe uluslararası tekellere daha iyi hizmet eden, onlarla gittikçe bütünleşen ve onların çıkarlarını daha iyi koruyan yerli tekellerdir .Bu, yakın gelecekte de böyle sürebilir. Bugünkü hükümet ise, buna karşı duran halk kitlelerinin kazandığı, sürekli olamasa bile, çok önemli bir mevzidir. Bugün, gerçekten halk kitlelerinin kendi çıkarlarını] savunan iktidarı ve onun uzantısı olan bir hükümet işbaşında olsaydı, teknik elemanların yönetime katılmaları kendiliğinden gerçekleşebilecekti. Durum böylesine kesin olamadığı içindir ki, teknik elemanlar ve tüm kamu görevlileri, ilerde daha da güçlenecek tekелci sermaye karşısında, halkın çıkarlarını ve kendi haklarını korumada yararlanabilecekleri mevziler elde etmeye çalışmalıdırlar. Böylece, karar verici organların içerisine girerek, ya da onların dışında güçlü örgütler oluşturarak politik kararlar etkilemek ve yurt çıkarlarına ters düşen kararlar halkın önünde teşhir etmek mümkün olabilecektir. Yönetime katılmak için örgütlenmeler, ancak halkın çıkarlarını savunan hükümetlerin varolduğu dönemlerde, karşı mücadele aracı olmaktan çıkıp kararların oluşturulmasında birlikte çalışma biçimine dönüşebilecektir.

Bugün için teknik elemanların yapması gereken, ilerde savunabileceği mevziler elde etmeye çalışmak, demokratik haklarını genişletmek ve halk kitleleri içerisindeki yerlerini almaktır. Yönetime katılma yolunda ortaya konacak öneriler, teknik elemanların, ulaşmak için örgütlü mücadele verecekleri hedefler olmak durumundadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Örgütsüz olarak yönetime katılma mümkün olmadığına göre kamu kesiminde çalışanların sendikal haklarının alınması, mücadelenin ilk hedefi olacaktır. Teknik elemanlar bu mücadeleyi bundan sonra daha etkin ve daha yaygın olarak sürdürmek, diğer kamu personeli ile bütünleşerek mücadelenin gücünü arttırmak zorundadırlar. Sendikal örgütlenme gerçekleştiğinde, bu örgütler yönetime katılma yollarını ve bunun için verecekleri mücadelenin yöntemlerini kendileri saptayacaklardır. Toplu sözleşme ve grev hakkıyla donatılmış sendikal örgütlenme gerçekleşinceye kadar teknik elemanlar, dernekler ve odalar aracılığıyla haklarını ve görüşlerini savunmaya devam edecek, böylece bir baskı gurubu olarak, alman politik kararları etkilemeye çalışacaklardır. Bu çabalarının etkinliğinin artması, antidemokratik Dernekler Kanununun hemen iptal edilmesi ve yerine demokratik haklar tanıyan yeni bir kanunun çıkarılması ile mümkündür. Odalar biçimindeki örgütlerin, kamu kuruluşlarında, yönetim ve danışma kurullarında doğrudan doğruya temsilini ve kendi mesleklerini ilgilendiren konularda söz ve oy sahibi kılınmalarını sağlayacak uygulamalara ve yasa değişikliklerine hemen gidilmesi gereklidir. Bu iki konu teknik elemanların örgütlü mücadelelerinin kısa vadeli hedeflerinden olmalıdır.

Bu örgütlenme çabalarının yanı sıra, kamu kesimindeki teknik hizmetleri tek elden yürütmeyi sağlayacak özerk bir kuruluşa ve yönetimin tabandan yukarı doğru gerçekleştiği bir yapıya sahip olan bir örgütün kurulması için çaba harcanmalıdır. Böyle bir örgüt en azından teknik elemanların politik baskılar karşısındaki örgütlü direncini arttıracaktır.

EK : 5 - 8

Tebliğ: 6 teknik elemanların sendikal haklara kavuşmaları ve teknik eleman iş kanununun getirecekleri

1. SENDİKALAŞMA, DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE SENDİKAL MÜCADELE

1.1. Giriş

1.1.1. Teknik Elemanların Niteliği

Teknik Elemanların sendikal haklara kavuşmaları sorunu genelde bütün çalışanları ilgilendiren bir sorundur. Çünkü, üretim araçlarına sahip olmayan, aldıkları ücretler ile geçinen teknik elemanlar, başta işçiler olmak üzere «ücretli» lerin ya da başka bir deyiş ile «çalışan» ların bir parçasıdır. Şüphesiz ki «ücret» liler sözcüğü ile sosyal bir tanım geliştirmek ya da sınıfsal bir kategori yaratmak söz konusu olamaz. «Ücretli» lerin sınıfsal açıdan farklılıklar taşıdığı, örneğin işçilerin bir sınıf, diğer çalışan kesimlerince ayrı sosyal farklılıklar oluşturdukları açıktır. Ancak diğer ücretlilerin işçi sınıfı ile ortak olan temel özellikleri üretim ve değişim araçlarına sahip olmamaları ve belirli bir ücret karşılığında işgüçlerini satmak zorunda kalışlarıdır. Ücretlilerin işçi sınıfı dışında kalan kesimleri, kendi aralarında farklılıklar taşımakla birlikte, işçi sınıfından üretim ve dağılım süreçleri gibi iki ay n alanda fark oluştururlar. Teknik elemanları inceleyecek olursak, teknik elemanların homojen olmamaları, bir kısmının değer üretebilmesi, diğer bir kısmının işverene ait kumanda mevkilerini yürütebilmeleri, işçi sınıfından daha yüksek ücret düzeyine sahip olabilmeleri ve bu açıdan işçilerden daha değişik özlem ve ihtiyaçlarda ve daha değişik psikolojide olabilmeleri gibi birçok sebepten

ötürü karmaşıktır. Bu gün apaçık görülen ve üzerinde özellikle durulması gereken şudur, işçi sınıfının dışında kalan diğer çalışan kesimler, bu arada özellikle teknik elemanlar ayrı sosyal katlar oluşturmalarına karşın dünyanın her tarafında çıkarlarının ve geleceklerinin işçi sınıfının çıkar ve geleceği ile aynı yönde olduğunun bilincindedirler.

1.1.2. Sendikal Hakları Elde Etmenin Gerektirdiği Çaba

Ücretlilerin bir kısmının sendikal haklara sahip olabilmesi, diğer bir kısmının bu haklardan yoksun kalması ücretliler arasında yaratılmış yapay bir ayırmadan ötürüdür. Tekelci sermaye çalışanları dağınık kılabilmek, parçalayabilmek için bu ayırımı bizzat yapmıştır. Sendikal haklar konusunda işçi - memur ayırımının suya çizgi çizmek anlamına geldiğini çeşitli ülkelerde çalışanlar, ortak mücadeleleri ile ispatlamışlardır. Demokrasinin genel objektif gelişimi içerisinde ise bu hakların alınması kaçınılmazdır. Sermaye kesimi hiçbir zaman çalışanlara bu hakları isteyerek vermemiştir. Çalışanlar sendikal ve diğer haklarını kapitalistleri vermeye zorlayarak almışlardır. Bu haklar, sermaye sahiplerinin, kapitalizmi sürdürebilmek için çalışanlara verdikleri ödünlere dir. İşte bunun içindir ki bu hakların sermayeciler tarafından geri alınması çok güçtür.

1.1.3. Demokratik Gelişmeyi Çalışanların Bilinçli Mücadeleleri Yaratır.

Kapitalist toplumun doğuşundan bu yana emeğin sermaye tarafından sömürülmesi işçileri önceleri kendiliğinden bireysel çıkışlar yapmaya zorlamıştır. Giderek işçi sınıfı bu amansızca sömürü karşısında bilinçlenerek kendi ekonomik ve siyasal örgütlerini kurmuştur. Emek - sermaye uzlaşmaz çelişkinin yarattığı bu kaçınılmaz dayanışma ile işçiler, bir baskı grubu olarak kendilerini kabul ettirmişlerdir. İşçi sınıfı kendi ekonomik ve siyasî örgütleri etrafından gittikçe güçlenerek burjuvaziye bazı ödünlere vermeye zorlamıştır.

Demokrasinin bugünkü düzeyine, işçi sınıfı ve müttefiki diğer emekçi kesimler tarafından sermayeye karşı yürütülen mücadeleyle ulaşılmıştır.

1.2. Sendikal Hakların Dünya'da ve Türkiye'de Elde Edilmesi

Sorunun evrenselliğini düşünecek olursak, gelişmekte olan ülkelerin koşulları da göz önünde tutularak geçmişin deneylerini bilmenin önemi açığa çıkar. Bu bakımdan çok kısa olarak işçilerin ve diğer ücretlilerin sendikalaşma deneylerini gözden geçirmekte ve sorunun tarihsel gelişimini Dünyada ve Türkiye'de bazı örnekler vererek araştırmakta fayda vardır.

Sendikalar çalışanların ekonomik örgütleridir. Ücretlerin arttırılması, yaşama ve iş koşullarının düzeltilmesinin mücadelesi bu örgütler tarafından yapılır. Kısacası sendikalar çalışanların günlük çıkar ve amaçları için mücadele ederler. Bu mücadele, geleceğe dönük olduğu ve sendikalar aynı zamanda politik bir baskı grubu olabildikleri ölçüde basan kazanabilir.

Bugün İspanya, Portekiz, Güney Vietnam gibi faşist ülkelerin dışında her ülkede çalışanlar sendikal haklarına kavuşmuştur. İşçilerin sendikal haklara kavuşmaları, diğer çalışan kesimlerden daha önce olmuştur. Sendikal

hakların elde edilmesinin şüphesiz ki ülke yapısı, işçi sınıfının objektif bakımından geldiği yer mücadele ve ittifak biçimi ile yakından ilişkisi vardır.

1.2.1. İngiltere, Fransa ve ABD'de Sendikalar:

«Kapitalizmin Anavatanı» olarak tanımlanan ve ileri bir kapitalist gelişmeye sahne olmuş bulunan İngiltere'de işçi sınıfının sendikacılık ve politik eylem bakımından ulaştığı yer bu gelişme ile hemen göze çarpar, İngiliz işçileri çeşitli biçimlerde sürdürdükleri mücadeleler sonucunda 1824 yılında, sendika kurma hakkını elde etmişlerdir. İngiliz işçileri daha sona yürüttükleri eylemleri sonucunda, burjuvaziden genel oy hakkı, 8 saatlik işgünü gibi bazı ödümler koparabilmişlerdir. Bugün artık İngiliz sendikacılığı, 10 milyon civarında işçiyi temsil edebilecek bir güce ulaşmıştır. İngiliz işçileri konfederasyon biçiminde bir üst kuruluş olan T.U.C. (Trade Union Cong-ress) içinde birleşmişlerdir.

Fransa'da ise işçi sınıfı mücadelesi daha değişik bir biçimde süregelmiştir. Sendikalarda örgütlenen işçilerin demokratik eylemlerinde sendikaların önemi de büyük olmuştur. Bugün Fransa'da sendikalar 4,5 milyon civarında işçiden oluşmaktadır.

A.B.D..de ise 1830'lardan itibaren başlayan bir sendikacılık hareketi mevcuttur. Amerika'da sendikacılık, sınıf bilincinin zayıflığı dolayısıyla bağımsız olarak gelişmemiş ve bunun neticesinde apolitik nitelik taşıyan Amerikan tipi sendikacılık doğmuştur Sendikalar politik baskı grubu olarak kendilerini kabul ettirememiş ve zayıf kalmışlardır.

Yukarıdaki üç örnekten de görülüyor ki, sendikalar işçi sınıfının ekonomik mücadele örgütleri olarak 19 yüzyılın ilk yansından itibaren var olmaya başlamışlar ve giderek siyasal etkinliklerini kabul ettirebilmişlerdir.

1.2.2. Türkiye'de Sendikalar

Türkiye'de sendikacılığın, ülke koşullarının batı ülkelerine göre daha değişik özellikler taşıması, kapitalist üretim ilişkilerinin yoğun ve yaygın olmayışı, sanayi birikimlerinin hacimce darlığı, işçilerin uzun süre baskı altında tutulması gibi nedenlerle sanayileşmiş kapitalist toplumlardaki ölçüde gelişmesi mümkün olmamıştır.

Osmanlı Dönemi:

Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarında işçilerin bir araya gelmeleri, örgütlenmeyi dayanışmayı geliştirmeleri daha somut olarak görülmeye başlanmış, 1871'de Amelepover Cemiyeti kurulmuş, 1872'de tersane işçileri greve gitmişlerdir, işçi sınıfımız 1908'de dayanılacak gibi olmayan iş koşulları karşısında grev silahına başvurmak zorunda kalmıştır. İşçi sınıfının nicelik ve nitelik olarak zayıf oluşu bu hareketlerin daha da güçlenmesini önleyen en önemli sebep olmuştur.

Kurtuluş Savaşından 1925'e Kadar Olan Dönem :

Kurtuluş savaşı sırasında gene sendikalarda örgütlenen işçiler gerek yabancı

işverenlere karşı grevler tertipleyerek, gerekse Anadolu'ya malzeme yetiştirerek, milli mücadeleye aktif katkıda bulunmuşlardır. Savaştan sonra 1923'te kurulan «İstanbul Umum Amele Birliği»nin kuruluşu ile başlayan sendikalaşma hareketi, 1925'te çıkarılan Takriri Sükûn Kanunu ile uzun bir süre fiilen ortadan kaldırılmıştır.

1938-1950 ve 1950-1960 Dönemi :

1933 yılında Ceza Kanunu grev müeyyidelerinin ağırlaştırılması yönünde değiştirilmiş, 1938 tarihinde yürürlüğe giren Cemiyetler Kanunu ile sınıf esasına göre dernek kurulması yasaklanmış, sendika kurma hakkı ortadan kaldırılmıştır. Dünya üzerinde faşizmin yenilgiye uğratıldığı yıllarda, ülkemizde çok partili döneme girilmesinin de sonucu olarak 1938 yılında yürürlüğe giren Cemiyetler Kanunu düzeltilerek sendika hakkı kanunen tanınmıştır. Ancak bu sendika hakkı, grev ve toplu sözleşme haklarını beraberinde getirmediği gibi, işçi sendikalarının siyasetle uğraşmasını da yasaklıyordu. Sendikalar yine de grev, toplu sözleşme hakları için mücadele etmişlerdir. İşçilere grev hakkını vaat edip, işçi sınıfının politik bilinç düzeyinin düşük; olmasından yararlanarak oylarını toplayan D.P. iktidarı, işçilerin bu isteklerini karşılamamış ve işçi sınıfını baskı altında tutmaya devam etmiştir. DP iktidarı bunun da ötesinde Amerikan tipi sendikacılığı, Türk sendikal hareketine empoze etmek için çalışmıştır.

27 Mayıs 1960'tan sonra sendikalar işçilerden daha fazla destek görmeye başlamışlar ve 1961 anayasasıyla grev ve toplu iş sözleşmesi haklarına kavuşmuşlardır. Ancak dikkat edilirse 1961 Anayasasıyla işçilere genel grev ve siyasal grev hakları verilmemiştir. Yeni sendikalar kanunu 1963 yılında, 1961 Anayasası doğrultusunda yürürlüğe girmiştir. 1960 sonrasında da Amerika'nın Türk işçi hareketine sistemli olarak Amerikan tipi politikadan soyutlanmış sendikacılığı telkin ettiği ve bu amaç ile A.I.D. nin bir çok sendikaya ekonomik yardımlar yaptığı bilinmektedir. 12 Şubat 1967'de bazı sendikalar Türk-İş'in siyasetin dışında kalması, izlediği politikanın işçi sınıfı yararına ve burjuvaziden bağımsız olmaması gibi gerekçelerle koparak Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonunu kurmuşlardır. Bugün Türkiye'de 426.000 civarında işçi Türk-İş, 100.000 kadar işçi de DİSK bünyesinde toplanmıştır. Bağımsız sendikalar da göz önünde tutulursa 1.000.000 civarında işçinin sendikalarda örgütlendiğini söyleyebiliriz. Türk işçi hareketindeki odak merkezleri ise Türk-İş ve DİSK'tir. Bununla birlikte Türk-İş'in bünyesinde oluşan fakat bu örgütün politikasını sürekli eleştiren sosyal demokrat sendikalar grubu vardır.

1.3. Dünyada ve Türkiye'de Kamu Personeli ve Sendikal Haklar :

İşçi sınıfının sermayeye karşı mücadelesiyle beraber diğer «çalışan» kesimler de egemen güçlerin insaflarına terk edilmemek, kendi ekonomik durumlarını sağlamlaştırabilmek ve demokratik bir baskı grubu olabilmek için mücadele etmişler ve bu mücadelelerinde işçi sınıfı tarafından desteklenmişlerdir. Demokrasinin genel objektif gelişimini, bu süreç içerisinde bu hakların alınmasının kaçınılmazlığını belirtebilmek ve demokratik ülkelerdeki genel görünümü kaba hatlarıyla çizebilmek için demokratik batı ülkelerinden bazı örnekler vermek gerekmektedir.

1.3.1. Çeşitli Ülkelerde Kamu Personelinin Örgütlenmesi :

Yukarıda anlatıldığı kadarıyla anlaşılmaktadır ki Amerika'da sendikal hareket, bilinç düzeyinin düşük olması ve işverenlerin gerici ve zorba baskılan yüzünden politikadan soyutlanarak gelişmiştir. Kapitalistlerin çoğu zaman kaba kuvvetle sonuçlanan baskılarına ve bilinç düzeyinin genel olarak düşük olmasına rağmen Amerika Birleşik Devletleri'nde kamu personeli birçok eyalette toplu pazarlık hakkını elde etmiştir. Kennedy yasası ile genel hükümler getirilmiş ve pazarlık hakkı yaygınlaştırılmıştır. Bugün Amerikan eyaletleri içerisinde sadece Texas ve Virginia eyaletlerinde toplu pazarlık uygulaması yoktur. Öğretmenler, teknik elemanlar, hukukçular, doktorlar, polisler hatta ordu mensuplarının bir kesimi ekonomik ve çalışma koşullarını toplu iş sözleşmeleri ile saptamaktadırlar. Birleşik Amerika -da grev hakkı kısımdır. Genellikle kullandırılmamakta, bunun yerine anlaşmazlıklar, bazı işlemler ve iş mahkemeleri ile çözülmeye çalışılmaktadır. Ancak buna rağmen bu hakkın kullandırıldığı alanlarda grev, kullandırılmadığı zaman ise işi yavaşlatmak, boykot yapmak gibi biçimlerde kamu personeli işi durdurmakta ve karşı taralı anlaşmaya zorlamaktadır. Örneğin, öğretmenler 1968 yılında 96 defa iş durdurmuşlardır. Bu eylemlere 140.000 öğretmen katılmıştır. Birleşik Amerika'da toplu sözleşmeler, ücretleri, sigorta ve sağlık hizmetlerini, tatil günlerini; yetki ve sorumlulukları, tazminatları kapsar.

Avrupa'da İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya, İngiltere, Belçika, Hollanda, Almanya, Fransa, İtalya gibi ülkelerde toplu sözleşme ve grev hakları bu ülkelerin, «çalışanlar» ı tarafından elde edilmiştir. Kanada'da 1948 yılında işçilere, 1967 yılında ise tüm kamu personeline toplu pazarlık ve grev hakları verilmiştir. İsrail, Kıbrıs, Hindistan, Japonya, Meksika, çalışanların tümünün toplu sözleşme haklarına bazı kısıtlamalarla da olsa kavuştukları ülkelerdir. Yukarıda sayılan ülkelerde kamu personeli bu hakları kanunla ya da çalışanların kendilerini bir baskı grubu olarak kabul ettirebilmelerinin sonucu olarak kanunlar yeterli olmadığı halde yasaların uygulanmaması yorumunun yargı organlarınca değişik biçimde yapılması ile elde etmişlerdir.

1.3.2. Türkiye'de Kamu Personelinin Örgütlenmesi :

Türkiye'de ise kamu personelinin sendikalaşma, toplu pazarlık, grev haklarına sahip olması sorunu uzun zamandır tartışıla gelmektedir. 1961 Anayasası hazırlanırken, Anayasa komisyonunda durum görüşülmüş, 47. maddenin metninde bulunan «İşçiler» sözcüğünün, «çalışanlar» olarak değiştirilerek maddeye daha geniş bir anlam kazandırılması teklif edilmiştir. Ancak koşullarımızın henüz olgunlaşmadığı gibi bir bahane ile bu sorun geçirilmiştir.

12 Mart 1971 sonrasında ise, 1938 yılında işçi sınıfına verilen hakların geri alınmasına benzer bir yöntem ile kamu kesiminde çalışanların zaten güdük durumda, toplu sözleşme ve grev hakları olmadan var olan sendikal hakları fazla görülmüş ve Anayasa değişikliği ile sendikalar kapatılmıştır.

Türkiye'de çalışma hayatını düzenleyen iş kanunu üzerinde kısmen durmak gerekir. Yamalı bir bohçayı andıran, işçi-işveren ilişkilerini düzene sokmayı

amaçlayan iş kanunu gerçekte sadece ve sadece işçiler üzerinde işverenlerin baskılarını daha somut bir biçimde hissettirmelerine yol açmaktadır. İş kanunumuz 3008 sayılı iş kanununa ve onu değiştiren kanunlara göre bir değişiklik getirmediği hatta geriye dönüş anlamına geldiği halde 1971'-den sonra DİSK'i tamamen tasfiye amacıyla bazı değişiklikler getirmektedir. Türkiye'de tüm çalışanların daha gerçekçi bir iş kanunu ve işyerlerinde referandum hakkı için mücadele etmeleri gerekmektedir.

1.3.3. SONUÇLAR :

Görüldüğü gibi bütün dünyada işçilerin ve diğer «çalışan» kesimlerin sendikal haklara kavuşmaları kolay olmamış ve bu haklar uzun süren mücadeleler sonucunda alınmıştır. Bu hakların bütün demokratik ülkelerde olması bir rastlantı değil, sorunun sınıfsal niteliğinin sonucudur. Dünyanın her yerinde sermaye kesimi bu hakların verilmesini geciktirmek için çeşitli nedenlerle çalışanların karşısına dikilmiştir. Kısaca bu itirazları cevaplandıralım.

Haklarımızın verilmesine karşı çıkanlar Türkiye'nin kamu personeline bu hakları tanımak için yeterli olgunluğa kavuşmadığını ileri sürmüşlerdir. Kamu kesiminde çalışanları oyalamak, bazı bilinçsiz unsurları pasifize edebilmek amacıyla bu tip iddialar batı ülkelerinde de ortaya atılmıştı. Halkımızın demokrasiye her geçen gün daha fazla sarıldığı, demokrasinin gelişmesinin mücadelesini verdiği düşünülecek olursa çalışanların bilinçli çabalarının bu iddiayı çürüteceğini kesin olarak belirtebiliriz.

Teknik elemanların haklarını vermeyen sermaye kesimi, kamu kesiminde çalışanlara bazı ayrıcalıklar tanıdığını, memurların grev yapmaları halinde sadece işveren durumundaki kamu kuruluşlarının değil, kamu kuruluşları ile ilişkisi olan tüm vatandaşların zarar görebileceğini belirtiyorlar.

Haklarımızı vermenin bir ayrıcalık olmadığı gayet açıktır. Ayrıca teknik elemanlar ayrıcalık değil, sadece kendi çalışma ve ekonomik durumlarını kendilerinin pazarlık ile tespit edebilmelerini istiyorlar. Özel sektörde olan grevlerin de üçüncü şahıslara zarar verebileceği düşünülürse bu iddianın da geçersiz olduğunu kabul etmek gerekecektir.

Tekelci sermaye çevreleri çalışanların haklarına kavuşmalarını önlemek için bu tip iddiaları çoğaltacaklardır. Ancak, yukarıda da değinildiği gibi, bu iddiaları objektif olarak cevaplamak her zaman mümkündür. Bundan sonraki bölümde sendikalaşmanın, ekonomik olarak Türkiye'de teknik personele sağlayacağı yararlar üzerinde durulacaktır.

2. SENDİKALAŞMANIN TÜRKİYE'DE EKONOMİK HAKLAR BAKIMINDAN YARARLARI

Bildirinin bu bölümünde, teknik elemanların sendikal haklara kavuşmalarının ekonomik olarak yorumlanmasına çalışılacaktır. Bu bölümde, ekonomik yararlardan, sadece sağlanan ücret artışları ele alınmıştır.

2.1. Ücretli Kesimin Sendikal Haklardan Yararlanması

Teknik elemanların büyük bir bölümü kamu kesiminde çalışmaktadır. Üretim faaliyetindeki durum bakımından diğer kamu görevlilerinden ayrılan ve işçi kesimine yakın olan teknik elemanlar, hukuki bakımdan işçilerden ayrı, tüm kamu görevlileriyle birlikte ele alınmaktadır.

Ücretli kesimin elinde sendikal haklar ve grev hakkı bir ekonomik mücadele aracı olarak bulunurken, tüm kamu görevlileri ve bu arada teknik elemanlar bu haktan yoksun durumdadırlar.

Fiyatlar ve ücretler arasındaki dengenin korunması bakımından sendika ve grev hakkı, ülkede demokrasinin geçerli kıldığı oranda, etkili olarak kullanılmıştır.

1960-1965 yılları arasında ücret artışı oranı, fiyatlardaki artıştan yüksek olmuştur. Grev hakkının yasalaştığı 1961 yılından beri ücretler lehine gelişen ücret-fiyat ilişkisi 1965-1970 döneminde ücretler lehine daha da olumlu olarak gelişmiştir. Bu dönemde sendikal haklar etkinlikle kullanılmış ve fiyat artışları hızlı olmasına rağmen ücretler daha da hızlı artmıştır. Sendikal hakların fiilen ortadan kalktığı 1970-72 döneminde ücret-fiyat ilişkisi tersine dönmüş ücretlerin fiyatların altına düşmemesi ancak bir ölçüde sağlanabilmiştir.

Gelişim aşağıdaki tabloda kısaca özetlenmiştir :

	1960—1985	1965—1970	1970—1972
Ücretler (% artış)	49,7	63,1	24,6
Fiyatlar (% artış)	23,3	32,2	29,1

1971-1973 döneminde fiyatların 1968-1970 dönemine oranla iki katı artmasına rağmen istatistik veri yetersizliğinden son dönemler yeterince incelenememiştir.

1971 yılında ücretliler ve sabit gelirli kamu kesimi görevlileri için «gerçek gelir - fiyat» makası açılmaya başlamış ve bu gruplar aleyhine gelişmesini daha sonraki yıllarda da sürdürmüştür. Ancak 1973 yılında mutlak fakirleşme, işçi kesimi için değişmeye başlamıştır. Yine de gerçek ücretler fiyat artışının ve ulusal gelir artışının gerisinde kalmaya devam etmektedir.

1961 ertesindeki fiyat politikası, ücretli ve sabit gelirli kamu kesimi görevlileri için fakirleşme sonucunu doğururken sanayii ve toptan ticaret kesimi için çok kazançlı olmuştur.

İç ticaret hadlerindeki ve gerçek gelirdeki değişmeler, lehinde gelişme olan kesime kaynak transferi anlamına gelmektedir.

Tekelci sermaye kesimi fiyat artışlarının ücret artışları nedeniyle meydana geldiğini öne sürmektedir. Ancak açıkça görüldüğü gibi ücret artışlarının en düşük olduğu dönemde fiyat artışları en yüksek düzeye çıkmıştır. Fiyat artışları da tekelci sermaye kesiminin ulusal gelirden aldığı payın büyümesi sonucunu vermiş yani bu gruplar tarafından, grev ve toplu sözleşmelerin en aza indiği dönemde yaratılmıştır. Toplu sözleşme ve grev hakkının kullanılması fiyat artışlarına neden olmamakta, tam tersine gelir bölümünün

ücretliler aleyhine bozulmasının karşısına çıkmaktadır. Sendikalaşma ve grev hakları bu dengenin sağlanmasının araçlarıdır.

Gelişmelerden Çıkarılacak Sonuçlar :

Gerek kamu görevlileri, gerek ücretliler kesimi için, demokratik hakların vazgeçilmez olduğu,

Demokratik hakların belirli bir düzeyin üzerinde sağlandığı ortamda (1960-70 ortamı) sendika ve grev haklarının, ekonomik mücadelenin etkin araçları olduğu.

Üretim faaliyetindeki durumları benzer olmasına rağmen, teknik elemanların ücretlilerden farklı yasal haklara sahip olmalarının ekonomik kayıplar verdiğidir.

2.2. Kamu Görevlisi Teknik Personelin Gelir Durumunun İrdelenmesi

Yukarıdaki sonuçları daha açık bir biçimde kanıtlamak için aşağıdaki tablolar düzenlenmiştir.

Bu tabloların hazırlanması için kullanılan yöntem kısaca şöyle özetlenebilir:

Ticaret Bakanlığı Konjonktür ve Yayın Dairesinin. Ankara ve İstanbul için hazırladığı geçinme endeksleri kullanılarak gerek ücretliler, gerek kamu kesimi görevlisi teknik elemanlar için durum ortaya konulmaya çalışılmıştır

2.2.1. Ücretlilerin Gelirlerinin İrdelenmesi :

Ücretliler kesimi için, sosyal sigortalar kurumu istatistiklerine göre, toplam imalat sanayiindeki ortalama ücretler geçinme endekslerine göre düzeltildikten sonra, gerçek ücretler hesaplanmıştır.

Yıl	Para Ücret	Başlangıç yılına İndirgenmiş ve Düzeltilmiş ücret endeksi				Ücretler	
		Para Ücret Endeksi	Ank.	İst.	Ank.	İst.	
1963	17.21	100.0	100.0	100.0	17.21	17.21	
1964	19.07	110.8	108.7	109.9	18.71	18.92	
1965	20.66	120.0	110.3	113.9	18.99	19.60	
1966	22.66	131.7	114.8	114.9	19.77	19.77	
1967	24.75	143.8	117.9	110.0	20.30	18.94	
1968	27.47	159.6	125.7	102.6	21.63	17.66	
1969	33.98	197.4	148.8	136.9	25.61	23.56	
1970	37.40	217.3	146.5	139.6	25.22	24.03	
1971	40.97	237.8	131.6	128.4	22.65	22.10	

KAYNAK: Konjonktür, Tic. Bak. Sürekli Yayın, Sosyal Sigortalar Yıllığı 1955-

1971.

NOT: Tablonun ve diğer tabloların hazırlanmasında kullanılan Ankara ve İstanbul geçinme endeksleri diğer tabloların başında gösterilmiştir.

Tablodan görüldüğü gibi Ankara ve İstanbul'daki ücretlilerin gerçek ücretleri geçinme endekslerindeki hızlı gelişmeye göre düzeltildikten sonra da bir artış göstermiştir.

2.2.2. Kamu Görevlisi Teknik Elemanların Gelirlerinin İrdelenmesi :

Kamu görevlisi teknik eleman için ortalama bir ücret hesaplanamayacağından farklı bir tablo hazırlanmıştır. Ankara ve İstanbul için ayrı, ayrı düzenlenen birinci grup tablolarda, işe ilk girişte alınan ücret, çeşitli düzeyde eğitim görmüş teknik elemanlar için, Ankara ve İstanbul geçim endekslerine göre indirgenerek gösterilmiştir.

Ücretlere temel olarak 6/1735 numaralı 1963 yılı kararnamesi, 6/9789 numaralı 1968 kararnamesi ve 1327 sayılı kanun (1970) kullanılmıştır. Kanun ve kararnameler gösterdikleri yılın başlangıcından beri geçerli varsayılmışlardır.

Birçok karışıklıklar yaratacağından ve tam olarak hesaplanamayacağından, 1970 öncesi alınan mahrumiyet zamları ve 1970 sonrası dönemde yan ödemeler hesaba katılmamıştır.

İkinci grup tablolarda ise, 1963 yılında göreve başlayan çeşitli düzeylerde eğitim görmüş teknik elemanın normal terfilerle ücreti yükseldiğinde, Ankara ve İstanbul geçim endeksine göre indirgenildiğinde gerçek ücretinin ne olacağı gösterilmiştir.

2.3. Sonuç :

Ekteki birinci grup tabloların sonucuna göre, yüksel mühendislik ve mimarlık eğitimi görmüş teknik elemanlar başta olmak üzere bütün teknik eleman grubunun başlangıçta aldıkları ücretler düşme göstermiştir. İstanbul'da ücret azalması daha fazladır.

İkinci grup tabloların sonucuna göre, teknikerlik ve teknik öğretmen okullarını bitirmiş olan teknik elemanın 10 yıl sonunda da gerçek ücretleri hemen, hemen aynı kalmış, diğer eğitim düzeyindekilerin gerçek ücretleri ise azalma göstermiştir. İstanbul'da bu azalma daha fazladır.

Yukarıdaki açıklamaların da gösterdiği gibi kamu görevlisi teknik elemanların, toplu sözleşme ve grev hakkı olan ücretli kesime göre, yaşama koşulları kötüye doğru gitmiştir. Ekonomik bir mücadele aracı olarak sendikalaşma ve grev hakları, kamu görevlisi teknik personeli ücretli kesimle yasalar ve haklar bakımından aynılaştıracak, yaşama koşullarının genel geçinme endeksleri paralelinde olmasını sağlayacaktır.

Sendikalaşmanın teknik elemanlara sağlayacağı diğer yararlar bundan

sonraki bölümde incelenmiştir.

3. SENDİKALAŞMANIN TÜRKİYE'DE SOSYAL VE DEMOKRATİK HAKLAR BAKIMINDAN YARARLARI

3.1. Ekonomik ve Sosyal Hakları

İşçi statüsü, çalışanlara ekonomik durumlarını, ücretlerini artıran hayat pahalılığı karşısında düzenleyebilme olanaklarının yanında başka ekonomik ve sosyal yararlar da sağlamaktadır. İşçilerin toplu sözleşmeleri ile her gün daha geniş bir şekilde yararlandıktan ikramiye, yemek zammı, taşıt zammı, doğum ikramiyeleri vb. gibi birçok hak, kamu personeline tanınmamaktadır. Konut kredisinden faydalanmak gibi sosyal sigortalar kapsamında bulunmanın getirdiği hakları da bunlara eklemek gerekmektedir.

3.2. İş Güvenliği :

İş güvenliği bakımından yaygın olan bir yanılgıya işaret etmekte fayda vardır.

Bu yaygın kanağe göre kamu personeli sendikal haklardan yoksun olmasına karşılık, işçilerden daha sağlam iş güvenliği şartlarına sahiptir. Gerçekte bu güvenlik ancak kâğıt üzerinde mevcuttur. Bir kamu görevlisinin işine son verilemezse, bu kişi çeşitli baskı ve yollarla, örneğin kısa aralıklarla çeşitli yerlere tayin edilerek istifaya zorlanmakta, işten alınması çıkar çevreleri açısından çok önemli ise kâğıt üzerindeki bütün güvenlik hükümleri hatta yargı kararları bir kenara atılabilmektedir. Buna karşılık iş güvenliğine sahip olmadığı iddia edilen bir işçi, işveren tarafından işine son verildiği zaman kıdem tazminatı almakta, akit feshinin önceden bildirim, yeni iş arama izni gibi haklardan yararlanmaktadır. Kıdem tazminatını ödeme zorunluluğu işvereni bu konuda keyfi hareket etmekte kısıtlamaktadır. Eğer işçi, güçlü ve üyelerinin hakkını savunan bir sendikaya üye ise sahip olduğu iş güvenliği, kamu personelinin sözde güvenliğini kat, kat aşmaktadır.

3.3. Çalışma Koşulları :

Sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev hakları, teknik elemanların çalışma koşullarında bugünkü kamu personeli statüsünden doğan birçok aksaklığı da düzeltme olanakları getirmektedir. Bugün teknik elemanlar, yetki ve sorumlulukları belli olmayan, kararlara katılmalarına imkân tanınmayan kişiler durumundadırlar.

Bugünkü statü içinde bir yandan aynı görevi yapan teknik elemanlar, unvanları değişik olduğu için ayrı ücretler alır, aralarındaki yapay çelişkiler bu yolla köruklenirken, bir yandan da aynı unvana sahip elemanlar, çok değişik koşullar altında görev yapsalar da bu değişiklikler değerlendirilmemekte, güç koşullarda teknik elemanların çalışmasını teşvik edici tedbirler uygulanmamaktadır.

Çalışma koşullarındaki bu aksaklıkların çözümü için aslında kamu teknik hizmetleri politikasında temelden anlayış ve davranış değişiklikleri gerekmekte ise de kamu personeli statüsünün dar, kısıtlayıcı hükümlerinin

dışına çıkmanın, iş kanununun getirdiği esnekliğe sahip olmanın çözüme büyük ölçüde yararlı olacağı da açıktır.

3.4. Yurt Çıkarları Doğrultusunda Mücadele Olanakları :

Sendikalaşma hakkına, toplu sözleşme ve grev silahlarına sahip bir teknik eleman kitlesi sorunlarının çözümlenmesinde, teknik hizmetlerin yurt yararına sürdürülmesi mücadelelerinde büyük bir etkinliğe sahip olacak, bugünkü çeşitli kısıtlayıcı hükümler ve olanaksızlıklar altında bile sürdürülen bu mücadelede, bu etkinlik yurt çıkarları ve ülkenin gerçek anlamda kalkınma çabaları yönünde büyük yararlar sağlayacaktır.

İş kanunu kapsamına girme, teknik elemanlara bir yandan da bu mücadeleye, kamu personeline yasaklanmış olan siyasal partilere girme hakkını getirerek, doğrudan doğruya siyasal kararlara katılma olanağı sağlayacaktır.

3.5. Teknik Eleman İş Kanunu :

Elimizde bulunan «Teknik Eleman İş Kanunu» taslağı teknik elemanlara bu hakların getirilmesi, bu olanakların sağlanması için hazırlanmıştır.

Kanun taslağı ile teknik elemanlar kamu personeli kapsamından çıkarılarak, iş kanunu, sendikalar kanunu ve toplu iş sözleşmesi ve grev kanunu kapsamlarına alınmaktadır.

Kanun taslağı bütün teknik personeli kapsamakta, ileride teknolojik gelişim ile ortaya çıkacak teknik personel gruplarının bu haklardan yararlanması için kapsam maddesinde gerekli esneklik sağlanmaktadır.

Bu kanunun gerçekleşmesi ile teknik personelin eski çalışmalarından doğan haklarının kaybolmaması da bir madde ile sağlanmaktadır.

Sorunlarının çözümünün ne tür ayrıcalıklar, ne tür ekonomik çıkarlar getirirse getirsin, ister ayrı teknik eleman statüsü, ister başka bir isim olsun, kendilerini üretim içinde beraber çalıştıkları işçilerden ayıran, demokratik sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarını tanımayan bir statü ile» gerçekleşmeyeceğinin bilincinde olan tüm teknik elemanlar bu kurultay ile bu kanun taslağını kamu oyuna duyurmaktadırlar.

Ancak hiçbir zaman unutulmaması gereken nokta, bu kanunun sorunlarımıza kendiliğinden çözüm getiren bir reçete olmadığıdır. «Teknik Eleman İş Kanunu», teknik elemanlara, sadece ekonomik, sosyal ve mesleki sorunların çözümüne doğrudan doğruya katılma olanakları getirmektedir. Kanunun gerçekleşmesi ile tekelleri sermaye çevrelerinin ne genel ne de teknik hizmetler politikalarında bir değişiklik olmayacaktır. Teknik elemanlar olarak, bundan sonra da kanunun getirdiği olanakları kullanarak diğer çalışanlarla birlikte yurt çıkarları doğrultusundaki mücadelemizi sürdürmek zorunludur. Sorunların çözümü ancak bütün çalışanların ortak mücadeleleri zafere ulaştığı zaman gerçekleşecektir.

TABLO (1-A) ÇEŞİTLİ EĞİTİM DÜZEYLERİNE GÖRE İŞE İLK GİRİŞTE

ALINAN

ÜCRETİN İSTANBUL GEÇİNME ENDEKSİNE GÖRE DÜZELTİLMESİ

KAYNAK : KONJONKTÜR, TİCARET BAKANLIĞI YEVMİYELİ PERSONEL YÖNETMELİĞİ DEVLET MEMURLARI KANUNU

Fen Okulu-Teknik Öğretmen Okulu Müh.-Mimar-Tek. Öğr. Okulu Yük.Müh.-Yük.Mimar.

Yıl	Geçin. Endeksi	Para Ücret	Parasal Ücret Endeksi	İndirg. Parasal Ücret Endeksi	Gerçek Ücret								
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1963	100.0	30.0	100	100	30	44	100	150	44.0	60	100	100.0	60.0
1964	100.8	30	150	99.2	29.8	-	-	99.2	43.6	-	-	99.2	59.5
1965	105.4	30	100	94.9	28.5	-	-	94.9	41.8	-	-	94.9	56.9
1966	114.6	30	100	87.3	26.2	-	-	87.3	38.4	-	-	87.3	52.4
1967	130.7	30	100	76.5	22.9	44	150.0	76.5	33.7	-	100	76.5	45.9
1968	138.5	35	116.7	84.3	25.3	51.0	115.9	83.7	36.8	66	110	78.4	47.6
1969	142.2	35	116.7	82.1	24.6	51	115.9	81.2	35.7	66	110	77.4	46.4
1970	155.6	46.7	155.7	100.1	30.0	54.8	124.5	80.0	35.2	63	105	67.5	40.5
1971	185.2	46.7	155.7	84.1	25.2	54.8	124.5	67.2	29.6	63	105	56.7	34.0
1972	213.7	46.7	155.7	72.9	21.9	54.8	124.5	58.3	25.7	63	105	49.1	29.5

TABLO 2-A TERFİLERE YÜKSELEN ÜCRETİN İSTANBUL GEÇİNME ENDEKSİNE GÖRE DÜZELTİLMESİ

KAYNAK:1-A İLE AYNI

Yıl	Geçin. Endeksi	Para Ücret	Parasal Ücret Endeksi	İndirg. Parasal Ücret Endeksi	Gerçek Ücret								
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1963	100	30	100.0	100	30.0	44	100	100	44.0	60	100	100	60.0
1964	100.8	31	103.3	102.5	30.8	45	102.3	101.5	44.7	61	101.7	100.9	60.5
1965	105.4	32	106.6	101.1	30.8	60	136.4	129.4	56.9	70	116.7	110.7	66.4
1966	114	44	146	127	38.4	61	138	120	53.2	71	118	103	61.9

1963	100.0	30	100	100	30	44	100	100	44.0	60	100	100	60.0
1964	101.9	30	100	98.1	29.4	44	100	98.1	43.2	60	100	98.1	58.9
1965	108.8	30	100	91.9	27.6	44	100	91.9	40.4	60	100	91.9	55.1
1966	114.6	30	100	87.3	26.2	44	100	87.3	38.4	60	100	87.3	52.4
1967	121.9	30	100	82.0	24.6	44	100	82.0	36.1	60	100	82.0	49.2
1968	127.0	35	116.7	91.3	27.4	51	115.9	91.3	40.2	66	110	86.6	52.0
1969	132.7	35	116.7	87.9	26.4	51	115.9	87.3	38.4	66	110	82.9	49.7
1970	148.3	46.7	155.7	105.0	31.5	54.8	124.5	84.0	37.0	63	105	70.8	42.5
1971	180.7	46.7	155.7	86.2	25.9	54.8	124.5	69.0	30.4	63	105	58.1	34.9
1972	208.3	46.7	155.7	74.7	22.4	54.8	124.5	59.8	26.3	63	105	50.4	30.2

TABLO 2-B TERFİLERLE YÜKSELEN ÜCRETİN ANKARA GEÇİRME ENDEKSİNE GÖRE DÜZELTİLMESİ
KAYNAK:1-A İLE AYNI

Yıl	Geçir. Endeksi	Para Ücret	Parasal Ücret Endeksi	İndirg. Parasal Ücret Endeksi	Gerçek Ücret								
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1963	100.0	30	100.0	100	30.0	44	100	100	44.0	60	100.0	100	60.0
1964	101.9	31	103.3	101.4	30.4	45	102.3	100.4	44.2	61	101.7	99.8	59.9
1965	108.8	32	106.6	98.0	29.4	60	136.4	125.4	55.1	70	116.7	107.3	64.4
1966	114.6	44	146.6	127.9	38.4	61	138.6	120.9	53.2	71	118.3	103.2	61.9
1967	121.9	45	150.0	123.1	36.9	70	159.1	130.5	57.4	80	133.3	109.4	65.0
1968	127.0	53	176.6	139.1	41.7	78	177.3	139.6	61.4	98	163.3	128.6	77.2
1969	132.7	66	220.0	165.8	49.7	88	200.0	150.7	66.3	99	165.0	124.3	74.6
1970	148.3	66	220.0	148.3	44.5	88	200.0	134.9	59.4	99	165.0	111.3	66.8
1971	180.7	66	220.0	121.7	36.5	88	200.0	110.7	48.7	99	165.0	91.3	54.8
1972	208.3	66	220.0	105.6	31.7	88	200.0	96.0	42.2	100.3	167.2	80.3	48.2

EK: 5-9

türkiye 1. teknik eleman kurultayı bildirisi

Gelecek neslinin bir parçası olduklarımızı gösteren bir bilimsel kavramdır.

çıkarlarına dönük bir şekilde değiştirilmesiyle mümkündür.

Demokrasi ve özgürlük yolunda, çalışanların demokratik ve ekonomik haklarını almaları için kazanılacak her demokratik mevzi, bizlerin ve tüm halkımızın sorunlarının çözümü yolunda yeni bir aşama olacaktır.

Tüm teknik elemanlar böyle bir mücadelenin sürekliliğinin bilincinde olarak, aşağıdaki görüşlerini halkımıza ve ilgililere duyurmayı, bunların gerçekleşmesi için bütün gücüyle çalışmayı bir yurtseverlik borcu olarak kabul eder :

1. Halkımızın demokratik isteklerinin bir sonucu olarak gerçekleşme yoluna girmiş olan genel af, tüm siyasi suçları kapsayacak bir biçimde mutlaka çıkarılmalıdır. Genel af, baskı döneminin kapandığını ilan eden bir demokrasi belgesi olacaktır. Kurultayımız, böyle bir affı engelleme yolundaki her türlü çabayı, halkımızın mahkum ettiği geride kalan karanlık dönemin antidemokratik bir kalıntısı olarak niteler. Ve bu gibi çabalara karşı çıkılmasının gerekli olduğunu belirtir.

2. Türkiye Birinci Teknik Eleman Kurultayı, 1961 Anayasasını, lüks sayan görüşü reddeder. Karanlık dönemin bir diğer kalıntısı olan antidemokratik Anayasa değişiklikleri mutlaka düzeltilmeli ve 1961 Anayasasındaki demokratik haklar daha da fazlasıyla halkımıza verilmelidir. Birçoğu antidemokratik anayasa değişikliğinin sonucu olan antidemokratik yasalarda değiştirilmelidir.

3. Halkımızın üretici gücünden tam olarak yararlanılması, insan gücü ve doğal kaynaklarımızın geliştirilmesi, ancak çalışanların özgür örgütlenebilmesiyle mümkün olacaktır. Bu bakımdan tüm çalışanlar grev ve toplu sözleşme ile donatılmış sendikal haklarını almalıdırlar.

Teknik elemanların demokratik ve ekonomik hakları elde etmede gösterdikleri başarı, tüm çalışanların bu haklara sahip olması yolunda önemli bir adım olacaktır.

4. Teknik elemanlardan kamu hizmetlerinde en iyi bir biçimde yararlanılması için grev ve toplu sözleşme yetkileriyle donatılmış sendikal hakları tanınmalıdır. Bunun dışındaki bütün çözümler yüzeysel ve geçici ol- (maktan öteye geçemeyecek, teknik elemanların halka ve yurda en fazla yararı sağlayacak şekilde istihdamını engelleyecektir.

Halkımıza demokrasi ve özgürlük vadeden hükümetin, bu konudaki tutumunu açıklık ve kesinlik belirlemesini istiyoruz.

5. Teknoloji ve teknik hizmet ithali, yabancı sermayenin, geri bırakılmamızda kullandığı en etkin araçlardandır. Teknoloji seçiminde ve uygulanmasında yabancıların değil yurdumuzun çıkarlarının gözetilmesi zorunludur. Tüm demokratik güçleri, yabancı çıkarlarını gözetken teknoloji ve teknik hizmet ithali girişimlerine karşı çıkma mücadelemizde yanımızda olmaya çağırırız.

Bu mücadelenin ilk hedefleri, yabancı ortaklı proje bürolarının kapatılması ve

yurt çıkarı ile bağdaşmayan teknik hizmet ithaline son verilmesi olmalıdır.

Ülkemizde uygulanacak teknolojilerin saptanmasında, teknik meslek kuruluşlarının görüşleri doğrultusunda davranılmalıdır.

6. Bağımsız ve halk yararına bir kalkınma ve sanayileşme doğrultusunda yapılacak girişimlerin, ulusal teknik eğitim pramidini güçlendirerek desteklenmesi zorunludur. Bu pramidin gerçek anlamıyla ortaya konulması, yani yetiştirilecek insan gücünün nitelik ve niceliğinin saptanması bir ulusal teknoloji politikasının belirlenmesiyle mümkündür. Bugün için eğitim pramidinde yeri olmayan geçici tedbirlere itibar edilmemeli, üniversite ve yüksek okulların önünde bekletilen gençlere kapatılan kapılar açılmalı, toplumda iş olanakları sağlanarak üniversite ve yüksek okulların kapasiteleri genişletilmelidir.

7. Kapatılmış olan teknik eğitim kurumları ve tekniker okulları, üretimle ilişkisi kurularak yeniden açılmalıdır. Üretim içinde eğitim esas olmalı, her kademedeki teknik elemana bir üst kademedeki eğitim olanağı sürekli olarak açık tutulmalıdır.

TEKNİK ELEMAN KURULTAYI, TEKNİK ELEMANLARIN HALK ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDAKİ MÜCADELELERİNİN GÜÇLENMESİNİ VE YAYGINLAŞMASINI AMAÇLAYAN BİR ÖRGÜTLEME BİÇİMİDİR.

VE KESİNLİKLE BİLİNMEKTEDİR Kİ ORTAK MÜCADELEMİZ, ANA HEDEFİNE VARINCAYA KADAR DEVAM EDECEKTİR.

6.

EK: 6

gemi makinaları işletme mühendisleri odası ile üç oda arasındaki anlaşmazlık konusunda yapılan çalışmaların özeti

Yetki konusunda Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası ile Makina, Gemi, ve Elektrik Mühendisleri Odaları arasındaki sorunla ilişkili yazışmaların özeti :

I. Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası Birliğimize 21.5.1973 gün ve 116/73 sayılı yazıları ile :

TMMOB Genel Kurulu Tarafından onanan Oda yönetmeliğine de belirlenen yetkilerinin kullanılmasında ten son 1970 yılında yapılmış 17. Genel Kurulda değişmiş Yönetmelik esasları, Makina ve Elektrik Mühendisleri Odalarına mensup ve İstanbul Belediyesi Fen işleri Müdürlüğünde görevli üyelerinin zorluk çıkardıklarını kendi üyeleri tarafından hazırlanmış projelerinin kabul edilmediğini ve Birlik Kanalı ile ilgili Belediyelere yazılmış» yazılarda aynı şahısların nazarı itibara almadıklarını tekrarlayarak, Odaları mensuplarının mühendislik formasyonunun Teknik Üniversite Senatosunda oybirliği ile onanmış olduğunu. İşletme Mühendisliği diplomasının bir} ihtisas diploması olduğu ve bir fabrikadan daha komplike olan gemiyi sevk ve idare yetkisi

tanıdığını tekrarlamakta kendilerine Ulaştırma Bakanlığınca vardiya Mühendisliği ehliyeti verilirken, makina mühendislerine motor veya buhar makinistliği ehliyeti verilebildiği, Gemi Başmühendislerinden bir yıllık hizmet sonunda alacağı bonservis ile ancak vardiya Mühendisliği ehliyeti verilebildiğini bildirmekte ve neticede de Yönetim Kurulumuzdan, üyelerini Birlik Genel Kurulunca tanınan hak ve yetkilere bütün Odaların saygı ve riayetini temin etmesini ilgili mercileri bu konuda uyarmasını, bu husus sağlanamadığı takdirde de üyelerinin haklarının kanun yolu ile arayabilmeleri için Yönetim Kurullarına gerekli müsaadenin verilmesini Birlik anlayışlarının devamı açısından da talep etmişlerdir.

II — Bunun üzerine, Yönetim Kurulumuz 33 No. lu karar ile, bir Komisyona kısa sürede tamamlamak üzere görev vermiş ve neticeyi Yönetim Kuruluna getirmelerini istemiştir.

Bu çalışmaların neticelenmemesi ve ilgili Odanın şifahi talepleri üzerine konu Yönetim Kurulumuzda tekrar konu edilerek 21.6.1973 günün 41 sayılı kararlar ve oy çokluğu ile ilgili odaya haklarının savunması sonucunda yetki verilmesi kabul edilmiştir ve ilgililere de duyurulmuştur. Ancak müteakip 28.6.1973 günlü Yönetim Kurulu toplantısında bu karar yeniden müzakere olunarak, 41 sayılı kararlar verilen yetkinin 43 sayılı kararlarla iptaline ve 44 sayılı kararlarla da, bu sorunun çözülmesinde öncelikle Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası, Gemi Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası yetkililerinin aralarında ve ivedilikle İstanbul'da toplanarak çözümlenmelerine en geç 5 Eylül 1973 tarihine kadar da neticeyi Birliğe duyurmalarına gelecek sonuca göre işlem yapılmasına karar verilmiş ve durum 29 Haziran 1973 gün 1/2 - 305 sayılı yazımızla süratle ilgililere duyurularak müşterek çalışmalara başlanılmıştır.

III — a. Gemi Mühendisleri Odasının 24.8.1973 gün 257 sayılı yazıları ile 4 Oda Temsilcilerinin 23 Ağustosta toplantı yaparak sorunla ilgili hususları görüştükleri ve Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası Yönetmeliğinin 5. sayfa 4. madde (g) bölümünde eldeki mevcut iki örnekte farklılık olduğu ve hangisinin asıl olduğunun ve ilk Yönetmelikte bir değişiklik yapılmışsa son şeklin bildirilmesi hususunun Birlikten istenme kararı aldıkları belirlenmekteydi.

b. Birliğimiz 18 Eylül 1973 gün 1/2 - 404 sayılı yazılan ile ilgili odalara, Yönetmeliğin 4. madde (g) fıkrasının :

«Gemilerde kullanılan Makina, Teçhizat ve cihazların ve benzerlerinin işletmesi ile ilgili bakım ve onarım testlerini ve Yönetmeliklerini yapmak» şeklinde olduğu bildirilmiştir. Ancak, Birlik Genel Kurul tutanaklarının incelenmesinde bu yazıyı müteakip bulunan yeni bilgiler ışığında XVII. Genel Kuruldan bahis konusu Yönetmelik maddesinin değiştirilmiş olduğuna dair karar ve metin bulunmuş ve bir yanlış anlayışa neden olmamak açısından da durum 20 Eylül 1973 gün 1/2 - 405 sayılı Birlik yazısı ile ilgili Odalara süratle iletilmiştir. Buna göre ilgili fıkra şöylece kabul edilmiş bulunmaktadır.

«Gemilerde kullanılan makina, teçhizat, tesisat ve cihazlar ile benzeri Kara Tesislerinin plan, proje ve salnamelerini hazırlamak kontrol ve tas-tik etmek,

işletmesi ile ilgili bakım ve onarım testlerini ve yönetmeliklerini yapmak».

Aynı hususta Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası da 20.9.1973 gün 156 sayılı yazıları ile Birliğimize açıklayıcı bilgi göndermiş ve 29.9.1973 de bu bilgi alınmıştır.

IV. Gemi Mühendisleri Odasınının 9.10.1973 gün 359 sayılı yazılarında belirlendiğine göre : Bu açıklamayı takiben ilgili odalar temsilcileri 27.9.1937 günü bir toplantı yaparak :

«Karar I — Toplantıya katılan Oda yetkili temsilcileri meslek Odalarının ihtisaslarına saygı gösterilmesi prensibinde anlaşarak, konu ile ilgili Oda Yönetim Kurullarının görüşlerini s 6 Ekim 1973 gününe kadar Gemi Mühendisleri Odasına ileteceklerdir» kararı almışlardır. Ve onların bu karara uyarak hazırladıkları görüşlerinden birer örnek aynı yazı ekinde Birliğimize intikal ettirilmiş ve yazı sonucunda 1970 yılında yapılan XVII. Genel Kurulda değiştirilen ve yukarıda son şekli ifade olunan mezkûr Yönetmeliğin 4 (g) maddesi ile, Gemi Makinaları İşletme Mühendislerinin, Gemi Mühendisleri, Makina Mühendisleri ve Elektrik Mühendislerinin ihtisaslarına, tecavüz ettiğine, Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi ve Gemi Mühendisleri Odası yetkililerinin: görüşü olarak varıldığı bildirilmiştir. Birliğimize sunulan bu yazı ve ekler ile de «Konuya kısa zamanda çözüm bulunacağını ümit eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz», denilmektedir.

Yazı ekinde gönderilen 4 yazı şöyledir :

I. Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odasınının 3.10.1973 günlü ve Gemi Mühendisleri Odası Başkanlığına gönderilmiş yazılarında özetle :

1. İşletme Mühendislerinin Gemi Makinaları ve enstelasyon konularında her türlü proje hesap ve dizaynını yapacak yetenek ve bilgide mezun edildikleri.
2. Tekniğin en son yeniliklerini bünyesinde taşıyan Gemi haftalarca açık denizde kaldığında her türlü arızasının nedenini bulmak, gidermek sevk ve idaresi yanında İşletme Mühendisininin denerek, dolayısıyla bu hizmet ancak Makine Mühendisliğine ilaveten ek eğitim görmekle mümkündür.
3. İşletme Mühendisliği bu bakımdan gerekli bilgi ve ihtisasa sahiptir. Makina Mühendislerine ancak motor ve Buhar makinisti olabilir yetkisi tanınmaktadır. Bir yıl sonra ancak makine zabiti ehliyeti kendilerine verilebilmektedir.
4. Gemi İşletme Mühendisleri üstün formasyonları sonucu Teknik Müdür, Müdür, Başmühendis görevi almış bulunmaktadır. Dış memleketlerde de örneği vardır. Yurdumuzda da Sümerbank, Etibank ve özel teşebbüste bu görevleri yapan elemanlar bulunmaktadır.
5. Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri hiç bir Mühendislik dalına tecavüz etmeyi düşünmedikleri gibi, kendi bilgi ve ihtisaslarına da hürmeti istemektedirler.

6. XVII. Genel Kurulun meşruiyeti, bir kaç Odanın katılmaması ile bozulamaz. Bazı Odaların kendileri ve hala tek karar organı görmeleri karşısında yetenek ve yetkilerimizi ancak mezun olunan okul ve yetkili kurullarca saptanacağı anlayışındayız.

7. Liseden sonra 4 yıl Yüksek Tahsil gördükleri ve sanat enstitüleri ve çırak okulları ile aynı seviyede olmadıkları ve böyle göstermek isteyenlerin bu görüşlerinde yalnız kalacakları.

8. İstanbul Belediyesi hakkında dava açarak üyelerinin haklarını savunma istediklerini ve bu konuda mezun olunan okul ve Devlet Kuruluşlarının ancak saptayıcı yetkiyi haiz olduklarını, tekrarlayarak, haklarını arayacaklarını belirtmişlerdir.

II. Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanlığının 3.10.1973 gün 689 sayılı ve Gemi Mühendisleri Odası Başkanlığına gönderdikleri yazıları özetle ve konu ile ilgili olarak :

1970 de yapılan TMMOB XVII. Genel Kurulunun meşruluğunun açıklık kazanması gerekir. 4 (g) maddesi hükümleri Gemi Makinaları İşletme Mühendislerinin Elektrik, Makina ve Gemi Makina Mühendislerinin ihtisasları-pa giren işleri de yapabileceğini içermektedir. İhtisasa hürmet, mühendisliğin icap ettirdiği bir husustur denilerek konunun TMMOB Genel Kurulunda karara bağlanabileceği ifade olunmaktadır.

III. Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanlığının 5.10.1973 gün 451/1509 sayılı ve TMMOB Başkanlığına ibaresi taşıyan, fakat ekte sunulan yazıda da özetle :

Mezkur Yönetmeliğin madde 4 (g) fıkrası ile getirilen yetkilere mukabil, Gemi Teknolojisinin gösterdiği gelişim gemilerde pek çok teçhizatın bulunmasını zorunlu kılmış bulunmakta ve bu hizmetlerde Mütihazsıs Makine Mühendisleri tarafından ancak projelendirilip inşa olunabilme zorunluluğu ortaya getirmiş bulunmaktadır ifadesi ile, Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri okullarını kuruluş kanununa göre sadece gemicilik tekniğinden gerektirdiği konularda işletmeci olarak yetiştirilmiş olup bu ihtisas dışında teçhiz edilmeleri de sakıncalıdır. Bu nedenle de, bir çok Odalar gibi iştirakçi olmadığımız XVII. Genel Kurulda değiştirilen bu fıkra ile 1964 -1970 yılları arasında da mesnetsiz ve kanunen suç teşkil edebilecek bir yönetmelik bastırılmıştır sonucu getirilmektedir.

Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri yalnız gemilerdeki makinaların işletilmesinden ve bakımından sorumludurlar. Bilfarz bu meslek sahipleri İTÜ Makina Fakültesine girmek isteseler 2 ve 3. sınıfa alınmakta ve en az 2 yıl daha eğitim görmektedirler. Elektrik Fakültesi ise hiç kabul etmemektedir. Gemi İnşaiye Mühendisliği sahasında ise bu müracaatlar hiç kabul görmemekte ancak işletme sahasında çok az sayıda istihdam edilmektedirler, denilerek, tesisin proje, hesap, malzeme seçimi, imal ve tesisin ekonomikliği gibi işlerinin görev ve yetkilerinin dışında olduğu bildirilmektedir.

Bu nedenlerle ihtisaslara hürmet edilmesini tekrarlayarak, yönetmelik maddeleri hükmü getirerek bazı konularda iddia sahibi olmayı kabul etmemekte olduklarını belirlemektedirler.

Sonuçta da, önemine değinerek konunun lâıyk olduğu ciddiyle en kısa zamanda kanunlara ve camiamıza yakışır bir tarzda çözümlenmesini istemektedirler.

IV. Gemi Mühendisleri Odası 9.10.1973 gün 358 sayılı ve TMMOB Başkanlığına hitap eden yazıları özetle : Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası Yönetmeliğinde her madde başında «Gemi Makinaları İşletmesi ile ilgili» ibaresi bulunmaktadır. Mezkûr Yönetmeliğin 4 (g) maddesi 1970 yılında XVII. Genel Kurulda değıştirilerek sürtüşme yaratan yeni hak ve yetkiler getirmiştir. Bu değışikliğin 1964 yılında kabul edilerek yayınlanmış Yönetmeliği monte edilişı de meslek odaları davranışına uygun ve olumlu bir davranış değildir denilerek, İTÜ Senatosunun karar da Makina Bölümü mezunlarına Mühendis unvanı verilmesi uygun, ancak diplomalarında Mühendis kelimesinin yanına parantez içinde (Gemi Makinaları İşletme Mühendisi) ibaresinin kaydını zorunlu görmekle ihtisas konularını açıkça belirlemiştir ve dolayısıyla bu günkü tutumu ve istekleri sürtüşme yaratıcıdır beyanı ile neticede de :

- a. Meslek Odalarının ihtisas konularına hürmet etmesi,
- b. XVII. Genel Kurulun hukuki geçerliğinin araştırılması,
- c. Geçerli olduğu ahvalde 4 (g) maddesinin iptali için çalışma yapılması, Yönetim Kurulunun görüşü olarak istenmektedir.

V. Yukarıda takdim olunan Odalar yetkililerinin görüşleri ve yazıları alındıktan sonra konu tekrar Birlik Yönetim Kuruluna getirilmek durumu doğmuş ve Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası Başkanlığından aynı konuya ilişkin 11.10.1973 gün ve 164 - 73 sayılı yazıları alınmıştır. İlgili Oda bu yazısında özetle :

Üyelerinin kalorifer ve sıhhi tesisat proje yapma yetkileri konusunda anlaşmazlığın devam ettiği, Birliğe dahil bazı Odaların, mensuplarının mühendislik haklarını tanımamakta, ısrar ettiklerini ve sanat okulu seviyesinde mütalaa ettiklerini bilhassa Gemi Mühendisleri Odasının tutumlarının üzücü olduğunu ve İTÜ Senatosunca ve Milli Eğitim Bakanlığı'nca tastik edilen Mühendislik durumlarına ve Devlet Mühendislik akademisi mezunları gibi muamele göreceklarının kabul edilmesine rağmen, üyeleri hakkında yetenezsizlik beyanlarının ciddi olamayacağı, bu anlayış ve zihniyetin TMMOB gibi bir toplulukta olmaması gerektiği, bu hususta yetkinin formasyonla belirlenmesi gereği olduğu, Odalarının diğer Odalar salahiyyetine tecavüz etmeyi düşünmediğini bildirmiştir.

Odaları mensuplarının formasyonları icabı yönetmeliklerinde yazılı konularda faaliyetlerine engel olunmamasını, gereğinde Birliğin yetkisini kullanmasını buna muvaffak olunamazsa, kendilerinin hak ve hukuk yolu ile bu hakkı arayacaklarını bildirmektedirler.

EK: 7-1

t.m.m.o.b. yayın organı hakkında araştırma raporu
Mart 1974

Arif ŞENTEK Mimarlar Odası
Enis USER İnşaat Mühendisleri Odası
BEKİR ÖZGİRİN Elektrik Mühendisleri Odası

Bu raporda, TMMOB tarafından düzenli aralıklarla yayınlanacak bir yayın organının, özellikle yaklaşık bir maliyet tahmini yapılmıştır.

Birlik yayınının,

- Birliğe bağlı 50 bine varan üyeye, ücretsiz olarak gönderileceği,
- 15 günde bir veya ayda bir yayınlanacağı,
- Belirli bir etkinliği ve kaliteyi sağlamak için asgari bir profesyonel kadroyu gerektireceği, koşullarından hareket edilmiştir,

Bu raporda Birliğin yayın çalışmaları içinde yer alacak diğer alternatiflerin, örneğin,

- Bugün de yayınlanmakta olan ve bağlı Odalara, diğer yayın organlarına ve ilgili kuruluş ve kişilere iletilen sınırlı sayıdaki BÜLTEN'in geliştirilmesi,
- Sınırlı sayıdaki aboneye ücretli ve/veya ücretsiz gönderilecek bir yayın organının çıkarılması,
- Odaların yayınlarını ortak duruma getirmelerinin sağlayabileceği tasarruf ve bununla ilgili organizasyon önerileri gibi, alternatiflerin tartışılmasına girilmemiştir.

Diğer taraftan, belirtilen kabullerden hareket edilerek yapılan tahminlerde de özellikle maliyet konusu ön planda ele alınmış,

- Yayın organının niteliği, yayında yer alacak haber - yorum - inceleme vb. yazıların oranları ve buna bağlı olarak getirilecek organizasyon şeması,
- Yayın organının sorumlu yazı kurulu, Odalarla, ilişkiler düşünülerek kurulacak organizasyon, gibi, yayına başlamadan belirlenmesi gereken ayrıntılar üzerinde de durulmamıştır.

ALTERNATİFLER

Raporda,

- 50 bin tirajlı,
- Üyelere ücretsiz gönderilecek,
- Diğer belirli sayıdaki kuruluş ve kişilerin ücretli abone yazılabileceği,
- Hacmi içinde belirli oranda reklamın yer alabileceği,

A. On beş günde bir yayınlanacak 8 sayfa gazete,

B. On beş günde bir yayınlanacak 6 sayfa gazete,

C. Ayda bir yayınlanacak 32 sayfalık dergi, alternatifleri üzerinde durulmuştur.

MALİYET BÖLÜMLERİ

Alternatif olarak ele alınan her üç durum için gerekecek giderler şu alt bölümlerde incelenmiştir :

1. PERSONEL GİDERLERİ
2. KAĞIT - DİZGİ - TERTİP - BASKI GİDERLERİ
3. DİĞER GİDERLERİ

1. PERSONEL GİDERLERİ

Yayın personelinin kesin olarak belirlenmesinde, yayının niteliğinin kesinleşmesi söz konusudur. Ancak, yaklaşık bir tahminle kadro şöyle öngörülebilir :

• I yazı işleri müdürü	2.000.— TL./ay
• I teknik sekreter (part - time)	1.000.— TL/ay
• I idare memuru	1.500.— TL/ay
TOPLAM	4.500.— TL/ay

Birlikte görevli diğer kişilerin bu görevlerden bazılarını da yürütebilmesi düşünülebilir. Örneğin Sekreter Üyenin yazı işleri müdürü olması veya Birlik memurlarından birinin, ilan - abone - muhasebe işlerini yüklenecek idare memurunun görevini yerine getirilebilmesi söz konusu olabilir. Ancak, yayının profesyonel bir bütünlüğü olması açısından bu tür çözümler aksaklıklara yol açabilecektir.

Personel için düşünülen yukarıdaki ücretler brüttür. Personelin daha değişik koşullarda istihdamı,örneğin bazı tazminat ve ikramiyelerin, fazla mesailerin ödenmesi durumunda veya örneğin, yazı işleri müdürünün 212 sayılı yasaya göre çalışması durumunda personel giderleri daha yükselebilecektir. Ayrıca her durumda da, SSK işveren hissesi ödeneceği dikkate alınmalıdır.

Ele alınan üç alternatif için personel gideri şöyle düşünülebilir :

- A ve B alternatifleri personel gideri bakımından bir farklılık göstermemektedir. Bu iki alternatifte yıllık personel gideri: 4.500.— TL/ay x 12 ay 54.000.— TL. olabilir.
- C alternatifinde, yayının aylık olması ve «dergi» biçiminde olmasının getireceği tasarruf dikkate alınarak yıllık personel gideri : 3.000.— TL/ay x 12 ay 36.000.— TL. olarak öngörülebilir.

2. KAĞIT - DİZGİ - TERTİP - BASKI GİDERLERİ

Yayının 50 bin tirajlı olarak öngörülmesi,rotatifte basılması zorunlu kılmaktadır. Bu durumda 3. hamur bobin gazete kağıdı kullanılacaktır. A ve C alternatifi için 4 ton, B alternatifi için 3 ton kağıt gerekmektedir. Bugün 3. hamur bobin kağıdın fiyatı 4.500.— TL./ton dolayındadır. Ayrıca ton başına 250.— TL. dolayında bir nakliye ücreti ödemek gerekmektedir.

Dizgi ve tertip ücreti, Ankara'da Rüzgarlı piyasasında mevcut global fiyatlarla A ve C alternatifleri için 2,500.— TL. olarak bulunmuştur. B alternatifinde bu gider 2.000.— TL'sına inebilmektedir.

Baskı fiyatı, her üç alternatif için 2.500.— TL. öngörülebilir. Bu fiyata kısmen 2 - 3 renkli baskı da yapmak mümkündür.

Her üç alternatif için de yaklaşık olarak 250.— TL. klişe, 250.— TL. diğer nakliye giderleri düşülmelidir. Bu durumda; her üç alternatif için sayı başına kağıt - dizgi - baskı - tertip gideri olarak şöyle bir tahmin yapılabilir :

• A alternatifi :

Kağıt	4 ton x 4.500.— TL./ton	18.000 —
Kağıt nakliyesi	4 ton x 250.— TL/ton	1.000.—
Dizgi - tertip		2.500,-
Baskı		2.500,—
Klişe		250,—
Muhtelif nakliyeler		250 —
		<hr/>
		24.500,—

• B alternatifi :

Kağıt ...	3 ton x 4.500.— TL./ton	13.500,-
Kağıt nakliyesi	3 ton x 250.— TL/ton	750,—
Dizgi - tertip		2.000,—
Baskı		2.500,—
Klişe		250 —
Muhtelif nakliyeler		250,—
		<hr/>
		19.250 —

•C alternatifi :

Kağıt	4 ton x 4.500.— TL./ton	18.000,—
Kağıt nakliyesi	4 ton x 250.— TL/ton	1.000,—
Dizgi - tertip		2.500,—
Baskı		2.500 —
Klişe		250,—
Muhtelif nakliyeler		250,—
Kırım - dikiş - cilt ..		1.500,—
		<hr/>
		26.000 —

3. DİĞER GİDERLER

Her üç alternatif için yıllık 10.000.— TL.'lık bir diğer giderler toplamı düşünülmüştür. Ancak, kesin «diğer giderler» miktarının belirlenebilmesi için yayının niteliğinin ve yayın çalışmalarının organizasyonunun daha kesin ortaya çıkması gerekmektedir.

örneğin,

- «Haber»'a ağırlık verilmesi durumunda en azından Anadolu Ajansı bültenine abone olunması faydalıdır. Bu, ayda 750. 1.250.— TL. arasında bir gider getirecektir.
- Yayınlanan yazılara sınırlı miktarda da olsa bir «telif» ücreti ödenmesi, nitelikli bir yayın sağlayabilmek açısından faydalıdır. Her sayı için yaklaşık olarak 500.— ilâ 1.000.— TL. arasında bir «telif» ödemesi yapılacağı düşünülebilir.
- Yayın personelinin, Birlik binası ve telefon vb. gibi imkanları kullanacağı düşünülmüştür. Başka türlü bir organizasyona gidildiğinde giderlerin artması tabiidir.
- Yayının 50 bin üyeye postalanması işleri doğrudan Birlik tarafın

dan yapılabileceği gibi Odalar tarafından da yapılabilir. Postalamanın Birlik tarafından yapılması durumunda her sayı için:

PTT ücreti 50.000 adet x 0.05 TL/adet 2.500.— TL.
Adresleme, pullama ... 50.000 adet x 0.05 TL/adet 2.500.— TL.,
toplam 5.000.— TL. İlık bir gider daha maliyete eklenmelidir.

• Yayının dağıtımını üye sayısının çokluğu nedeniyle maliyet ve organizasyon açısından önem taşımaktadır. Diğer taraftan yayının etkinliği, dağıtımın aksamadan yapılabilmesine önemli ölçüde bağlıdır. Yayına geçilmeden önce bu konunun maliyeti de düşünülerek çözülmesi faydalı olacaktır.

• Dağıtımın üyelerin tümüne doğrudan Birlik tarafından yapılması düşünüldüğünde, çözümü maliyeti de etkileyecek sorunlar vardır, örneğin, 50 bin kapasiteli bir adresleme sisteminin devamlı işler tutulması, adres makinası kullanıldığında 100 ile 150 bin TL. dolayında bir ilk tesis giderim getirecektir.

• Tirajın düşürülmesi, sadece belirli sayıda abonelere dağıtımın yapılması düşünülebilir. Bu durumda dizgi-tertip-baskı giderlerinde önemli bir fark olmayacak, ancak kağıt giderinde bir azalma olacaktır, örneğin A alternatifi, 10 bin tiraj için düşünüldüğünde, kâğıt-dizgi-tertip-baskı gideri bir sayı için 24.500.— TL.'dan 8.500.— TL.'ya kadar düşebilmektedir. İki tiraj arasındaki farkın 13.500.— TL.'lık bölümünü kullanılan kâğıt miktarındaki azalma meydana getirmektedir.

Tiraj düşürüldüğünde, örneğin 10 bin dolayında tutulduğunda, ayrıca rotatif yerine düzbaskı veya ofset baskıyı yaklaşık olarak aynı maliyetle sağlamak mümkün olabilmektedir. Bu durumda baskı kalitesi bir miktar yükselebilecektir, ancak baskı süresinin uzaması söz konusudur.

GELİRLER

Birlik yayınının gelirleri şu alt başlıklarda toplanabilir :

1. İLAN GELİRLERİ
2. ABONE GELİRLERİ
3. ODALARIN KATKISI

İ. İLAN GELİRLERİ

Yayının 50 bin mühendis ve mimara ücretsiz dağıtılıyor olmasının geniş ilan olanakları getireceği düşünülebilir. İyi bir organizasyonla giderlerin yüzde 50'sinin ilan gelirleriyle karşılamak mümkün görülmektedir.

Yayının C alternatifinde olduğu gibi normal dergi boyutunda çıkması reklam verecek firmalar için bir miktar daha cazip gelebilir. Resmi ilan alınması çok değişik şartları gerektirdiğinden(dikkate alınmamıştır).

Her üç alternatif için yıllık yaklaşık reklam gelirleri şöyle tahmin edilebilir:

- A alternatifi :
12.500.— TL/sayı x 24 sayı 300.000.— TL.
- B alternatifi :
10.500.— TL/sayı x 24 sayı 250.000.— TL.
- C alternatifi :
15.000.— TL/sayı x 12 sayı 180.000.— TL.

2. ABONE GELİRLERİ

Yayının geniş sayıda üyeye ücretsiz olarak dağıtılması abone taleplerini azaltabilir. Ancak, belirli sayıda kişi ve kurumların Birlik yayınına abone olması sağlanabilir. Yaklaşık olarak giderlerin yüzde 7'sinin abone gelirleriyle karşılanabileceği düşünülebilir. Öğrenciler için indirimli abone tarifesi uygulanması. Birlik çalışmalarına öğrencilerin ilgisini sağlayabilmenin yanı sıra, bu kesimden gelecek abone taleplerini arttıracaktır.

Her üç alternatif için şöyle bir abone tarifesi uygulamak ve yıllık abone gelirini tahmin etmek mümkündür :

Yıllık abone ücreti (öğrenci)	25.— TL.	
Yıllık abone ücreti (diğer kişi ve kurumlar)	100.— TL.	
Abone geliri (öğrenci)	500 abone x 25.— TL/abone	12.500 —
Abo. gel. (diğer kişi ve kurumlar)	250 abone x 100.— TL/abone	25.000.—
		37.500.— TL.

Yaklaşık olarak yıllık abone geliri, A ve B alternatifleri için 40.000.— TL., C alternatifi için 25.000.— TL. olarak alınabilir.

3. ODALARIN KATKISI

Birlik bütçesinin sınırlılığı ve gelecek dönemde de genişletilmesi olanağının öngörülmemesi, Birlik yayın bütçesinin. Birlik bütçesine yük getirmeden düşünülmesini gerektirmektedir. Bu bakımdan giderlerin reklam ve abone gelirleriyle karşılanan miktarından geriye kalan yüzde 43 dolayında bir miktarının Odalar tarafından sağlanması söz konusudur.

Odaların katkısı olarak belirlenecek miktar, üye sayılan oranında Odalara bölünebilir. Birlik yayın bütçesinin Odalar tarafından karşılanacak bölümü :

A alternatifinde	312.000.— TL.
B alternatifinde	236.000.— TL.
C alternatifinde ...j	153.000.— TL. olarak öngörülmektedir.

Odaların toplam üye sayısı 50 bin olduğu varsayılsa, Odaların her bir üye başına ödeyecekleri yıllık miktar :

A alternatifinde	6.24 TL.
B alternatifinde	4.72 TL.
C alternatifinde	306 TL. olmaktadır.

SONUÇ :

Bu raporda, Birliğin çıkaracağı bir yayının başta da belirtildiği gibi özellikle maliyet açısından sorunları tartışılmıştır. Maliyet bakımından uygun bir alternatif benimsendiğinde, daha ayrıntıya inilerek organizasyon, yayının niteliği, Odalarla yayın konusundaki ilişkilerin belirlenmesi gibi konuların da ele alınması gerekmektedir.

Tartışılan A, B ve C alternatiflerine göre gider-gelir bütçeleri ekte verilmektedir.

ALTERNATİF A

Süre : 15 günde bir
Ebat : Normal gazete ebadı, 8 sayfa
Tiraj : 50 bin

GİDER

Kağıt-dizgi-tertip-baskı 24 sayı x 24.500.— TL/sayı	588.000.-
Personel 4500— TL/ay x 12 ay	54.000.-
<u>Diğer giderler</u>	<u>10.000.-</u>
	652.000.-

GELİR

ilan gelirleri	300.000.-
Abone gelirleri	40.000.-
<u>Odaların katkısı</u>	<u>312.000.-</u>
	625.000.-

ALTERNATİF B

Süre : 15 günde bir
Ebat : Normal gazete ebadı, 6 sayfa
Tiraj : 50 bin

GİDER

Kağıt-dizgi-tertip-baskı 24 sayı x 19.250.— TL/sayı	462.000.-
Personel gideri	54.000.-
<u>Diğer giderler</u>	<u>10.000.-</u>
	526.000.-

GELİR

Reklam gelirleri	250.000.-
Abone gelirleri	40.000.-
<u>Odaların katkısı</u>	<u>236.000.-</u>
	526.000.-

ALTERNATİF C

Süre : Ayda bir
Ebat : 27.5x20.0 cm. 32 sayfa (normal haber dergisi ebadı)
Tiraj : 50 bin

GİDER

Kağıt-dizgi-tertip-baskı 12 sayı x 26.000.— TL/sayı	312.000.-
Personel giderleri 3.000.— TL./ay x 12 ay	36.000.-
<u>Diğer giderler</u>	<u>10.000.-</u>
	358.000.-

GELİR

İlan gelirleri	180.000.-
Abone gelirleri	25.000.-
<u>Odaların katkısı</u>	<u>153.000.-</u>
	358.000.-

EK: 7-2
basında çalışmalarımız

5.Mart.1973	Yeni Ortam Cumhuriyet	TMMOB Kanun Değişikliği Anayasaya Aykırı
25.Mart.1973	Yeni Ortam	17 Meslek Odası Senatöre Başvurdu
1.Nisan.1973	Yeni Ortam	Teknik Elemanlar sendikal hak istiyor.
17.Nisan.1973	Yeni Ortam	Teknik Elemanların dörtte üçü dışarı gitmek istiyor.
21.Nisan.1973	Cumhuriyet	TMMOB Genel Kurulu Tamamlandı
3.Ekim.1973	Tercüman Yeni Halkçı Ankara Barış Milliyet Yeni Ortam Ekonomi Politika Cumhuriyet	TMMOB ve 16 Odası yaptıkları basın toplantısında teknik elemanların sorunlarına değindiler.
6.Ekim.1973	Ankara Barış Yeni Halkçı Tercüman Yeni Ortam Cumhuriyet	TMMOB ve 16 Odası kanun gücünde kararnemelerle teknik elemanlar arası nda bilerek yaratılan ayrıcalıkları protesto ettiler.
10.Ekim.1973	7 Gün	TMMOB Başkanı teknik eleman sorunlarını açık
27.Ekim.1973	Yeni Halkçı Milliyet Cumhuriyet	Mimar ve Mühendis Odal. özgürce örgütlenmeye konan engellerin Engellerin kaldırılması İstendi.
28.Ekim.1973	Yeni Ortam Tercüman Yeni İstanbul Yeni Halkçı Yenigün Ankara Cumhuriyet	TMMOB Teknik elemanlar arasında ayrıcalık yarat an kararnemelere karşı çıkarak,eşit hizmete eş it hizmete eşit ücret verilmesini istedi.
25.Kasım.1973	Cumhuriyet Yeni Halkçı Yeni Ortam	Öztürk "Öğrenci kıyımı durdurulmalı"
4.Aralık 1973	Yeni Halkçı	TMMOB Başkanının işkence olaylarına ilişkin görüş

7.Aralık 1973	Yeni Halkçı Günaydın Yeni Ortam	leri. TMMOB Mahalli seçimler öncesinde görüşlerini Açıkladı. Öztürk kendi elemanımıza İş yok derken 70 bin Lira aylıkla yabancılar Getiriliyor.
9 Aralık 1973	Milliyet Yeni Gün Yeni Halkçı Yeni Asır Yeni Asya Cumhuriyet Ankara Demokrat İzmir Yeni Ortam Tercüman Günaydın Zafer	TMMOB Cumhurbaşkanının çağrısını cevaplandırdı Milli koalisyon,tarafsız başbakanlar ve partiler üstü hükümetlere karşı çıkan TMMOB,hükümet kur ma görevinin seçimlerde en fazla oyu almış bulu nan partinin genel başka nına verilmesini istedi.
12 Aralık 1973	Halk	TMMOB "Görev,önkoşulsuz, çoğunluk partisine veril melidir.
13 Aralık 1973	Yeni Ortam	Teknik personel grev hak kı istiyor.Bu konuda bir kanun taslağı hazırlanı yor.
16 Aralık 1973	Yeni Halkçı	Öztürk "Telefon dinlenme si Anayasa'ya aykırıdır"
17 Aralık 1973	Yankı	TMMOB Görüşünü Cumhurbaş kanına iletti.
23 Aralık 1973	Milliyet Yeni Halkçı Cumhuriyet Yeni Ortam	TMMOB Başkanı,üyesi Harun Karadeniz'in yaşa ma hakkına konan kısıtla manın hemen kaldırılması İçin Cumhurbaşkanı'na Başvurdu.
30 Aralık 1973	Ankara Barış Cumhuriyet Yeni Ortam	TMMOB,"Kızılay çukuru kapatılmalı."
31 Aralık 1973	Yeni Ortam Cumhuriyet Hürriyet Milliyet Yenigün Yeni Halkçı	TMMOB Başkanı Öztürk yeni yıl mesajı yayınladı. dı.
1 Ocak 1974	Ekonomi Politika	TMMOB'nin yeni yıl mesajı.
8 Ocak 1974	Yeni Halkçı	Mühendis ve Mimar Odala rı birliği Başkanı

		“yakın geçmişte anti demokratik ve çağdışı uygulamalar yaygınlık kazandı.
11 Ocak 1974	Yeni Halkçı	Belediyeler, Sömürüye alet olmamalı.
28 Ocak 1974	Yenigün Tercüman Milliyet Cumhuriyet Yeni Ortam	Mühendis ve Mimarlar sorunlarını 70 teknik eleman parlamentere ilettiler.
29 Ocak 1974	Yenigün Cumhuriyet Günaydın Yeni Halkçı Yenigün Ekonomi Politika Yeni Ortam Yeni Yol	Mühendis ve Mimarların Parlamentelere ilettikleri öneriler.
30 Ocak 1974	Yeni Halkçı	TMMOB ve odaları şehir yönetimine katılmalı.
30 Ocak 1974	Barış Cumhuriyet Yeni Halkçı Yeni Ortam	TMMOB “Halkımız sınırsız af isteğini, oyları ile belgelemiştir.
4 Şubat 1974	Yeni Ortam Ankara Yeni Yol Yenigün Yeni Halkçı	TMMOB Üniversiteler kanunundaki antidemokratik hükümlerin kalkmasını ve öğrenci affının bir an önce çıkarılmasını istedi.
7 Şubat 1974	Ekonomi Politika	Mühendis ve Mimarların sorunları.
10 Şubat 1974	Cumhuriyet	TMMOB Başkanı “Teknik eleman sorunları büyük boyutlara ulaştı”
10 Şubat 1974	Bütün Basın	Teknik eleman odaları genel kurullarını yapıyor.
4 Mart 1974		
14 Mart 1974	Yeni Halkçı Barış Cumhuriyet Yenigün Yeniyol	TMMOB Birliği ilgilileri uyardı. Ayrımcı afa istenen barış ortamı gelmez.
17 Mart 1974	Cumhuriyet Yeni Halkçı	TMMOB haşhaş konusunda bağımsız dış politika izleyeceğini belirten Hükümeti destekleyeceğiz.
23 Mart 1974	Cumhuriyet	TMMOB Personel Kanunu

	Yeni Halkçı Yeni Ortam	toplantısında sendikal hakları savundu.
28 Mart 1974	Yeni Halkçı	Af eşitlik ilkesine ters düşmemelidir.
30 Mart 1974	Milliyet	"Kapı kulu" değil özgür teknokrasi istiyor Türkiye.
4 Nisan 1974	İlke	TMMOB
8 Nisan 1974	Yeni Ortam	Türkiye I.Teknik eleman kurultayı 13 Nisan'da toplanıyor.
	Barış Tercüman Günaydın Ankara	
11 Nisan 1974	Barış Yenigün Yeni Halkçı Yeni Yol	TMMOB Başkanı, kurultay öncesi görüşlerini açıkladı.
12 Nisan 1974	Yeni Ortam	I.Teknik eleman kurultayı 13 Nisan'da
13 Nisan 1974	Yeni Yol Son Havadis Cumhuriyet Yeni Ortam	I.Teknik Eleman Kurultayı bugün toplanıyor.
14 Nisan 1974	Günaydın Milliyet Barış Yeni Ortam Yeni Halkçı Yeni Yol Cumhuriyet	Kurultayda 150 bin teknik elemanın sorunları tartışılıyor. Bayındırlık Bakanı Erol Çevikçe "bu kurultaydan sonra hükümete büyük görevler düşecek."
15 Nisan 1974	Yeni Halkçı Cumhuriyet E.Politika Barış Günaydın Yeni Ortam İstanbul Yeni Yol	Kurultay devam ediyor. Dışa bağımlı politika eleştirildi ve teknik elemanlar için sendikal hak istendi.
16 Nisan 1974	Milliyet Günaydın Barış Ekspres Yeni Ortam Yeni Halkçı Yeni Yol Cumhuriyet Yenigün	Kurultay sona erdi ve bir bildiri yayınlandı "Teknik elemanlara grev ve toplu sözleşme yetkileri ile donatılmış sendikal haklar tanınmalıdır Halk çıkarları doğrultusunda mücadelemiz, ana hedefine varıncaya kadar devam edecektir.

